

סֵפֶר

אוֹצֵר-הַקּוֹנְטְרָסִים

חֵלֶק א'

וְהוּא לְקוּיֵי קוֹנְטְרָסִים יְקָרִים מִפְּזוֹ וּמִפְּנִינִים, שְׁנֵדָפְסוּ וְנִתְפָּשְׁטוּ
בְּכַר בְּעוֹלָם, הַמְדַבְּרִים עַל כָּל מִינֵי נוֹשְׂאִים בְּחַיֵּי הָאָדָם, מֵהַ
שְׂעוֹבֵר עָלָיו בְּרוּחַנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, וּמְחַזְּקִים וּמְאֲמָצִים וּמְכַנְיָסִים
בּוֹ תַקְוָה וְאוֹר וְחַיּוּת לְהַמְשִׁיךְ בְּחַיָּו. וַיִּזְרַח לוֹ דְרָכִים וְעֲצוֹת
קְלוֹת וְנִעְיָמוֹת אֵיךְ לְעִבֵר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּטוֹב וּבְנִעְיָמִים וּבְאֶשֶׁר
אִמְתִּי, וְלִהְיוֹת דְּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר לֹ.

*

בְּנוֵי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בּוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנְנוּ, מוֹרְנוּ וּרְבֵנוּ

רַבִּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִים לִיה

רַבִּי נִתָּן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ

וּמִשְׁלָב בְּפִסְוִקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמְאֲמָרֵי חֻכְמֵינוּ

הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלָב

עִיה "ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹכֵב" א

שְׁנַת תַּשְׁנ"ג לְפָרֵט קָטָן

הכתובת להשיג את הספר הקדוש הזה
וכל ספרי אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע
וספרי תלמידיו הקדושים

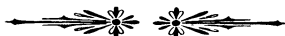

בארץ ישראל
יבנאל עיר ברסלב
גליל

בארצות הברית
מתיבתא היכל הקודש – חסידי ברסלב

Mesifta Heichal Hakodesh
1129-42nd street
Brooklyn N.Y. 11219

מוסדות "היכל הקודש" חסידי ברסלב בארץ ובחו"ל
שע"י עמותת "ישמח צדיק – קהילת ברסלב בגליל"
בנשיאות כ"ק מוהרא"ש שליט"א – הצדיק מיבנאל
רח' רבי נחמן מברסלב 1, ת.ד. 421 יבנאל, 15225
טלפון רב קווי: 04-6708356 פקס: 04-6708359

עַל-יְדֵי הָעֲצוֹת שֶׁנִּתְגַּלִּין בְּעוֹלָם,
דִּהְיִנוּ שְׂוֹדְעִין בְּעוֹלָם לְתַן עֲצָה
לְנַפְשָׁם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵה שְׂצָרֵיךְ,
עַל-יְדֵי-זֶה גְדֻלָּה הָאֲמוּנָה, בְּבַחֲיִנַת
(יִשְׁעִיהָ כֹה, א): "אוֹדָה שְׂמֵךְ כִּי
עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֲצוֹת מִרְחוֹק אֲמוּנָה
אֲמֵן", שֶׁעַל-יְדֵי הָעֲצוֹת גְדֻלָּה
הָאֲמוּנָה.

(לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ה)

אוצר הקונטרסים

חלק א'

ה	אָדוֹן הַנְּפִלְאוֹת
כה	חַיִּים קְלִים
מז	אֵין בְּעִוֹת
סז	אַל תְּהִיָּה רְגִישׁ
פט	אַל תִּתְאַכְזֵב
קז	אַיִפֹּה אַתָּה
קלא	תֵּן חֵיוֹד
קנט	תְּהִיָּה זְרִיז
קעז	תְּהִיָּה מְרֻצָּה
קצט	בְּטַחֹן עֲצָמִי
רכא	בְּעַל דְּמִיּוֹן
רמג	דִּי לְצָרוֹת
רסא	גַּם זֶה יַעֲבֹר
רפה	הַדְּרֹךְ לְהַצְלָחָה
שז	רַק רְגַע

קונטרס

אֲדוֹן הַנְּפִלְאוֹת

יגלה את גדל הנסים והנפלאות שהקדוש-ברוך-הוא עושה עם ישראל בעת הזאת, ואיך שאין שום עצה אחרת להנצל ממקרי ומפגעי הזמן רק לברח אליו ותברך.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון, בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו, רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אנס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוא עוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת בְּכָל יוֹם לְכָל בַּר
יִשְׂרָאֵל, שֶׁזוֹ הַבְּרָכָה שְׁאֵנוּ מְבָרְכִים אוֹתוֹ
יִתְבַּרֵךְ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה, בְּרִפְתָּ:
"אֲשֶׁר יֵצֵר אֶת הָאָדָם בְּחִכְמָה" עַד
"רוּפֵא כָּל בֶּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת". וְאִם
הָאָדָם מִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב בַּבְּרָכָה שְׁמִבְרֵךְ אוֹתוֹ
יִתְבַּרֵךְ, אֵיךְ שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ פְּלִאוֹת, אֲזַי תִּמְיֵד
יִתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוא,
פִּי מֵה שֶׁהָאָדָם מְסִתּוֹכֵב מִמְרָמֵר וּמְלֵא
קְשִׁיוֹת עָלָיו יִתְבַּרֵךְ, הוּא רַק מִחֲמַת שְׂאִין
לוֹ יִשׁוּב הַדַּעַת לְהִתְבּוֹנֵן בְּגִדְל הַנִּפְלְאוֹת
שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ, וְאִם הִיָּה זוֹכֵה לַדַּעַת אֶת
הַנִּפְלְאוֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ, אֲזַי אֵף פַּעַם
לֹא הִיָּה מְמַרְמֵר וּבֹעֲצָבוֹן, רַק תִּמְיֵד הִיָּה
שֶׁשׁ וְשִׂמְחָה עַל נַעַם חֶלְקוֹ.

(אמרי מוֹהֲרָא"ש, חֶלֶק ב', סִימָן תסג)

קוֹנְטֵרַס

אֲדוֹן הַנְּפִלְאוֹת

.א

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים ! רְאוּ לַחֲזוֹר עֲכָשׁוּ אֱלֹיו יִתְבַּרְךָ,
וְתִדְעוּ אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלִעְדֵּיו יִתְבַּרְךָ כָּלֵל,
כִּי הוּא יִתְבַּרְךָ מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיָּאָה
כְּלָה, וְדוּמָם, צוּמָח, חֵי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת
אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וּמְלֻכָּשׁ בְּלִבּוֹשׁ הַזֶּה אֲשֶׁר לְמִרְאָה
עֵינֵינוּ, וְתַכְףּ-וּמְיָד כְּשֶׁתִּכְנַסְנָה יְדֵיעוֹת אֱלֹו בְּתוֹךְ לְבַבְכֶם,
אֲז תִּרְאוּ נְסִים נְגָלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, כִּי כָּל הַנְּסִים תְּלוּיִים רַק בְּאַמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה (עֵין
לְקוּוֹטִי-מוֹהֲרָ"ן, חֶלֶק א', סִימָן ז'), כִּי כְּשֶׁאָדָם מֵאַמֵּין בּוֹ
יִתְבַּרְךָ, אֲשֶׁר הוּא מְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה
בְּרִאשִׁית, אֲזִי שִׁיךְ נְסִים, כִּי כָּל עֲנִיָּן גַּם הוּא דָּבָר שֶׁהוּא
לְמַעַל מֵהַשָּׁכֵל וּלְמַעַל מֵהַדַּעַת, כִּי הֵטְבַע מְחִיב כָּךְ,

וְכֹא דָבַר נְסִי שְׁמוּצִיא אֶת הָאָדָם מֵהִטְבַּע וְהַמְקָרָה
 וְהַמְזֹל, וְזֶה כָּל עֲנִיַן הַנְּסִים, כִּי עַל-פִּי דֶרֶךְ הִטְבַּע צָרִיךְ
 לְהִיּוֹת כֶּף וְכֶף, וְתַכְף-וּמְיָד כְּשֶׁאָדָם מֵאֲמִין בּוֹ יִתְבַּרֵךְ,
 אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדָּיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, וּמְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ
 יִתְבַּרֵךְ, אֲזִי הוּא יוֹצֵא מֵהַמְקָרָה וְהַמְזֹל וְהִטְבַּע, וְעוֹלָה
 אֶל לְמַעְלָה מֵהַמְזֹל וְהִטְבַּע, וְכִכֵּר רוֹאֶה נְסִים נְגָלִים,
 וּבִאֲמַת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּמִדְרָשׁ (בְּמִדְבָר רַבָּה
 כד, ב): בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה נְסִים עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 עִם הָאָדָם וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ, שְׁאֵלֹוּלִי הִיָּה אוֹכֵל פֶּת
 כְּשֶׁהִיא חִיָּה הִיָּתָה יוֹרֶדֶת לְתוֹךְ מַעְיו וּמְשַׁרְטֶת אוֹתוֹ,
 וּבְרָא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מַעְיָן בְּתוֹךְ גִּרְגָּרְתוֹ, שְׁמוֹרִיד
 הַפֶּת בְּשָׁלוֹם; הֵינּוּ שְׁמֵלְחֵלַח לוֹ... וְעַל-יַדֵּי-זֶה אֵינוֹ
 נִחְנָק, וְדָבַר זֶה הוּא בְּכָל יַעַת וְרָגַע שְׁאָדָם אוֹכֵל וְשׁוֹתָה
 מִשֶּׁהוּ, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ נְסִים נְגָלִים כְּאֵלוֹ
 שְׁאֵינוֹ נִחְנָק, חֶסֶם וְשָׁלוֹם, וְשֶׁאֵר נְסִי נְסִים שְׁנַעֲשִׂים עִם
 הָאָדָם עַד שֶׁהוּא אֵינוֹ תוֹפֵס אֶת הַנְּסִים שְׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי בִּאֲמַת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה
 נְסִים נְגָלִים עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי הוּא יִתְבַּרֵךְ "אָדוֹן
 הַנִּפְלְאוֹת" וְעוֹשֶׂה נְסִים עִם כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, אֵךְ מִצַּד
 הִטְבַּע וְהַמְקָרָה וְהַמְזֹל שְׁמַסִּיחִים אֶת הַפֶּלֶא הַזֶּה כָּל-כֶּף
 מִדַּעְתּוֹ, עַד שְׁאֵינוֹ תוֹפֵס שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה
 עִמּוֹ נְסִים וְנִפְלְאוֹת, וְזֶה שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נִדָּה

לא.): לְעוֹלָם אֶפְלוּ בְעַל הַנֶּס אֵינוּ מְכִיר בְּנֶסוֹ; וְלִכֵּן רָאוּ,
 בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְחֹזֵר עֲכָשׁוּ בְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו
 יִתְבָּרַךְ, וְאֶפְלוּ שֶׁכָּבֵר עֲשִׂיתֶם מֵהַ שְׁעֲשִׂיתֶם עֲלֵיכֶם
 לְדַעַת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ אָב הַרְחֻמָּן, וְתִכְףּ-וּמְיָד כְּשֶׁרַק
 שָׁבִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ הוּא מְיָד מְקַבֵּלֶם, אֶפְלוּ כְּשֶׁעָשׂוּ אֶת
 הַמַּעֲשִׂים הַמְּגַנְיִים בְּיוֹתֵר וְהַגְּרוּעִים בְּיוֹתֵר, רְחֻמְיוֹ עוֹלִים
 עַל הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמ"ה): "טוֹב הַיְוָי"ה לְכֹל
 וְרְחֻמְיוֹ עַל כָּל מַעֲשָׂיו", וְתִכְףּ-וּמְיָד כְּשֶׁתְּחַזְרוּ בְתִשׁוּבָה
 שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲזַ תִּצְאוּ מֵהַטְּבַע וְהַמְקָרָה וְהַמְזוּל,
 וְאֲזַ תִּתְחִילוּ לְרֹאוֹת אֶת הַנְּסִים וְהַנִּפְלְאוֹת שֶׁעוֹשֶׂה
 עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּבְפֶרֶט עֲכָשׁוּ שֶׁסָּבְבוּ אֶת
 עַם יִשְׂרָאֵל אֲמוֹת הָעוֹלָם מִשְׁחִיתִים וּמְזִיקִים עִם כָּל
 מִיָּנִי כְּלֵי זִין, וּמִתְגָּרִים בְּעַם יִשְׂרָאֵל בְּכֹל פֶּעַם וּמִפְּחִידִים
 אוֹתָם, עִם כָּל זֹאת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹמֵר אֶת עַם
 יִשְׂרָאֵל כְּכַבֵּת עֵינוֹ, וְעוֹשֶׂה עִמָּהֶם נְסִי נְסִים; לְפִי
 שְׁחִבִּיבִין יִשְׂרָאֵל כְּכַבֵּת הָעֵינַן הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה
 ב): כִּי הִנּוּגַע בְּכֶם כְּנוּגַע בְּכַבֵּת עֵינוֹ (עֵינַן שְׁמוֹת רַבָּה
 ל, טו); וְעַל-כֵּן רָאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לֹא לְהִתְפַּחֵד
 מִשׁוֹם דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי בְּרַגַע שֶׁתְּחַזְרוּ בְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה
 אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, תִּמְשִׁיכוּ עַל עֲצָמְכֶם עֲרִבוֹת, נְעִימוֹת,
 יְדִידוֹת, זִיו וְחִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ יִקְבֵּלְכֶם
 בְּתִשׁוּבָה, וְאֲזַ תִּרְאוּ עֵינַן בְּעֵינַן אֶת הַנְּסִים וְהַנִּפְלְאוֹת

שְׁעוֹשֶׂה הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עִם עַם יִשְׂרָאֵל; אֲשֶׁר מִי שְׂזוּכָה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּעֵתִים הַלְלוּ, וּמִקְבֵּל עַל עֲצָמוֹ לְשָׁמֵר שַׁבַּת-קֹדֶשׁ, שֶׁהִיא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן יִשְׁמֵר לֶאֱכֹל רַק מֵאֲכָלִים כְּשֵׁרִים, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נֶעֱשֶׂה כְּלִי לְהַמְשִׁיךְ בּוֹ אֶת שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִשְׁמֵר מִכָּל רַע וּמִכָּל נֶזֶק וּמִכָּל מַחֲלָה, וּכְבָר אֵין לוֹ לְהִתְפַּחַד מִשׁוּם דְּבַר שְׁבַעוּלָם כָּלֵל.

ב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי אֲצִלוּ יִתְבָּרַךְ חָשׁוּב כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ אוֹהֵב אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּלִי יוֹצֵא מִן הַכָּלֵל, וְאֵין שׁוּם דְּבַר הַמִּפְסִיק בֵּינֵנוּ לְבֵין עַם יִשְׂרָאֵל, כְּמֵאֲמָרָם, זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה (פְּסָחִים פה:): אֲפֹלוּ מְחִיצָה שֶׁל בְּרִזָּל אֵינָה מִפְסֶקֶת בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים; כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ "קָרוֹב לְכָל קְרָאִיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת" (תְּהִלִּים קמה, יח), וְעַל-כֵּן עֲלֵיכֶם לְדַעַת, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵר בְּעֲצָמוֹ אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ נְסִים וְנִפְלְאוֹת, כִּי בְּכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּכְשֶׁאָדָם מְכַנֵּס בְּדַעְתּוֹ יְדִיעוֹת אֵלוֹ, אֲשֶׁר הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה אֶתֹּנְסִים נְגָלִים, אֲזַי חַי חַיִּים עֲרָבִים וּמִתְקִים בְּלִי שׁוּם יְרָאָה וּפְחַד כָּלֵל; וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים,

מֵאַחַר שְׁזַכִּיתֶם לְרֵאוֹת בְּמוֹ עֵינֵיכֶם וְלִשְׁמַע בְּאָזְנֵיכֶם
אֶת הַנְּסִים הַנִּגְלִים שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עִכְשָׁו עִם
עַם יִשְׂרָאֵל, כֵּן תֵּרְאוּ וְתִשְׁמְעוּ עוֹד נְסִים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה
עִם כָּל עַם יִשְׂרָאֵל, וְכַמוֹכָא בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ (בְּרֵאשִׁית קי"א):
כִּד אֲתַעְבִּיד נִיסָא לֹא אֲתַעְבִּיד פְּלַגֵּי נִיסָא, (כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה גַם אֵינוֹ עוֹשֶׂה חֲצִי גַם אֲלֵא גַם שְׁלֵם),
וּמֵאַחַר שֶׁכָּבַר זְכִינוּ לְרֵאוֹת נְסִים וְנִפְלְאוֹת שֶׁעָשָׂה עִם
עַם יִשְׂרָאֵל בְּעֵתֵים הַלְלוּ, בְּיַדֵּי נִזְכָּה לְרֵאוֹת וְלִשְׁמַע
עוֹד נְסִים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִם כָּלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל; וְלִכֵּן
רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים, לֹא לְהִתְפַּחַד כָּלֵל, אֲדַרְבֵּה
רְאוּ לְחִזְק וּלְאַמֵּץ אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְתִשְׁמְרוּ אֶת
עַצְמְכֶם מְאֹד מְאֹד לֹא לְדַבֵּר עַל שׁוֹם בֵּר יִשְׂרָאֵל, כִּי
אֲצִלוּ יִתְבָּרֵךְ מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב מִי שֶׁמִּשְׁבַּח וּמְפָאָר אֶת
עַם יִשְׂרָאֵל, כְּמֵאמָרם, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה בְּמִדְרַשׁ (וַיִּקְרָא
רַבָּה ב, ה): "אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְמִשָּׁה: כָּל מֵה
שֶׁאַתָּה יְכוּל לְשַׁבַּח אֶת יִשְׂרָאֵל, שִׁבַּח! לְגִדְלָן וּלְפָאָרָן,
פָּאָר!" וּבְזֵה שֶׁאַתֶּם מְשַׁבְּחִים וּמְפָאָרִים אֶת נִשְׁמוֹת
יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה אַתֶּם מְמַשִּׁיכִים עַל עַצְמְכֶם אֶת
הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמֵאמָרם, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה (בְּרֵאשִׁית
רַבָּה מ"ח, ו): עַל כָּל שִׁבַּח וְשִׁבַּח שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְשַׁבְּחִים
לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוּא מְשַׁרְה שְׁכִינָתוֹ עֲלֵיהֶם, כִּי זֶה
תְּלוּי בְּזֵה, כְּפִי שֶׁהָאָדָם זוֹכֵה לְשַׁבַּח אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, כֵּן

הם מִשְׁבְּחִים וּמִפְאָרִים אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּכְשֶׁהֵם
מִשְׁבְּחִים וּמִפְאָרִים אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אָזִי מִשְׁרָה
שְׂכִינָתוֹ עֲלֵיהֶם, וְאָמְרוּ (תְּקוּנֵי-זֶהַר, תְּקוּן סו, מד.): בְּכָל
אַתֵּר דְּבַעֲי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַעְבַּד גַּם שְׂכִינְתָּא אֲקַדְמַת
לְהֵאִי אַתֵּר, (בְּכָל מְקוֹם שְׁרוּצָה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
לְעִשׂוֹת גַּם, הוּא מְקַדִּים שֵׁם אֶת הַשְּׂכִינָה), וְעַל-כֵּן מְצוּהָ
גְּדוּלָּה לְדַבֵּר עִכְשָׁו בְּשִׁבְחַ יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵי שְׁמֵדֻבְרִים
מִשְׁבַּח יִשְׂרָאֵל, הוּא יִתְבָּרַךְ מִשְׁרָה אֶת הַשְּׂכִינָה עֲלֵיהֶם,
וְתִכְף-וּמְיָד כְּשֶׁהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם נַעֲשֶׂה הַמְּקוֹם
מְקוֹם נְסִי; וְלִכֵּן רָאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים, לְשָׁמֹר
עַצְמָכֶם מְאֹד מְאֹד לֹא לְקַטְרֵג, חֵס וְשָׁלוֹם, בְּעִתִּים
הַלְלוּ, עַל שׁוֹם בַּר יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא לְהַשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב אֶת כָּל
בַּר יִשְׂרָאֵל, לְחִזְקוֹ וּלְאַמְצוֹ, לְעוֹדְדוֹ, לְפָאֲרוֹ וּלְשִׁבְחוֹ,
כִּי שִׁיזְכָּה לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וַיְהִי
נַעֲשֶׂה כָּלִי לְהַמְשִׁכַת הַשְּׂכִינָה, וּכְשֶׁהַשְּׂכִינָה תִשְׁרָה אֶצְלוֹ
עַל-יְדֵי-זֶה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲשֶׂה עִמּוֹ נְסִים נְגָלִים,
כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ נִקְרָא "אָדוֹן הַנִּפְלְאוֹת" וְעוֹשֶׂה נְסִים,
וְעַל-כֵּן אֲשַׁרִי מִי שְׁזוֹכָה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי בְּאֵין
סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאִזּוֹ יִזְכָּה לְרֵאוֹת תְּמִיד נְסִים נְגָלִים
שִׁיעֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עִם כָּלִל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.

ג.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְמָסוֹר אֶת נַפְשְׁכֶם אֵלָיו
 יִתְבַּרְךָ, וְאֵל תִּסְתַּכְּלוּ עַל שׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַע עוֹלָם, כִּי
 עֲכָשׁוּ הַגִּיעַ הַזְּמַן שְׁצַרִּיכִים לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה
 אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְלָבוֹא וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ, שְׁיַחֲוֶס
 וִירַחֵם עֲלֵיכֶם וְיִשְׁמַר אֶתְכֶם מִכָּל רַע, וּבְאֵמֶת כְּשֶׁאָדָם
 מִרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ בְּלִשׁוֹן שְׁרָגִיל בָּהּ,
 וּמְסִפֵּר לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ וְאֶת כָּל
 מַה שְׁמַעִיק לוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה זֹכָה לְהִיּוֹת כָּלִי לְהַמְשַׁכֵּת
 הַשְּׁכִינָה (עֵינַן בְּתַקוּנֵי-זֶהר מְזַהֵר חֲדָשׁ קִנּוּחַ:), כִּי הַתְּפִלָּה
 הַיָּא הַכָּלִי לְהַמְשִׁיךְ עֲלָיו הַשְּׁכִינָה, וּבְמִקּוֹם שֶׁהַשְּׁכִינָה
 שׁוֹרָה שָׁם הוּא מְקוֹם נְסִים, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוֹכָה
 לְעֶסֶק בְּתְפִלָּה תָּמִיד, לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ שְׁיַחֲוֶס וִירַחֵם
 עָלָיו וְעַל אִשְׁתּוֹ וְעַל בָּנָיו וְעַל כָּלֵל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל,
 שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נַעֲשֶׂה כָּלִי לְקַבֵּל בּוֹ כָּל הַבְּרָכוֹת,
 כִּי הַתְּפִלָּה הַיָּא הַשַּׁעַר וְהַפֶּתַח לְהַכְּנִס אֵלָיו יִתְבַּרְךָ,
 וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ כָּל מִינֵי בְּרָכוֹת וַיִּשְׁוַעוֹת וַחֲסוּדִים
 (זֶהר וַיְחִי רַנ:); וְעַל-כֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים,
 לְמָסוֹר אֶת נַפְשְׁכֶם לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאֵל
 תְּפִלוּ בְּדַעְתְּכֶם כָּלֵל, כִּי גָדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכּוּ לְרִאוֹת נְסִים נְגִלִים שְׁיַעֲשֶׂה עִמָּכֶם
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַחֲכַמֵּינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (בְּרָכוֹת

כ.) אָמַר לִיהוּ רַב פּוֹפָא לְאַבְיִי: מַאי שְׁנָא רַאשׁוֹנִים
 דְּאַתְרַחֲשִׁישׁ לְהוּ נִיסָא וּמַאי שְׁנָא אָנָן דְּלֹא מְתַרְחִישׁ
 לָן נִיסָא... אָמַר לִיהוּ קַמְאִי הוּוּ קָא מְסָרִי נִפְשִׁיִּהוּ
 אַקְדֵּשֶׁת הַשֵּׁם אָנָן לָא מְסָרִינָן נִפְשִׁין אַקְדֵּשֶׁת הַשֵּׁם,
 (הַהֲבִדֵּל בֵּין הָרַאשׁוֹנִים שְׁקָרוּ לָהֶם נְסִים וְלָנוּ לֹא, כִּי
 הֵם הָיוּ מוֹסְרִים נִפְשָׁם עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם וְאָנוּ לֹא), נִמְצָא
 בְּאַפְן שְׂיִזְכָּה הָאָדָם שְׂיִתְנַהֵג עִמּוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 בְּמִדַּת הַנֶּסֶם הַיָּא רַק כְּפִי גְדֹל מְסִירוֹת הַנִּפְשָׁשׁ שְׂיִישׁ לוֹ,
 אִם הָאָדָם מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְמָסַר אֶת נִפְשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת
 שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה עוֹשֶׂה עִמּוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 נְסִים נְגָלִים, וְזוֹ מַעֲלַת גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים הַמְּלַמְּדִים
 בְּנִסִּים, כִּי מֵאַחַר שֶׁהֵם תְּמִיד דְּבִקִּים בְּאִין סוּף בְּרוּךְ
 הוּא, וְהֵם מוֹכְנִים לְמָסַר אֶת נִפְשָׁם עַל קְדֻשַׁת שְׁמוֹ
 יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וְרָגַע, עַל-יְדֵי-זֶה עֲקָרוּ אֶת עֲצָמָם
 לְגַמְרֵי מִהָעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשׂוּ כְּלִים לְהַמְשַׁכֵּת
 הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם, וּבְמָקוֹם שֶׁהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה שָׁם הוּא
 מְקוֹם הַנְּסִים, וְעַל-כֵּן גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים הֵם מְלַמְּדִים
 בְּנִסִּים, וְלֹא רַק שֶׁהֵם בְּעֲצָמָם רוֹאִים אֶת הַנְּסִים אֲצֵלָם,
 אֲלֹא יֵשׁ בְּכַחֵם לְהַמְשִׁיךְ נְסִים וְנִפְלְאוֹת עַל כָּל אֵלוֹ
 הַבָּאִים אֲלֵיהֶם; וְעַל-כֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְבָרַח
 בְּעַתִּים הַלְלוּ אֶל צְדִיקִים וְחַכְמִים אֲמִתִּיִּם הַדְּבוּקִים
 בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵם יֹאצִּילוּ מֵאוֹרֵם הַגְּנוּז בָּהֶם גַּם עֲלֵיכֶם,

וּתְתַבָּרְכוּ מִפִּיָּהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה גַם אַתֶּם תִּזְכּוּ לְרֹאוֹת
נְסִים נִגְלִים שִׁיעֲשֶׂה עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲשֶׁרִי
מִי שָׁבָא אֶל צְדִיקִים וַחֲכָמִים אֲמַתִּיִּים לְהִתְבָּרֵךְ מִפִּיָּהֶם,
שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה לוֹ שְׁמִירָה מְכַל נֶגַע וּמַחֲלָה וּמְכַל
צָרָה וְצוּקָה, וְתִמְשַׁךְ עָלָיו הַנְּהַגָּה נְסִית, אֲשֶׁרִי לוֹ בְּזֶה
וְאֲשֶׁרִי לוֹ בְּבֹא !

.ד.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים ! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה נְסִים וְנִפְלְאוֹת עִם עַם יִשְׂרָאֵל בְּכָל
רֶגַע וְרֶגַע, וְדָבָר זֶה הוּא הַכֶּרְחִי שִׁיעֲשֶׂה וְעוֹשֶׂה נְסִים,
כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵין סוּף, וּמַחֲדֵשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם
מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְּרַשׁ שׁוּחַר
טוֹב, תְּהִלִּים קו): "לְעוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָדוּ" (תְּהִלִּים
קלו), מַה כְּתִיב לְגוֹזֵר יָם סוּף לְגִזְרִים, נוֹתֵן לָחֶם לְכָל
בָּשָׂר? הַפְּרִנְסָה הַזֹּאת שֶׁקוֹלָהּ כְּנֶגֶד הַיָּם שֶׁנִּקְרָע, לְלַמְּדֵנוּ
מַה הַפְּרִנְסָה הַזֹּאת אֵי אֶפְשָׁר לְעוֹלָם בְּלֹא הִיא, כִּי אֵי
אֶפְשָׁר לְעוֹלָם בְּלֹא נְסִין וּבְלֹא פְּלִאִין, כִּי צַד? אָדָם נִתּוֹן
עַל גְּבֵי הַמָּטָה וְהַנְּחָשׁ בְּאֶרֶץ לְפָנָיו, וּבֹא לְעַמֵּד, וְהַרְגִישׁ
בוֹ הַנְּחָשׁ, כִּיּוֹן שָׁבָא לְתֵן רִגְלוֹ עָלָיו, בְּרַח הַנְּחָשׁ מִפָּנָיו,
אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה פְּלִאִי עֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עִמּוֹ, וּמִי
יֹדֵעַ — הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר: "לְעוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת

גְּדוּלוֹת לְבַדּוֹ", הוּא לְבַדּוֹ יוֹדַע נְסִים וְנִפְלְאוֹת שְׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ, לְפִיכֶךָ הוּא אוֹמֵר: רַבּוֹת עָשִׂיתָ אִתָּהּ ה' אֵין עָרוֹךְ לְשִׁבְחוֹ וְכוּ', הַרְבֵּה נְסִים וְנִפְלְאוֹת אִתָּהּ עָשִׂיתָ עִמָּנוּ, וְאַתָּה עוֹשֶׂה גַם-כֵּן בְּכָל יוֹם וַיּוֹם וְאֵין אָדָם יוֹדַע וְכוּ', עַיִן שָׁם; וְעַל-כֵּן עָלִיכֶם לְדַעַת כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ עוֹשֶׂה נְסִים עִם כָּלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלִכֵּן אֵין לָכֶם מָה לְהִתְפַּחַד כָּלֵל כָּל מָה שֶׁתִּכְנִיסוּ בְּלִבְכֶם יְדִיעוֹת אֵלוּ, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה נְסִים עִמָּכֶם, וְעַל-יְדִי-זֶה יִתְבַטְּלוּ מִכֶּם כָּל הַפְּחָדִים וְהַיְרָאוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת; וְלִכֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתַחֲזִירוּ גַם אֶת כָּל מִשְׁפַּחְתְּכֶם וְכָל קְרוֹבֵיכֶם וְכָל יְדִידֵיכֶם וְחֻבְרֵיכֶם בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְתַחֲזִירוּ בָּהֶם אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יְדִי-זֶה תִּהְיוּ רְאוּיִים שְׁיַעֲשֶׂה עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נְסִים וְנִפְלְאוֹת, וּבְכַפָּרֵט בְּעֵתִים הַלְלוּ שְׁכָל עִם יִשְׂרָאֵל שְׂרוּי בַּפְּחָדִים, עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְלַקְטוּ יַחַד אֲמוֹת הָעוֹלָם "עַל עִמָּךְ יַעֲרִימוּ סוּד" (תְּהִלִּים פּג, ד), אֵין שׁוֹם עֲצָה אַחֲרֵת רַק לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְאַמְתִּית אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יְדִי-זֶה נִזְכָּה שְׁיַעֲשֶׂה עִמָּנוּ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא תָּמִיד נְסִים וְנִפְלְאוֹת; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזוֹכֶה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאֵז יִרְאֶה נְסִים נִגְלִים שְׁיַעֲשֶׂה עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

ה.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחִזְק אֶת עֲצַמְכֶם עֲכָשׁוּ
מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּעֵתִים הִלְלוּ עוֹבְרִים עַל כָּל נְשָׁמוֹת
יִשְׂרָאֵל כָּל מִינֵי פְחָדִים וַיִּרְאוּ חִיצוֹנִיּוֹת שְׁמִפְחִידִים
וּמְנַסִּים אֶת הָאָדָם לְהִיכֵן יְבָרַח, וְעַל-כֵּן רְאוּ לְחִזְק
אֶת עֲצַמְכֶם בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלִהְיוֹס רַק
בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, הִינּוּ שֶׁתְּצִירוּ בְּדַעְתְּכֶם, אֲשֶׁר אֵין
שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלִעְדָּיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מְחִיָּה
וּמְהֵרָה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, כָּל מֵה שֶׁתְּכַנְיִסוּ
אֶת עֲצַמְכֶם יוֹתֵר בְּזֶה, תִּזְכּוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא נְסִים נִגְלִים, כִּי כִפִּי שֶׁהָאָדָם מְכַנֵּס אֶת עֲצָמוֹ
בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ-כֵן יוֹצֵא מִהִזְמַן וּמִהַמְּקוֹם
אֶל לְמַעְלָה מִהַמְּקוֹם וּלְמַעְלָה מִהִזְמַן, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא עוֹשֶׂה עִמּוֹ נְסִים עַד כְּדֵי כִּף שֶׁמְשַׁנֶּה בְּשִׁבְלֵו
הַטָּבֵעַ, כְּמוֹ שֶׁהָיָה אֶצֶל רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוּסָא שֶׁאָמַר
לְבַתּוֹ: בְּתִי, מִי שֶׁאָמַר לְשִׁמּוֹן וַיִּדְלַק, הוּא יֹאמַר לְחִמּוֹן
וַיִּדְלַק (תַּעֲנִית כַּה.), וְהַעֲקֹר רְאוּ לְשִׁמּוֹר אֶת עֲצַמְכֶם
מִכָּל מִינֵי עֲבֵרוֹת וּבִפְרָט מִעֲרִיּוֹת, כִּי בְּפִרוּשׁ גָּלוּ לָנוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּמִדְבָר רַבָּה ט, יב): כָּל הַנְּסִים שֶׁעָשָׂה
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל לֹא עָשָׂאָם אֱלֹא שֶׁשִׁמְרוּ
אֶת עֲצָמָם מִן הָעֲרוּהָ; וְעַל-כֵּן אִם אַתֶּם רוֹצִים בְּאַמַּת
שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נְסִים וּנְפִלְאוֹת, רְאוּ

לְשׁוֹר אֶת עֲצָמְכֶם מִכָּל מִינֵי פְגָמֵי הַבְּרִית, וְלִהְיוֹת
 שְׂמוּרִים מְאֹד מִן הָעֲרֻה, וּבִפְרֹט בְּעֵתִים הַלְלוּ אֲשֶׁר
 הַשְׁקִיף, תְּעוּב, זֶהוּם וְנֹאֹף מְאֹד מִתְּפֹשְׁטִים בְּעוֹלָם,
 וְרוֹאִים כָּל מִינֵי תוֹעֵבוֹת רְעוֹת הַמְּחַמְּמוֹת אֶת הָאָדָם
 לְעִבְרָה, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, שְׂיִכְשֵׁל בְּהוֹצָאת זֶרַע לְבִטְלָה,
 רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, וּבִשְׁאֵר פְּגָמֵי הַבְּרִית, וְעַל-יַדֵּי-זֶה בָּאִים
 עַל הָאָדָם עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמְרִים שְׁלֹא חָשַׁב וְתֹאֵר כָּלֵל,
 וְעַל-כֵּן אִם אַתֶּם רוֹצִים בְּאַמֶּת שְׂיַעֲשֶׂה עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא נְסִים וְנִפְלְאוֹת, רְאוּ לְגִדֹר אֶת עֲצָמְכֶם מִן
 הָעֲרֻה, וְתִהְיוּ שְׂמוּרִים מְאֹד מִכָּל מִינֵי פְגָמֵי
 הַבְּרִית, וְעַל-יַדֵּי-זֶה תִּהְיוּ כְּלִים שְׂיִמְשְׁכוּ עֲלֵיכֶם נְסִים
 וְנִפְלְאוֹת, וְתִמִּיד תִּרְאוּ נְסִים, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
 (מִדְּרַשׁ תְּדַשָּׁא): כְּשִׁישְׁרָאֵל עוֹשִׁים רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם, הוּא
 עוֹשֶׂה לָּהֶם נְסִים; וְעַל-כֵּן רְאוּ לְדַבֵּק אֶת עֲצָמְכֶם רַק בּוֹ
 יִתְבָּרֵךְ וְיִתְקַיְּמוּ אֶת מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבִפְשִׁיטוֹת
 גְּמוּרָה, וְתִהְיוּ זֵהִירִים בְּשִׁמְרֵת שְׁבֵת-קֹדֶשׁ, וְכֵן בְּאֲכִילַת
 מֵאֲכָלִים כְּשֵׁרִים וּבִהֲנַחַת תְּפִלִּין כְּשֵׁרוֹת, וְשִׁתְּהִי מְזוּזָה
 עַל פֶּתַחְכֶם, וְתִתְּנוּ צְדָקָה בְּכָל יוֹם, וְעַל-יַדֵּי-זֶה יִמְשִׁיף
 עֲלֵיכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נְסִים נְגָלִים, וְתִזְכּוּ בְּאַמֶּת
 לְהִגָּאֵל מִכָּל צְרוּתֵיכֶם, וְלֹא יִשְׁלַט עֲלֵיכֶם שׁוֹם מִשְׁחִית,
 וְנִגַּע לֹא יִקְרַב אֶל בֵּיתְכֶם וְאֵל אֲהֲלֵיכֶם, אֲשֶׁרֵי מִי

שְׁמִכְנִיס דְּבוּרִים אֵלָיו בְּתוֹךְ לְבוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל
הַיָּמִים.

.ו.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! רְאוּ לְשֹׁמֵר אֶת עֲצָמְכֶם מְאֹד
מְאֹד מְהֵחָטָא, כִּי אֶצְלוּ יִתְבָּרֵךְ מְאֹד יְקָר אָדָם שֶׁשׁוֹמֵר
אֶת עֲצָמוֹ מִכָּל מִינֵי חֲטָאִים וְעוֹנוֹת וּפְשָׁעִים, וְאֶפְלוּ
שֶׁכָּבַר עָבַר עֲלֵיכֶם מֵהַ שֶׁעָבַר וַיִּנְפְּלֶתֶם בְּמָקוֹם שֶׁנִּפְּלֶתֶם,
רְאוּ לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה
יִקְבַּל אֶתְכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ,
זְכוּרֵנִים לְבִרְכָה, שֶׁאֹמֵר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא (רֵאשׁ הַשָּׁנָה
יז:): אֲנִי קֹדֶם שֶׁיִּחָטָא הָאָדָם וְאֲנִי הוּא לְאַחַר שֶׁיִּחָטָא
הָאָדָם וַיַּעֲשֶׂה תִּשׁוּבָה; כִּי בְּאֵמֶת אֵין שׁוֹם מְצִיאֹת
בְּלִעְדֵּיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, אֵתָהּ הוּא קֹדֶם שֶׁבִּרְאֵת אֶת
הָעוֹלָם וְאֵתָהּ הוּא מְשִׁבְרֵת הָעוֹלָם, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ
מִחַיָּה וּמְהוּיָה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוּמָם
צוּמַח, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמֵי חַיִּים אֱלֹקוֹתוֹ
יִתְבָּרֵךְ, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁם אֵלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְכָל
מֵה שֶׁאָדָם מְכַנֵּס אֶת עֲצָמוֹ בִּידְעוֹת אֵלּוּ, עַל-יְדֵי-זֶה
נִטְהָר מִחוּ וּמִחֲשַׁבְתּוֹ וְכָל גּוֹפוֹ, כִּי הַכֹּל תְּלוּי כְּפִי הַמַּח
מִחֲשָׁבָה שְׁלוֹ, וְעַל-כֵּן אֶפְלוּ שֶׁאָדָם כָּבַר חֲטָא, אֲבָל
בוּ בְּרַגַע שֶׁשָׁב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, הוּא כָּבַר

נִכְלָל בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִיַּד מְקַבְּלוֹ, וּכְבֹר
מִמְשִׁיךְ עָלָיו נְסִים וְנִפְלְאוֹת; וְעַל-כֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי
הַיְקָרִים, לְשַׁכַּח כָּל מַה שְּׁעֵבַר עֲלֵיכֶם, וְתַעֲשׂוּ הַתְּחִלָּה
חֲדָשָׁה מְרַגֵּעַ זֶה לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבַּרְךָ, וְעַל-יְדֵי-זֶה
יִתְבַּטְּלוּ מִכֶּם כָּל הַפְּחָדִים הַיְתֵרִים שֶׁנִּכְנְסוּ בְּכֶם, וְלֹא
תִהְיֶינָה לְכֶם יִרְאוֹת חִיצוֹנִיּוֹת כָּלֵל, רַק יִרְאֵה וְרַעַד
לְפָחוּד מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, וְחֻכְמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים אָמְרוּ (בַּמִּדְבָּר
רְבֵה יֵא, ה; שִׁיר הַשִּׁירִים ג): עַד שֶׁלֹּא יִחַטָּא אָדָם נוֹתַנִּין לוֹ
אֵימָה וְיִרְאֵה וְהַבְּרִיּוֹת מִפְּחָדֵינ מִמֶּנּוּ, כִּיּוֹן שֶׁהוּא חוֹטָא,
נוֹתַנִּין עָלָיו אֵימָה וְיִרְאֵה וּמִתְפַּחַד הוּא מֵאַחֲרִים; וְדָבָר
זֶה רְאוּ בְּחוּשׁ כָּל הַדּוֹרוֹת, הַצְּדִיקִים הַגְּאֻמְתִּים אֲשֶׁר
הָיוּ דְבוּקִים בְּתַכְלִית הַדְּבָקוֹת בּוֹ יִתְבַּרְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה
הִיְתָה נוֹפְלֵת יִרְאֵה וּפְחָד עַל מִי שֶׁבָּא וְנִגַּשׁ אֲלֵיהֶם, כִּי
מֵרֹב דְּבָקוּתָם וְהַתְּכַלְלוּתָם בּוֹ יִתְבַּרְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְל
פָּחוּד וְיִרְאֵה עַל כָּל אֱלוֹ שֶׁהָיוּ סְמוּכִים אֲלֵיהֶם, לֹא-כֵן
מִי שֶׁחוֹטָא, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, וְעוֹבֵר עֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת,
עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נוֹפֵל בְּעֵינֵי עֲצָמוֹ, עַד שֶׁהוּא מִתְיָרָא
וּמִתְפַּחַד מֵאַחֲרִים וַיֵּשׁ בְּנֵי-אָדָם שֶׁכָּל-כֶּף חָטָאוּ בְּכָל
מִינֵי חָטָאִים וְעוֹנוֹנוֹת וּפְשָׁעִים וּבְפָרֵט בְּשִׁקּוּץ, תְּעוּבָה,
זְהוּם וְנֹאוֹף, עַד שֶׁהֵם מִפְּחָדִים מִכָּל בְּרִיָּה, כִּי עֵקֶר
הַפְּחָד וְהַיִּרְאֵה שֶׁהָאָדָם מִתְיָרָא וּמִתְפַּחַד מִזוּלָתוֹ בָּא
רַק עַל-יְדֵי חָטָאִים, וְעֵקֶר הַחָטָאִים הֵם פְּגָמֵי הַבְּרִית;

וְעַל-כֵּן רָאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה
וְאַמְתִּית, וְאִז תִּרְאוּ אֶת הַנְּסִים נִגְלִים, נְסִים נִפְלְאִים,
שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי אֵין הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה נְסִים אֶלָּא עִם מִי שֶׁשׁוֹמֵר אֶת עֲצֻמוֹ
מִחַטָּאִים וְעוֹנוֹנוֹת, אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזֹּכֶה לְקִיּוֹם אֶת מְצוּוֹתָיו
יִתְבָּרֵךְ, וְהוּא שֶׁמֶח בְּשִׂמְחָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שְׂאִז יִשְׁמַר מִכָּל
נֶזֶק וּמִשְׁחִית, וְאֵין לוֹ מָה לִירָא וּלְפַחַד מִשׁוֹם דְּדָבָר
שֶׁבְּעוֹלָם, וְיִזְכֶּה לְהַכְּלִיל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
יַעֲשֶׂה עִמּוֹ נְסִים נִגְלִים, וְיִשְׁמַר אוֹתוֹ מִכָּל רָע.

ז.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְחִזּוֹק אֶת עֲצֻמָּכֶם בְּעֵתִים
הַלְלוּ מְאֹד מְאֹד, וְעַקֵּר הַהִתְחַזְּקוֹת צְרִיכִים בְּמִדַּת
הַשְׂמִימָה, כִּי הַמְּדַרְגָּה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ
לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ בְּזֶה הָעוֹלָם הַיּוֹתֵר תָּמִיד בְּשִׂמְחָה,
וְלֹא לְפַחַד מֵאַף אֶחָד, רַק מִהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצֻמוֹ,
וְאִז עַל-יְדֵי תַקְוָה הַשְׂמִימָה, יִזְכֶּה לְרְאוֹת נְסִים וְנִפְלְאוֹת
שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי הַשְׂמִימָה מְגַלֶּה
שֶׁהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו, וְכִשֶׁהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו, אֲזִי
הוּא מֵיָעַד שֶׁיְהִי נַעֲשִׂים עִמּוֹ נְסִים וְנִפְלְאוֹת, כִּי
בְּכָל מְקוֹם שֶׁצְּרִיכִים לְהִיּוֹת נְסִים מְקַדְּמֵת וּבִבְאֵה לְשֵׁם
הַשְּׂכִינָה, וְאֵין הַשְּׂכִינָה שְׁרוּיָה לֹא מִתּוֹךְ עֲצָבוֹת אֶלָּא

מִתּוֹךְ דְּבַר שְׂמִיחָה שֶׁל מְצוּהָ (שְׁבַת ל:), וְעַל-כֵּן רָאוּ
 לְשַׂמֵּחַ מְאֹד מְאֹד, וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁתְּהִיֹּו תָּמִיד שְׂמִיחִים
 וְעַל־יִזִּים תִּשְׁרָה עֲלֵיכֶם שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁתִּרְגִּישׁוּ
 עַל עֲצָמְכֶם אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יַעֲשֶׂה
 עִמָּכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נְסִים וְנִפְלְאוֹת שֶׁלֹּא תֵאָרְתֶם
 לְעֲצָמְכֶם, וּבְשִׁבִיל זֶה כָּל הַנְּבִיאִים קִדְּם שְׁנֹשְׁפָעָה
 עֲלֵיהֶם נְבוּאָה הִיֹּו שְׂמִיחִים וְעַל־יִזִּים, וְהָיָה תָּף וְכִינּוֹר
 לְפָנֵיהֶם, וְשִׂמְחוּ אֶת עֲצָמָם מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁזָּכוּ
 לְהִגִּיעַ אֶל הַתְּפִשְׁטוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת, וְזָכוּ לְהַכְלִיל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ
 בְּתַכְלִית הַהִכְלָלוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁפָּעָה עֲלֵיהֶם רוּחַ
 נְבוּאָה וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עָשָׂה עִמָּהֶם
 נְסִים נְגָלִים, נְסִים וְנִפְלְאוֹת שְׂדוּד הַטָּבַע מִמָּשׁ, וְהַכֵּל
 הַיְדוּת הַשְׂמִיחָה שֶׁהִיֹּו שְׂרוּיִים בָּהּ; וְעַל-כֵּן רָאוּ עַכְשָׁו,
 בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לַעֲשׂוֹת זֹאת, וְלִהְיוֹת שְׂמִיחִים
 וְעַל־יִזִּים, וְאֵף שֶׁאֵין הַמְּצַב מוֹכֵן לָזֶה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, כִּי
 הָרִי יֵשׁ בַּחוּץ פְּחָדִים וַיְרֹאוֹת וְסַכְנוֹת גְּדוּלוֹת, אֲבָל בְּזֶה
 שֶׁתִּמְסְרוּ אֶת נַפְשְׁכֶם לִהְיוֹת שְׂמִיחִים וְעַל־יִזִּים, עַל-יְדֵי-
 זֶה תִּשְׁרָה עֲלֵיכֶם שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּכְשֶׁתִּשְׁרָה עֲלֵיכֶם
 הַשְׂכִּינָה תְּהִיֹּו רְאוּיִים שֶׁיַּעֲשׂוּ עִמָּכֶם נְסִים וְנִפְלְאוֹת,
 לְכֵן רָאוּ לְשַׂמֵּחַ אֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל בְּעֵתִים הַלְלוֹ, אֶת
 כָּל יְלָדֵיכֶם, קְרוּבֵיכֶם, מְשַׁפְּחֹתְכֶם, שְׂכִינֵיכֶם וַיְדִידֵיכֶם,
 וְזוֹ הַמְּצוּהָ הַגְּדוּלָּה בְּיוֹתֵר בְּעֵתִים הַלְלוֹ — לְשַׂמֵּחַ

אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְאֶצְלוֹ יִתְבַּרֵּךְ מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב מִי שְׁמִשְׁמִיחַ וּמְבַדֵּחַ אֶת בַּר יִשְׂרָאֵל, וּמוֹצִיאוֹ מֵהַקְּטָנוּת וְהִדְחָקוֹת, הַמְרִירוֹת, הַעֲצָבוֹת וְהַדְּכָאוֹן, וּמַעֲלֶה אוֹתוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹכֵן שְׂיֵהִיו נְעֻשִׁים לוֹ נְסִים וְנִפְלְאוֹת, וְעַקֵּר הַשְׂמִיחָה הוּא כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִיּוֹת דְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כִּי כְּשֶׁאָדָם מְצִיר בְּדַעְתּוֹ אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלִעְדָּיו יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבַּרֵּךְ נִמְצָא וְאֵין בְּלִעְדָּיו נִמְצָא, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא גֵר תָּמִיד אֶצְלוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כִּי בְּזֶה שֶׁהָאָדָם מְכַנֵּס בְּדַעְתּוֹ, שֶׁהַכֹּל לְכֹל אֱלֹקוֹת גָּמוּר הוּא, וְהוּא מִתְחַבֵּא בְּתוֹכוֹ יִתְבַּרֵּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא גֵר בְּעוֹלָם הַחַרוּת, וְהוּא גֵר בְּבֵיתוֹ, וְחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (יְרוּשָׁלַיִם מוֹעֵד קָטָן, פָּרָק ב', הַלְכָה ד'): שְׂמִיחָה לְאָדָם בְּשַׁעֲהָ שֶׁהוּא דָר בְּתוֹךְ שְׁלוֹ, כִּי זֶה עַקֵּר הַשְׂמִיחָה — כְּשֶׁאָדָם דָר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְגִלוֹת לְמְקוֹמוֹת אַחֲרִים, וּכְמוֹ-כֵן מִי שֶׁזוֹכֶה לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְיוֹדַע אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדָּיו יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכֹל אֱלֹקוֹת גָּמוּר הוּא, אֲזִי הוּא גֵר בְּתוֹךְ שְׁלוֹ, וְזוֹ מַעֲלַת הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים, שֶׁהֵם כָּל-כָּף דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אֲשֶׁר בְּכָל מְקוֹם שֶׁהֵם בָּאִים, שֶׁם בֵּיתָם, מֵאַחַר שֶׁהֵם דְּבוּקִים רַק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְהוּא יִתְבַּרֵּךְ נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם, כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְעַל-כֵּן הֵם גָּרִים תָּמִיד בְּבֵיתָם וְהֵם מְיֻשְׁבִים בְּדַעְתָּם, וְעַל-

יְדִי-זֶה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹרֵה אָצֶלֶם, וְהֵם נֹעְשִׂים
 צְנוּר לְהַמְשִׁיךְ טוֹב לְכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי
 מִי שְׁזוּכָה לְהִתְקַרֵּב אֶל צְדִיק אֲמֵתִי הַדְּבֹק בּוֹ יִתְבַּרַךְ
 בְּדַבְּקוֹת אֲמֵת, וְהוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא,
 שְׁעַל-יְדִי-זֶה יִזְכֶּה גַם-כֵּן לְרֵאוֹת נְסִים וְנִפְלְאוֹת; וְלִכֵּן
 רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! לְמַסֵּר אֶת נַפְשְׁכֶם עַכְשָׁו
 עַל נִקְדָּה זוֹ — לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה, וְכֵן תִּשְׂמְחוּ אֶת
 אַחֵרִים וְתִחְזְקוּ וְתִאֲמְצוּ אוֹתָם בְּאִפְּן שֶׁתִּמְשִׁיכוּ אֶת
 הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם, וּכְשֶׁהַשְּׂכִינָה תִהְיֶה בְּעוֹלָם, עַל-יְדִי-זֶה
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יַעֲשֶׂה נְסִים וְנִפְלְאוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל,
 וְזָכְרוּ הֵיטֵב מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְדַרְשׁ
 תְּנַחֲוּמָא, פְּרַשְׁת שְׁמִינִי, סִימָן ב'): אֵין הַשְּׂמִחָה מִמִּתְּנָת
 לְאָדָם, לֹא כָּל מִי שֶׁשְּׂמַח הַיּוֹם שְׂמַח לְמַחַר, הֵינּוּ
 שְׂאֵל תִּדְחַפּוּ אֶת הַשְּׂמִחָה לְיוֹם הַמִּחְרָת, וְעַל-יְדִי-זֶה
 תִּגְרְמוּ פְּחָדִים לְבְנֵי-אָדָם, אֲלֹא תִמְסְרוּ אֶת נַפְשְׁכֶם עוֹד
 הַיּוֹם הַזֶּה לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה, וּבְזָכוֹת הַשְּׂמִחָה שֶׁתִּשְׂמְחוּ,
 עַל-יְדִי-זֶה תִנְצְלוּ מִכָּל צָרָה וְצוּקָה וּמִכָּל נֹגַע וְפֶגַע,
 וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִשְׁמַר אֶתְכֶם וַיִּמְשִׁיךְ עֲלֵיכֶם תָּמִיד
 נְסִים נִגְלִים; אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוּכָה לְשִׂמְחָת תָּמִיד בּוֹ יִתְבַּרַךְ
 וְלִשְׂמַח אֶת זוּלָתוֹ וְלִחְזָקוֹ וְלִאֲמָצוֹ, שְׁעַל-יְדִי-זֶה יִהְיֶה
 נֹעְשֶׂה כָּלִי לְהַמְשִׁכַת הַשְּׂכִינָה, וּכְשֶׁהַשְּׂכִינָה תִשָּׂרֶה
 אָצֶלוֹ, אֲזִי יִהְיֶה צְנוּר הַמְּשִׁיךְ נְסִים וְנִפְלְאוֹת; אֲשֶׁרִי
 לוֹ בְּזֶה וְאֲשֶׁרִי לוֹ בְּבֹא!

קונטרס

חיים קלים

יגלה עצות לאדם, איך יזכה לחיות חיים קלים בזה העולם העובר, ואיך יכול לשמר עצמו מפל רע ופרענות בעולם.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי
רפנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורפנו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי
חסידו ברסלב
עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: עַל-יְדֵי שְׂאָדָם
מְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ תָּמִיד בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ,
וּמִמְשִׁיף עַל עֲצָמוֹ עֲרֹבוֹת, יְדִידוֹת,
נֵעָם, זִיו הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, וַיִּוְדַע
שְׂאִין בְּלִעְדָּיו יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, וּבְכָל
תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֱלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם,
עַל-יְדֵי-זֶה זֹכָה לְחַיּוֹת חַיִּים קָלִים,
כִּי אִישׁ אֲמוֹנוֹת רַב בְּרָכוֹת, וְעַל-יְדֵי
אֲמוֹנָה זֹכָה לְחַיּוֹת חַיִּים אֲמִתִּיִּים,
וְלִכֵּן הַזֶּהִיר אוֹתָנוּ רַבְּנוּ ז"ל עַל
אֲמוֹנָה, וְאָמַר שְׁמִי שֵׁשׁ לוֹ אֲמוֹנָה
— חַיּוֹ חַיִּים.

(אמרי מוהרא"ש חלק ב', סימן תסד)

קוֹנְטָרַס

חַיִּים קָלִים

.א.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר בָּזָה הָעוֹלָם
יְכוּלִים לְחַיּוֹת "חַיִּים קָלִים" וְנִעְיָמִים, עֲרָבִים וּמְתַקִּים,
אוּ חֵס וְשָׁלוֹם, חַיִּים מְרִים וּמְרוֹרִים כְּלַעֲנָה, מְלֵאֵי
צְרוּת, יְסוּרִים וּמְכַאוּבוֹת, וְהַבְּחִירָה בְּיָדְךָ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב
(דְּבָרִים י"א, כו—כח): "רְאֵה אֲנֹכִי נוֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם
בְּרָכָה וְקַלְלָה, אֶת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל מְצֻוֹת
הַיְי"ה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם, וְהַקַּלְלָה
אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מְצֻוֹת הַיְי"ה אֱלֹהֵיכֶם, וְסָרְתֶם מִן
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְלַכֵּת אַחֲרַי אֱלֹהִים
אַחֲרַיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעַתֶּם" וְגו', הֵינּוּ אִם הָאָדָם בּוֹחֵר
בְּטוֹב, וְחוֹזֵר בְּכָל יוֹם, בְּכָל שְׁעָה וּבְכָל רִגַע בְּתִשׁוּבָה
שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְשׁוֹמֵעַ אֶל מְצֻוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמְקַיֵּם

את כל אשר מצוה הקדוש-ברוך-הוא, ומתמיד בתורה
הקדושה, ומדבק את עצמו באין סוף ברוך הוא,
על-ידי-זה יכול לעבר את חזיו ולזכות ל"חיים קלים",
חיים נעימים, חיים ערבים ומתקים עד מאד, ואם, חס
ושלום, הוא חוטא ומתרחק ממנו יתברך, ואינו שומע
למצוותיו יתברך, אלא מזניח את יהדותו, ובורח אל
כל מיני הבלי העולם באמונות כזביות, על-ידי-זה
נמשכת עליו קללה, שכל מה שעושה אינו מצליח
ואינו עולה בידו, וחי חיים מרורים ומקללים.

ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, מה לפניה, הלא
הבחירה בידיך, אם תשוב בתשובה שלמה אליו יתברך,
או תזכה לחיות "חיים קלים" ונעימים, ואם לא תחזור
בתשובה אליו יתברך, ותתרחק מאמונתו יתברך, חס
ושלום, על-ידי-זה יהיו לך חיים מקללים, מלאי צער
ומכאובים, ויסורים מרים וקשים תסבל. ולכן ראה,
אהובי, בני היקר, לקחת את עצמך עכשו בידיך, ותאמר
לעצמך מה שהנה הנה, מה שעבר עבר, מהיום והלאה
אני רוצה לחזור בתשובה אליו יתברך, ומקבל על
עצמי לקיים את מצוותיו יתברך בתמימות ובפשיטות
גמורה, ואזכה באמת לדבק את עצמי בו יתברך, ודבר
זה תלוי בידיך, ואל תחשב שמבקשים ממך דברים

גְּדוֹלִים, אֲלֵא שְׁתַּרְגִּיל אֶת עֲצֻמְךָ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ
 כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, וְכָל שְׂאֵתָה
 צָרִיף הַרְגֵל אֶת עֲצֻמְךָ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ בְּלִשׁוֹן שְׂאֵתָה
 רְגִיל בָּהּ, וּתְבַקֵּשׁ וְתִתְחַנֵּן מִמְּנוֹ יִתְבַּרְךָ, שְׂתִזְכֶּה לְתַקֵּן
 אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתָּ וּפְגַמְתָּ, אֶת אֲשֶׁר חָטָאתָ, עֲוִיתָ וּפְשַׁעְתָּ
 בְּזֵה הָעוֹלָם, וְעַל-יְדֵי שְׂתִהְיֶה רְגִיל לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבַּרְךָ
 בְּכָל יוֹם וְיוֹם חֹק וְלֹא יַעֲבֹר, וְכָל מֵה שֶׁרַק עוֹבֵר עָלֶיךָ
 לֵךְ וּבִרַח לְךָ לְמָקוֹם פְּנוּי שְׂאִין שָׁם בְּנֵי-אָדָם, וּתְפָרֵשׁ
 אֶת כָּל שִׁיחַתְךָ אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, אֲזוֹ תִרְאֶה אֵיךְ שְׁכָל הַחַיִּים
 הַמְּקַלְלִים וְהַמְּרִים וּמְרוֹרִים כְּלַעֲנָה יִתְהַפְּכוּ לְךָ לְ"חַיִּים
 קְלִים", חַיִּים טוֹבִים, חַיִּים נְעִימִים, עֲרָבִים וּמְתַקִּים, כִּי
 הַכֹּל תְּלוּי כְּפִי תִקְףָה הָאֱמוּנָה שְׂאָדָם מְכַנִּים בְּעֲצָמוֹ, כִּי
 כְּשֶׂאָדָם מְכַנִּים בְּעֲצָמוֹ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וְיִוָּדַע
 וְעַד אֲשֶׁר אֵין בְּלַעְדָּיו יִתְבַּרְךָ כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹת
 גְּמוּרָה הִיא, אֲזוֹ כָּל הַחַיִּים שְׁלוֹ כָּבֵר חַיִּים אַחֲרִים
 לְגַמְרִי, כִּי אֵין לְךָ עוֹד טוֹב בְּזֵה הָעוֹלָם כְּמוֹ אֱמוּנָה
 פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ, לְהֶאֱמִין אֲשֶׁר אֵין בְּלַעְדָּיו יִתְבַּרְךָ
 כָּלֵל, וְהוּא יִתְבַּרְךָ מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקִים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה
 כְּלָה, וְדוּמָם, צוּמַח, חֵי, מְדַבֵּר, הֵם כְּפוּי לְאֱלֻקוֹתוֹ
 יִתְבַּרְךָ, וְהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִי פְּרִטִית, אֵין אָדָם נוֹקֵף
 אֶצְבָּעוֹ מְלַמְטָה אֲלֵא אִם-כֵּן מְכַרִּיזִין עָלָיו מְלַמְעָלָה
 (חֲלִין ז:), וְאֵין אָדָם נוֹגֵעַ בְּמָה שְׂמוּכָן לְחִבְרוֹ, וְאֵין

מלכות נוגעת במלכות חֲבֵרְתָהּ אֶפְלוּ כַּמְּלֵא נִימָא (יומא לח.), וְאֶפְלוּ רִישׁ גְּרַגְיָתָא מִן שְׂמִיָּא מִנּוּ לִיה, אֶפְלוּ מִשְׁרָה קָלָה וּפְחוּתָה גַם-כֵּן מִהַשְׁמִים נוֹתְנִים לוֹ (בְּרָכוֹת נח:), וְאִזְ כְּשֶׁתְּבָרַר לָךְ יְדִיעָה זֹה, אִזְ לֹא תִתְעַצְבֵּן וְלֹא תִפְּל בְּפִחַ שְׁל הַבְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה, אֲלֵא תִבְרַח יוֹתֵר טוֹב אֲלִיו יִתְבָּרַךְ, וּתְפָרֵשׁ שִׁיחָתְךָ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה תְּלוּי בְּזָה, כְּפִי שְׂאֵדָם מֵאֲמִין, שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אִזְ הוּא מְרַבֵּה לְהִתְפַּלֵּל, לְדַבֵּר, לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי הֵרִי הַכֹּל תְּלוּי רַק בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, אִם אַתָּה רוֹצֵה לְחִיוֹת "חַיִּים קְלִים", הַרְגֵּל אֶת עֲצֻמְךָ אֶל הָעֲצָה הַנְּכֹנֶה הַזֶּה לְדַבֵּר אֲלִיו יִתְבָּרַךְ, וְאִזְ תִּרְאֶה אִיךָ שֶׁהַכֹּל יִשְׁתַּנֶּה לְטוֹבָה, וַיִּשְׁרֶה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת שְׂכִינְתּוֹ עֲלֶיךָ, וַיְהִיֶּה לָךְ רַק טוֹב בְּחַיֶּיךָ; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמְקַבֵּל דְּבָרִים אֵלוֹ, וּמְקַיֵּם בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת, שְׂאִז דִּיקָא יַחֲיֶה "חַיִּים קְלִים" בְּזֶה הָעוֹלָם. וְעַלֶיךָ לְדַעַת אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, שְׂזֶה הַנְּסִיוֹן שְׁלָךְ אִם לְקַבֵּל דְּבָרִים אֵלֶּה וּלְקַיֵּם בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת, אוֹ חֵס וְשְׁלוֹם, לְהִתְלוֹצֵץ מֵהֶם, וְלַחֲשֹׁב כְּאֵלוֹ סֶתֶם בְּאֵתִי לְפִתּוֹתְךָ וּלְדַבֵּר עַל לְבָבְךָ, שְׂאִז בְּאֵמֶת תִּרְגִּישׁ חַיִּים מְרוֹרִים, כִּי כָּבֵר הַגִּיעַ הַזֶּמֶן שֶׁתִּישַׁב אֶת עֲצֻמְךָ אַחַת וּלְתַמִּיד, אֵילוֹ חַיִּים עוֹבְרִים עֲלֶיךָ בְּזֶה הָעוֹלָם, מֵהַ הַרוּחָתָ עִם הַכְּפִירוֹת

והאפיקורסות, הספקות והעקמומיות שיש לה נגדו יתברך, שאתה הולך בדרכי עקלקלות, ואתה עוקר את עצמך מהאמונה הקדושה, ואינך מקים את מצוותיו יתברך, אלא חס ושלום, אתה מחלל שבת ואוכל טרפות ונבלות, ועובר על כל התורה כלה, אל מה הביאו אותך הדברים המרים הללו, רק אל חיים מרים ומרוזים, שאבדת את כחך, את כספך ואת כל אשר לך, ואתה מסתובב עכשו מלא צער ומכאובים, לא-כן אהובי, בני היקר, אם תחזור עכשו בתשובה שלמה, ותאמר: "מספיק לרדף אחר יצרי הרע, אחר החברים הרעים שלי שמוליכים אותי שולל, ואזכה מהיום והלאה לדבק את עצמי באין סוף ברוך הוא יתברך שמו", על-ידי-זה תזכה להתחיל לחיות "חיים קלים", ערבים ומתקים, ועולמך תראה בחייה, שתרגיש את עצמך עוד בזה העולם כדגמת העולם הבא, כי בזה שאדם מכניס בעצמו אמתת מציאותו יתברך, ומדבר עמו יתברך, על-ידי-זה מרגיש רוחניות חיות אלקותו יתברך בזה העולם, הן אמת שאורך זמן רב עד שזוכים לזה, כי האדם מחמת רב חטאיו ועוונותיו ופשעיו המרבים שעשה בזה העולם, בנה מחיצה בינו לבינו יתברך, אך אם יהיה עקשן גדול לקיים את כל זה, ולדבר בכל יום רק אליו יתברך, ולהמשיך את עצמו תמיד אל האין

סוף ברוך הוא, על-ידי-זה יתפרדו כל פועלי און, ושום מחיצה לא תוכל להפריד בינו לבינו יתברך, כי אפלו חומות ברזל ומחיצות נחשת לא תפרדנה בין נשמות ישראל להקדוש-ברוך-הוא, והכל אחיזת עינים, אם האדם רק מדבק את עצמו באמונה פשוטה בו יתברך, אז הכל נעשה כלא, וזוכה לחיות "חיים קלים", ערבים ומתקים; אשרי מי שמכניס דבורים אלו בתוך לבו, ואז טוב לו כל הימים.

ב.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, שבזה העולם עובר על כל אחד ואחד ירידות ונפילות, קטנות וחלישות הדעת, וסובל צרות ויסורים ועגמת נפש, הן מעצמו והן מאחרים, מבית ומבחוץ, ואין לה אדם שאין לו איזו צרה או משבר בחייו, ועל-כן עוברים עליו חיים מרורים ממות, ומסתובב בעולם התהו והדמיון, ואינו יודע איך לצאת מזה, ובאמת אחר ישוב הדעת שאדם זוכה לישוב את עצמו, אז יכול להבין ולהשפיל, אשר אין זו תכלית, כי ההכרח לעבר את זה העולם, כי העולם הזה הוא רק מעבר עד שיגיע אל ביתו הנצחי, ועל-כן כשאדם מישב את דעתו, ויודע אשר כל העולם הזה הוא רק מעבר לעבר את זה העולם, ולהגיע למחז

חפצו — העולם הבא, אז מהפך את כל המרירות, הצרות והיסורים שלו לשמחה ולהרחבת הידעת, ואי אפשר להגיע לזה אלא על-ידי שיִתחיל לדון את עצמו תמיד לכף זכות, כי טבע האדם שמסתכל על כל דבר רק שחור, ונדמה לו כאלו אין צריכים אותו, וכאלו כבר אינו שוה שום דבר, אשר זה מכביד לו את החיים, שמרגיש חיים מרים ומרורים פמות, אבל תכף-ומיד כשאדם ימצא בעצמו נקדות טובות, ותמיד יסתכל על הצד החיובי שבחיים, וידון את עצמו לכף זכות, ולא ישפיל את עצמו, ואדרבה יחזיק מעמד בכל מה שעובר עליו, דיקא אז יתחיל לחיות "חיים קלים", ערבים ומתקים, כי אי אפשר לזכות לחיות "חיים קלים", אלא על-ידי שדן את עצמו תמיד לכף זכות, ואינו מחפש להשפיל את עצמו ולשבר ולבטל את רצונותיו, כי באמת לכל בר ישראל יש רצונות וכסופים להתעלות בתכלית העליה, אף מחמת שאדם רגיל לשבר את עצמו, על-ידי-זה הוא עוקר את עצמו משני העולמות; ועל-כן אשרי ואשרי מי שזוכה לחפש ולבקש ולמצא בעצמו נקדות טובות, ודן את עצמו לכף זכות, שאז יתחיל לחיות "חיים קלים", ערבים ונעימים, והעקר לזכות לזה למצא בעצמו נקדות טובות, הוא על-ידי שיחפש אחר שרש

חיותו, הינו שתמיד יבקש ויחפש מה התכלית שבא אל זה העולם, ולמה בא אל זה העולם, ומה יש לו בזה העולם, ואז פשיתודע לו, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה ומתהוה ומקיים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ועקר התכלית בזה העולם הוא רק לשוב אליו יתברך, פי כל החיים הם רק מעבר לעבר את העולם הזה, כדי להגיע לעולם הבא, כשיגיע לידיעה זו, אז באמת יתחיל לחיות "חיים קלים", ערבים ומתקים.

ועל-כן ראה, אהובי, בני, היקר, לקחת את עצמך בידך, ואל תמשך אל הצער והמרירות שעוברים עליך, רק תדון את עצמך תמיד לכף זכות, ואז תראה את הנסים הנגלים שיעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא, פי הכל תלוי רק בזה שתדון את עצמך לכף זכות, פי אין זו עצה לשבור את עצמך ולבטל את כחך ויכלתך, ולומר לעצמך אבד מנוס ותקוה, אין זו עצה כלל, רק אדרבה זה עקר הפשלון בחיים, ועל-כן מי שרוצה לזכות להצליח בזה העולם, עליו למסר את נפשו לדון את עצמו לכף זכות, ולמצא בעצמו רק נקודות טובות, ואז יצליח דרכו תמיד; אשרי מי שזוכה להכניס דבורים אלו בתוך לבו, ואז טוב לו כל הימים.

ג.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי בזה העולם, יכולים לעבר בנקל ולחיות חיים טובים, אם רק זוכה להיות מקרב אל הצדיק הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד, המגלה את אמתת מציאותו יתברך בגלוי בזה, אשר עדין לא היה בעולם, כי מי שזוכה להתקרב לצדיק האמתי המגלה את אמתת מציאותו יתברך, על-ידי-זה מאיר על עצמו אור וזיו, חיות ודבקות הבורא יתברך שמו, ואז מכל מה שרק עובר עליו, הוא בורח אליו יתברך. ועליך לדעת, כי בכל דור ודור הקדוש-ברוך-הוא שתל צדיקים אמתיים, אשר הם מגלים ומפרסמים את אמתת מציאותו יתברך; ולכן, אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה לחיות "חיים קלים", ערכים ומתקים, ראה לקרב עצמך אל הצדיקים שבדור הזה, ותאמין שגם בדור הזה יש צדיקים אמתיים הדבוקים בו יתברך בדבקות אמת, ויכולים להאיר עליך אור וחיות, זיו ודבקות הבורא יתברך שמו, עד שעל-ידי-זה תצא גם אתה מצרותיך ויסוריך, מריריותיך והרפתקאותיך, ותזכה גם-כן להמשיך על עצמך ערבות, נעימות, ידידות, זיו שכונת עזו יתברך, אך עליך לדעת, כי יש נסיונות קשים ומרים להתקרב לצדיקי הדור, כי

זֶה לְעֲמַת זֶה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁבָּרָא אֶת
 הַסֵּמ"ךְ-מ"ם וְגִנְדָא דִּילֵיהּ, שֶׁהֵם יְסִיתוּ וַיִּדְיחוּ אֶת
 הָעוֹלָם, וַיַּכְסּוּ וַיַּעֲלִימוּ אֶת הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹר
 הַזֶּה מֵאֲנָשֵׁי הָעוֹלָם, וְתַכְלִית הַהַפּוֹךְ יֵרָאוּ עֲלֵיהֶם,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה כָּלֵם יִתְּפֹסוּ בְּרִשְׁתָּם, וַיִּתְּרַחֲקוּ מֵהַצְּדִיק,
 כִּי הַצְּדִיק הָאֲמִתִּי הַמְּגֻלָּה תָּמִיד אֶת אֲמִתַּת מְצִיאֹתוֹ
 יִתְּבַרֵךְ, וְרוֹצֵה לְהַחֲדִיר "חַיִּים קְלִים", עֲרָבִים וּמְתַקִּים
 לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עֲלֵיהֶם מִתְּפַשְׁטִים מְאֹד הַלְּשׁוֹן-הָרַע
 וְהַרְכִּילוֹת, הַלִּיצָנוֹת וְהַמְּחַלְקֵת, הַמְּרִיבוֹת וְהַהֲסָתוֹת,
 וְלִכְן הַבְּחִירָה בְּיָדְךָ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אִם תִּזְכֶּה
 לְקַצֵּת שְׂכָל וְדַעַת, וְתִתְּבוֹנֵן מָה עָבַר עָלֶיךָ כְּכֹר בְּחַיֶּיךָ,
 וּמִי עָזַר לְךָ עַד עַכְשָׁיו, וְאִז תִּתְּבוֹנֵן שְׂאִין לְךָ אֵף
 אֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם, רַק הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹר
 הַזֶּה הַמְּשִׁתְּדָלִים לְהָאִיר בְּךָ תִּקְוָה טוֹבָה אִיךָ לְצֵאת
 מִהַבּוֹר וְהַחֲשֵׁף וְהַשְׁקֵר שֶׁנִּפְלְטָה בָּהֶם, וְאִיךָ תִּזְכֶּה לְעֲלוֹת
 בְּמַעְלוֹת הַתּוֹרָה, הִירָאָה וְהִדְבְּקוֹת בּוֹ יִתְּבַרֵךְ שְׁמוֹ;
 וְעַל-כֵּן רֵאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לֹא לֵהִיּוֹת בְּטָלָן, רַק
 תַּחֲפֹשׂ יוֹמָם וְלַיְלָה אַחַר צְדִיקִים אֲמִתִּיִּים, שְׂיֵשׁ בְּכַחַם
 לְהַעֲלוֹת גַּם אוֹתָךְ מִהַבּוֹר וְהַחֲשֵׁף וְהַשְׁקֵר שֶׁנִּפְלְטָה לְשֵׁם,
 וְהֵם יְכוּלִים לְהָאִיר גַּם עָלֶיךָ אוֹרוֹ יִתְּבַרֵךְ, וְאִם תִּמָּסַר
 אֶת נַפְשְׁךָ לְחַפְשָׁם וּלְבִקְשָׁם, אִז תִּזְכֶּה לְמַצָּאם, כִּי
 הַעֲקָר תְּלוּי בְּמַסִּירוֹת נַפֶּשׁ, לְמָסַר אֶת נַפְשְׁךָ מְאֹד

מאד לא להסתפל ולא לשמע אל כל אלו המדברים על הצדיקים כל דבר רע, ואז אם תחפץ באמת לשוב אליו יתברך, אז יאיר לך הקדוש-ברוך-הוא את האמת, כי מי שחפץ באמת, הקדוש-ברוך-הוא פותח לו את העינים שימצא את האמת. ולכן ראה, אהובי, בני היקר, להתקרב לצדיקי הדור שבידור הזה, ותשמר את עצמך מאד מאד לא לדבר על אף אחד, כי אף פעם לא תדע מי הוא הצדיק האמתי שבידור הזה, ועל-כן למה לך להפגס בלשון-הרע ורכילות וליצנות ופטרפוטי דברים שמדברים המון-עם הקלים, הריקים והפוחזים, אתה ברח לך מהם כמו שבורחים מאש שורפת, ותאמין בכל הצדיקים האמתיים שבידור הזה, ועל-ידי-זה דיקא תזכה לזכות ל"חיים קלים", אמתיים ונצחיים, כי על-ידי הלמודים העמקים שיש בין הצדיקים האמתיים שבידור הזה ובין הצדיקים שבכל דור ודור, על-ידי-זה גם אתה יכול לזכות להתקרב אליו יתברך, ולכן ראה לעשות כל מה שבכחך להתקרב לצדיקים אמתיים, ותברח מכל מיני לצים, ואז תזכה שגם עליך ימשכו "חיים קלים", ערבים ומתקים, כי הם המאירים את זיו שכינת עזו יתברך בעולם, ולכן הזהירנו רבנו ז"ל מאד מאד לחפש ולבקש אחר צדיקים אמתיים שבכל דור ודור,

וּלְמָסַר אֶת נַפְשֵׁנוּ לְבוֹא אֵלֵיהֶם, כִּי עַל יָדָם יְכוּלִים
 לְזַכּוֹת לְתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְלִפְתּוֹחַ אֶת הָעֵינַיִם לְרֵאוֹת
 וְלִהְתְּבוֹנֵן וְלִהְשַׁכֵּיל בְּאוֹר זִיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ; אֲשֶׁרִי
 מִי שְׂזוּכָה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים, שְׂאֵז וְיִקְא
 יְזַכֶּה לְחַיּוֹת "חַיִּים קְלִים" וְאֲמִתִּיִּים, עֲרָבִים וּמְתַקִּים,
 אֲשֶׁרִי לוֹ.

ד.

בְּנִי! אִם אַתָּה רוֹצֵה לְחַיּוֹת "חַיִּים קְלִים" בְּזֶה
 הָעוֹלָם, רְאֵה לְבָרַח מִכָּל מִינֵי מַחְלָקָת, כִּי כָּל הַחַיִּים
 הַמְרוֹרִים שֶׁנִּתְּהוּוּ לְאָדָם, הֵם רַק כְּשִׁמְחֻזִיק בְּמַחְלָקָת,
 וְרוֹאִים בְּחוּשׁ, שֵׁשׁ מְשֻׁפָּחוֹת שְׁכָל-כֶּךָ מְמַרְמְרִים שָׁם
 אֶחָד עַל זולָתוֹ, וּבְכַעַס וּבְרָצִיחָה, עַד שְׁכָל חַיִּיהֶם
 מִתְּהַפְּכִים לְחַיִּי גִיּוֹנוֹם, וּמְרִים לָהֶם מְאֹד הַחַיִּים, וְכָל
 הַמְשֻׁפָּחָה בְּמְרִיבוֹת וּבְקִטְטוֹת אֶחָד עִם הַשָּׂנִי, וּמְדַבְּרִים
 זֶה עַל זֶה, וְיוֹצְאִים מְזֶה כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים, עֲגָמַת
 גִּפְשׁ וּמְרִירוֹת, וְהַהוֹרִים סוּבְלִים חֲרָפוֹת וּבוֹשׁוֹת מִכָּל
 הַמְשֻׁפָּחָה, וְהַכֹּל בָּא מִחֲמַת שְׁמִחֻזִיקִים בְּמַחְלָקָת;
 וְעַל-כֵּן אֶהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אִם אַתָּה רוֹצֵה לְחַיּוֹת "חַיִּים
 קְלִים" וּמְתַקִּים, רְאֵה לֹא לְהִחְזִיק בְּמַחְלָקָת, וְתִהְיֶה
 וְתִרְן, וְתִמִּיד תִּרְאֶה שִׁיְהִיָּה שְׁלוֹם בֵּינְךָ לְבֵין מְשֻׁפָּחָתְךָ,
 וְאֵז תִּרְאֶה אִיךָ שְׁכָל הַחַיִּים יִשְׁתַּנּוּ לְךָ לְ"חַיִּים קְלִים";

וזכר דבר זה, כי בני-אדם גורמים לעצמם רעה בחנם, שמתחזיקים במחלקת בשעת שמחות, וזה מוסיף שמן על האש, וגורמים לעצמם כל מיני מרירות, לא-כן כשאדם זוכה לדבק את עצמו רק בו יתברך, ואינו חושב משום ברך שבעולם, והוא תמיד ותן, ואינו מסתפל על שעשו לו עולות בחיים, רק מוחל לכלם ולכל המשפחה, ומשתדל בכל מיני אפנים שבעולם שיהיה ביניהם שלום ואהבה, אחוה ורעות, על-ידי-זה יחיה "חיים קלים", ערבים ומתקים, וכל המשפחה תהיה רק בשמחה; ועל-כן אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה לחיות חיים קלים, ראה להשלים עם כל משפחתך, ואל תחזיק במחלקת, כי לא כדאי לחיות בצורה כזו כל החיים, להיות ממרמר ולחשב חשבוננו על העבר ולנקם בהם, כי אתה הורס את החיים שלך לגמרי, ועל-כן אם אתה רוצה לחיות חיים קלים ונעימים, ראה להיות רק בשלום עם כל המשפחה, ותשמחם ותבדחם, ותשתדל שמצדך לא תהיינה שום מריבות וקטטות במשפחה, כי כל הצרות והמרירות שעוברות על בני-אדם הן רק, כשיש מחלקת ומריבות ונקמות במשפחה, ועל-כן עשה מה שתעשה שיהיה רק שלום, שמחה ואהבה במשפחתכם, ואז תצליח תמיד, ותזכה לחיות "חיים קלים", ערבים ומתקים.

ה.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה לחיות "חיים קלים", ערכים ונעימים, עליך להרגיל את עצמך לתן תודה להקדוש-ברוך-הוא על כל החסד חנם שעשה עמך, ואף שנדמה לך שחס ושלום, יש עוות הדין, שהקדוש-ברוך-הוא הולך אתך במדת הדין, ועוברים עליך צרות ויסורים, מרירות והרפתקאות, שמכל זה נתעקם לבך בעקמומיות ובספקות עליו יתברך, עם כל זאת עליך לדעת, יש הרבה דברים שאין אנו יודעים כלל, כי הקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בחסד וברחמים ובהשגחה נוראה ונפלאה מאד, ועל-כן לא כדאי להקשות קשיות על הקדוש-ברוך-הוא, אלא לדעת שצדיק וישר הוא, ותמיד לחזור לעצמו על הפסוק (דברים לב, ד): "הצור תמים פועלו כי כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין עול, צדיק וישר הוא", כי בודאי מה שעושה הקדוש-ברוך-הוא הוא בחשבון צדק, ואף שאין אנו מבינים כלל, כי לפי קטנות וצמצום דעתנו נדמה כאלו אבד מנוס ותקוה מאתנו, וכאלו הולכים אתנו במדת הדין, ויש, חס ושלום, עוות הדין, צריכים לדעת שכל אלו המחשבות והעקמומיות שעולות על הלב והמח, הכל מחמת רב

החטאים שאדם חטא ופגם נגדו יתברך ימים ושנים,
כי על-ידי כל חטא ועון שאדם חוטא, חס ושלום, נגדו
יתברך, הוא מקלקל את דעתו, שכלו וחקמתו, ומורידה
אל השאול תחתית ומתחתיו, ואין לו כלים לקבל את
אמתת מציאותו יתברך, אשר הוא כלו רחמים וחסד;
ועל-כן ראה להרגיל את עצמו, אהובי, בני היקר,
לתן תמיד תודה והודאה להקדוש-ברוך-הוא, ותמיד
תסתכל היטב בעולם, ותראה אשר יש בני-אדם
שהם במצבים יותר גרועים ממך, ואף שזו אינה נחמה
לצרתך, כי סוף כל סוף אתה סובל צרות ויסורים,
דחקות ומרירות, עם כל זאת שמר על פתחי פיך,
ואל תפלט מפיה, חס ושלום, אילו דבורים רעים
כלפי מעלה, כי על זה בעצמו יכולים לקבל ענש
גדול עד מאד, תסתכל ותתבונן היטב מה שעובר על
בני-אדם פי כמה וכמה ממה שעובר עליך, כי יש
סובלי חלאים ובעלי מומין, רחמנא לישזבן, שעוברים
עליהם ענשים קשים ומרים שיש בזה העולם, ועל-כן
מה ולמה לך להקשות קשות עליו יתברך, ולעקם
לבבך בעקמומיות, ראה למצא רק את הטוב והחסד
שעושה עמך הקדוש-ברוך-הוא, ואז אם תלך בדרך
זו, כל החיים ישתנו לגמרי, כי כשהולכים בדרך זו —
לתן תודה והודאה להקדוש-ברוך-הוא על כל החסד

חנם שְׁעוֹשֶׂה עִמָּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַחַב הַלֵּב, וְזוֹכִים
 לַחַיּוֹת חַיִּים קְלִים עֲרָבִים וּמִתְקִים, וְאֵין עוֹד טוֹב מִזֶּה;
 אֲשֶׁרִי מִי שֶׁהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַנּוֹרָאָה וְהַנִּפְלְאָה הַזֶּה שֶׁל לַתֵּן
 תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁאֵז יִזְכֶּה לְ"חַיִּים
 קְלִים" עֲרָבִים וּמִתְקִים עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם מִמָּשׁ כַּדְּגַמַּת
 הָעוֹלָם הַבָּא, וְעוֹלְמוֹ יֵרָאֶה בְּחַיָּיו.

.ו.

אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר! אִם אַתָּה רוֹצֵה לַחַיּוֹת "חַיִּים
 קְלִים", עֲרָבִים וּמִתְקִים, אַתָּה צָרִיךְ לְהִרְגִיל אֶת עֲצָמְךָ
 לַתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לְכָל בֶּן אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, הֵינּוּ כְּמוֹ
 שְׂאֵדָם צָרִיךְ לְהִרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ תָּמִיד לַתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה
 לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלִידַע שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה
 עִמּוֹ רַק חֶסֶד וְרַחֲמִים, כְּמוֹ-כֵן הוּא צָרִיךְ לְהִרְגִיל אֶת
 עֲצָמוֹ לַתֵּן תּוֹדָה לְכָל בְּרִיָּה בְּעוֹלָם, וְאֵז דִּיקָא יַחֲיֶה
 "חַיִּים קְלִים" עֲרָבִים וּמִתְקִים, כִּי עַל-פִּי-רֹב הַחַיִּים שֶׁל
 הָאָדָם מְמַרְמְרִים רַק מִחֲמַת שְׁחוֹשֵׁב שֶׁכָּל הָעוֹלָם חַיֵּב
 לוֹ מִשְׁהוּ, וְאִם לֹא עוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ, אֵז יֵשׁ לוֹ אַכְזָבוֹת
 בְּחַיָּיו, וְעוֹבְרִים עָלָיו חַיִּים מָרִים וּמְרוֹרִים, וְסוֹבֵל אֶת
 הַגִּיהֵנוּם בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי מֵאַחַר שֶׁבְּנֵי-אָדָם לֹא עָשׂוּ אֶת
 רְצוֹנוֹ, הוּא נִשְׁבֵּר כְּחָרֶס הַנִּשְׁבֵּר לְאֶלְפֵי רְסִיִּסִים, וּמְרִים
 לוֹ הַחַיִּים מְאֹד מְאֹד, וְהוּא מְלֹא טְעָנוֹת וּמַעֲנוֹת עַל

בְּנֵי-אָדָם, וְתָמִיד רַב וְחוֹלֵק עִם כָּל בְּרִיָּה, מֵאַחַר שְׁלֹא עוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ, וּבִאֲמַת כָּל זֶה בָּא מִמֵּדַת הַגָּאוֹת וְהַיְשׁוּת שֵׁשׁ בּוֹ, כִּי כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְבִטֹּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי בְּעֵינֵי עֲצָמוֹ, וַיִּודַע אֲשֶׁר כָּל הַחַיִּים שְׁלוֹ הֵם רַק שְׂאוּלִים בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוֹרִידוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם אֶל תַּכְלִית מְסִימַת — לְהַכִּירוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו, וּלְלַמֵּד אֶת תּוֹרַתוֹ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא חֻכְמַתוֹ יִתְבָּרַךְ, בִּיְדִיעוֹת אֱלוֹי יִרְאֶה אִיךָ שְׂאֵף אֶחָד אֵינוֹ חָיֵב לוֹ שׁוּם דְּבָר, וְהַפֵּל חֶסֶד חֲנֻם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּתֵּן לוֹ חַיִּים, וְאִזּוֹ דִּיקָא יִרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ לִתֵּן תּוֹדָה לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל וּלְכָל בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, וּכְשֵׁיבְקֶשׁ אֵיזָה דְּבָר, יִתֵּן תּוֹדָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְגַלָּה אֶת טְהַר לְבָבוֹ, שֶׁהוּא מְעַרִיף אֶת עַרְף יְקֶרֶת בְּנֵי-אָדָם, וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּנֵי-אָדָם יַעֲשׂוּ גַם אֶת רְצוֹנוֹ, מֵאַחַר שֶׁהוּא מִתְחַשֵּׁב עִמָּהֶם וְנוֹתֵן לָהֶם תְּשׁוּמַת-לֵב, וְכֵן יִרְצוּ כָּלֶם בְּחִבְרוּתוֹ, כִּי בְּדֶרֶךְ כָּל עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם צְרוּת וְיִסּוּרִים וּמְכַאוּבִים רַבִּים, וְאִין בֶּן-אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם שְׁלֹא יַעֲבֹר עָלָיו מֵה שֵׁיַעֲבֹר — צְרוּת וּמְרִירוּת, קִטְנוּת וְחִלְיִשׁוּת הַדַּעַת, עֲנִיּוּת, דִּחְקוּת וְחוּבוּת וְכוּ', וְעַל-כֵּן אֵין לְאֵף אֶחָד סְבָלְנוּת לְשָׁנִי, וּמְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהֲשֵׁנִי מְמַרֵר לוֹ אֶת חַיָּיו וּמְשַׁפִּיל אוֹתוֹ, אִזּוֹ דִּיקָא זֶה לְעַמַּת זֶה חִבְרוֹ מְקַלְלוֹ, מְחַרְפוֹ וּמְגַדְפוֹ וְרַב עֲמוֹ, וְכָל הַחַיִּים מִתְּהַפְּכִים

לְחַיִּים מְרוֹרִים, כִּי אֵין אֶחָד מִבֵּין אֶת הַשָּׁנִי, כִּי כָל אֶחָד
 יֵשׁ לוֹ הָאָנוּכִיּוֹת שָׁלוֹ, וְאֵינוֹ מִתְחַשֵּׁב בְּזוּלָתוֹ, וּמִזֶּה
 סוֹכְלִים בְּנֵי-אָדָם כָּל-כָּף הַרְבֵּה בְּזֶה הָעוֹלָם, וְהַכֹּל
 מִפְּנֵי שְׂאִינָם רוֹצִים לְהִתְחַשֵּׁב בְּזוּלָתָם, וְלָכֵן יֵשׁ כָּל-כָּף
 הַרְבֵּה מְרִיבוֹת וּמְחַלְקֵת וְחִלּוּקֵי דַעוֹת בֵּין בְּנֵי-אָדָם,
 וְהַכֹּל מִחֲמַת הַיִּשּׁוּת וְהַגָּאוֹת, שֶׁבָּא מִחֲמַת שְׁעָקְרוֹ אֶת
 עֲצָמָם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, אֲבָל תִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם זוֹכֵה
 לְבִטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֵל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא,
 הוּא נַעֲשֶׂה בְּעֵינַי עֲצָמוֹ כְּלֹא מִמֶּשׁ, וּמִתְחִיל לְרֹאוֹת
 בְּחַשְׁיבוֹת זוּלָתוֹ, וְנוֹתֵן לוֹ תוֹדָה וְהוֹדָאָה עַל כָּל מֵה
 שֶׁעוֹשֶׂה בְּשִׁבְלּוֹ, וּמִתְחַשֵּׁב עִמּוֹ וְנוֹתֵן לוֹ תְּשׁוּמַת לֵב,
 אֲזִי זֶה לְעַמַּת זֶה "כַּמִּים הַפְּנִים לְפָנִים" (מִשְׁלֵי כו,
 יט) — גַּם חֲבֵרוֹ מִתְחַשֵּׁב בּוֹ, וְנוֹתֵן לוֹ תְּשׁוּמַת לֵב,
 וְאוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה וְרוֹצִים לְעֹזֵר זֶה לְזֶה, וְאֲזִי דִיקָא
 הַחַיִּים "חַיִּים קְלִים" עֲרַבִים. וְצָרִיךְ שֶׁתִּדַּע אֲהוּבֵי, בְּנֵי
 הַיִּקָּר, כִּי בְּזֶה תְּלוּיָהּ הַצְּלַחַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, מִי
 שֶׁרוֹצֶה לְחַיּוֹת "חַיִּים קְלִים", עֲרַבִים וּמְתַקִּים עָלָיו
 לְהִתְחַשֵּׁב בְּזוּלָתוֹ, וְאֲזִי דִיקָא יְכוּל לְחַיּוֹת חַיִּים טוֹבִים,
 וְאֵף פַּעַם לֹא תִהְיֶה מִחַלְקֵת וּמְרִיבוֹת בֵּינֵיהֶם.

וְכִמוֹ שֶׁהוּא בְּכָל־לִיּוֹת בֵּין אָדָם לְחֲבֵרוֹ, כָּף צָרִיךְ
 לְהִיּוֹת גַּם בְּבֵיתוֹ עִם אִשְׁתּוֹ וְיִלְדָיו, לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ
 תָּמִיד לְתֵן תוֹדָה וְהוֹדָאָה וּלְהִתְחַשֵּׁב בָּהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה

יתרחב לבם ויהפית יתהפף להיות גן עדן; אשרי מי שזוכה להרגיל את עצמו לילך בדרך הנפלאה הזו, שהיא — התחשבות בזולתו, ולתן לו תשומת לב, ובפרט להודות לו על מעשיו, שאז דיקא יחיה חיים ערבים ומתקים, ולא יחסר לו דבר.

ז.

אהובי, בני היקר! אל תשפח כרגע אשר הקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בהשגחה נוראה ונפלאה מאד, ועל-כן ראה רק לברח אליו יתברך, ואל תבלבל עצמך משום ברירה שבעולם יהיה מי שיהיה ויהיה איך שיהיה תמיד תברח רק אליו יתברך, ותדע שהוא יתברך מנהיג את עולמו בהשגחה נוראה ונפלאה מאד, ובידיעות אלו תחיה "חיים קלים", ערבים ומתקים, כי רואים בני-אדם שחיייהם מרים להם מאד מאד, ויש להם אכזבות בחיים ורבים עם כל ברירה שבעולם, והכל מחמת ששכחו ממנו יתברך, רחמנא לישזבן, כי ברגע שאדם מאמין בו יתברך, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, והוא יתברך מנהיג את עולמו בהשגחה נוראה ונפלאה מאד, ולית אתר פנוי מיניה, ואפלו מחשבה או דבור שעובר על האדם ויוצא מפיו, הכל ממנו יתברך, בידיעות אלו הוא

חי חיים ערבים ומתקים. ורואים בני-אדם שכל-כף מצטערים על מעשיהם ועל דבוריהם, ואומרים: "אם היינו חושבים כף וכף, היזה כף וכף, ואם היינו מדברים כף וכף, היזה כף וכף", ועל-כך פשהולף נגד רצונם הם מאד מאד מצטערים, למה היזה להם לחשב כף וכף שיצא כף וכף, ולמה הצרכו לדבר כף וכף, ויצא כף וכף, ובאמת הם שוכחים שהדעה והדבור — לחי עולמים, כל מה שנכנס בדעתם, וכל מה שיצא מפיהם, הכל מחי עולמים, אם יכניסו ידיעות אלו, אשר הדעה והדבור לחי עולמים, ויחזרו תמיד בתשובה שלמה אליו יתברך, אז דיקא יחיו חיים ערבים ומתקים, ולא יתבלבלו מכל מה שעובר עליהם, אלא תמיד יברחו רק אליו יתברך, שדיקא על-ידי-זה יחיו חיים ערבים ומתקים, חיי עולם הפא בעולם הזה; אשרי מי שזוכה להכניס דבורים אלו בתוך לבו, ואף שהוא דבר קשה וכבד מאד מאד, עם כל זאת הוא מוסר את נפשו להכניס דבורים אלו המועטים ומחזיקים את המרבה אל תוך לבו ודעתו, אז טוב לו בזה ובכא לנצח נצחים.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קונטרס

אין בעיות

יגלה לאדם עצות נפלאות והנהגות ישרות איך להפטר
מכל הצרות והבעיות והיסורים שעוברים עליו, ואיך
יכול לחיות חיים טובים, ערבים ונעימים, ויהיו החיים
והשלום בתוך ביתו תמיד.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבונו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: מִי שְׁמַרְגִּיל אֶת
עֲצָמוֹ תָּמִיד לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, וְהוּא
שִׂמַּח וּמְשַׂמַּח אֶת אֲחֵרִים, אַז אֵין לוֹ
שׁוּם בְּעִוּת, כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַבְּעִיּוֹת
שֶׁעוֹבְרוֹת עַל הָאָדָם, הֵן רַק מַחֲמַת
חֶסֶד וְחֶסֶד הַשִּׂמְחָה, וּמִי שֶׁשָּׂשׂ וְשִׂמַּח
תָּמִיד, וּמְכַל שֶׁכֵּן אִם מְשַׂמַּח גַּם אֶת
אֲחֵרִים אֵין לוֹ שׁוּם בְּעִוּת כָּלֵל, אֲשֶׁרִי
מִי שֶׁתָּמִיד שָׂשׂ וְשִׂמַּח וּמְשַׂמַּח אֶת
אֲחֵרִים.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תסה)

קונטרס
אֵין בְּעִיּוֹת

.א

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים ! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם
יְכוּלִים לְחַיּוֹת חַיִּי גֵן עֵדֶן מִמָּשׁ, וְלִהְפֹּךְ אֶת כָּל הַחַיִּים
לְחַיִּי שְׂמֻחָה וְחַיִּי אֲשֶׁר, וְלֹא יִחְסַר לָכֶם שׁוֹם דְּבָר,
וְלִהְפֹּךְ יְכוּלִים לִהְפֹּךְ אֶת כָּל הַחַיִּים לְבְּעִיּוֹת רְצִינִיּוֹת,
לְצָרוֹת וְלִיסוּרִים, לְמַרִירוֹת וְלִהְרַפְתָּקָאוֹת, עַד שְׂתִתְּהַפְּכוּ
הַחַיִּים לְחַיִּי גִיּוֹנוֹם מִמָּשׁ, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וְעַל-כֵּן אֲשַׁאל
אֶתְכֶם, הֲאִם אֵינוֹ כְּדָאֵי לָכֶם לְהִתְיַשֵּׁב בְּדַעְתְּכֶם כְּמָה
רְגָעִים, וְלִשְׁמַעַי הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב מֵהַ שְׂאֲנֵי מִבְּקֵשׁ מִכֶּם
וּמִדְּבַר אֲלֵיכֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּתְּהַפְּכוּ אֶת חַיֵּיכֶם לְחַיִּי גֵן
עֵדֶן, לְחַיִּי נֵעִם וְשְׂמֻחָה. עַל מֵה וְלָמָּה לָכֶם לְלַכֵּת כָּל-כָּף
מִמְרָמְרִים וְלִהְיוֹת בְּמַחְלָקֵת וּבְמַרְיבוֹת עִם זֻלְתְּכֶם,
וְלִקְלָל זֶה אֶת זֶה, וְלִהְסַתֵּבּוּ בְּחֻבוֹת וְלִפְלֵל בְּקִטְנוֹת

המחין ובחלישות הדעת? ! מדוע לא תתישבו אחת
 ולתמיד ותדעו, כי את העולם הזה ברא הקדוש-ברוך-
 הוא, מלך חי וקים, והוא משגיח על הבריאה בהשגחה
 נוראה ונפלאה עד מאד, עד שאין עשב קטן זו ימינה
 או שמאלה בלי השגחתו הפרטי פרטית, כי הוא יתברך
 צופה ומביט מריש כל עלמין ועד סוף כל עלמין, על
 כל פרט ופרט של הבריאה, ודומם, צומח, חי, מדבר,
 הם עצם אלקותו יתברך, כי הכל לבוש לגבי גלוי
 האין סוף ברוך הוא יתברך שמו, והוא יתברך מנהיג
 בכל רגע ודקה את כל הבריאה כלה, ועכשו אשאל
 אתכם, אם הקדוש-ברוך-הוא צופה ומביט אפלו על
 עשב קטן, ומשגיח עליו על כל תנועה ותנועה לאיזה
 צד שיתנועע, על אחת כמה וכמה השגחתו הפרטית
 על בן אדם המדבר, ובאין ערוך לזה כלל על אחת כמה
 וכמה השגחתו הפרטית על עם ישראל בניו הקדושים,
 איך שמשגיח על כל אחד ואחד בלי יוצא מן הכלל,
 ואז, אהובי, בני ובנותי היקרים, אם תכניסו בעצמכם
 ידיעות אלו, תתחדש לכם בריאה חדשה, כי תראו
 ותסתכלו ותבינו ותשכילו, שכל מה שעובר עליכם
 בכלליות ובפרטיות ובפרטי פרטיות, הכל משגח ממנו
 יתברך, ועל-כן מה ולמה לכם הופוחים? ! ומה ולמה
 לכם הבעיות? ! ומה ולמה לכם לריב זה עם זה? !

יותר טוב לְכֶם לְדַבֵּק עֲצֻמְכֶם לְגַמְרֵי אֵל הָאֵין סוֹף
 בְּרוּךְ הוּא, וְלִבְרוּחַ רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאִז תִּפְתָּרְנָה כָּל
 הַבְּעִיּוֹת, וְתִרְאוּ שְׂאֵין בְּעִיּוֹת כָּלֵל, כִּי עַקֵּר כָּל הַבְּעִיּוֹת,
 הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים, הַמְרִירוֹת, הַקְּטָנוֹת וְהַדִּינִים שְׁעוֹבְרִים
 עֲלֵיכֶם, הוּא רַק מִפְּנֵי שְׁנַתְקַתֶּם עֲצֻמְכֶם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ,
 עַד שְׂאֵין אַתֶּם מִסְתַּכְלִים עָלָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי עַקְרָתֶם אֶת
 עֲצֻמְכֶם לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, עַד שְׂאֵתֶם חוֹשְׁבִים כְּאֵלוֹ
 כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה מִתְנַהֵלֶת לְבִדְדָה, וְכֵאלוֹ אֵלוֹ הַרְשָׁעִים
 הַמֵּינִים וְהַכּוֹפְרִים וְהָאֶפִיקוֹרְסִים עוֹשִׂים חֵיל מֵעֲצָמָם,
 וְאֵין אַתֶּם יְכוֹלִים לְהִבִּין כִּי גַם שֵׁם מִסְתַּרֶת הַשְּׁגָחָתוֹ
 הַפְּרָטִית בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיוֹן, לְנִסּוֹת אֶתְכֶם הַיִּשְׁכֶּם
 אוֹהֲבִים אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּאַמֶּת, וְהֵאֵם אֵינְכֶם
 מִתְּפַעְעֵלִים שְׂאֵתֶם רוֹאִים בְּהַצְלָחַת הַרְשָׁעִים, וּבְהַצְלָחַת
 אַמּוֹת הָעוֹלָם הַמֵּינִים וְהַכּוֹפְרִים וְהָאֶפִיקוֹרְסִים! וְאִז
 אִם תִּכְנִיֶסוּ בְּדַעְתְּכֶם הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב, אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרֵךְ
 נִמְצָא, וּבִלְעָדָיו יִתְבָּרֵךְ אֵין נִמְצָא כָּלֵל, וּבְכָל תְּנוּעָה
 וּתְנוּעָה שֵׁם אֱלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִז מִמִּילָא תִתְבַּטְלֶנָה
 מִכֶּם כָּל הַבְּעִיּוֹת, וְתִרְאוּ אֲשֶׁר אֵין שׁוּם בְּעִיּוֹת, וְתַחֲזְרוּ
 אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִמְשִׁיכוּ עַל עֲצֻמְכֶם עֲרִבוֹת, נְעִימוֹת,
 יְדִידוֹת, זִיו חֵיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר אֵין טוֹב מִזֶּה,
 וּכְשֶׁאָדָם מִכְּנִיס בְּדַעְתּוֹ יְדִיעוֹת אֵלוֹ, נִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר
 רוֹחָנִי, אוֹר דִּק כְּזֶה, שְׁמַרְגִּישׁ אֶת הַגֵּן עֵדֶן בְּזֶה הָעוֹלָם;

אשרי מי שיכניס בדעתו ידיעות אלו, ואז יראה אשר
אין בעיות כלל, וכדאי לברח רק אליו יתברך.

ב.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, כי הוא יתברך
נמצא ומבלעדיו אין שום נמצא, והוא יתברך הלביש
את עצמו כביכול בזה העולם על-ידי התורה והמצוות
כי התורה והמצוות הן בזה העולם, כי בכל דבר פרטי,
הן בדומם, הן בצומח, הן בחי והן במדבר יש הלכות
וספורים מספויי התורה, ובאמת שם גנוז אלופו של
עולם, כי הוא יתברך נמצא בתוך תורתו הקדושה, כי
התורה והקדוש-ברוך-הוא אחד הם, ועל-כן כשאדם
לומד תורה ומקיים את מצוותיו יתברך, אזי מחפש את
גשמיות הבריאה שבדומם, צומח, חי, מדבר, ועושה
את זה כפי האלקותו יתברך, וזה כלל הברורים שאנו
צריכים לברר בזה העולם, כי הקדוש-ברוך-הוא הוריד
את נשמתנו אל זה העולם הגשמי והחומרי, העב והגס,
כדי שנזכה לברר את הטוב מהרע, כי הרע זה הכפירות
והאפיקורסות, החשך והשקר, המדות הרעות והתאוות
המגנות, וכשאדם לומד את התורה הקדושה, ומקיים
את מצוותיו יתברך, אשר הם מלבשים בדברים גשמיים
דיקא, הינו יש מצוות בדומם, כגון: החופר בור ברשות

הרבים וכו', ויש מצוות בצומח כגון: פלאים ומעשרות ושביעית, ויש מצוות בחי — מה שמותר לאכל ומה שאסור לאכל, ושור שנגח את הפרה וכו', ויש מצוות בין אדם לחברו, וכשאדם זוכה לקיים את מצוותיו יתברך, על-ידי-זה מברר את הטוב מהבריאה, את הטוב שהוא עצם אלקותו יתברך, ועל-ידי-זה האדם מתעלה בתכלית העליה, וכשעולה בתכלית העליה, הינו בגלוי אלקותו יתברך, שזוכה להבין מכל דבר אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל כסוי לאלקותו יתברך, על-ידי-זה ממשיך על עצמו אור נערב, אור נעלם, אור נסתר בעולמות העליונים, ונתבטלים ממנו כל הצרות והיסורים והמרירות והמניעות והבעיות, וזוכה לצאת לעולם החרות, ומרגיש את עצמו לאדם אחר לגמרי; ועל-כן ראו, אהיבי, בני ובנותי היקרים, לחזור באמת בתשובה, ותתחילו ללמד את התורה הקדושה, ולקיים את מצוותיו יתברך, ועל-ידי-זה תזכו לברר את הברורים בזה העולם, את הטוב מהרע, ותזכו לבטל מכם את כל הצרות ואת כל היסורים וכל הבעיות שנתהוו עליכם ויקא על-ידי שיהייתם רחוקים מהקדוש-ברוך-הוא, ושהייתם רחוקים מהתורה והמצוות, ובזה שתשובו ותחזרו בתשובה אמתית אליו יתברך, ותתחילו ללמד את

התורה הקדושה, ולקיים את מצוותיו הקדושות שהן רצונו, על-ידי-זה תראו איך שכלל הבריאה הוא פסוי לאלקותו יתברך, ואין שום דבר בזה העולם נעשה בלעדי רצונו יתברך, כי בכל דבר ובכל ספור ובכל מקרה יש שם מצוות של התורה הקדושה וספורים של התורה הקדושה, ועל-ידי-זה תזכו גם-כן להכליל בו יתברך, ויתבטלו מכם כל המרירות והצרות והיסורים והדינים, ותראו אשר אין שום בעיות כלל; אשרי מי ששם דבורים אלו אל לבו, ואז טוב לו כל הימים, כי הוא זוכה להשתעשע בשעשוע דמלכא; אשרי לו בזה ואשרי לו בבא!

ג.

אהובי, בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, כי הוא יתברך מנהיג את עולמו בהשגחה נוראה ונפלאה מאד, אין אדם נוקף אצבעו מלמטה, אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה (חלין ז:), ועל-כן לא שיך לומר, שאם הייתי יכול לעשות כף וכו', או אם היה הדבר כף וכו', או נעשה כף וכף וכו' וכו', אל תאמרו זאת, כי זו כפירות ואפיקורסות, כי לא שיך כלל לומר דברים אלו, כי בפרוש גלו לנו חכמינו הקדושים "בשמה יקראוה ובמקומה יושיבוה", אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו,

ואין מלכות נוגעת במלכות חֲבֵרְתָהּ אֶפְלוּ כְּמֵלֵא נִימָא (יומא לח:), כי כל מְשֻׁרָה בְּפִרְנָסָה וְאֶפְלוּ זֶה שְׂמֻמָּנָה על הַזָּבֵל וְעַל הַבּוֹרוֹת, גם הוא מְמַנּוּ יִתְבָּרַךְ נִרְשָׁם, כי אֶפְלוּ רִישׁ גְּרֵגִיתָא מִן שְׂמִיָּא מִנּוּ לִיָּה, וְגַם הוּא נִתְעַלָּה בְּרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ (בְּרֻכּוֹת נח.), וְעַל-כֵּן מַה שֵׁיף לֹאמַר מְלִים כְּאֵלוּ, שְׂאֵם הָיִיתִי הוֹלֵךְ בְּדַרְךָ זֶה וְכוּ', הָיָה יָכוֹל לְהַעֲשׂוֹת דְּבָר זֶה וְכוּ', אוֹ אִם הָיִיתִי עוֹשֶׂה בְּאִפְּן כְּזֶה וְכוּ' הָיָה נַעֲשֶׂה זֶה וְזֶה וְכוּ', אֵל תֹּאמְרוּ זֹאת, כִּי הַכֹּל מְשֻׁגָּח בְּהַשְׁגָּחַתוֹ הַפְּרִטִי פְּרִטִית וְלֹא שֵׁיף בְּכָלֵל דְּבוּרִים אֵלוּ, וְאִז כְּשֶׁתִּדְעוּ יִדְעוּת אֵלוּ, אִף פַּעַם לֹא תִפְלוּ בְּדַעְתְּכֶם וְלֹא תִחְלִישׁוּ אֶת רִצּוֹנְכֶם וְלֹא תִתְקַרְר אֲמוֹנַתְכֶם, כִּי כְּשֶׁאֲדָם יוֹדַע אֲשֶׁר הַכֹּל מְמַנּוּ יִתְבָּרַךְ, אִז לֹא שֵׁיף לְהַצְטַעַר כָּלֵל, כִּי יוֹדַע אֲשֶׁר הוּא נִמְצָא בְּיָדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ, וְזֶה עֵקֶר הַשְּׁעִשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא, כְּשֶׁאֲדָם יוֹדַע שֶׁהוּא אֵינוֹ לְבַד בְּזֶה הָעוֹלָם, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהִיגוֹ בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, שְׂאִז נִתְבַּטְּלוּת מְמַנּוּ כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַדְּחָקוֹת, וְזוֹכָה לְדַעַת, אֲשֶׁר אֵין בְּעִיּוֹת כָּלֵל; אֲשֶׁרִי מִי שְׂמֻכְנִים בְּעֲצָמוֹ דְּבוּרִים אֵלוּ, וְזוֹכָה לְדַעַת, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְדוּמָם, צוּמַח, חִי, מְדַבֵּר, הֵם רַק כְּפֹא לְהַשְׁגָּחַתוֹ הַפְּרִטִית, כִּי הַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, כִּי

בְּכֹל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁ אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַל-יְדֵי-זֶה
 בְּעֶצְמוֹ יֵרָאֶה, שְׂאִין בְּעִיּוֹת כָּלֵל, וְהַכֹּל הִיָּה רַק דְּמִיּוֹן,
 וְכֹל הַבְּעִיּוֹת שֵׁישׁ לְאָדָם, הֵן רַק מַחֲמַת שְׁתַּמִּיד חוֹשֵׁב
 שְׂזֶה תְּלוּי בְּיָדוֹ, כְּאֵלּוֹ אִם הִיָּה עוֹשֶׂה כֶּף וְכָף וְכוּ',
 הִיָּה נַעֲשֶׂה כֶּף וְכָף וְכוּ', וְאִם הִיָּה הוֹלֵךְ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי
 וְכוּ', לֹא הִיָּה פּוֹגֵשׁ אָדָם אֶלְמוֹנִי וְכוּ', וְהִיָּה נַעֲשֶׂה כֶּף
 וְכָף וְכוּ' וְכוּ', וּמֵאַחַר שֶׁהֵלֵךְ בְּדַרְךָ זוֹ וְכוּ', אוֹ דִבֵּר
 עִם פְּלוֹנִי כֶּף וְכָף וְכוּ', עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה כֶּף וְכָף וְכוּ',
 וְזֶה עֵקֶר הַבְּעִיּוֹת שֵׁישׁ לְאָדָם, כִּי אֵינּוּ יְכוּל לְמַחֵל
 לְעֶצְמוֹ, וּמִזֶּה יּוֹצְאוֹת הַמְּרִיבוֹת וְהַקְּטָטוֹת שֵׁישׁ בֵּין
 אָדָם לְחֵבְרוֹ, וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּבֵין אָדָם לְיִלְדוֹ, וּבֵין
 אָדָם לְשִׁכְנּוֹ, הַכֹּל מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיא אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 מֵעֲנִינּוֹ, שְׂאֵז יֵשׁ לוֹ אֶת כָּל הַבְּעִיּוֹת, לֹא-כֵן כְּשֶׁאָדָם
 מְכַנֵּס אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּתוֹךְ עֲנִינּוֹ, וְיוֹדֵעַ שֶׁהוּא
 יִתְבָּרַךְ מִחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, רוֹאֶה
 אֲשֶׁר אֵין בְּעִיּוֹת כָּלֵל, כִּי הַכֹּל מִשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה
 וְנִפְלְאָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ.

ד.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְּקָרִים! רְאוּ לְחִזְק אֶת עֲצַמְכֶם בְּכֹל
 מֵה שְׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, וְאֵל תְּהִיּוּ כָּל-כֶּף שְׁבוּרִים, וְרֹאוּ
 לְהַשְׁלִים תְּכַף-וּמְיָד עִם כָּל אֵלּוֹ הַמְּעִיקִים וּמַצְעֵרִים

אֶתְכֶם, כִּי תִדְעוּ אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדֵי יִתְבַרֵךְ כָּלֵל, וְהוּא
 יִתְבַרֵךְ מַחְיָה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְכָל
 אֱלוֹ אֲשֶׁר מְעִיקִים וּמְצַעְרִים אֶתְכֶם הֵם רַק שְׁלִיחִים
 מִמֶּנּוּ יִתְבַרֵךְ, כִּי הַמְּאֲמִין הָאֱמֵתִי שְׂיֹדֵעַ אֲשֶׁר הוּא
 יִתְבַרֵךְ מַחְיָה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, הוּא
 אֵינוֹ מִתְפַּעֵל מִכָּל אֱלוֹ הַקָּמִים עָלָיו, וּמְחַרְפִּים וּמְגַדְפִּים
 אוֹתוֹ וּמְצַעְרִים וְשׁוֹפְכִים אֶת דָּמוֹ, כִּי הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהֵם
 שְׁלוּחֵי הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, וְהִרְבֵּה שְׁלִיחִים לַמָּקוֹם,
 וְעַל-כֵּן הוּא לֹא נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ; לָכֵן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי
 הַיְקָרִים, לְחַזֵּק אֶת עֲצַמְכֶם בְּכָל מִינֵי אָפְנִים שְׁבַעוּלָם,
 וְאִף שְׂאֵתָם מִכִּירִים הֵיטֵב הֵיטֵב מִי הֵם שְׁמַצְעָרִים
 אֶתְכֶם, וּמִי הֵם שְׁמַעִיקִים לָכֶם, וְאֵתָם יוֹדְעִים אֶת
 הָאֱמֵת, כִּי הֵם אֲנָשִׁים צְבוּעִים, אֲנָשִׁים רָשָׁעִים, עִם
 כָּל זֹאת עֲלִיכֶם לָשׁוּב עַד הַמַּפְהוֹ, לִידַע שֶׁהוּא יִתְבַרֵךְ
 שָׁלַח אוֹתָם לְצַעַר אֶתְכֶם, וְעַל-כֵּן מָה וְלָמָּה לָכֶם לָרִיב
 עִם הָרָשָׁעִים, רְאוּ לְבָרַח תִּכְף-וּמִיד רַק אֱלֹיו יִתְבַרֵךְ,
 וְתִשׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה אֱמֵתִית לְפָנָיו יִתְבַרֵךְ, וְתִתְחַרְטוּ עַל
 כָּל מַעֲשֵׂיכֶם הָרָעִים שְׁעֲשִׂיתֶם עַד עַכְשָׁיו, כִּי כָּל מָה
 שְׁעוֹבֵר עֲלִיכֶם בְּפָרְטֵי פָרְטִיּוֹת, הַכֹּל כְּדֵי שֶׁתִּשׁוּבוּ
 בְּתִשׁוּבָה אֱמֵתִית אֱלֹיו יִתְבַרֵךְ, וְהוּא יִתְבַרֵךְ כְּבָר שׁוֹלַח
 אֶת הַשְּׁלִיחִים שְׁלוֹ, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא זָכָאִי וּמְזַכֵּה
 אֶת הָאָדָם עַל-יְדֵי שְׁלִיחִים זָכָאִים, וְכֵן כְּשֶׁדָּן אֶת הָאָדָם

בְּמִדַּת הַדִּין הוּא דֵּן אוֹתוֹ בְּבִנְי־אָדָם בְּעֲלֵי חוֹבוֹת,
כְּדִי שְׁלִבְסוּף יִפְרַע מֵהֶם, וְעַל־כֵּן כְּשֵׁישׁ לָכֶם צָרוֹת
וְיִסוּרִים וּמְכַאוּבִים מִבְּנֵי־אָדָם רְשָׁעִים, אֵל תִּגְיִבוּ לָהֶם
כָּלֵל, אֲלֵא רְאוּ לְבִרְחַ אֱלֹיו יִתְבָּרַךְ, וְתִתְיָשְׁבוּ בִּינְכֶם
לְבִין קוֹנְכֶם, מָה עֵבֶר עֲלֵיכֶם בְּחַיִּיכֶם, וְתִשׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה
אַמְתִּית, וְתִתְחִילוּ לְהִתְוֹדוֹת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִסְפְּרוּ לְפָנָיו
יִתְבָּרַךְ כֹּל מַה שֶּׁעֲשִׂיתֶם וְתִתְחַרְטוּ מְאֹד עַל מַעֲשֵׂיכֶם,
כִּי רַק בְּשִׁבִיל זֶה הַקִּים עֲלֵיכֶם אֲנָשִׁים רְשָׁעִים, אֲנָשִׁים
מְצַרְעִים, אֲנָשִׁים רִיקִים, שֶׁיַּעֲקוּ וַיִּצְעֲרוּ וַיִּחַרְפוּ וַיִּגְדְּפוּ
אֶתְכֶם, וַיִּשְׁפְּכוּ אֶת דַּמְכֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה שְׁלֵא תִגְיִבוּ
לָהֶם כָּלֵל, רַק תִּתְחִילוּ לְחַזֹּר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֱלֹיו
יִתְבָּרַךְ, אֲזִי לְבִסוּף תִּהְיֶה לְכֻלָּם מִפְּלֵה גְדוֹלָה, כִּי
הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא לָקַח אוֹתָם לְמַקְּל לְהַרְבִּיץ וּלְהַכּוֹת
אֶתְכֶם, רַק כְּדִי לְפָרַע לְבִסוּף מֵהֶם, כִּי מַגְלָגְלִים זְכוֹת
עַל־יְדֵי זַכָּאִי וְחוֹב עַל־יְדֵי חַיִּב (שְׁבַת ל.ב.), וְעַל־כֵּן אִם
עוֹבְרִים עֲלֵיכֶם צָרוֹת וְיִסוּרִים וּמְכַאוּבוֹת מִבְּנֵי־אָדָם,
תִּדְעוּ שֶׁהֵם הֵם בְּעֲלֵי הַחוֹבוֹת שֶׁיִּפְרְעוּ מֵהֶם מְחִיר יָקָר
מְאֹד עַל שֶׁהֵם מְצַעְרִים אֶתְכֶם, וְעַל־כֵּן מַה וְלָמָּה לָכֶם
לְהִתְקוּיִט עִמָּהֶם, יוֹתֵר טוֹב לָכֶם לְבִרְחַ אֱלֹיו יִתְבָּרַךְ,
וְעַל־יְדֵי־זֶה בְּאַמַּת תִּתְעַלּוּ בְּרוּחַ־נִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, וַיִּמְתְּקוּ
מִכֶּם כָּל הַדִּינִים, וְתִתְפַּטְרוּ מִכָּל בְּעִיּוֹתֵיכֶם, לֹא־כֵן אִם
לֹא תִרְצוּ לְקַבֵּל אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ, אֲלֵא עִם כָּל אֵלּוּ

המַצְעָרִים וּמִבְקָשִׁים אֶת נַפְשְׁכֶם תִּצְאוּ לְהִתְקוּטֵט, אֲזִי
 תִּפְלוּ בִּבְעֵיֹת רַבּוֹת; לָכֵן אֲנִי מִבְקָשׁ אֶתְכֶם מְאֹד,
 בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, רְאוּ לְבָרַח אֵלָיו יְתַבְרַךְ, וְתִשׁוּבוּ
 בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְאֲזִי יִתְבַטְּלוּ מִכֶּם כָּל הַבְּעֵיֹת, וְתִרְאוּ
 אֲשֶׁר אֵין בְּעֵיֹת כָּלֵל, וְכָל אֱלוֹ אֲשֶׁר קָמִים עֲלֵיכֶם
 הֵם סֵתָם רְשָׁעִים אַרְוִירִים וְהֵם שְׁלוּחֵי הַמָּקוֹם בְּרוּךְ
 הוּא, שְׁלֵב־סוּף הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִגְבֶּה אֶת חוּבוֹ מֵהֶם;
 עַל-כֵּן רְאוּ לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית רַק אֵלָיו יְתַבְרַךְ, וְלֹא
 תִרְצוּ שׁוּם רָצוֹן אַחֵר מִבְּלַעֲדֵי רָצוֹנוֹ יְתַבְרַךְ, וְתִדְבְּקוּ
 עֲצָמְכֶם בְּדַבְּקוֹת אֲמִתִּית בּוֹ יְתַבְרַךְ, וְתִדְעוּ אֲשֶׁר הוּא
 יְתַבְרַךְ מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְהַכֹּל
 לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוֹר, וְאַפְלוּ בְּתוֹךְ צְרַתְכֶם וְיִסוּרֵיכֶם שָׁם
 אֲלוֹפּוֹ שֶׁל עוֹלָם גְּנוּז, וּבִידִיעוֹת אֱלוֹ תִתְבַטְּלֶנָה מִכֶּם כָּל
 הַצְּרוֹת וְהַמְרִירִיּוֹת וְהַבְּעֵיֹת; אֲשֶׁר־י מִי שֶׁשָּׂם דְּבוּרִים
 אֱלוֹ אֵל לְבוֹ, וְאֲזִי יִרְאֶה יְשׁוּעָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה שִׁיעֲשֶׂה
 עִמּוֹ הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

ה.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְחַקֵּק בְּדַעְתְּכֶם, אֲשֶׁר
 אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵי יְתַבְרַךְ כָּלֵל, וְהוּא יְתַבְרַךְ
 מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְעַל-כֵּן
 מֵה וְלָמָּה לָכֶם לְלַכֵּת כָּל-כָּף שְׁבוּרִים, הָאֵם אֵינְכֶם

יודעים שהקדוש-ברוך-הוא אב הרחמן, ומתנהג במדת
 הרחמנות, כי הכל משגח בהשגחה פרטי פרטית, על אף
 שעובר עליכם מרירות ובעיות כאלו, שכמעט תשתגעו
 מרב הצרות, כל זה מפני שנסתרים מכם דרכי המקום
 ברוך הוא יתברך שמו, כי באמת אם הייתם רואים
 בחוש איך שהקדוש-ברוך-הוא עושה עמכם נסים
 נגלים, ואפלו בתוך כל היסורים והצרות שעוברים
 עליכם, יש שמה נסים, הייתם קופצים ורוקדים מרב
 שמחה, כי לפעמים כשעוברים על האדם אילו דינים
 ומשברים, הכל לטובתו, רק מחמת שהאדם מרב
 קטנות דעתו אינו מבין את זה, בשביל זה הוא שבור,
 ומלא בעיות, אבל בזה שאדם מכניס בעצמו אמונה
 פשוטה בו יתברך, על-ידי-זה הוא מבטל ממנו את
 כל הדינים, ורואה אשר אין לו שום בעיות כלל,
 ועל-כן אשרי מי שמכניס דבורים אלו בלבו, כי
 באמת הקדוש-ברוך-הוא משגיח על העולם בהשגחה
 נוראה ונפלאה מאד, ויש שני מיני השגחות, אחת היא
 השגחה נוראה ונפלאה בגלוי נורא ונפלא מאד, שזו
 השגחה על-ידי שם הוי"ה ברוך-הוא יתברך שמו, שזה
 יחודא עילאה שרואים בחוש את הנסים והנפלאות
 שהקדוש-ברוך-הוא עושה עמו, שהוא משיד את
 הטבע ומבטל את ההנהגה הטבעית, כי רואים בחוש

איך ש'הקדוש-ברוך-הוא עשה לו ג'ס גלוי, כ'עין ש'אמר
 ח'כמינו הקדושים אצל ר'בי ח'נינא ב'ן ד'וסא ש'אמר
 ל'בתו: מ'י ש'אמר ל'שמן ו'ידלק הוא י'אמר ל'חמץ ו'ידלק
 (ת'ענית כה.), ו'באמת נ'שתנה ה'טבע ו'דלק ה'חמץ, ש'בזה
 ר'ואים ג'ס גלוי, ש'הצילו אותו, ז'ה נ'קרא ה'שגחה ב'גלוי,
 ו'בנדאי כ'שאדם ר'ואה ה'שגחה ב'גלוי, ה'ינו ג'ס נ'פלא
 ש'עשה ע'מו הקדוש-ברוך-הוא, ע'ל-י'די-זה ת'כף-ו'מיד
 מ'תבטלות מ'מנו כ'ל ה'בעיות, כ'י י'ודע א'שר הוא י'תברך
 א'ב ה'רחמן, ו'מרחם ע'ליו ב'השגחה ג'לויה, ו'על-כ'ן
 ב'השגחה כ'זו ב'ודאי ש'אין ש'ום ב'עיות, כ'י מ'ה ל'ך
 ל'היות כ'ל-כ'ף מ'דאג ו'שבור ו'רצוץ ו'כו', א'דרבה, ר'אה
 ל'קפץ מ'רב ש'מחה ו'תרקד ו'תשיר ש'ירות ו'תשבחות
 ל'פניו י'תברך ע'ל ג'דל ה'חסד ח'נם, ש'עשה ע'מך נ'סים
 נ'גלים כ'אלו, כ'י ב'ודאי מ'י ש'יסתכל ע'ל ה'אמת י'ראה
 א'ת ה'נסים ש'עשה ע'מו כ'בר הקדוש-ברוך-הוא, ו'אז
 ת'תבטלנה מ'מנו ה'בעיות, כ'י ע'קר ה'בעיות ה'ן כ'שאין
 ה'וא ז'וכה ל'זכר א'ת ה'נסים ה'נגלים ש'עשה ע'מו הקדוש-
 ב'רוך-הוא, כ'י ב'ודאי כ'ל א'חד י'ש א'צלו נ'סים נ'גלים
 ש'כבר ע'שה ע'מו הקדוש-ברוך-הוא ב'חיו, ו'כן י'ש
 נ'סים נ'סתרים ש'זו ה'שגחה מ'בחינת ש'ם א'לקים ש'הוא
 ג'ימטריה — ה'טבע, ש'הוא ב'חינת י'חודא ת'תאה, ה'ינו
 נ'סים נ'סתרים, כ'י ב'ודאי הקדוש-ברוך-הוא ע'ושה נ'סים

עם כל אדם בכל יום, ובכל שעה ובכל רגע, והוא
 אינו יודע מזה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מדרש
 שוחר טוב תהלים קו): הרבה נסים ונפלאות אתה עשית
 עמנו ואתה עושה גם-כן בכל יום ויום ואין אדם יודע
 וכו', כי אי אפשר לעולם בלא נסים ובלא פלאים,
 כיצד? אדם נתון על גבי המטה, והנחש בארץ לפניו,
 ובא לעמד והרגיש בו הנחש, כיון שבא לתן רגלו
 עליו ברח הנחש מפניו, ואינו יודע מה פלאים עשה
 הקדוש-ברוך-הוא עמו, ומי יודע? הקדוש-ברוך-הוא,
 שנאמר: לעושה נפלאות גדולות לבדו — הוא לבדו
 יודע הנסים והנפלאות שעושה עמנו וכו' עין שם;
 הרי לה שהרבה פעמים קורים לאדם נסים כאלו,
 שכמעט נדרס על-ידי מכונית או על-ידי איזו חיה
 רעה או איזה נחש והקדוש-ברוך-הוא שומר ומצילו,
 והוא אינו תופס כלל שעשו עמו נסים, וכעין שאמרו
 חכמינו הקדושים (נדה לא.): אין בעל הנס מכיר בנסו,
 כי יש כל-כך הרבה נסים לאדם, והוא אינו שם לבו
 שהקדוש-ברוך-הוא עושה עמו נסים, שכל זה בא
 מהשגחה נסתרה משם אלקים, שאדם אינו תופס ואינו
 משיג שהקדוש-ברוך-הוא עושה עמו נסים, ועל-כן
 יש לו תמיד טענות על הקדוש-ברוך-הוא, ויש לו
 בעיות, אבל אם האדם יכניס בעצמו אמונה פשוטה

בו יתברך, וידע שהוא יתברך מחיה ומתיה ומקיים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ואפלו מה שנראה לו כטבע, זה גם-כן השגחה, אז תבטלנה ממנו כל הבעיות. וחכמינו הקדושים אמרו (שמות רבה כד, ב): בוא וראה כמה נסים עושה הקדוש-ברוך-הוא עם האדם, והוא אינו יודע, שאילולי היה אוכל פת כשהיא חיה, היתה יורדת בתוך מעיו ומשרשט אותו, ובכרא הקדוש-ברוך-הוא מעין בתוך גרגרתו וכו', ועל-ידי-זה נצל, עין שם; הרי שאפלו כשאדם אוכל היה יכול להחנק, לולי זאת, שהקדוש-ברוך-הוא מפליא לעשות עמו ושומרו, וכן יכול כל אדם לספר נסים ונפלאות שעושה עמו הקדוש-ברוך-הוא בנגלה ובנסתר, כאשר כל אחד ואחד יודע מה שקורה היום בעולם כל מיני סובלי חלאים, וכל מיני צרות ויסורים ומרירות וכו', והוא נצל מזה, ועל-כן למה לכם להמשיך על עצמכם בעיות מיתרות, ולמה לכם להיות כל-כף שבורים?! יותר טוב לכם לדבק את עצמכם בו יתברך, אשר אין לכם טוב מזה, ואז אם תסתכלו על ההשגחה הנפלאה והנגלית שעושה עמכם הקדוש-ברוך-הוא, על-ידי שם הוי"ה ברוך הוא, ועל-ידי הנסים הנסתרים שעושה הקדוש-ברוך-הוא על-ידי שם אלקי"ם ברוך

הוא, אז יתבטלו מכם כל הבעיות; אשרי מי שזוכה לבוא לגלוי אמונה, לגלוי השגחה כזה, שאז תתבטלנה ממנו כל הבעיות.

ו.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, כי בזה העולם עובר על כל אחד ואחד משברים וגלים, ואשרי מי שזוכה להתחבר אל יראים וכשרים, אל חכמים ורבנים אמתיים, אשר על ידיהם יכול להמתיק את כל הדינים, כי אי אפשר להמתיק את הדינים כי אם על-ידי התקרבות אל הצדיקים והחכמים והרבנים האמתיים, שיש בכחם להמשיך בו את הדעת הזו, דעת ההשגחה, שידע שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בחסד וברחמים, שעל-ידי-זה ישפע עליו באמת שפע רב, ועל-כן אשרי מי שזוכה להתקרב אל אלה הצדיקים והחכמים והרבנים האמתיים, שאז בודאי יפטר מכל הבעיות, אבל על זה צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך, כי בשביל הבחירה והנסיון הקים הסמ"ך-מ"ם (השטן) כל מיני צבועים וכל מיני שקרנים, בורים קלים וריקים, שלא קראו ולא שנו ולא שמשו תלמידי חכמים, וסתם מטעים את הבריות, זה נותן סגלות וקמיעות, זה קורא קני הידים, וזה מסתכל על הצפרנים, וזה קורא מזוזות,

וְזֶה מִבְּטִיחַ סֶתֶם הַבְּטָחוֹת, וְהַכֹּל צְבִיעוֹת גְּדוּלָה, כִּי כָּל
 זְמַן שֶׁלֹּא מִכְּנִיסִים בָּכֶם אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא
 מְזַרְזִים אֶתְכֶם לְקַיֵּם אֶת מְצֻוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, תִּדְעוּ שֶׁהַכֹּל
 צְבִיעוֹת גְּדוּלָה, כִּי עֲבוֹדַתְּם שֶׁל הַצְּדִיקִים וְהִירָאִים
 הָאֲמִתִּיִּם, הַחֲכָמִים וְהַרְבָּנִים הָאֲמִתִּיִּם הֵיא לְהַחֲדִיר
 אֶת הָאֲמוּנָה הַפְּשׁוּטָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל, וְהֵם מְשַׁתְּדְּלִים
 בְּמַסִּירוֹת נֶפֶשׁ לְקַרְבָּם אֱלֹוֵי יִתְבָּרֵךְ, שִׁיחֲזֹרוּ בְּאֲמַת
 בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית דִּיקָא, וְרַק הֵם הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּם,
 וְדִיקָא הֵם יְכוּלִים לַעְזֹר לָכֶם וְלִפְתּוֹר לָכֶם אֶת כָּל
 הַבְּעִיּוֹת, לֹא-כֵן אִם תִּלְכוּ אֶל קָלִים וְרִיקִים, שֶׁרַק
 רוֹצִים אֶת מְמוֹנְכֶם, תִּדְעוּ שֶׁהַכֹּל צְבִיעוֹת גְּדוּלָה, כִּי
 הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּם וְהַרְבָּנִים וְהַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּם הֵם
 אֵינָם צְרִיכִים כָּלֵל אֶת כְּסָפְכֶם, הֵם רַק רוֹצִים לַעְזֹר
 לָכֶם, כִּי הֵם שְׁלוּחֵי הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ,
 כִּי זֶה עֲבוֹדַתְּם שֶׁל גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים וְהַחֲכָמִים וְהַרְבָּנִים
 הָאֲמִתִּיִּם, שֶׁמְלַמְּדִים אֶת הָעַם דֶּרֶךְ הַשֵּׁם, וְרוֹצִים
 שֶׁכָּל עַם יִשְׂרָאֵל יִרְגִישׁוּ אֶת נֵעַם זִיו שְׁכִינַת עֲזֹו יִתְבָּרֵךְ,
 וְשִׁמְתְּקוּ מֵהֵם כָּל הַדִּינִים, וְהֵם תְּמִיד מְתַפְּלָלִים עַל כָּלֵל
 נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזֹּכָה לְלַכֵּת אֵלֵיהֶם,
 וְזֹכָה לְבָרַח מִכָּל הַצְּבוּעִים וְהַשְּׁקֵרָנִים, אֲשֶׁר רַבּוּ
 הַיּוֹם מְאֹד, בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים; לָכֵן עֲלֵיכֶם, בְּנֵי וּבְנוֹתַי
 הַיְקָרִים, לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם אֱלֹוֵי יִתְבָּרֵךְ שִׁיזְמַן לָכֶם

צְדִיקִים אֲמַתִּים הַדְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּדַבְּרוֹת אֱמֶת,
 וּבְטִלִים לְגַמְרֵי מַחִיזוֹ דְּהֵאֵי עַלְמָא, וְעַל-יַד־זֶה שְׁאַתָּם
 תֵּלְכוּ אֲלֵיהֶם, יִמְשֹׁךְ עֲלֵיכֶם אוֹר וְזִיו וְחַיּוֹת וּדְבָקוֹת
 מֵאוֹרֵם הַנּוֹרָא וְהַנְּפֹלָא, וְתִזְכּוּ לְבַטֵּל מִכֶּם אֶת כָּל
 הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַמְרִירוֹת וְהַבְּלָבוּלִים וְהַהֲרַפְתָּאוֹת
 שְׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם, וַיְהִי לָכֶם חַיִּים טוֹבִים, חַיִּים נְעִימִים,
 חַיִּים בְּרוּכִים; אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוּכָה לְהִתְקַרֵּב אֶל צְדִיקִים
 וְחַכְמִים וְרַבָּנִים אֲמַתִּים, שְׂאֵז טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְכָא לְנִצַּח
 נְצַחִים; אֲשֶׁרִי לוֹ בְּזֶה וְאֲשֶׁרִי לוֹ בְּכָא!

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרָא עוֹלָם!

קונטרס

אל תהיה רגיש

יגלה את חלשת אפי האדם, ומה חסרונו, ואיך נשפר מכל
מה שעובר עליו, ויתן לו עצות נוראות ונפלאות להתחזק
ולהתמודד עם החיים, ולהצליח כל ימי חייו, ולעלות
תמיד מעלה מעלה בהצלחה מרבה.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,

בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו

הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת
עֲצָמוֹ מְאֹד מְאֹד בְּאִמוּנָה הַקְּדוּשָׁה,
וְלֹא לְהִתְפַּעֵל מִשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם,
כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהִיּוֹת כָּל־כֶּף דְּבוּק בּוֹ
יִתְבַּרֵּךְ, עַד שֶׁשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם לֹא
תּוֹכֵל לְהַפִּיל אוֹתוֹ בְּשׁוֹם פָּנִים וְאָפֶן,
וְלֹא יִהְיֶה רְגִישׁ מִשׁוֹם דְּבָר וּמִשׁוֹם
בְּרִיָּה, וְעַל־יְדֵי הָאִמוּנָה וְהַדְּבָקוֹת בּוֹ
יִתְבַּרֵּךְ, כְּבָר לֹא יִהְיֶה אֲכַפְתָּ לּוֹ שׁוֹם
דְּבָר, וּכְבָר אֵינּוּ רְגִישׁ כָּל־מֵאֵף אֶחָד.
(אֲמַרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תסו)

קוֹנְטֵרַס

אַל תְּהִיָּה רְגִישׁ

.א

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר כָּל הַצָּרוֹת
וְהַיִּסּוּרִים, הַמְרִירוֹת, הַדַּחְקוֹת וְהַבְּלוּלִים, שְׁעוֹבְרִים
עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזֵה הָעוֹלָם, הֵם רַק מַחְמַת שֶׁהוּא
רְגִישׁ מְאֹד, הֵינוּ — שֶׁכָּל מֵה שֶׁנֶּאֱרַע עִמּוֹ מְזַלְתּוֹ, הוּא
לוֹקַח אֶת זֶה אֶל לְבוֹ, וְאוֹכֵל אֶת עֲצָמוֹ חַיִּים, וְזֶה הוֹרֵס
לוֹ אֶת כָּל חַיּוֹ, עַד שֶׁמֶרֶב רְגִישׁוֹת הוּא נִהְרָס לְגַמְרִי,
וּמְרִים וּמְרוּרִים לוֹ הַחַיִּים, וַיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁכָּל-כֶּף
רְגִישִׁים, עַד שֶׁכָּל דָּבָר קָטָן שֶׁרַק אוֹמְרִים לָהֶם, הֵם תִּכְרָף
וּמִיד נִשְׁפָּרִים לְגַמְרִי וְנִעְלָבִים, וְחוֹשְׁבִים כְּאִלוֹ דְּקָרוֹ
סִפִּין בְּתוֹף לָבָם, וְהִרְגוּ אוֹתָם מִמֶּשׁ, כָּל-כֶּף לוֹקְחִים כָּל
דָּבָר אֶל לָבָם, וּבִאֲמַת מִי שֵׁישׁ לוֹ רַק קִצַּת דַּעַת וְשִׁכְל,

יודע שֶהַכֹּל הַכֹּל, כִּי הַרְגִישוֹת הַיָּא מַחֲלֵת הָעֲצָבִים, כִּי
 מִי שֶׁסוֹבֵל עַל עֲצָבָיו הוּא בְּדֶרֶךְ כָּלֵל רְגִישׁ מְאֹד עַל כָּל
 פָּרֵט וּפְרֵט שָׂרָק אוֹמְרִים לוֹ וּמְגִיבִים עַל מַעֲשָׂיו; וְעַל-
 כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, לֹא לְהִיּוֹת בְּטֹלָן, אֲלֹא
 הַרְגֵל אֶת עֲצָמָךְ לְצַחֵק מִכָּל הָעוֹלָם כֵּלּוֹ, וְלֹא לְקַחַת אֶל
 לְבָבְךָ שׁוֹם דְּבָר שֶׁיֵּאמְרוּ לְךָ בְּפִנְיָךְ, וַיִּדְבְּרוּ עֲלֶיךָ
 מֵאַחֲזֵרֵי גִבְיָךְ, כִּי הַכֹּל הַכֹּל וּרְעוֹת רוּחַ, מֵהַיֵּשׁ לְךָ עִם
 זְלָתְךָ?! תָּמִיד תִּדַע שֶׁיֵּשׁ בְּךָ נִקְדָּה מֵהַשָּׂאִין בְּחִבְרָךְ,
 כִּי כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בּוֹ נִקְדָּה שֶׁאִין בְּחִבְרָו, כְּמוֹ שֶׁגִּלְיָה
 לְנוּ רַבְּנוּ, זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָהּ (לְקוּיטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן
 ל"ד): אֲשֶׁר בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ נִקְדָּה מֵהַשָּׂאִין בְּחִבְרָו,
 וַיִּכּוֹל לְהִתְגַּאוֹת עִם נִקְדָּתוֹ, וְלְהִיּוֹת חֲזָק וְאַמִּיץ וְאַבִּיר
 לֵב עִם הַנִּקְדָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וּמֵהַשָּׂאִין בְּזֵלְתוֹ, וּבְזָה שֶׁיִּחְזַק
 אֶת עֲצָמוֹ עִם נִקְדָּתוֹ הַטּוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, מֵהַשָּׂאִין בְּזֵלְתוֹ,
 בְּזָה יִתֵּן לְעֲצָמוֹ בְּטַחֲוֹן עֲצָמִי, וְלֹא יִתְפַּעֵל מִשׁוֹם בְּרִיָּה
 שֶׁבְּעוֹלָם; וְלִזְכוֹת לָזֶה הוּא עַל-יַדֵּי שֶׁהָאָדָם מְכַנֵּס
 בְּעֲצָמוֹ יְדִיעַת אֲמִתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, הֵינּוּ שֶׁצָּרִיךְ
 לְחַקֵּק בְּדַעְתּוֹ, אֲשֶׁר אִין שׁוֹם מְצִיאֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבָּרַךְ
 כָּלֵל, וְהַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹת גְּמוּר הוּא, וְכָל נִשְׁמָה וּנְשָׁמָה
 מִנְּשַׁמַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁרָשָׁה מֵעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, וְהִיא נִכְלָלֶת
 בְּמָקוֹם שֶׁנִּכְלָלֶת, וַיֵּשׁ לָהּ שִׁיכוֹת אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וְהַקְדוּשׁ

ברוך הוא הוריד את נשמתו אל זה העולם הגשמי
 דיקא להוציא מהכח אל הפעל נקדתו שיש בו, הינו
 נקדת עצמו שאין בזלתו כלל, וכשתודענה לך ידיעות
 אלו, אז אף פעם לא תהיה רגיש, ואף פעם לא תתפעל
 משום בריה שבעולם, ותעמד חזק בדעתך, ותצחק
 לכל אלו הלועגים לך והדוקרים אותך בקרב לשונם,
 ואז — אם תלך בדרך זו, תעבר את זה העולם
 בשלום בשמחה ובטוב לכב.

ב.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, פי בזה העולם
 עובר על כל אחד ואחד קטנות, חלישות הדעת
 ויסורים גדולים מזלתו, שבכל פעם נדמה לו כאלו
 חברו מתפון להרע לו, ודוקר אותו בלשונו וכו',
 ובאמת חברו אינו מתפון אליו כלל, ואפלו שמדבר מה
 שמדבר, אין לו שום פונה להרע ולהכאיב לו, אדרבה
 הוא מדבר לפי תמו, ומספר איזה ספור, ואין לו שום
 פונה אחרת, אף מחמת שהאדם הוא רגיש מאד, על-
 ידי זה הוא לנקח את זה אל לבו, עד שנדמה לו כאלו
 ההוא חושב רק נגדו, וכל פונתו בדבורו הוא רק להרע

וְלִהְיֶינָהּ לֹא, וְכִשְׁאָדָם רָגִישׁ כָּל־כָּף, אֲזִי כָּל דְבַר קָטָן
 שָׂרָק חֲבָרוֹ מְדַבֵּר עִמוֹ, הוּא כְּבָר לֹקַח אֶת זֶה אֶל לְבוֹ,
 וְאוֹכֵל אֶת עֲצָמוֹ חַיִּים, וְעַל־יְדֵי־זֶה הוֹרֵס אֶת עֲצָמוֹ
 לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי, וּמְרִים וּמְרוֹרִים לוֹ הַחַיִּים, וּבָא הַבִּיטָה
 בְּדַכָּאוֹן וּבְעֲצָבוֹן, וְהוּא שָׁבוֹר כָּל־כָּף, עַד שֶׁלֹּא יְכוּלִים
 לְדַבֵּר עִמוֹ, וְלֹא יְכוּלִים לְנַחֲמוֹ כָּלֵל, כָּל־כָּף לֹקַח אֶת זֶה
 אֶל לְבוֹ, וּבְאֵמֶת מִי שֵׁישׁ לוֹ רַק קִצָּת יָשׁוּב הַדַּעַת
 אֲמִתִּי, הוּא צוֹחֵק מִכֻּלָּם, כִּי הוּא יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר הַרְגִישׁוֹת
 הֵינּוּ רַק מַחֲלַת עֲצָבִים, וְצָרִיכִים לְעַקֵּר אֶת זֶה מִלְּבוֹ, כִּי
 אַחֲרַת מָשׁ יִשְׁתַּגַּע מְרַב רְגִישׁוֹתוֹ, כִּי מִי שֶׁהוּא רָגִישׁ,
 עַל־יְדֵי־זֶה כָּל דְבַר קָטָן שָׂרָק נֶאֱרָע עִמוֹ וְרַק שׁוֹמֵעַ מֵהוּ
 שְׂמֵדְבָרִים מִמֶּנּוּ, כְּבָר כּוֹאֵב לוֹ, וְהוֹרֵס אֶת חַיָּיו, וְנִעְלָב
 וְהוֹלֵךְ מָשׁ וּבּוֹכָה כְּתִינוּק, אוֹ שֶׁהוֹלֵךְ מָשׁ בְּכֹאֵב
 עֵמֶק, כְּאֵלּוֹ דְקָרוֹ בּוֹ סַכִּין, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וּבְאֵמֶת הַכֹּל
 הֶבֶל וְרַעוֹת רוּחַ, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ
 לְחַיּוֹת עִם אֲמֵץ לֵב, וְלֹא לְשֵׁים אֶל לְבוֹ שׁוֹם דְבַר שָׂרָק
 מְגִיבִים עָלָיו, וְכֵן אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַתְּפַעֵל מִשׁוֹם דְבַר
 שְׂמֵדְבָרִים עָלָיו, וְאֵז כְּשֶׁמְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לִילֵךְ בְּדַרְךְ זֶה
 — לְצַחֵק מִכֻּלָּם הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וַיֵּשׁ לוֹ לֵב חֲזָק וְאֲמִיץ
 מְאֹד, וְאֵינוֹ מִתְּפַחֵד מִשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, אֵז דִּיקָא
 חַיָּיו נִקְרָאִים חַיִּים, וְאֵף פַּעַם הוּא אֵינוֹ רָגִישׁ; וְלִזְכוּת

אל תהיה רגיש

עג

לְזֶה בְּאֵמֶת וּבִשְׁלֵמוֹת אֵי אֶפְשֶׁר, כִּי אִם כְּשֶׁאָדָם זֹכֶה
לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּחַי הַחַיִּים שֶׁהוּא הַבוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ,
הֵינּוּ שְׂמֵכְנִים בְּעֲצָמוֹ אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְיִודַע,
אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ הוּא שְׁלוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִין אָדָם נוֹגֵעַ
בְּמָה שְׂמוּכָן לַחֲבֵרוֹ, וְאִין מַלְכוּת נוֹגֵעַת בְּמַלְכוּת
חִבְרָתָהּ, אֶפְלוּ כְּמֵלֵא נִימָה (יומא ל"ח.), אֲזִי אֵינוֹ מִתְּפַעֵל
מֵאַחֲרִים כָּלֵל, כִּי אֵף אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לְקַחַת דְּבַר הַשִּׁיף
אֵלָיו, וְכֵן לֹא יְכוּלִים לְתַן לוֹ דְּבַר שְׁלֵא שִׁיף אֵלָיו, וְאֲזִי
בִּידִיעוֹת אֵלוֹ נִתְחַזַּק לְכָבוֹ בְּבִטְחוֹן חֲזָק, וְנִעֲשֶׂה
עֲצָמָי, וְאֵינוֹ מִתְּפַעֵל מִשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבָעוֹלָם, וּבְזֶה
תְּלוּיִים חַיִּים קְלִים וְנִעֲיָמִים, עֲרָבִים וּמִתְקִים; אֲשֶׁרֵי מִי
שְׂמֵכְנִים דְּבָרִים אֵלוֹ אֶל תּוֹף לְבוֹ, וְאֲזִי יַחֲיֶה חַיִּים
נִצְחִיִּים.

ג.

צָרִיף שְׁתַּרְגִּיל עֲצָמָה, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, לְבִטַח רַק
בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא לְבִטַח בְּשׁוֹם בְּשׁוֹר וְדָם, וְאֲזִי עַל-
יְדֵי-זֶה תִּכְלֵל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים (דְּבָרִים וּבָה, פָּרָשָׁה ב'): כָּל מִי שְׁבוֹטַח
בְּהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, זֹכֶה לְהִיּוֹת כְּיוֹצֵא בּוֹ; הֵינּוּ עַל-

יְדֵי בְטָחוֹן חֹזֵק בּוֹ יִתְבַּרְךָ, נִכְלָל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וּכְבָר אֵינּוּ מִתְפַּחַד מִזְלָתוֹ, וּמְכַל שֶׁכֶּן שְׂאִינוֹ רְגִישׁ מִשׁוֹם דְּבַר שְׂאוּמָרִים לוֹ, וּמְגִיבִים עַל הַתְּנַהֲגוֹתוֹ, כִּי מִי שֶׁרְחוּק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, וְאֵין לוֹ בְטָחוֹן בּוֹ יִתְבַּרְךָ, אֲזִי נַעֲשֶׂה רְגִישׁ, וְכָל דְּבַר קָטָן שׁוֹבֵר אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וְחֲזִיו אֵינָם חַיִּים כָּלֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים קי"ג): אֲנִינִי הַדַּעַת, [אֵלּוֹ שֶׁכָּל דְּבַר קָטָן מְעַצְבֵּן אוֹתָם מְרַב רְגִישׁוֹתָם] חַיִּיהֶם אֵינָם חַיִּים, עֵינֵי שָׁם; כִּי מִי שֶׁהוּא רְגִישׁ, אֲזִי הוּא תָּמִיד שָׁבוּר וְשָׂרוּי בְּמַצָּב רוּחַ לֹא טוֹב, וְנַעֲקָם לְכָבוֹ, וְנִתְבַּלְבַּל מִחוּ, וְדַעַתוֹ מְעַרְבֶּכֶת מְרַב עַצְבוֹן וְדַפְאוֹן שֶׁנִּכְנָסוּ בּוֹ, כִּי תָּמִיד חוֹשֵׁב שֶׁמְכֻוָּנִים בְּדַבּוּרִים אֵלָיו, וְזֶה הוֹרֵס לוֹ אֶת כָּל הַחַיִּים, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם כָּל-כֶּף רְגִישִׁים, שֶׁמְכַל דְּבַר קָטָן, שָׂרֵק שׁוֹמְעִים שֶׁמְדַבְּרִים מֵהֶם, אוֹ רַק נִדְמָה לָהֶם שֶׁמְדַבְּרִים מֵהֶם, הֵם כְּבָר נִשְׁפָּרִים, וְכָל-כֶּף שָׁבוּרִים, עַד שֶׁנִּמְאָס לָהֶם הַחַיִּים, וְהוֹלְכִים וּבוֹכִים, וּמְמַרְרִים אֶת חַיֵּי עַצְמָם, וְהַכֵּל בָּא לָהֶם מִחֲמַת חֶסְרוֹן אֲמוּנָה, כִּי בְּאֶמֶת מִי שֶׁמְכַנְּסֵי בְדַעַתוֹ אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, וְיוֹדַע, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהוּא יִתְבַּרְךָ מִנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, וְהַכֵּל מִשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחַה פְּרִטִי פְּרִטִית, וְאֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ

מלמטה, אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה (חלין ז').
אדם כזה אף פעם לא ישבר משום דבר, ולא יהיה
רגיש, כי מי שנכלל באחד, הינו באחדותו יתברך, על-
ידי-זה חזיו חיים, ואל זה פונו חכמינו הקדושים
(ברכות י"ג): כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו
ושנותיו; הינו מי שמכניס היטב בלבו, אשר הקדוש
ברוך הוא אחד, אחדות פשוטה, מתיה, מקים ומנהיה
את כל הבריאה כלה, ושום בריה לא תוכל לעשות לו
שום דבר — לא טוב ולא רע, בידיעות אלו יאריך
ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים, ויצחק מכל העולם כלו,
ולא יתפעל משום בריה שבעולם, וממה שרק מדברים
עליו, ודוקרים אותו בחרב לשונם וכו', מאחר שהוא
דבוק בחי החיים, באחד, יחיד ומיוחד.

על-כן, אהובי, אחי היקר, ראה להוציא מעצמך
את מדת השגעון הזה הנקרא — רגישות, ואל תהיה
רגיש על שום דבר שבעולם, כי מה אכפת לך ממה
שההוא מדבר ממך, או רוצה להכאיב לך ולצער אותך
וכו', אתה תצחק ממנו, ותמיד תשתדל להיות על
הגבה וכו'; ואיך זוכים לזה? דיקא כשתכניס בעצמך
אמונה פשוטה בו יתברך — לידע, אשר דבר גדול

וְדָבָר קָטָן הוּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁם
 אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאִזּוֹ דִּיקָא כְּשֶׁתֵּאָרִיךְ בִּידֵיעָתְךָ בְּאֶחָד
 הַזֶּה, הֵינּוּ בְּאֶחָדוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה יֵאָרִיכוּ אֶת
 יְמֵיךָ וּשְׁנוֹתֶיךָ, וְכַנ"ל — כָּל הַמֵּאָרִיךְ בְּאֶחָד, מֵאָרִיכִין
 לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו; אֲשֶׁרֵי מִי שְׂזוֹכֵר אֶת זֶה תָּמִיד, וְאִזּוֹ אֵף
 פַּעַם לֹא יִהְיֶה רָגִישׁ מִשּׁוֹם דְּבָר שֶׁבְּעוֹלָם.

ד.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֱהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם
 עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד מֵהַ שְׂעוּבֵר — מִשְׁבָּרִים וְגָלִים, וְאִין
 אָדָם נָקִי מִזֶּה, וְעַקֵּר הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים, הַמְשַׁבְּרִים
 וְהַגָּלִים, שְׂעוּבָרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, הוּא מִפְּנֵי
 הָרָגִישׁוֹת שֶׁהוּא רָגִישׁ עַל כָּל דְּבָר קָטָן, כְּגוֹן כְּשֶׁנִּדְמָה
 לוֹ, שֶׁאֶחָד לֹא חִיף אֵלָיו וְכוּ', אוֹ לֹא הִקְדִּים לוֹ שְׁלוֹם
 וְכוּ', אוֹ שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁחִבְרוּ הַסֵּתֶפֶל עָלָיו בְּפָנִים
 זוֹעֵפּוֹת, תִּכְרַף וּמִיד נַעֲשֶׂה רָגִישׁ, וְנִדְמָה לוֹ, כְּאִלּוּ כָּל
 הָעוֹלָם כָּלוֹ שׁוֹנֵא אוֹתוֹ, וּכְאִלּוּ כָּלֵם צוֹחֲקִים מִמֶּנּוּ וְכוּ',
 וּבְאֶמֶת זֶה הַכָּל טְעוּת, וְזֶה הוֹרֵס אֶת הַחַיִּים לְגַמְרֵי, וְכָל
 מִי שֶׁסּוֹבֵל מֵהַ שְׂסוּבָל בְּחַיָּיו, הוּא רַק מִפְּנֵי הָרָגִישׁוֹת
 הַזֹּאת, שֶׁהַכְּנִיס בְּדַעְתּוֹ דְּמִיוֹנוֹת כְּאִלּוּ, כְּאִלּוּ כָּל אֶחָד

אינו מסביר לו פנים וכו'; ועל-כן ראה, אהובי, אחי היקר, להוציא מעצמך כל מיני דמיונות ופתויים אלו, ואל תסתכל על שום ברִיה שבעולם, כי כל אחד יש לו הצרות והבעיות שלו, ואף אחד אינו חושב ממך להרע לך, כל אחד יש לו יסורי עצמו, שמתִיסר בהם יום יום, ובכלל אינו חושב ממך, ועל-כן למה לך להיות כל-כך רגיש מכל דבר, עד שתפל על-ידי-זה בדכאון ועצבון, וידמה לך, כאלו נחרב כל עולמך, ראה לצאת מעצמך, ואל תחשב כל-כך על עצמך, רק חזק ואמץ בכל מיני אפנים שבעולם להיות בשמחה, כי השמחה מרחקת את הדעת, ומי שהוא שמח תמיד, הוא אף פעם לא יהיה רגיש, כי הרגישות והשמחה הם שני הפכים, על-כן ככל שתהיה יותר בשמחה, ותצחק מכל העולם כלו, כמו-כן תתבטל ממך הרגישות, ולא תהיה רגיש לשום דבר שבעולם, וזכר כָּלֵל זה, כי תצטרך אותו לְכֹל יְמֵי חַיֶּיךָ.

ה.

צריך שתרגיל עצמך, אהובי, אחי היקר, להקדים שלום לכל אדם, ואל תחכה שהאדם יקדים לך שלום,

כי זה יכניס בך רגישות, ותהיה איש רגיש, ואז תסבל
 כל מיני צער ויסורים ומכאובים, אשר יהרסו לך את
 חייך, ועל-כן הרגל את עצמך להקדים בשלום כל אדם
 יהיה איך שיהיה, ותמחל לכל ברִיה מה שעשה לך,
 וכבר אמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה י"ח): בזמן
 שיש שלום, יהיו לששון ולשמחה; כי בזמן שהאדם
 משתדל להיות בשלום עם כל ברִיה, ומקדים שלום
 לכל אדם, אפלו לשונאיו, על-ידי-זה נכנסים בלבו
 ששון ושמחה, ונתרחב דעתו ומחו, והוא אף פעם אינו
 רגיש ולא מתפעל משום ברִיה, ואינו צריך לשום
 תשומת לב משום ברִיה, ואז חי חיים טובים ונעימים,
 ולהפוך — כשמכניס בלבו קנאה ושאנה על זלתי,
 על-ידי-זה נעשה רגיש, ותמיד נדמה לו, כאלו זלתי
 רוצה לדקור אותו בחרב לשונו או במבט עיניו,
 וכשתהיה לך אמונה בו יתברך, לידע ולהודיע ולהודע,
 אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל
 אלקות גמור הוא, אז תבין באיזו טעות אתה חי, כי
 שמו יתברך הוא שלום (שפת י'), ולא מצא הקדוש
 ברוך הוא כלי המחזיק ברכה לישראל, אלא השלום
 שנאמר: הוי"ה עז לעמו יתן, הוי"ה יברך את עמו
 בשלום (עקצין פ"ג), כי בזה שהאדם מקדים שלום לכל

אדם, על-ידי-זה ממשיך על עצמו כל מיני ברכות, כמאמרם, זכרונם לברכה (ויקרא רבה, פרשה ט', סימן ט'): גדול השלום, שכל הברכות כלולות בו, והשלום מוציא מהאדם את כל מיני דמיונות והזיות של הכל שנדבקו בו; ועל-כן הרגל עצמה, אהובי, אחי היקר, להקדים שלום לכל אדם, ואפלו לשונאיה, ועל-ידי-זה תצא כל הרגישות מלבך, ואף פעם לא תהיה רגיש לשום דבר ומשום ברירה, ואף אחד לא יוכל להפיל אותך, כי תמיד תהיה על הגובה, וחזר על כלל זה תמיד, ואז טוב לך כל הימים.

ו.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי בזה העולם עוברים על כל אחד משברים, גלים ויסורים קשים, והוא אינו יודע מאין מגיעים לו יסורים כאלו, ובאמת אחר קצת ישוב הדעת, יבין וישכיל, שכל הצרות, היסורים והמרירות שסובל, הוא רק מפני הרגישות שהורגת את האדם לגמרי, כי יש בני אדם שכל-כף רגישים, שבשעה שרואים בני אדם שמדברים ביניהם, הם תכף ומיד חושבים שבודאי מדברים ממנו, וזה

הורס להם את החיים, ונעשים עצבנים מאד מרב סקרנות שיש להם, ורוצים לשמע מה הם מדברים וכו', ויש כאלו שמסגלים אף לעמד תחת הדלת שעות וכו', ולשמע מה שאחרים מדברים, פן ואולי מדברים מהם וכו', כל-כף הם רגישים מאחרים, ועל-ידי-זה הם ממררים את חייהם על לא דבר, ותכף ומיד כשבאים להפריה זו, אז יכולים לשנות את הרגלם הרע, והעקר — על-ידי אמונה שלמה בו יתברך, כי בזה שהאדם מאמין שהשם יתברך מנהיג את העולם בהשגחה פרטית, ואין שום בריה יכולה לעשות לו הטוב והרע, כי הכל משגח בהשגחה נפלאה ונוראה מאד ממנו יתברך, אז כשנתבררו לו ידיעות אלו, הוא צוחק מכל העולם כלו, כי יודע, שאפלו שידברו ממנו, לא יכולים לעשות לו שום דבר, ונתרחב לבו ודעתו עד מאד, וכבר אינו רגיש, וזו רפואתו, כי עליך לדעת, כי הרגישות היא מחלה כמו שאר המחלות, עד שיש בני אדם שכל-כף נכנסו במחלת הרגישות, שכל דבר קטן הורס אותם; לכן, אהובי, אחי היקר, ראה להכניס בעצמך אמונה פשוטה בו יתברך, ותרגיל את עצמך לדבר רק עמו יתברך, וכל מה שאתה צריך, ראה לבקש רק ממנו יתברך, כי רק הוא יתברך יכול לעזור

לך, ואל תתפעל משום ברִיָּה שבעולם, ומכל שכן שלא
 תהיה רגיש משום דבר ומשום ברִיָּה שבעולם, כי מה
 יעשה לך אדם?! ואם תחזק ידיעות אלו בלבך
 ובדעתך, ותחזר עליהם תמיד, על-ידי-זה תתרפא
 ממחלת הרגישות.

ז.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי הרגישות של
 האדם מתחלת מקטנותו, יש ילדים שנעשים רגישים
 על-ידי קנאה שמקנאים בחברם, כי נדמה להם, כאלו
 לחברם יש יותר מהם וכו', וכאלו המלמד והמורה
 בהדר ובבית הספר נותן תשומת לב לחברם יותר
 ממנו, וזה מכניס בו רגישות, וככה הוא גדל עם אשמה
 בלבו, כאלו אינו שווה שום דבר וכו', וכאלו לא יצליח
 בחייו וכו', וכשגדל בצורה כזו, אזי הרגישות אוכלת
 אותו, והוא תמיד מקנא בזולתו, כי נדמה לו, שהוא
 מקבל יותר ממנו, ובאמת הכל הבל ורעות דוח, כי מי
 שיש לו רק קצת דעת, יודע, אשר לכל אחד ואחד יש
 נקדה מה שאין בחברו, ומה יעשה לו אדם?! ואם
 ירגיל את עצמו מקטנותו ומצעירותו לידע שיש בו

כחות עצומים מה שאין באחרים, על-ידי-זה יגדל ילד בריא, ויצליח בחייו, ואף פעם לא יהיה רגיש, ועל-פן מחיכים ההורים המלמד והמורה בבית בחדר ובבית ספר ללמד כל ילד וילדה, שיהיו עצמאים, ושלא יסתכלו על זלאתם, וזה עקר מעלת ההורים, המלמד והמורה בבית, בחדר ובבית ספר, שמלמדים את הילדים שיהיו עצמאים, ולא יקנאו בזלאתם, וצריכים לחנכם עוד מקטנותם, שהם שוים מאד, ויכולים לתרום הרבה לעולם וכו', לא כמו שיש הורים ומורים בבית, בבית ספר ובחדר, שדרכם להשפיל את הילדים, ולהראות להם, כאלו אינם שוים שום דבר, זה רק מכניס בילדים מדת אשמה, שהתוצאות מזה, שהם נעשים מאד מאד רגישים, וכל דבר קטן מעצבן אותם ומכניס אותם למתחים, ויגדלים בעלי מומין בנפשם, רחמנא לצלן; על-פן צריכים כל אבא ואמא, מלמד ומורה להגדיל, להרים ולהגביה את הילדים עוד מקטנותם, ולהכניס בהם אמון עצמי, שיהיו עצמאיים, וצריכים תמיד לשבחם ולפארם בעיניהם, וכל דבר קטן שעושים צריכים להגדיל ולהחשיב את זה מאד מאד, ועל-ידי-זה תצא מלבם מדת הקנאה על זלאתם, וכשיגדלו, אף פעם לא יהיו רגישים, ודבר זה מאד

מאד נחויץ בחנוף הבנים והבנות, שיגדלו בריאים, ויצליחו בכל עסקיהם עם זלתיים; וזכר כלל זה תמיד, למען לא תתחרט אחר כך.

ח.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר! כשזוג מתחתן, עקר ההצלחה בחיי הנשואין, הוא דיקא כשיש שתוף פעלה בין האיש והאשה, ואחד רוצה רק בטובת זלתי, ואינו חפץ לקבל חזרה שום דבר, רק רוצה בטובת השני, הינו האשה רוצה רק בטובת בעלה, ותמיד משבחת ומפארת אותו ומגדילה אותו, וכן האיש רוצה רק בטובת אשתו, ותמיד משבחה ומפארה ומגדילה, דיקא על-ידי-זה יבנו בית בריא, ואף פעם לא יהיו רגישים אחד מהשני, כי עקר הרגישות באה רק מפני, שאחד מצפה לטובת זלתי, הינו שרוצה לקבל משהו, ואז כשלא נותנים לו — כגון הבעל אינו מקבל תשומת לב מאשתו, והאשה אינה מקבלת תשומת לב מבעלה, על-ידי-זה נעשים תכף-ומיד רגישים, וכל דבר קטן שרק מגיבים זה לזה, נעשים רגישים, ותכף ומיד מתחילים להתקוטט, והבית נהפך לגיהנם ממש,

רחמנא לצלן, ועל-כן מי שרוצה לבנות את ביתו, שיתהפך לגן-עדן בזה העולם, ישתדל לא להיות רגיש — לא הוא ולא אשתו, רק יעזרו אחד לשני, ואפלו שֶהִבְעַל או האשה מגיבים על איזה דבר, שלא יקחו את זה אל לבם וכו', וכן לא יקחו את זה לעלבון פרטי, אז דיקא יצליחו בחייהם, ויבנו בית פריא, בית חם, בית מלא אהבה, כי הרגישות היא ההפוך מכל זה, כי תכף ומיד כשנדמה לבעל, שהאשה רוצה לצערו או לעשות נגד רצונו, וכן האשה חושבת, שֶהִבְעַל תמיד רוצה להרע לה, על-ידי-זה הורסים את הבית, וכל זה בא רק מחמת רגישות, ועל-כן על הבעל והאשה לידע, כי מדת הרגישות היא מחלה כמו שאר המחלות, וצריכים לעקר את זה מהלב, ואף פעם לא ירצו להתגדל אחד על זלתו, רק יהיו לעזר אחד לשני, ואז יצליחו בחייהם תמיד.

ט.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי עקר הצלחת האדם ברוחניות ובגשמיות הוא כשיש לו אמון עצמי, ואינו צריך תשומת לב משום בריה שבעולם, ואז אף

פֶּעַם לא יהיה רגיש לשום דבר, כי להפוך מי שאין לו
 אמון עצמי, הוא תמיד מחפש תשומת לב מאחרים,
 וכשאינו מקבלו, על-ידי-זה נעשה רגיש, והרגישות
 הורגת אותו והורסת את חיינו לגמרי, על-כן ראה
 להרגיל את עצמך להיות תמיד משפיע לזולתך, ואל
 תצפה לשום תשלום וגמול משום ברךה שבעולם, ואז
 אף פעם לא תהיה רגיש, ושום ברךה שבעולם לא תוכל
 לשבר אותך ולהשפילך, כי להפוך — מי שהוא רגיש
 תמיד, הוא מוצא על מה להיות שבור, ונדמה לו כאלו
 כל אחד שונא אותו, וכל אחד רוצה רק להרע לו,
 והורס לעצמו את חיינו ברוחניות ובגשמיות; על-כן,
 אהובי, אחי היקר, ראה להרגיל את עצמך לא להתפעל
 משום ברךה שבעולם, ואל תהיה סקרן לדעת מה
 שאחרים מדברים, ואפלו אתה יודע בודאות,
 שמדברים ממך, מה בכך? אתה תצחק מהם, ותראה
 להם שאינך מתפעל מהם כלל, ועל-ידי-זה תצליח
 מאד בחייהך וכל שונאיך יפלו תחתך, כי מי שהוא איש
 רגיש, אז שונאיו מצליחים לראות בכשלונותיו, ועל-
 ידי-זה הוא נשבר יותר ויותר; לכן ראה לחזק את
 לבבך תמיד להיות משפיע, ולא מקבל, ואז לא תצטרך
 שום טובות מזולתך, וממילא לא תהיה רגיש כלל,
 ותהיה איש מצליח בחייהך.

י.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, שבזה העולם, הטבע של כל אחד, שחושב שרק הוא רגיש, ועל-כן כשאחד מצער אותו או מדבר כנגדו, או עושה איזה פרוץ ותנועה משנה נגדו, אז הוא תקף ומיד נעשה רגיש ונשבר לגמרי, עד שיש בני אדם, שכל-כף שבורים מרב רגישות, שרוצים למות, רחמנא לצלן, ומרים להם החיים מאד, כי כל-כף נפגעים מכל דבר קטן שרק עושים להם, או מדברים עליהם, או מגיבים עליהם, ובאמת הם שוכחים, שגם זלתם רגישים, כי כל אחד בזה העולם הוא רגיש על הענין שלו, כי כל אחד יש לו חלשה מסימת, והוא רגיש בנקודת עצמו, ואם רק מצערים אותו, הוא כבר נעשה רגיש; ועל-כן אל תחשב שרק אתה רגיש, ורק אותך אסור לצער, ורק עליך אסור לדבר, ורק אליך אסור להסתכל בצורה משנה, ואתה שוכח שאותו דבר גם חברה רגיש באותו דבר, וכבר אמרו חכמינו הקדושים (שפת ל"א): דעלך סני, לחברה לא תעביד, מה שאתה לא רוצה שיעשו לך, אל תעשה לזלתך, ועל-כן אל תחשב, שרק אתה רגיש, גם חברה רגיש, ובזה העולם כל בריה

רגישה לדבר אחר, ועל-כן צריכים לקחת את זה
בחשבון, ואז אף אחד לא יגע בזלתו, ולא ידקר אותו
בדבוריו, כי כמו שאתה רגיש, גם הוא רגיש, וזכר כָּלֵל
זה, כי תצטרך לזה כל ימי חייך.

יא.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר! אם אתה רוצה
לחיות חיים טובים ונעימים, ערכים ומתקים בזה
העולם, תוציא מלבך מדת הקנאה והשנאה על זלתיך,
ואז על-ידי-זה אף פעם לא תהיה רגיש, כי מי שתמיד
שמח וטוב לב, ומשתדל להכניס בלבו אהבה אל זלתיו,
אז יתרחב לו לבו ודעתו, ונעשה עצמאי, וכבר אינו
צריך טובות מזלתי, אדרבה הוא משפיע לזלתי, והוא
תמיד מחיך לאחרים, ועוזר להם, ואז אין לו שום
רגישות, כי שום ברִיה שבעולם לא תוכל להרע לו,
מאחר שטבעו הוא טבע בריא — רק לעזר לזלתי, ולא
לצפות לתשלום וגמול בחזרה, ואז — כשתרגיל
עצמך לילך בדרך זו, תהיה איש בריא ברוחניות
ובגשמיות, ותמיד תצליח, ואף שיתרבו שונאיך יותר
משערות ראשך וכו', עם כל זאת על-ידי שתמיד

תחשב רק ממנו יתברך, ותדע שהוא יתברך מנהיג את עולמו בהשגחה נפלאה ונוראה מאד מאד, ושום ברירה לא יכולה לעשות לך הטוב והרע מבלעדי רצונו יתברך, אז אף פעם לא תהיה רגיש, ואף פעם לא תצטרך לטובות מזלתך, רק אדרבה אתה תשפיע לאחרים, ואז לא יהיה אצלך בכלל שום שמץ של רגישות, ועל-ידי-זה תצליח בחייה, ותעבר את העולם הזה בשלום ובהרחבת הדעת, ותרגיש חיי עולם הבא בעולם הזה; אשרי מי שמצית את כל זה ומתנהג בדרך זו, אז יהיה בריא בנפשו, ויהיה מצלח בחייו.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קוּנְטֵרַס

אַל תִּתְאַכְזֵב

יֹרֵה לְאָדָם דְּרֹךְ, אֵיךְ לַעֲבֹר אֶת יְמֵי חַיָּיו בְּטוֹב וּבִנְעִימִים,
וַיִּצְחַק מֵהַפֶּל, וְלֹא יִקַּח שׁוֹם דְּבַר לֵלֵב, רַק תָּמִיד יִבְרַח
אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאִז לֹא יִתְאַכְזֵב מִשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם. וְכֵן
לֹא יִהְיֶה רְגִישׁ פְּלֵל מִשׁוֹם דְּבַר.

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תִלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נְפֵלָא, אֲשֶׁר פֶּל רַז לֹא אָנִים לִיה

רַבֵּי נִתָּן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלָב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְרֵסֵלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"שׁ נ"י אָמַר, שְׁאָדָם צָרִיךְ
לְהִסְתַּפֵּל תָּמִיד רַק עַל עֲצָמוֹ, וְלִידַע
שְׂאִין לוֹ רַק אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
וְאִז לֹא יִתְאַכְזֵב מִשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם,
כִּי כָּל הָאֲכֻזָּבוֹת שֵׁישׁ לְאָדָם הֵן רַק
מִחֲמַת שְׁתוּלָה בְּטַחֲוֹנוֹ בְּבִשּׁוֹר וָדָם,
אֲבָל מִי שְׁבוֹרַח תָּמִיד רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
אִז אֵינוֹ מִתְאַכְזֵב מִפְּנֵי שׁוֹם בְּרִיָּה
שְׁבַעוּלָם.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תסז)

קוֹנְטְרָס
אֵל תִּתְאָכֶזֶב

.א.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי הַחַיִּים שֶׁל
הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם מְלֵאִים אֲכֻזָּבוֹת, כִּי הָרָצוֹן שֶׁל
הָאָדָם הוּא תָּמִיד לְהִתְעַלּוֹת — בֵּין בְּרוּחָנִי וּבֵין
בְּגִשְׁמִי, וּלְבַסּוֹף לֹא הוֹלִיךְ לוֹ, רַק נוֹפֵל וַיּוֹרֵד תָּמִיד
אֲחוּרָנִית, וַיֵּשׁ לוֹ אֲכֻזָּבוֹת גְּדוּלוֹת, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי-אָדָם
שְׁכַל-כֶּף הַתְּאָכֶזֶב בְּחַיֵּיהֶם, עַד שֶׁנִּמְאַסוּ לָהֶם הַחַיִּים
לְגַמְרִי, וְהֵם קָצִים בְּחַיֵּיהֶם, וּמְבַקְשִׁים נַפְשָׁם לְמוֹת,
מְרַב מְרִירוֹת וְעֻצְבוֹן שֶׁמְסַבְּבִים אוֹתָם. וְעַל-כֵּן עָלֶיךָ
לְחֻזֵק עֲצָמְךָ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְאֵל תְּבַקֵּשׁ
וְאֵל תִּתְחַפֵּשׂ אַחַר גְּדוּלוֹת וְנִפְלְאוֹת מִמֶּךָ, וּבְאֶפֶן כְּזֶה
"לֹא תִתְאָכֶזֶב" בְּחַיֶּיךָ, וְלֹא יִמְאַסוּ לָךְ הַחַיִּים. הִרְגֵּל
עֲצָמְךָ לֹא לְרָצוֹת שׁוֹם רָצוֹן נֶגֶד רָצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲלֵא
בְּטֵל רָצוֹנְךָ לְרָצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּכְמוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ רוֹצֵה

כֵּן תִּסְכִּים, וְאִז אַף פֶּעַם לֹא תִהְיֶינָה לְךָ שׁוּם אַכְזוּבוֹת
בְּחַיֶּיךָ, וְתַחֲיֶיהָ חַיִּים נְצַחִיִּים.

ב.

צָרִיךְ שֶׁתִּזְכֹּר הֵיטֵב, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, מֶה עָבַר
עָלֶיךָ בְּחַיֶּיךָ בְּכָל־לַיּוֹת וּבְכָפְרֻטִּיּוֹת וּבְכָפְרֻטִּי פְּרֻטִּיּוֹת,
וְתִלְמַד אֶת עֲצֻמָּךְ לֹא לְהִתְאַכְזֵב מִשׁוּם דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם.
וְעָלֶיךָ לְזָכֹר, כִּי בְּשׂוֹר וְדָם הוּא מִלֵּא אַכְזוּבוֹת, וְעָלוּל
לְפָל בְּכָל רְגַע בְּנוֹקְבָא דִּתְהוּמָא רַבָּא — אִם לֹא יִשְׁמֹר
אֶת עֲצֻמוֹ. וְעַקֵּר הַשְּׂמִירָה — שִׁיכְנִים בְּעֲצֻמוֹ אֲמַתַּת
מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ; לִי־דַע, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ מִנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ
בְּהַשְׁגָּחָה פְּרֻטִּית, וְרַק הוּא נִמְצָא וְאִין זוּלְתוֹ נִמְצָא,
וְהָאֲדָם נִמְצָא רַק בְּיָדוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתַכְף-וּמְיָד כְּשֶׁתִּתְבָּרְרָנָה
לְךָ יְדִיעוֹת אֱלוֹ, אֲזִי לֹא תִתְפַּעֵל וְלֹא תִפְּל בְּדַעְתְּךָ מִשׁוּם
בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם, וְלֹא תִהְיֶינָה לְךָ אַכְזוּבוֹת כָּלֵל, אֲבָל בּוֹ
בְּרַגַע שֶׁתִּשְׁמִים בְּטַחוּנְךָ בְּאִיזָה בְּשׂוֹר וְדָם וְתַחֲשֵׁב כְּאִלוֹ
הוּא יְכוּל לַעְזוֹר לְךָ אוֹ לְמַנַּע בְּעִדְךָ, תַּכְף-וּמְיָד תִּהְיֶיהָ
מִלֵּא אַכְזוּבוֹת; וְעַל-כֵּן אֵיעֲצֶךָ, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר,
שֶׁתִּהְיֶיהָ מִלֵּא שְׂמִחָה בְּחַיֶּיךָ, וְאַף פֶּעַם "לֹא תִתְאַכְזֵב",
שֶׁתִּרְאֶה לְמָסַר אֶת עֲצֻמָּךְ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם וּבְכָל שָׁעָה
וְשָׁעָה רַק אֱלִיוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִרְגִּיל אֶת עֲצֻמָּךְ לְדַבֵּר עִמוֹ
יִתְבָּרֵךְ כְּאִשׁוֹר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוֹ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו,

וּתְסַפֵּר לְפָנָיו אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבַבְךָ, וְאִז אֶף פַּעַם לֹא
 תִּהְיֶינָה לְךָ שׁוֹם אַכְזוּבוֹת בְּחַיֶּיךָ, מֵאַחַר שְׁמִסְרַתְּ אֶת
 עֲצָמְךָ לְגַמְרֵי בְּיָדוֹ יִתְבָּרֵךְ; אֲשֶׁרֵי הַמְצִיית וַיִּגִּיעַ לְכָל
 טוֹב אֲמַתִּי וְנִצְחֵי בְּזָה וּבְכָא.

ג.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי בְּזָה הָעוֹלָם
 עוֹבְרוֹת עַל כָּל אֶחָד אַכְזוּבוֹת מְרוֹת וְקָשׁוֹת בְּכָל יוֹם
 וַיּוֹם וּבְכָל פַּעַם בְּאַפֵּן אַחַר, עַד שָׁאֵם תִּסְתַּפֵּל הֵיטֵב,
 תִּרְאֶה, תִּבִּין וְתִשְׁפִּיל, כִּי הָאֲכְזוּבוֹת אוֹכְלוֹת אוֹתְךָ
 לְגַמְרֵי, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מֵהֶן, כִּי אִם עַל-יָדֵי שְׁתַּקַּח
 אֶת עֲצָמְךָ בְּיָדְךָ, וְתֹאמַר לְעֲצָמְךָ: לָמָּה לִּי לְהִסְתַּפֵּל
 עַל זוּלָתִי, וְלָמָּה לִּי טוֹבֵת זוּלָתִי, יוֹתֵר טוֹב לִּי לְבִטָּח
 בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְלַבֵּטֵחַ בְּבִשְׂרֵי וָדָם, הֲלֹא בְּשׂוֹר
 וָדָם מִמִּילָא לֹא יַעֲזֹר לִי, אֲדַרְבָּה אִם רַק יוֹכֵל הוּא
 יֵאָכֵזב אוֹתִי, וְעַל-כֵּן מַה וְלָמָּה לִּי לְהִסְתַּפֵּל עָלָיו, וְלָמָּה
 לִי לְהִבָּהֵל מִמֶּנּוּ כָּל-כָּף? ! וְאִז אִם תִּכְנִיֵם יַדֵּי עוֹת אֵלָיו
 בְּעֲצָמְךָ, וְתַקַּח הַכֹּל בְּיָדֶיךָ, וְלֹא תִבְטַח בְּבִשְׂרֵי וָדָם, אִז
 אֶף פַּעַם "לֹא תִתְאָכֵזב" מִשׁוֹם בְּרִיָּה, וְתִהְיֶה בֶּן חוֹרִין
 מִמֶּשׁ. כִּי זֶה שְׁשָׁם תְּמִיד בְּטָחוֹנוֹ בְּיַד בְּשׂוֹר וָדָם, הוּא
 תְּמִיד יִתְאָכֵזב מִמֶּנּוּ, כִּי בְּדַרְךְ כָּלֵל עָלֶיךָ לְדַעַת, אֲשֶׁר
 בְּשׂוֹר וָדָם אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲזֹר לְךָ, וְאֵינוֹ מְעַנֵּן לַעֲזֹר לְךָ,

כי כל אחד לטובת עצמו הוא דורש; ועל-כן ראה, אהובי, אחי היקר, לתלות כל בטחונך רק בו יתברך, כי רק הוא יתברך יכול לעזור, וכשיהיה לך בטחון כזה, אז "לא תתאכזב" משום ברִיָּה שבעולם.

ד.

ראה, אהובי, אחי היקר, לא להתאכזב מכל מה שעובר עליך, הן מעצמך והן מאחרים, כי האכזבה באה לאדם רק כששם בטחונו בזולתו, ואין לו אמון עצמי, ואז כל דבר קטן מאכזב אותו; הוא רצה דבר זה או שיהיה עמו כף, ונעשה עמו בדיוק ההפוך, ואז תקף-ומיד הוא מתאכזב, אבל כשאדם זוכה ונעשה עצמאי, ואינו שם מבטחו בשום בשר ודם, ויודע בידיעה ברורה ומחלטת, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מנהיג את עולמו בהשגחה נוראה ונפלאה, אזי אף פעם לא יתאכזב בחייו כלל, ויצחק מכלם, ושום ברִיָּה לא תוכל להפילו או להגביהו, מאחר שהוא דבוק בחי החיים בו יתברך; וזכר דבר זה, כי תצטרך אותו לימים הבאים, כי חיי האדם מלאים אכזבות כזה אחר זה, ובכל שעה ממש משתנה עמו מצבו בפרטיות ובכלליות.

ה.

ראה, אהובי, אחי היקר, לדבק עצמך בו יתברך, ותדע אשר הוא יתברך מנהיג את עולמו בהשגחה נפלאה ונוראה עד מאד, ואין בלעדיו כלל נמצא, ומה שאתה רק רואה — הכל לכל אלקות גמור הוא, כי הוא יתברך הלביש עצמו בכיכול בלבוש הזה שלמראה עיניך — דומם, צומח, חי, מדבר, והוא יתברך מחיה, מהיה ומקים כל דבר שאתה רואה, ואם תסתכל על הפנימיות היטב היטב, אז תראה מראות וחיזיונות נוראים ונפלאים עד מאד, פלאי פלאות, נפלאות הבורא יתברך שמו. וגדולי הצדיקים כל-כף נכללים בו יתברך בידיעה זו, עד שהם זוכים לראות מה שאין בני-אדם אחרים רואים, וזוכים לשמע מה שאין בני-אדם אחרים שומעים, ומרגישים מה שאין בני-אדם אחרים מרגישים וכו' — רוחניות חיות אלקותו יתברך, בתכלית המדרגה העליונה, והכל גלוי לפניהם, ועל-כן הם עושים מכל דבר תורה, ומשיגים השגות נוראות ונפלאות עד מאד, ומגלים עתידות ממש, ובכל תנועה ותנועה שלהם מרגישים רק אמתת מציאותו יתברך, וצדיקים כאלו לא שיהו אצלם אכזבות, מאחר שנכללים לגמרי באין סוף ברוך הוא, ומה יעשה להם אדם?! והשגה ומדרגה

זו הם רוצים תמיד להמשיך על תלמידיהם ומקרביהם ;
אשריהם ואשרי דבקהם !

.ו

עליך לדעת, אהובי, אחי היקר, כי העולם הזה
נוהג בדרך זו, שלכל מי שתעשה איזו טובה, ההכרח
שישלים לך בחזרה רעה, וככל שהטובה יותר גדולה,
הוא יחזיר לך רעה יותר גדולה, ועם כל זאת עליך
לא להתפעל ולא להתאכזב משום בריה שבעולם, רק
תמשיך לעשות טובות לזולתך, ואז תכליל לגמרי באין
סוף ברוך הוא, ותעשה בדיוק כדגמתו יתברך כביכול,
שהוא רק טוב ומיטיב, ואז הקדוש-ברוך-הוא בעצמו
משלים לך על הטובות שאתה עושה לזולתך, ואפלו
שהזולת משלים לך רעות רבות, ומצער אותך בכל מיני
צער ועגמת נפש, עליך לדעת, כי לפום צערא אגרא
(אבות ה), והקדוש-ברוך-הוא ישלים לך בחזרה כפל
כפלים. ואם היו בני-אדם יודעים את מעלת האדם
הזוכה לעשות טובות לזולתו, וגדל חשיבותו בשמים,
ואפלו שההוא משלים לו בחזרה רעות רבות, ומעיק
לו ומחרפו ומגדפו ומבזו ברבים, הוא אינו מתאכזב
מזה, אדרבה הוא מוסיף והולך לעשות טובות לזולתו
וכו', אז כל אחד ואחד היה עושה טובות לזולתו, כי

אֶצְלוֹ יִתְבַּרֵךְ מְאֹד מְאֹד יָקָר דְּבַר זֶה, כְּשֶׁאָדָם מִמְּשִׁיךְ
 לַעֲשׂוֹת רַק טוֹבוֹת, אֶפְלוֹ שְׂמֵשִׁיבִים לוֹ רְעוֹת, וְאִינוּ
 מִתְאֲכִזֵּב כָּלֵל מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׂבַעְעוֹלָם. וְעַל-כֵּן רָאָה לֹא
 לְהִתְפַּעֵל מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׂבַעְעוֹלָם, וְלֹא לְהִתְאֲכִזֵּב מִשׁוּם
 דְּבַר שְׂבַעְעוֹלָם, וְתִמְשִׁיךְ לַעֲשׂוֹת טוֹבוֹת לְזוּלָתָהּ, וְאִז
 עוֹלָמָךְ תִּרְאֶה בְּחַיִּיהָ.

ז.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם
 צָרִיךְ הָאָדָם לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּכֹל יוֹם וְיוֹם מִחֻדָּשׁ,
 וְאֵל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִשׁוּם דְּבַר שְׂבַעְעוֹלָם יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה
 וְיִהְיֶה מֵה שְׂיִהְיֶה, עָלָיו לִידַע שְׂיִישׁ לוֹ רַק תִּפְקִיד אֶחָד
 בְּעוֹלָם, מִהֲרַגַע שְׂנַכְנַס לְאֹוִיר הָעוֹלָם עַד הֲרַגַע שְׂיִוָּצֵא
 מֵאֹוִיר הָעוֹלָם — לְהַפִּיר אֶת הַבוֹרָא יִתְבַּרֵךְ שְׂמוֹ (עֵינַן
 זֶהר בֵּא מ.ב.), וּלְקַיֵּם אֶת מְצוּוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, וּלְמַלֵּא
 רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ בָּהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמְשִׁיךְ אֶת שְׂכִינַת עֲזוֹ
 יִתְבַּרֵךְ לְמַטָּה בְּזֶה הָעוֹלָם, כְּדִי שְׂלוֹ יִתְבַּרֵךְ תִּהְיֶה דִּירָה
 כָּאֵן בְּתַחְתּוֹנִים (עֵינַן מְדַרְשׁ תַּנְחוּמָא בְּחַקְתִּי ג), וְזֶה עֶקֶר
 תְּכִלִּית בְּרִיאַת הָאָדָם, טָפָה סְרוּחָה, עֶפֶר מִהָאָדָמָה,
 כְּדִי שְׂאֶפְלוֹ כְּשֶׂמֶסְתוּכָב בְּגִשְׂמִיּוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְיִהְיֶה
 מְסַבֵּב בְּכֹל מִינֵי מְנִיעוֹת, יְסוּרִים וּבְלִבּוּלִים וְכוּ', עִם
 כָּל זֹאת לֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל מִשׁוּם דְּבַר וּמִשׁוּם בְּרִיָּה

שְׁבַעֲוֹלָם, רַק תְּמִיד יִמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, זֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹתוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹצִיא מֵהַכַּח אֶל הַפֶּעַל אֶת תְּכֵלִית בְּרִיאַת הָאָדָם עַל הָאָדָמָה; הֵינּוּ שְׁעַל-יְדֵי שְׁזוּכָה לְהַכִּיר אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשִׁזּוּכָה גַם לְגִלוֹתוֹ וּלְפָרְסָמוֹ לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, אִזּוּכָה לְהַגִּיעַ אֶל הַשְּׁלֵמוֹת הָעֲלִיּוֹנָה, שְׁאִין שְׁלֵמוֹת אַחֲרֶיהָ, וּכְכֹל שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה יוֹתֵר לְגִלוֹת וּלְפָרְסָם אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּעוֹלָם, כְּמוֹ-כֵן זוֹכֶה לְהַתְעַלּוֹת בְּשְׁלֵמוֹת עֲלִיּוֹנָה יוֹתֵר, וּבִידִיעוֹת אֵלּוֹ כְּבָר לֹא שִׁיךְ שׁוֹם אַכְזָבוֹת בְּחַיִּים, כִּי מִמִּי יֵשׁ לוֹ לְהִתְאַכְזֹב, הֲלֹא הַכֹּל לְכָל אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ אֶצֶל, בְּרֵא, יֵצֵר וְעָשָׂה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהַכֹּל בְּיָדוֹ יִתְבָּרֵךְ לְהָרִים וּלְהַגְבִּיחַ אוֹ לְהוֹרִיד וּלְהַשְׁפִּיל, לְכַבֵּד וּלְהַעֲשִׂיר אוֹ לְבַזוֹת וּלְהַעֲנִי, כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-כֵּן מֵה שִׁיךְ לְקַנָּא בְּזוּלָתוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְהִתְאַכְזֹב מִזּוּלָתוֹ, אֵין לוֹ רַק אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וּכְשֶׁאָדָם בָּא לִידִיעוֹת אֵלּוֹ, אִזִּי זוֹכֶה לְהִיּוֹת בֶּן חוֹרִין בְּחַיָּיו, וְחַי חַיִּים נְעִימִים, עֲרָבִים וּמְתַקִּים, אֲשֶׁרֵי לוֹ!

ח.

צָרִיךְ שְׁתַּכְנִים בְּעַצְמָךְ, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, אֶת דַּעַת הָאֲמַת — לִידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהוֹדֵעַ, אֲשֶׁר הוּא

יתברך מחיה, מקיים ומנהיה את כל הבריאה כלה, ואין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל משגח בהשגחה פרטי פרטית, ובידיעות אלו תעבר את ימי חיידך בשלום, באהבה ובשיוב הדעת, ושום בריה שפעולם לא תוכל לשבר אותך, ו"לא תתאכזב" מאף אחד, כי מה יעשה לך אדם. ובפרטיות שאתה יודע שהכל בידי יתברך, והוא יתברך מנהיג את עולמו כרצונו, ואם-כן מה יש להתפעל ולהתבלבל מזולתו, הלא הכל כלא קמיה; אשרי מי שמכניס בדעתו ידיעות אלו, ואז יעבר את ימי חייו בשלום.

ט.

צריך שתדע אהובי, אחי היקר, כי כל הצרות, היסורים והבלבולים, המחלקת והמריבות, שיש לאדם עם עצמו או עם אשתו, עם ילדיו או עם שכניו וחבריו, הכל בא לו מרב אכזבות שיש לו, כגון: יש אדם שיש לו הרבה אכזבות מעצמו, שכל מה שהוא רוצה לעשות, אין הולך לו, ועל-ידי-זה הוא מתאכזב מעצמו ונופל ביאוש גמור, ומתאיש לגמרי מכל חייו, ונכנס בעצבון ובדכאון גדול, עד שקשה וכבד לו לצאת מזה, הכל בא לו מרב אכזבות שיש לו מעצמו; וכן איש עם אשתו, מתי מתחיל הריב ביניהם? כשאין נעשה

כמו שהיא רצה וצפה ממנה, על-ידי-זה הוא מתאכזב מאשתו, וכן להפוך — אשתו מתאכזבת ממנו כשאינה מקבלת את חפצה, אזי שניהם מתאכזבים זה מזה, וכך מתחילות המחלוקות והמריבות, ונעשים סכסוכים ובלבולים ביניהם, עד שיש כאלו שבורחים מהבית ומתגרשים, רחמנא לצלן; וכן הוא בענין הילדים, כשאדם חפץ ומשתוקק שילדיו ילכו כפי רצונו ויגדלו כפי חשקו, והם אינם עושים רצונו, אזי הוא מתאכזב מהם, ומתחילות המריבות וההפאות ביניהם; וכן הוא עם השכנים והחברים הטובים שלו, כשלא הולך לו כמו שרצה, ולא רקדו לפי החליל שלו, אז הוא מתאכזב לגמרי, ושונא אותם ומתחיל לריב עמהם; ועל-ידי רבוי האכזבות שיש לו מפניו בעצמו, מאשתו ומילדיו, משכניו וחבריו, הוא מתמרמר בחייו, ונופל בעצבון ובדכאון וביאוש עצום, ומתיאש מחייו לגמרי, עד שמרים וחסוכים לו החיים, ורחמנות גדולה עליו וכו', מה שאין כן כשאדם זוכה לדבק מחשבתו בו יתברך, ויודע אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך, והוא יתברך מחיה, מהיה ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, שהלביש עצמו בלבוש הזה שלמראה עיניו, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של

עולם, ואין בלעדיו יתברך כלל, בידיעות אלו אף פעם לא יתאכזב, כי איך שילך ויארע עמו, הוא יהיה מלא שמחה, ויזכר תמיד, כי עולם יצא מבטן אמו, ועולם יחזר אל בטן האדמה, אז מה שיך להתאכזב מעצמו; וכן לגבי אשתו, כשהאחווה בינו לבינה תהיה רק מחמת שהקדוש-ברוך-הוא צוה לו להתחתן, ונתן לו אשה זו במתנה, וכן לאשה נתן הקדוש-ברוך-הוא את הבעל הזה במתנה, ושניהם גרים ביחד באהבה, אחוה ורעות, רק משום צווי הבורא יתברך, כדי להוליד בנים ולהמשיך אמונתו בעולם, על-ידי-זה אף פעם לא יתאכזבו זה מזה, וישתדלו בכל מיני אפנים שבעולם להשלים ביניהם, ולעשות כל מיני פעולות שבעולם, שתהיה הבנה הדדית ביניהם, וידונו אחד את השני לכף זכות, ודיקא על-ידי-זה אף פעם לא יתאכזבו אחד מזולתו, אדרבה יעזרו זה לזו; וכן לגבי הבנים והבנות, כשאדם מתחיל להסתפל מה קורה בעולם, שהרבה אנשים אינם זוכים בכלל לילדים, והם ערירים לגמרי, וחסובים כמתים, רחמנא לצלן, ואותו זכה הקדוש-ברוך-הוא בכנים ובבנות, מה שיך להתאכזב הלא הוא צריך לדעת, ששכל ודעת הילדים שונה לגמרי משכלו ומדעתו, ועל-כן איך יכול לחפץ שהם דיקא ילכו בדרךכו וכרצונו? ! עליו רק לגלות להם את

אמתת מציאותו יתברך בכל יום ויום, ולהכניס בהם
אמונה פשוטה בו יתברך, ולגלות להם את האמת, אשר
אין שום תכלית אחרת בעולם הזה רק לעבד אותו
יתברך ולקיים את מצוותיו יתברך, ולהפירו יתברך
בזה העולם, ועל-ידי-זה הוא כבר עשה את שלו,
ופרנסה וכו' ונאמנות וכו' יעשו כמו שהם רוצים, ולא
יכפה עליהם את דעתו ורצונו וכו', ואז דיקא יצליח
עם הילדים, ואף פעם לא יבוא לידי אכזבות מהם;
וכמו-כן עם השכנים והחברים, כשאדם שם תכליתו
רק באמונה הקדושה בו יתברך, וזה עקר חפצו ורצונו
— לגלות ולפרסם ולהודיע לכל את אמתת מציאותו
יתברך, ואין לו שום אינטרסים עצמיים, רק לגלות
את הקדוש-ברוך-הוא לכלם, אזי אדם כזה אף פעם
אינו מתאכזב משכניו ומחביריו, כי מה לו ולהם, הוא
אינו רוצה לכפות את דעתו עליהם, כי הוא דבוק בחי
החיים, והוא בן חורין אמת, רק מגלה להם תמיד
את אמתת מציאותו יתברך, ועל-ידי-זה אף פעם לא
יתאכזב מהם, הוא עשה את שלו, והם יעשו כרצונם,
כי הלא הוא יודע שהוא יתברך מנהיג את עולמו
בהשגחה פרטי פרטית, וסוף כל סוף יהיה כמו שהוא
יתברך רוצה, ולא כמו שהוא או אשתו או ילדיו רוצים,
או כמו ששכניו וחביריו רוצים. וכשתלך, אהובי, אחי

הִיָּקֵר, בְּדַרְךְךָ זוֹ, אֲזוּ אַף פְּעַם לֹא תִתְאַכְזֵב בְּחַיִּיךָ, וְתִחְיֶיהָ
בְּשָׁלוֹם עִם כָּלֶם, וְתִרְגִּישׁ עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו
וְחִיּוֹת אֶלְקוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּכָל יוֹם, וְתִגּוֹר בְּזֶה הָעוֹלָם
כְּדִגְמַת הָעוֹלָם הַבָּא; אֲשֶׁר־י הַמְּכַנִּים דְּבוּרִים אֵלּוּ בְּתוֹךְ
לְבוֹ!

י.

צְרִיךְ שְׂתַדַּע, אֲהוּבִי, אַחֵי הִיָּקֵר! כָּל הַצָּרוֹת
וְהַבְּעִיּוֹת שְׂיִשׁ לְאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, הֵן רַק כְּשִׁמְבֻלָּה
אֶת זְמַנּוֹ בְּהֶבֶל וְרִיק וְהוֹלֵךְ בְּטֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ
זְמַן לְחֹשֵׁב מַעֲצָמוֹ אוֹ מְאֻשָּׁתוֹ אוֹ מִלְדָּיו אוֹ מְשַׁכְּנֵיו
אוֹ מִחֲבָרָיו, וּמַעֲלָה בְּדַעְתּוֹ דְּמִיוֹנוֹת וּמִתְאַכְזֵב מֵהֶם,
אֲבָל כְּשִׂאָדָם תְּמִיד עָסוּק בְּאִיזָה עֶסֶק, וְאִין לוֹ זְמַן
כָּלֵל לְדַבֵּר עַל זוּלָתוֹ, וּמִכָּל שָׁפֵן לְחֹשֵׁב מִמְּנוֹ, אֲזִי
אַף פְּעַם אִינוֹ מִתְאַכְזֵב, כִּי אִין לוֹ זְמַן כָּלֵל לְכָל
אֵלּוּ הַהֶבְלִים וְהַבְּלִי הַהֶבְלִים; וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי,
אַחֵי הִיָּקֵר, לַהֲיֹת עָסוּק בְּאִיזָה עֶסֶק בְּכָל יוֹם, וְתִלְמַד
אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְתִתְפַּלֵּל אֶת תְּפִלוֹתֶיךָ הַקְּבוּעוֹת,
וְעַל-יְדֵי-זֶה לֹא יִהְיֶה לְךָ זְמַן לְחֹשֵׁב מְזוּלָתְךָ, וְאֲזוּ אַף
פְּעַם לֹא תִתְאַכְזֵב מֵאַחַר כָּלֵל, כִּי הֵלֵא אִין לְךָ זְמַן
לְכָל אֵלּוּ הַהֶבְלִים וְהַבְּלִי הַהֶבְלִים. וְכָל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים
הַסּוֹבְלִים עַל הָעֲצָבִים, זֶה רַק מִחֲמַת שְׂאִין לָהֶם מֵה

לַעֲשׂוֹת בְּזִמְן שְׁלָהֶם, וּמִבְּלִים אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר בְּמַחְשָׁבוֹת
 שֶׁל הֶבֶל — לַחֲשֹׁב תָּמִיד מְזוּלָתָם, וּכְשֵׁאִין הוֹלֵךְ
 לָהֶם כְּמוֹ שְׂרוּצִים, וּמְכַל שֶׁכֵּן כְּשֵׁאִין עוֹשִׂים אֶת
 רְצוֹנָם, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם מִתְּאֲכָזְבִים וּמְמַרְרִים אֶת חַיֵּיהֶם
 בְּמַרְירוֹת, וְחַיִּים בְּבְדִידוֹת וּבְעֲצָבוֹת; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁהוּא
 תָּמִיד עָסוּק בְּאַיִזָּה עֶסֶק, וְאִזּוֹ יִהְיֶה בֶּן חוֹרֵין אֲמַתִּי.

יא.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם
 אֵף אֶחָד אֵינּוּ חָיֵב לָךְ מְאוּמָה, וְגַם אֶתָּה אֵינְךָ חָיֵב
 לְשׁוּם בְּרִיָּה שׁוּם דְּבָר. וּכְשֶׁתִּדַע יְדִיעוֹת אֵלוֹ, אִזּוֹ אֵף
 פַּעַם "לֹא תִתְאֲכָזֵב" מִשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי מֵה לָךְ
 עִם אַחֵר, וּמֵה לְאַחֵר עִמָּךְ. מֵה שֶׁאֵין בֶּן כְּשֶׁתִּמְד תִּרְצֶה
 לְקַבֵּל אֵיזֶה דְּבָר מְזוּלָתְךָ, וְהוּא לֹא יִרְצֶה לְתֵת לָךְ,
 אוֹ אֶתָּה תִרְצֶה לְתֵת לְזוּלָתְךָ וְהוּא לֹא יִרְצֶה לְקַבֵּל,
 אוֹ יִכְנָסוּ וְיִחְדְּרוּ בְּךָ הָאֲכָזְבוֹת, שֶׁאֶתָּה תִתְאֲכָזֵב מֵהֶם,
 אוֹ תִתְאֲכָזֵב מֵעֲצָמְךָ, אֲבָל כְּשֶׁאֶתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאֵינְךָ חָיֵב
 לְשׁוּם בְּרִיָּה שׁוּם דְּבָר, וְשׁוּם בְּרִיָּה אֵינְהָ תִיָּכֵת לָךְ דְּבָר,
 וְאֶתָּה תִלּוּי רַק בְּיָדוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְהוּא יִתְבַּרֵךְ מִנְּהִיג אֶת
 עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִי פְּרִטִית, וְרַק אֵלָיו אֶתָּה צָרִיךְ
 לְפָנוֹת בְּכָל הַבְּעִיּוֹת שֶׁלָּךְ, וְרַק לוֹ אֶתָּה צָרִיךְ לְסַפֵּר
 אֶת כָּל מֵה שֶׁמַּעִיק לָךְ, וְכָל מֵה שֶׁבְּפָנִימִיּוֹת לְבָבְךָ, אִזּוֹ

כְּשֶׁתִּתְּבַרְרֶנָּה לְךָ יְדִיעוֹת אֱלֹהִים, אַף פַּעַם לֹא תִתְּאֲכֹזֵב.
וְזָכַר דְּבָרִים אֱלֹהִים, כִּי תִצְטָרֵף לָהֶם לְיָמִים הַבָּאִים.

יב.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי מִדַּת הָאֲכֹזָבָה,
שֶׁהָאָדָם מִתְּאֲכֹזֵב מְכָל דְּבָר אוֹ מְכָל בְּרִיָּה, הִיא מְדָה
רָעָה עַד מְאֹד, וְיִכּוֹלָה לְהִכְנִיס אֶת הָאָדָם לְשִׁגְעוֹן לְגַמְרֵי,
כִּי כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה אֵיזָה דְּבָר, וְלֹא הוֹלִיךְ לוֹ כְּמוֹ שְׂרוּצָה,
אֲזִי הוּא מִתְּאֲכֹזֵב, וְהָאֲכֹזָבָה עֲלוּלָה לְהִבְיֹאוֹ לְיַדֵּי
מְרִירוֹת, עֲצָבוֹן וְדַכְאוֹן, עַד שֶׁיִּפְּלֵ בִּיאֹוֶשׁ גָּמוּר, וְיִתְיַאֵשׁ
לְגַמְרֵי מִחַיָּיו, וְיִשְׁכַּב עַל הַמַּטָּה כְּפֶגֶר מֵת, שֶׁאֵינּוּ עוֹשֶׂה
וְאֵינּוּ מִתְּפַקֵּד מְאוּמָה, וְחַיָּיו מָרִים וּמְרוֹרִים עַד מְאֹד,
וְזֶה מְבִיאוֹ לְיַדֵּי שִׁגְעוֹן מִמָּוֶה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְכָל
הַמְּשִׁגְעִים וְהַמְּטַרְפִּים נַעֲשׂוּ רַק עַל-יַדֵּי מִדַּת הָאֲכֹזָבָה
שֶׁהִתְּאֲכֹזְבוּ מְאִיזָה דְּבָר וְכוּ', מְאִיזָה רְצוֹן וְכוּ', שֶׁלֹּא
הֵלֵךְ לָהֶם כְּפִי שֶׁחֲפָצוּ, עַל-יַדֵּי-זֶה נִפְּלוּ בִּיאֹוֶשׁ וּבְמִרָה
שְׁחוּרָה, עַד שֶׁמָּרַב שִׁגְעוֹנוֹת, אֲבָדוּ עֲצָמָם לְדַעַת,
רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְהִכָּל נַעֲשֶׂה עֵקֶב הָאֲכֹזְבוֹת שֶׁהִתְּאֲכֹזְבוּ
מִזוּלָתָם, אֲבָל תִּכְףּ-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאֵין בְּלַעַדָּיו
יִתְּבַרְרֵף, וּמְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי לְרִצּוֹנוֹ יִתְּבַרְרֵף, וְכְמוֹ
שֶׁהוּא יִתְּבַרְרֵף רוֹצֶה בֶּן יְהִיָּה, עַל-יַדֵּי-זֶה יִתְּרַפָּא מְכָל
מִינֵי מַחֲלוֹת וְשִׁגְעוֹנוֹת וְטִרוּף הַדַּעַת שֶׁנִּדְבָּקוּ בּוֹ, וְאַף

פַּעַם לֹא יִתְאַכְזֵב מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, וְאֶפְלוּ מִשְׁדּוּף
 לֹא יִתְאַכְזֵב, מֵאַחַר שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ,
 וְאִם הוּא יִתְבַּרֵךְ הֲיֵה רוֹצֵה שֶׁזֶּה יִהְיֶה לִי וְשִׁיף אֵלַי,
 אֲזַ בּוֹדָאֵי הֲיֵה מְגִיעַ אֵלַי וְנִשְׁאַר אֶצְלִי. וְכֵן בְּכָל פֶּרֶט
 וּפְרֶט בְּחַיִּים, כְּשִׁזּוּכָה לְהִכְנִיס בְּדַעְתּוֹ אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ
 יִתְבַּרֵךְ, וְיוֹדֵעַ שֶׁהוּא יִתְבַּרֵךְ מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה
 נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה עַד מְאֹד, עַל־יְדֵי־זֶה אֵף פַּעַם אֵינּוּ
 מִתְאַכְזֵב, וּמְכַל שֶׁכֵּן שְׂאִינוֹ מְצַטְעֵר עַל עוֹלָם שְׂאִינוֹ
 שָׁלוֹ; אֲשֶׁרִי הַזּוּכָה לְהִכְנִיס בְּלִבּוֹ יְדִיעוֹת אֱלֹהֵי, אֲזַ
 יַעֲבֹר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּשָׁלוֹם, וְיֵצֵא מִהָעוֹלָם הַזֶּה הַכִּי
 מְאֹשֵׁר.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם !

קוֹנְטֵרַס

אֵיפֶה אַתָּה

יִכְנִיס בְּאָדָם יִשׁוּב דַּעַת אֲמַתִּי, שְׂיִזְכֶּה לֵישֵׁב אֶת עֲצָמוֹ
תָּמִיד, וְיִשְׁאַל אֶת עֲצָמוֹ אֵיפֶה הוּא נִמְצָא בְּעוֹלָם, וּמֵה
הַתְּכָלִית שְׁלוֹ בְּחַיִּים, וְיִתֵּן לוֹ עֲצוֹת אֵיךְ לְהִתְמוֹדֵד עִם
הַבְּעִיּוֹת הַקְּשׁוֹת שֶׁעוֹבְרוֹת עָלָיו מֵדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ.

*

בְּנוֹי וּמֵיֶסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ,
רַבֵּי נְחֻמָּן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נְפֻלָּא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִים לִיָּה

רַבֵּי נֶתָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלָב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאַמְרֵי חֻכְמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוּבָא לְדָפוּס עַל-יַדֵּי

חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב

עֵיה "ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹבֵב" א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁאָדָם צָרִיךְ לֵישֵׁב
אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל שָׁעָה וּבְכָל רִגַע לְשָׂאֵל אֶת
עֲצָמוֹ "אֵיפֹה אַתָּה", וּכְשִׁזְזָה לְשָׂאֵל אֶת
עֲצָמוֹ שְׂאֵלָה זוֹ, אִז חֲיִיו הוֹלְכִים בְּצוּרָה
אַחֲרֵת לְגַמְרִי, כִּי כָל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים
וְהַמְרִירוֹת וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת שְׁעוֹבְרִים עַל
הָאָדָם, הֵן רַק מִחֲמַת שְׂאִין לוֹ יֵשׁוּב
הַדַּעַת, וְאִינוֹ שׂוֹאֵל אֶת עֲצָמוֹ שְׂאֵלָה זוֹ:
"אֵיפֹה אַתָּה?" אֲכַל בּוֹ בְּרִגַע שְׁאָדָם זֹכֶה
לֵישֵׁב אֶת דַּעְתּוֹ וּלְשָׂאֵל אֶת עֲצָמוֹ: "אֵיפֹה
אַתָּה", עַל-יְדֵי-זֶה הוּא זֹכֶה לְהַפְלִיל
בְּתַכְלִית, לְהַפִּיר אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
שְׂאִין לָךְ עוֹד תַּכְלִית יוֹתֵר טוֹבָה מִזֶּה.
(אֲמַרִי מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תַּסַּח)

א.

בְּנֵי הַיְקָר! רְאֵה לְיֹשֵׁב אֶת עֲצָמְךָ עֲכָשׁוּ "אִיפֹה אַתָּה" נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי יְכוּלִים לַעֲבֹר עַל אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְלֹא יִזְכֶּה לְיִשׁוּב הַדַּעַת, לְיֹשֵׁב דַּעְתּוֹ הַיֵּטֵב אִיפֹה הוּא נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי עַל-פִּי-רַב עוֹבְרִים עַל כָּל אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם כָּל מִינֵי צְרוֹת וְיִסּוּרִים, מְרִירוֹת וְעֲגָמַת נֶפֶשׁ, חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וְשִׁכְרוֹן לֵב, עֲצָבִים וְהֶפְסֵדִים שֶׁל כֶּסֶף, עַד שְׂאִין אָדָם יוֹדֵעַ אִיפֹה הוּא בְּזֶה הָעוֹלָם כָּלֵל, כִּי מֵרַב צְרוּתּוֹ הוּא נוֹפֵל לְעוֹלָם הַתְּהוֹ, וּמְרִים וּמְרוּרִים לוֹ הַחַיִּים כָּל-כָּךְ, עַד שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ אִיפֹה הוּא נִמְצָא, וְעַל-פִּי-רַב הָאָדָם כָּל-כָּךְ מְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל, עַד שֶׁשׁוֹכַח לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, וְזוֹ הַצָּרָה הָעוֹלָה עַל כָּל הַצְּרוֹת, כִּי כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ

יתברך, ומאמין באמונה פשוטה בו יתברך, אז איפה
 שרק יהיה תמיד ימשיך את עצמו בחזרה אליו יתברך,
 וכשאדם חוטא ובפרט כפי שיש היום אנשים, שכל-כף
 חטאו בכל מיני חטאים ולכלוכים, עד שנתרחקו
 לגמרי משרשם העליון, ונתקו את עצמם ממנו יתברך,
 ואינם יודעים בין ימינם לשמאלם, ומר וחשך להם
 החיים, והם כל-כף רחוקים ממנו יתברך, עד שנדמה
 להם כאלו כביכול הקדוש-ברוך-הוא התחבא בשמים,
 והניח אותם פה בזה העולם להסתובב ולעשות כל
 העולה על לבם, אשר זה עקר הגלות הצרה והמרה,
 עד שדבר זה מכניס את האדם לכל מיני לחצים
 ומתחים, ואינו יודע מה לפנאו; ולכן אבקש ממך,
 אהובי, בני היקר, הדבר הראשון שתשאל את עצמך:
 "איפה אתה", ועל-ידי שתשאל את עצמך "איפה
 אתה" נמצא, "בשביל מה באתי לזה העולם, ומה עלי
 לתקן בזה העולם", על-ידי-זה בעצמו יתחיל להאיר
 לך האור אין סוף ברוך הוא, כי באמת הכל לכל אין
 סוף ברוך הוא, הינו פי הוא יתברך מחיה, מהנה ומקיים
 את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם
 עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, והוא יתברך מלביש
 עצמו בכל מיני לבושים דומם, צומח, חי, מדבר, אש,
 רוח, מים, עפר, כי כלם נכללים בשם הו"ה ברוך הוא

שָׁמוּ, אָבֵל מִחֲמַת רַבּוּי חֲטָאֵי הָאָדָם, עֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו
הַמְרַבִּים, אֵינּוּ זֹכָה לְהִגִּיעַ לְגִלּוּי אֱלֹקוֹת כְּזֶה, וְעַל-כֵּן
עוֹבֵר עָלָיו מֵה שְׁעוֹבֵר, עַד שְׁמַיָּאשׁ אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי
מִחֲיָיו, אָבֵל כְּשֶׁאָדָם מֵיִשָּׁב עֲצָמוֹ הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב הֵיכֵן הוּא
כְּעוֹלָם, וְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה
נִמְשָׁךְ עָלָיו אֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, כִּי אֶצְלוּ יִתְבַּרֵךְ
מְאֹד מְאֹד חֲשׂוּבָה תִּשׁוּבָה, כִּי כָל מֵה שְׁהָאָדָם נִפְל
וְיֵרֵד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְזֹכָה אַחֲר־כֵּן לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, זֶה
עֵקֶר מְעֻלְתּוֹ כִּי "יִתְרוֹן הָאֹר מִן הַחֲשָׁךְ" (קִהְלֵת ב, יג)
דִּיקָא, הֵינּוּ כָל מֵה שְׁהָאָדָם נִפְל יוֹתֵר בְּחֲשָׁךְ וְאִפְלָה,
וְאַחֲר־כֵּן זֹכָה לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
עַל-יְדֵי-זֶה מְאִיר לוֹ אֹר אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא בְּגִלּוּי נוֹרָא
וְנִפְלָא מְאֹד; וְעַל-כֵּן רְאָה, אֶהוּבֵי, בְּנֵי הַיֵּקָר, לְשֹׂאֵל אֶת
עֲצָמָךְ "אֵיפֹה אַתָּה" נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם, וְתִתְחִיל לְחֹזֵר
בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְתִרְגִּיל אֶת עֲצָמָךְ לְלַכֵּת לְמִקּוֹם
פְּנוּי שְׂאִין שָׁם בְּנֵי-אָדָם, וְתִפְרֹשׁ אֶת כָּל שִׁיחָתְךָ וְכָל
מֵה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְאִז דִּיקָא תִּזְכֶּה לְהִגִּיעַ
אֶל מִדְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁלֵא שְׁעֵרְתָּ וְלֹא תִּתְאַרְתָּ מִיְמֶיךָ,
כִּי עַל-יְדֵי שְׁאָדָם שׂוֹאֵל אֶת עֲצָמוֹ אֵיפֹה הוּא נִמְצָא
בְּזֶה הָעוֹלָם, וְתִמִּיד הַקּוֹל נִשְׁמָע בְּאֲזָנָיו: "אֵיפֹה אַתָּה",
עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא הוּא חֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלִכְּן כָּל
אֵלוֹ שְׂזָכוּ כְּבֹר לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, הִזְה רַק בְּשִׁבִיל

שְׁהִגִּיעַ אֲלֵיהֶם הַקּוֹל הָעֲלִיּוֹן הַיּוֹצֵא בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה
 וּבְכָל רִגַע בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְשׂוֹאֵל אֶת הָאָדָם "אֵיפֹה
 אַתָּה", וְעַל-יְדֵי שְׂזָכוּ לִשְׁמַע אֶת הַקּוֹל הַזֶּה זָכוּ לַעֲשׂוֹת
 תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה; וְלָכֵן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנִי, שְׁכַל-כֶּף הַרְבֵּה
 אֲנָשִׁים זָכוּ כְּבָר לָשׁוּב בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֲלָיו יִתְבַּרֵךְ,
 וּמְקַיְמִים אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבַּרֵךְ, הַכֹּל מִחַמַּת שְׂזָכוּ שְׁהִגִּיעַ
 לְאֲזִינֵיהֶם הַקּוֹל: "אֵיפֹה אַתָּה", וְלָכֵן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנִי
 הַיָּקָר, גַּם אַתָּה לְהַטּוֹת אֶת אֲזִנֶיךָ, וּתִשְׁמַע אֶת הַקּוֹל
 הַיּוֹצֵא מְרוֹם גְּבוּהֵי מְרוֹמִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל
 רִגַע, וְצוּעֵק: "אֵיפֹה אַתָּה", וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְחֹזֵר
 בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֲלָיו יִתְבַּרֵךְ, וּתִתְקַן אֶת מַעֲשֵׂיךָ, וְכָל
 מָה שְׁעָשִׂיתָ עַד עַכְשָׁיו תִּשְׁכַּח, וְתִחְזֹר אֲלָיו יִתְבַּרֵךְ,
 הֵן אֲמַת שֵׁשׁ לָךְ עֶבֶר מְלַכְלֶךְ מְאֹד, שְׁעָשִׂיתָ מַעֲשִׂים
 מְגֻנִים מְאֹד, וְנִפְלַת בְּמָקוֹם שְׁנִפְלַת, וְנִשְׁלַכְתָּ בְּמָקוֹם
 שְׁנִשְׁלַכְתָּ, וְנִתְלַכְלַכְתָּ בְּמָה שְׁנִתְלַכְלַכְתָּ, עִם כָּל זֹאת
 עַל-יְדֵי שְׁתַּטָּה אֲזִנֶיךָ וּתִשְׁמַע אֶת קוֹלוֹ יִתְבַּרֵךְ הַצּוּעֵק:
 "אֵיפֹה אַתָּה", וְתִגִּיד: "הִנֵּה אָנִי בָּא, רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם,
 אָנִי חוֹזֵר בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֲלֵיךָ יִתְבַּרֵךְ", עַל-יְדֵי-זֶה
 בְּאֲמַת תִּזְכֶּה לְהַתְעַלּוֹת בְּתַכְלִית הַמַּדְרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה,
 וְהַקְדוּשָׁ-בְרוּךְ-הוּא יִמְחַל לָךְ עַל כָּל חַטָּאתֶיךָ, עוֹנוֹנוֹתֶיךָ
 וּפְשָׁעֶיךָ, וְתִזְכֶּה לְתִקּוֹן הַכֹּל, כִּי אֲצִלוֹ יִתְבַּרֵךְ מְאֹד
 מְאֹד חֲשׁוּבָה תְּשׁוּבָה; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר,

לא להיות בטלן, ותמשיך את עצמך אל גלוי אמתת
 מציאותו יתברך, ואז תגיע אל המדרגות העליונות
 ביותר שאדם יכול להגיע אליהן בזה העולם; אשרי מי
 ששומע את קולו יתברך יוצא מרום גבהי מרומים עד
 עולם העשיה הגשמי והחמרי הזה, ושואל את האדם:
 "איפה אתה", וזוכה לחזר בתשובה שלמה, ואז טוב
 לו בזה ובכא לנצח נצחים.

ב.

אהובי, בני היקר, ראה לישב את עצמך עכשו
 בתוך כל צרותיך ומרירותך "איפה אתה" נמצא, ומה
 ולמה לך למשוך את עצמך כל-כך אל הצער ואל
 העצבות והמרירות, הלא עם צער ועצבות, מרירות
 ועגמת נפש, לא תפעל שום דבר, אדרבה עוד תתגברנה
 עליך כל הצרות יותר ויותר, כי כל הנמשך אחר הצער,
 הצער נמשך אחריו, ועקר גדלת האדם, שזוכה להפוך
 את כל הירידות והנפילות שלו לעליות גדולות, את כל
 העצבות והמרירות שלו לשמחה גדולה, כי זו התכלית
 שהאדם צריך להגיע אליה בזה העולם — להיות תמיד
 שש ושמח, ולהיות דבוק בחי החיים בו יתברך; ועל-כן
 ראה, אהובי, בני היקר, לשאל את עצמך "איפה אתה",
 באופן שתזכה להגיע אל סוד השמחה, שהיא המדרגה

הַעֲלִינָה בְּיוֹתֵר שְׂאֵדָם צָרִיף לְזָכוֹת אֵלֶיךָ בְּזֶה הָעוֹלָם,
אֵךְ אֵי אֶפְשֶׁר לְהַגִּיעַ לְזֶה רַק כְּאֲשֶׁר שׂוֹאֵל אֶת עֲצֻמוֹ:
"אֵיפֹה אַתָּה", כִּי עַל-פִּי-רַב הָאָדָם כָּל-כֶּף נָפֵל בְּדַעְתּוֹ,
עַד שְׁנִדְמָה לוֹ כְּאֵלוֹ אָבֵד וּבִטֵּל מְנוּס וְתִקְוָה מְמַנּוֹ,
וּכְאֵלוֹ הוּא כְּבָר אֵךְ פְּעַם לֹא יִנְשַׁע, וּכְאֵלוֹ כְּבָר אֵךְ פְּעַם
לֹא יִהְיֶה לוֹ טוֹב בְּחַיִּים, וּכְאֵלוֹ הוּא כְּבָר אָבוֹד מִהַכֵּל,
וְלִכֵּן צָרִיף אָדָם לְהִרְגִיל אֶת עֲצֻמוֹ לְשֵׂאל עֲצֻמוֹ בְּכָל
יוֹם, בְּכָל שְׁעָה וּבְכָל רִגַע "אֵיפֹה אַתָּה", "מַה וְלָמָּה
לִי לְהַמְשִׁיךְ כָּל-כֶּף אֶל הָעֲצָבוֹת וְהָעֲצָלוֹת, הַמְרִירוֹת,
הַדְּכָאוֹנוֹת וְהַיְאֹוֶשׁ, הָאֵם זֶה יַעֲזֹר לִי, אֲדַרְבֶּה זֶה יִסְבֵּךְ
אוֹתִי בְּסִבּוּכִים יוֹתֵר קָשִׁים, אֲשֶׁר אֲנִי נִמְצָא"; וְעַל-כֵּן
רְאֵה, אֶהוֹבִי, בְּנֵי הַיִּקָּר, לְשֵׂאל עֲצֻמָּךְ "אֵיפֹה אַתָּה",
וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּאַמֶּת תִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ אֶת הַשְּׂמִיחָה
הָאַמֶּתִית, הַשְּׂמִיחָה הַעֲלִיּוֹנָה, לְהִיּוֹת שֹׂשׁ וְשִׂמְחָה, אֵךְ
שְׂאֵנִי יוֹדַע, שְׂקָשִׁים וּמְרִים לָךְ עֲכָשׁוֹ הַחַיִּים מְאֹד מְאֹד,
וּבְכִפְרֵט אֵיךְ תּוּכַל לְשִׂמְחָה בְּשַׁעֲהַ שְׁעוֹבֶרֶת עָלֶיךָ מְרִירוֹת
רַבָּה כָּל-כֶּף, עִם כָּל זֹאת אִם אַתָּה רוֹצֵה לְהַתְקַיֵּם
בְּזֶה הָעוֹלָם, אַתָּה צָרִיף לְשֵׂאל עֲצֻמָּךְ "אֵיפֹה אַתָּה",
"מַה אֶפְעַל בְּעֲצָמִי אִם בְּאַמֶּת אֶפֶל בְּיְאֹוֶשׁ, בְּעֲצָלוֹת
וּבְעֲצָבוֹת, בְּמְרִירוֹת וּבְדְכָאוֹנוֹת, וְאֲשִׁים קֶץ לְחַיִּי, חֵס
וְשְׁלוֹם, הֲלֹא אֶל שׁוֹם דְּבָר לֹא אֲגִיעַ", וְעַל-כֵּן רְאֵה, בְּנֵי
הַיִּקָּר, לְשֵׂאל אֶת עֲצֻמָּךְ עֲכָשׁוֹ "אֵיפֹה אַתָּה", שְׂאַתָּה

כָּל־כֶּף מְמַרְמֵר, רֹאֵה לְשִׁמְח אֶת עֲצֻמָּךְ בְּכֹל מִיָּנִי אֶפְנִים
 שְׁבַע־עוֹלָם, וְתִמְסֹר אֶת נַפְשְׁךָ לְהִיּוֹת תָּמִיד שֵׁשׁ וְשִׁמְח,
 וְאַף שְׂזֵה דְבַר הַקֶּשֶׁה בְּיוֹתֵר לְהִגְיַע אֵלָיו בְּזֵה הָעוֹלָם
 — לְהִיּוֹת שֵׁשׁ וְשִׁמְח, כִּי מֵרַב הַצָּרוֹת וְהִסּוּרִים, עֲגַמַת
 הַנֶּפֶשׁ וְהַבְּלוּלִים, הַקִּטְנוֹת וְהִירִידוֹת, שְׁכָבָר עָבְרוּ
 עָלֶיךָ וְעוֹבְרִים עָלֶיךָ, עַד שֶׁהִתְיַאֲשַׁת לְגַמְרֵי מַחֲיִיךָ,
 וְנִדְמָה לְךָ כְּאִלוֹ אֵף פַּעַם לֹא תִוָּשַׁע, קֶשֶׁה וְכָבֵד לְךָ
 לְהִגְיַע אֶל שְׂמִיחָה אֲמִתִּית, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לְדַעַת,
 כִּי דִיקָא בְּזֵה תְלוּיּוֹת מְדַרְגוֹתֶיךָ וְעֲלִיוֹתֶיךָ, אִם תּוֹכֵל
 מֵעַמֶּק הַשְּׁפָלוֹת וְהִירִידוֹת, הַקִּטְנוֹת וְהִיאֹוֶשׁ, הַמְרִירוֹת
 וְהַעֲצָבוֹת, לְהִגְיַע אֶל שְׁלֵמוֹת הַשְּׂמִיחָה, אִז תִּיחַד אֶת
 כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּלָם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עַקֵּר שְׁלֵמוֹת הַיַּחֲוֹד,
 שְׂאָדָם מִיחַד אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, הוּא
 דִּיקָא כְּשְׂאָדָם נִמְצָא בְּתַקְוָה הַדְּחָקוֹת וְהַחֲשָׁךְ, וּמְהַפֵּךְ
 אֶת הַחֲשָׁךְ לְאוֹר גְּדוֹל וְאֶת הַמְּנִיעוֹת וְהַעֲצָבוֹת לְשְׂמִיחָה
 גְּדוֹלָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה דִּיקָא יַעֲלֶה אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵעֲלֶה
 מֵעֲלֶה; וְעַל־כֵּן רֹאֵה, אֶהוּבֵי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְקַחַת אֶת עֲצֻמָּךְ
 עֲכָשׁוּ בְּיַדֶּיךָ, וְתִמְשִׁיךְ אֶת עֲצֻמָּךְ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִאֲמִין
 בְּאִמוּנָה אֲמִתִּית, כִּי בּוֹ בְּרַגַע שְׁתַּחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו
 יִתְבָּרַךְ, וְתִמְשִׁיךְ אֶת עֲצֻמָּךְ אֶל הַשְּׂמִיחָה הָאֲמִתִּית, בְּזֵה
 הַרְגַע אַתָּה מִיחַד כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְיִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֶיךָ אוֹר
 נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, וּכְשֶׁתִּזְכֶּה לְשִׁמְעַ בְּקוֹלִי, וְתִשְׁאַל אֶת

עצמך "איפה אתה" ברגע זה, באיזה מקום אתה מנח עכשו, ותקבל על עצמך מהיום, השעה והרגע הזה להיות רק בשמחה עצומה, אז תראה איך שהכל יתהפך לטובה, והקדוש-ברוך-הוא ימשיך עליך ישועה גדולה מן השמים, כי העקר תלוי בזה שהאדם אינו מניח את עצמו לפל בעמקא דתהומא רבא יותר ויותר, כי על-פי-רב רואים בני-אדם כל-כך מיאשים, והיאוש הכניס בהם מרירות כזו שהתיאשו לגמרי מחייהם, וכשאדם שואל את עצמו "איפה אתה", הוא בא לידי הפרה אמתית, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ועל-ידי-זה זוכה לעלות אל תכלית העליה; אשרי מי שמכניס ידיעות אלו אל תוך לבו, ואז טוב לו כל הימים, וחי חיים נעימים, ערבים ומתקים עוד בזה העולם.

ג.

אהובי, בני היקר, ראה מה עובר עליך בחיים חיותך, אתה כל-כך שבור, ובכל יום נדמה לך כאילו אבד מנוס ותקוה ממך, עד שאתה נופל עצל במטה, ואינך רוצה לצאת משם, כי חייך מרוזים מאד, והתיאשת לגמרי מחיך, ובאמת עליך להתישב עכשו "איפה אתה", ולמה אתה כל-כך עצלן, הן אמת

שְׁעוֹבְרוֹת עָלֶיךָ הִרְבֵּה אֶכְזָבוֹת בְּחַיִּים, אֲנָשִׁים סָדְרוּ
 אוֹתְךָ, בָּזוּ אוֹתְךָ, הִשְׁפִּילוּ אוֹתְךָ, שָׁכְרוּ וְרָחֲקוּ אוֹתְךָ,
 עִם כָּל זֹאת אֵין זוֹ סִבָּה שְׁאַתָּה תִּהְיֶה עֲצָלָן וְתִשָּׁכַב
 בַּמָּטָה בְּיָאוֹשׁ כְּזֶה, עַד שֶׁתִּחַשֵּׁב כְּאִלּוּ אָבֵד מְנוּס וְתִקְנֶה
 מִמֶּךָ, עֲשֵׂה זֹאת, בְּנִי, וְצִיֵּת אוֹתִי, וְאִז תִּצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ,
 תִּשְׁאַל אֶת עֲצֻמְךָ עֲכָשׁוּ "אֵיפֹה אַתָּה" נִמְצָא, שְׁאַתָּה
 כָּל-כֶּף מְמַרְמֵר, בְּגִיל כֹּה צָעִיר הִתְיַאֲשַׁתְּ, בְּגִיל כֹּה
 צָעִיר עֲזַבְתָּ וְזָנַחְתָּ אֶת עֲצֻמְךָ, "אֵיפֹה אַתָּה"? אַתָּה
 צָרִיךְ לְחַזֵּק אֶת עֲצֻמְךָ עֲכָשׁוּ מְאֹד מְאֹד, וְלִהְרַגִּיל
 אֶת עֲצֻמְךָ לְהִיּוֹת זְרִיז בְּכָל עֲנִינֶיךָ, וְלִצְאֹת תִּתְּךָ-וּמִיד
 מִמֶּךָ וּמֵעֲצֻמְךָ, וְלִבְרַח אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְתִרְגֵּיל אֶת עֲצֻמְךָ
 לִילֶךְ לְמָקוֹם מִיְחָד שְׁאֵין שֵׁם בְּנֵי-אָדָם, וְתִפְרֹשׂ אֶת
 כָּל שִׁיחָתְךָ וְכָל מֵה שְׁעוֹבֵר עַל לְבָבְךָ אֵלָיו יִתְבַּרְךָ,
 וְתִסְפֹּר לְפָנָיו הַכֹּל כַּאֲשֶׁר יִדְבֹר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהֵבִין אֶל
 אָבִיו בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוּת, בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלָךְ, וְתִבְקֹשׁ
 רַחֲמִים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, שְׁיַחֲוֶס וּיִרְחַם עָלֶיךָ, וְיִצְיֹאֲךָ
 מִהַבּוֹץ וְהַחֲשֵׁף שֶׁנִּפְלְתָ בָהֶם, וְאִז, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר,
 אֲנִי מִבְּטִיחַ לָךְ, אִם אַתָּה תִּהְיֶה חֲזָק בְּעֲבוּדַה הַקְּדוּשָׁה
 הַזֹּאת — לְלַכֵּת מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְתִדְבֹר
 וְתִבְקֹשׁ וְתִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ שְׁיַחֲוֶס וּיִרְחַם עָלֶיךָ, אִז
 תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתִּצָּא מִהַפֶּחַ הַיֶּקוּשׁ שֶׁנִּפְלְתָ אֵלָיו; וְעַל-כֵּן
 רֵאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לְשֶׁאֵל עֲצֻמְךָ "אֵיפֹה אַתָּה"

עכשו, למה אתה שוכב ביאוש כזה, ממרמר במרירות
 כזו, כאלו אבד מנוס ותקוה ממך, ראה לקחת את
 עצמך בידיך ותהיה זריז, והזריזות תוציא אותך מהפח
 היקוש שנפלת בו, והעקר ראה לצאת מהעצלות, כי
 העצבות היא קללה לאדם בין בגשמי ובין ברוחני,
 בגשמי אינו עובד, ואינו עושה שום דבר, עד שנופל
 ביאוש כזה, שאינו יוצא מהמטה, ושם שוכב כפגור
 מת, וברוחניות האדם מתרחק לגמרי ממנו יתברך,
 עד שבא לכפירה גמורה, וכל זה גורמת העצבות,
 ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, לשאל את עצמך עכשו
 "איפה אתה", אז תזכה לצאת ממך ומעצמך, ותהיה
 זריז, ותצא מהעצלות שלך, ותזכה לדבק את עצמך
 בחי החיים בו יתברך, ועל-ידי הזריזות שתזרוז עצמך
 לבוא אליו יתברך, ולבקש ולהתחנן על נפשך, אז
 תצא מכל צרותיך, כי באמת אין לך עוד דבר טוב
 בעולם כמו שאדם בא ומבקש ומתחנן מלפניו יתברך,
 שיחוס וירחם עליו; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו
 כלל בזה העולם, ובורח ממדת העצלנות, שהיא המדה
 הגרועה ביותר בעולם, שמביאה את האדם לכל מיני
 רעות שבעולם, הן לידי מרירות והן לידי יאוש, וכזה
 שתחזיק מעמד, ותמשך את עצמך רק אליו יתברך, אז
 תצליח דרכך כל ימי חייה.

ד.

בְּנֵי הַיָּקָר! רְאֵה לְיֹשֵׁב עֵצְמֶךָ "אֵיפֹה אַתָּה", עַל
 מֵה וְלָמָּה אַתָּה כָּל-כָּךְ מְמַרְמֵר, וְלָמָּה אַתָּה כָּל-כָּךְ
 בְּמַרְיבוֹת וּבְמַחְלָקֶת עִם אֲשֶׁתְּךָ וְיִלְדֶיךָ, עִם כָּל שְׂכֵנֶיךָ
 וְיִדְיָדֶיךָ, לָמָּה לָךְ לָרִיב עִם כָּלֶם, הֲאִם אֵינְךָ יוֹדֵעַ,
 כִּי אַתָּה מְמַרְמֵר אֶת חַיֶּיךָ בְּחֻנָּם, כִּי בְּאַמַּת אֵין לָךְ
 עוֹד טוֹב בְּעוֹלָם כְּמוֹ מֵדֵת הַשְּׁלוֹם, כִּי שְׁלוֹם הוּא
 שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּכְשֶׁאָדָם מְכַנֵּס בְּעֵצְמוֹ
 שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אָז הוּא תָּמִיד בְּשְׁלוֹם
 עִם כָּלֶם, כִּי עָקֵר הַמַּחְלָקֶת וְהַמְּרִיבוֹת הוּא, כְּשֶׁמֶתְפַלֵּג
 וּמְפָרִיד עֵצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, אָז שֵׁיכֶת מַחְלָקֶת, כִּי
 חוֹשֵׁב כְּאִלוֹ אֶחָד יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לוֹ מְשֻׁהוֹ, אוֹ אֲשֶׁתּוֹ
 וְיִלְדָיו, אוֹ שְׂכֵנָיו וְיִדְיָדָיו, אוֹ קְרוֹבָיו וְחֻבְרָיו, אֲבָל מִי
 שֶׁמֵּדֵבֵק אֶת עֵצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמַחְזִיק בְּשְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ
 שֶׁנִּקְרָא שְׁלוֹם (וַיִּקְרָא רַבֵּה ט, ט), אָז אֵף פֶּעַם לֹא יָרִיב
 עִם אֵף אֶחָד, עַל-כֵּן אֲבַקֵּשׁ אוֹתְךָ מְאֹד, אֲהוּבִי, בְּנֵי
 הַיָּקָר, רְאֵה לְהִתְיָשֵׁב בְּעֵצְמֶךָ עַכְשָׁו "אֵיפֹה אַתָּה",
 וְלָמָּה לָךְ לְהַחְזִיק בְּמַחְלָקֶת, שֶׁמְבַהֵילָה וּמְבַלְבֵּלָת אֶת
 מַחְךָ, מְדַכֵּאת אֶת רוּחְךָ, מְעַקְמֶת אֶת לִבְבְּךָ בְּכָל מֵינִי
 עַקְמוּמִיּוֹת, מְפַחֵדָה אוֹתְךָ בְּכָל מֵינִי פְּחָדִים, וּמְבַלְבֵּלָת
 אוֹתְךָ בְּכָל מֵינִי בְּלִבוֹלִים עַל לֹא דָבָר; וְעַל-כֵּן רְאֵה,

אהובי, בני היקר, להחזיק במדת השלום, ותדבק את עצמך אל אין סוף ברוך הוא, כי עליך להכניס בדעתך אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה ומתהוה ומקיים, את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, כי אין בלעדיו יתברך כלל, ואף אחד בעולם לא יכול לעשות לך שום רע, וכשתכניס בדעתך דברים אלו, אז אף פעם לא תהיה שבור, ואף פעם לא תהיה במריבות עם אף אחד.

ועל-כן אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה להצליח בחייה, ראה לעשות כל מיני פעולות שבְעולם להשלים, הן עם אשתך והן עם ילדיך, הן עם שכניך, קרוביך וידידיך, והן עם חבְריך הקרובים והרחוקים, ועל-ידי-זה תרגיש כל מיני נעם וערבות בחייה, כי באמת אין לך עוד נעם וערבות, זיו, חיות ודבקות כמו מדת השלום, כי כשאדם מחזיק במדת השלום, הרי זה מחזיק בו יתברך, וכשמחזיק בו יתברך, כבְיכול הוא נכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא, ועל-כן לא מצא הקדוש-ברוך-הוא כלי המחזיק ברכה לישראל אלא השלום (סוף עקצין, ועין דברים רבה ה, יד), כי שלום הוא שמו של הקדוש-ברוך-הוא, ותכף-ומיד כשאדם

מחזיק בשלום, הוא מחזיק בו יתברך, ולהפוך, חס ושלום, כשאדם מחזיק במחלקת, הוא מפריד את עצמו ממנו יתברך, כי זה תלוי בזה, כפי שדבוק בו יתברך, ומכנים במח מחשבתו את אמתת מציאותו יתברך, ואיך שאין בלעדיו יתברך כלל, כמו-כן ישלים עם כלם, ולא תהיה בלבם תרעמת על אף אחד, ומכל שכן על אשתו ובני ביתו, על שכניו וחבריו הקרובים והרחוקים, תמיד יחזיק בשלום, לא-כן מי שכופר בעקר, חס ושלום, הרי הוא ממרמר תמיד, ויש לו קשיות וספקות על עצמו ועליו יתברך ועל זולתו; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, מה לפניך, ותישב את עצמך עכשו "איפה אתה", ועל-ידי-זה תזכה לצאת מהמדה הרעה, מהמדה המגנה שנדבקת בה מנעורייך — לריב עם כל אחד ואחד, ותשלים עם כלם, ועל-ידי-זה תזכה לדבק את עצמך בו יתברך, אשר אין לך עוד טוב כמו הדבקות; אשרי מי שמחזיר דבורים אלו בתוך לבבו, ואז טוב לו כל הימים.

ה.

צריך שתחזק את עצמך מאד, אהובי, בני היקר, לישב את עצמך "איפה אתה", למה אתה צריך להיות כל-כך שבור, ואף שעוברים עליך עכשו כל מיני

מְרִירוֹת וְיִסּוּרִים, עֲגַמַת נַפֶּשׁ, צָרוֹת וּמְכַאוּבִים, עִם כָּל זֹאת אֵין זוֹ עֲצָה לִפְלֵ כָּל-כֶּף בְּדַעְתָּךְ, וְלִהְיוֹת כָּל-כֶּף מִיֶּאֱשׁ, וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְחַזֵּק אֶת עֲצָמָךְ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שְׁבַעוּלָם, וְתִשְׁתַּדֵּל לְחַזֵּק אַחֲרִים, וּבְזֶה שֶׁתְּחַזֵּק אַחֲרִים, יִהְיֶה לְךָ בְּעֲצָמָךְ חֲזוּק, כִּי כָּל מִי שֶׁמְחַזֵּק אַחֲרִים, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מִתְחַזֵּק בְּעֲצָמוֹ, וְעַל-כֵּן רָאָה לִישָׁב עֲצָמָךְ "אֵיפֹה אַתָּה", לָמָּה לְךָ לְהִתְבַּלְבֵּל מִכָּל דְּבָר שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ וְלִהְיוֹת שָׂבוּר, הֲלֹא לְשׁוּם דְּבָר זֶה לֹא יָבִיא אוֹתָךְ, רָאָה לְקַחַת אֶת עֲצָמָךְ בְּיַדֶּיךָ, וְתִתְחִיל לְחַזֵּק אַחֲרִים, וְאִז תִּרְאֶה אִיךָ שֶׁכָּל חֲיֶיךָ יִשְׁתַּנּוּ לְגַמְרִי, הָעֵקֶר עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי אֲסוּר לִפְלֵ בְּדַעְתָּךְ כָּלל בְּשׁוּם פָּנִים וְאֲפֵן יִהְיֶה מָה שִׁיְהִיָּה וְיִהְיֶה אִיךָ שִׁיְהִיָּה, אַתָּה רָאָה לְדַבֵּק אֶת עֲצָמָךְ רַק בּוֹ יִתְבַרְךָ, וְאִז תִּצְלִיחַ דִּרְכָּךְ תָּמִיד, וְהָעֵקֶר רָאָה לְחַזֵּק אֶת עֲצָמָךְ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שְׁבַעוּלָם, וְאִז שׁוּם דְּבָר שְׁבַעוּלָם לֹא יוּכַל לְשַׁבֵּר אוֹתָךְ, וְעֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת הוּא לְשֹׁמֵר מְאֹד עַל הַדְּבֹר, כִּי טַבְעוֹ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁמִּפְקִיר אֶת דְּבֹרוֹ וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ, וְזֶה אֲשֶׁר מְכַנִּים בּוֹ כָּל מִינֵי דְכָאוֹנוֹת וְעֲצָבוֹת, מְרִיבוֹת וּמְחַלְקֹת (זֶהר וַיִּקְרָא מֵב), לֹא-כֵן כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְדַבֵּר רַק מִמְּנוֹ יִתְבַרְךָ, וּמְחַזֵּק וּמְאַמֵּץ אֶת כָּלָם, הוּא אֵף פֶּעַם אֵינוֹ מְדַבֵּר מְצֻרוֹתָיו וְיִסּוּרָיו, כִּי מְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לְחַזֵּק אַחֲרִים, עַל-יְדֵי-זֶה

יש לו הצלחה גדולה בין בגשמי ובין ברוחני; לזאת
 ראה, אהובי, בני היקר, לישב עצמך עכשו, ותשאל את
 עצמך "איפה אתה", ועל-ידי-זה באמת תזכה לעבר
 על כל צרותיך, ותזכה לחזק את כל בר ישראל, ואז
 תצליח דרכך; ואל יהיו קלים בעיניך דבורים אלו,
 כי הם עקרים גדולים בחיי יום יום, כי מי שזוכה
 לחזק את עצמו ולחזק את אחרים, על-ידי-זה מצליח
 תמיד, ולהפוך כל הכשלונות של האדם בזה העולם
 וכל אכזבוותיו הן רק מחמת שמניח את עצמו, ונופל
 בעמקא דתהומא רבא, ועל-כן תעשה כל מיני פעולות
 שבעולם לחזק את עצמך ולחזק את אחרים, ותרגיל
 את עצמך לשמר מאד על דבורך, ולהיות רגיל לדבר
 רק דבורים טובים, ואז תצליח דרכך תמיד, וזה יסוד
 גדול בחיי האדם, כי אם היו בני-אדם יודעים מה
 יכולים לפעל על-ידי שמירת הדבור, היו מצליחים
 לחזק את עצמם ולחזק את אחרים; ועל-כן עשה
 זאת, איפוא, בני, ותישב עצמך "איפה אתה", ותתרגל
 מהיום לדבר רק דבורי אמונה והשגחה פרטית עם כל
 מידעך, ותעשה חומה סביבך מדבורי אמונה והשגחה
 פרטית, ואז תצליח דרכך תמיד.

.1

אהובי, בני היקר! ראה לי־שב עצמך עכשו "איפה
 אתה", ותראה לחזק את עצמך בכל מה שעובר עליך,
 כי באמת עליך לדעת, כי אין לך אדם שלא עוברת עליו
 איזו צרה או איזה משבר, איזה מכאוב, או איזו מריבה
 בכל יום ויום, ועקר מעלת האדם לראות איך יכול
 להחזיק מעמד ולחזק ולאמץ את עצמו, ושום דבר
 בעולם לא יוכל לשבר אותו, ובזה נמדדת גדלת כל
 בר ישראל; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, להתבונן
 היטב "איפה אתה" עכשו, ולמה לך להיות כל-כך
 שבור ולהתיאש מחייה, ראה לדבק את עצמך רק בו
 יתברך, אשר אין לך טוב מהדבקות, כי זהו סימן
 שאדם כבר זוכה לאיזו נרגה בקדשה, שזוכה לבטל
 את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ואינו רוצה
 שום דבר בעולם רק אותו יתברך, ועל-כן ראה, אהובי,
 בני היקר, לדבק עצמך רק בו יתברך, ותרגיל את עצמך
 לדבר עמו יתברך כאשר ידבר איש עם רעהו והבן אל
 אביו, אשר זהו כלי להמשיך על עצמו ערבות, נעימות,
 ידידות, זיו וחייות אלקותו יתברך, והדבקות הזו תחזק
 אותך להגיע לכל המדרגות שבעולם; על-כן ראה,
 אהובי, בני היקר, לחזק את עצמך בכל מיני אפנים
 שבעולם, ואף שאני יודע שעכשו עוברים עליך הרבה

צרות ויסורים, מריבות ומכאובים, וקשה לך לצמצם את מחך, כי אתה כל-כך מבהל ומבלבל מכל מה שעובר עליך, עם כל זאת עליך לדעת, כי הוא יתברך אב הרחמן, ובוודאי לא יעזב אותך, ואם רק תחזיק מעמד, ותתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, אז תזכה לעבור על הכל, העקר ראה לחזק את עצמך, ותדע את הכל הזה, אשר אסור לפל בדעתו כלל בשום פנים ואופן, ואז תצליח כל ימי חיך.

ז.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי החיים של האדם מלאים נסיונות קשים ומרים, ועל-כן אסור לפל בדעתו כלל, רק צריך להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, ולשאל את עצמו "איפה אתה", ועל-ידי-זה יצליח דרכו, כי באמת האדם הולך בזה העולם כמבהל ומבלבל, ואינו יודע היכן הוא עומד בזה העולם, הנה הוא בוער ומתלהב אליו יתברך בתכלית ההתלהבות, והנה פתאום הוא נופל לעמקא דתהומא רבא, ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר לי-שב את עצמך תמיד לפני הקדוש-ברוך-הוא, ותשאל את עצמך "איפה אתה", ותרגיל את עצמך לדבר אליו יתברך, ותשיח ותספר לפניו יתברך את כל אשר עם לבבך בפרטי פרטיות,

כְּאִשׁוֹר יִדְבַר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וְתָמִיד תִּשְׁאַל "אֵיפֹה אַתָּה",
 שְׁאַתָּה כָּל-כֶּף שָׁבוּר, וְאַתָּה נוֹפֵל בְּעֲצָבוֹת וּבְעֲצָלוֹת,
 רְאֵה לְחִזֵּק אֶת עֲצָמֶךָ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְהִיּוֹת רַק
 בְּשִׂמְחָה, וְהָעוֹלָה עַל הַכֹּל תִּהְיֶה סִבְלָן עַל כָּל אֲשֶׁר
 בָּא עָלֶיךָ, כִּי כָּל הַצָּרוֹת, הַיְסוּרִים וְהַמְרִירוֹת שֶׁעוֹבְרִים
 עַל הָאָדָם הֵם רַק מַחֲמַת עֲצָבוֹת, שְׁאָדָם הֵיּוֹת שִׁחְטָא
 כָּל-כֶּף הַרְבֵּה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ נַעֲשֶׂה עֲצָבָנִי, וְעַל-יַד־זֶה
 נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ לְגַמְרִי, וְאֵינוֹ זוֹכֵה לְדַעַת אֵיפֹה הוּא;
 וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לִשְׁאֹל אֶת עֲצָמֶךָ עֲכָשׁוּ
 "אֵיפֹה אַתָּה", וְלָמָּה אַתָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כָּל-כֶּף מְעַצְבָּן
 וּמְדַכָּא בַּיְסוּרִים וּבַמְרִירוֹת, רְאֵה לִשְׁאֹל "אֵיפֹה אַתָּה",
 וְאִז תִּצְלִיחַ וְיִרְכָּךְ תָּמִיד.

ח.

אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! רְאֵה לְחִזֵּק אֶת עֲצָמֶךָ בְּכֹל
 מִיְנֵי אֲפָנִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְהַעֲקָר רְאֵה לֹא לִפְלֵ בִּיאֹוֶשׁ,
 עַל אֵף שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ עֲכָשׁוּ מִשְׁבָּרִים וְגִלִּים, וַיֵּשׁ
 לָךְ אַכְזָבוֹת גְּדוּלוֹת בְּחַיִּים, עִם כָּל זֹאת רְאֵה לַעֲשׂוֹת
 כָּל מִיְנֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם לִשְׁאֹל "אֵיפֹה אַתָּה", שְׁאַתָּה
 נוֹפֵל כָּל-כֶּף בְּחַלְשׁוֹת הַדַּעַת וּבְאַכְזָבוֹת, וְזֶה הוֹרֵס
 לָךְ לְגַמְרִי אֶת כָּל הַחַיִּים, וְאִם יִהְיֶה לָךְ בְּאַמַּת יֵשׁוּב
 הַדַּעַת הַזֶּה, אִז תִּרְאֶה שְׁלֵא כְּדָאֵי לִפְלֵ כָּלֵל בַּמְרִירוֹת

וּבַעֲצָבוֹת, כִּי יָמֵי שְׁנוֹתֵינוּ הֶבֶל, הִנֵּה אֲנַחְנוּ כָּאֵן וְעוֹד
 מַעֲט יוֹצְאִים מִכָּאֵן, וְלָמָּה לְבַלּוֹת אֶת הַזְּמַן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר
 בַּחַיִּים בְּמַרְירוֹת דְּמַרְירוֹת כְּזוֹ כְּמוֹ שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, הֵן
 אֲמַת שְׁמַרְב אַכְזָבוֹת שֵׁשׁ לָךְ בַּחַיִּים, קָשָׁה וְכִבֵּד לָךְ
 לְחַיּוֹת, עִם כָּל זֹאת אַל תִּהְיֶה בְּטָלָן, כָּל הַחַיִּים לְפָנֶיךָ,
 רְאֵה רַק לְדַבֵּק אֶת עֲצָמְךָ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִז תִּרְאֶה אֶת יְפֵי
 הַחַיִּים, וְאִיךָ שְׁלֹא כְּדַאי לְהִתְיַאֵשׁ, וְלֹא כְּדַאי לְהִיּוֹת
 בְּאַכְזָבוֹת, וְאִז תִּרְאֶה אִיךָ שֶׁהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, רַק
 חִזֵּק אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים וְתִהְיֶה שֹׁשׁ וְשֹׁמֵחַ,
 וְאִז טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים, כִּי בְּזֶה תִּלְוֶיָה הַצִּלְחַת הָאָדָם,
 אִם הוּא מֵיֵשֵׁב אֶת עֲצָמוֹ, וְאוֹמֵר לְעֲצָמוֹ "אֵיפֹה אַתָּה"
 עֲכָשׁוּ, שְׂאֵתָה כָּל-כֹּף נִשְׁבֵּר מִכָּל דְּבַר קָטָן, מָה עֲמָךְ,
 וְאִז אִם יִהְיֶה לָךְ יְשׁוּב הַדַּעַת הַזֶּה, תִּרְאֶה אִיךָ שֶׁהַכֹּל
 יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה.

ט.

אַהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! רְאֵה לְהַרְגִּיל אֶת עֲצָמְךָ עֲכָשׁוּ
 בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוּת, וְתִסְבַּל אֶת כָּל מָה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְלֹא
 כְּדַאי לְהִתְעַצְבֵּן עַל כָּל דְּבַר, עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי מִי שֶׁמְרַגֵּיל
 אֶת עֲצָמוֹ בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוּת, הוּא חַי חַיִּים נְעִימִים, חַיִּים
 טוֹבִים, עֲרָבִים וּמְתַקִּים, וְעַל-כֵּן רְאֵה לְקַחַת אֶת עֲצָמְךָ
 עֲכָשׁוּ בְּיָדֶיךָ, וְתִשְׁאַל אֶת עֲצָמְךָ "אֵיפֹה אַתָּה", שְׂאֵתָה

נופל כל-כף במרירות, בעצבות ובמרה שחורה, לך אל
 חברים ותדבר עמָהֶם, ותחזק אותם, ועל-ידי־זה גם
 אתה תהיה מחזק, למה אתה צריך להיות בבית לבד,
 ממרמר ומדכא, עד שנמאסו לך החיים, ראה לקחת את
 עצמך בידיך, ואל תהיה בטלן, ברח רק אליו יתברך,
 ותרגיל את עצמך לדבר עמו יתברך, ותדבר עם כל
 מידיעך רק דבורי אמונה והשגחה פרטית, ואז תראה
 איך שכל חייך ישתנו לטובה, ועל-כן ראה להרגיל את
 עצמך עכשו במדת הסבלנות, ותהיה סבלן גדול על
 כל הבא עליך, ואז תצליח דרכך כל החיים.

י

בני! ראה לחזק את עצמך בכל מיני אפנים
 שבעולם להיות שש ושמח, ותראה איך כל החיים
 שלך ישתנו אם תלך בדרך השמחה, כי מי שמרגיל
 את עצמו לשמח, אזי כל חיו הולכים בצורה אחרת
 לגמרי, ועל-כן עשה כל מיני פעלות בעולם להיות
 עכשו בשמחה, ואז טוב לך כל חייך, ואי אפשר
 להגיע לשמחה אמיתית, שמחה של דבקות בחי החיים
 בו יתברך, אלא אם תשאל את עצמך "איפה אתה",
 היות שאתה נופל בכל פעם בחלישות הדעת ובדכאון,
 ומכל דבר שעובר עליך אתה נשבר, ואם תשאל את

עצמך דברים כאלו, אז תראה שהכל שטות וקטנות
הדעת והמחין, ותעלה מעלה מעלה, והקדוש-ברוך-
הוא יצליח דרכך, ותזכה להתענג בנעם, ערבות, זיו,
שכינת עזו יתברך, ותהיה דבוק בו יתברך, אשר זוהי
התכלית הטובה שאדם בא אל זה העולם — להרגיש
רק את אמתת מציאותו יתברך, וזה התענוג העולה
על כל התענוגות; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו,
ומישב את עצמו היטב היטב בזה העולם איפה הוא,
ואז יצליח דרכו כל ימי חייו, ויחזק את עצמו ואת
אחרים, וירגיש עולם הבא בעולם הזה.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

פַּעַם אַחַת אָמַר לִי בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: "דִּי שְׁמוֹסֵט
זִיךְ יָא מִיט מְעַנְטִשְׁן, קְעַנְסֵטִי זַיִּיא צוּ פֿרַעַגֶן
וַוּאָס" (הָרִי אַתָּה בֶּן מְדַבֵּר עִם אַנְשִׁים, יֵשׁ לְךָ
לְשָׂאֵל אוֹתָם "מָה" ? !). וְאָמַר תְּבָה זֹאת "וַוּאָס"
בְּהַמְשָׁכָה וּבְקוֹל גְּדוֹל מֵעֵמֶק הַלֵּב. פֿלוֹמֶר, שְׂרָאוּי
לְשָׂאֵל לְבְנֵי-אָדָם שְׂאִין חוֹשְׁבִין עַל אַחֲרֵיתָם:
מָה. פֿלוֹמֶר לְאַחַר כָּל הַסִּכְסוּכִים וְהַבְּלוּלִים
וְהַמְנִיעוֹת וְהַטְעָנוֹת וְהָאִמְתְּלוֹת שֶׁל שְׁטוֹת וְהַבֵּל
שֵׁיִשׁ לְרֹב בְּנֵי-אָדָם תְּרוֹצִים שֶׁל שְׂקָר עַל שְׂרַחוּקִים
מִהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן סוֹף כָּל סוֹף מָה
יְהִיָּה מִמֶּךָ, מָה תַעֲשֶׂה בְּאַחֲרֵיתָךְ, וּמָה תִשָּׁיב
לְשִׁלְחָךְ דְּבָר, וּמָה אַתָּה חוֹשֵׁב. וְכִי אֵין אַתָּה יוֹדֵעַ
שְׂאֵתָה גֵר בְּאַרְצֵן הַזֹּאת, וְכֹל יָמֵי שְׁנוֹתֵינוּ הֵבֵל
וְרִיק פְּצָל עוֹבֵר וְכַעֲנֵן פֶּלֶה וְכוּ', וְכֹל זֹאת אָדָם
יוֹדֵעַ הַיֵּטֵב, וְאִם-כֵּן מָה אַתָּה חוֹשֵׁב, שִׁים לְפָךְ
לְדַבְּרִים הָאֵלֶּה הַיֵּטֵב, וְהַכְּנִיסֵם הַיֵּטֵב בְּעֵמֶק לְבָבְךָ,
וְאֵל תִּשְׁלִיכֵם אַחַר גְּוֶךְ, הַפֶּךְ בָּהֶם וְהַפֶּךְ בָּהֶם
לְמַעַן תִּהְיֶה לְךָ נִפְשֶׁךָ לְשִׁלָּל.

(שיחות הר"ן, סימן רפ"ו)

קונטרס

תן חיוך

יגלה מעלת האדם שתמיד מחייך להשני, ומקבל את פני חברו בפנים שוחקות, ומחיה ומשמח את כל בריה.

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים
ומאמרי חכמינו הקדושים מגמרא
ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא שׁ נ״י אָמַר : כָּל אָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל
אֶת חֲבֵרוֹ בְּסִבָּר פָּנִים יְפוֹת וּבְחִיּוּךְ,
וּבְזֶה מְקַיֵּם מִצְוֹת צְדָקָה אֲמִתִּית, כִּי
יֵשׁ בְּנֵי-אָדָם שְׁעוֹבֵרֵת עֲלֵיהֶם מְרִירוֹת
דְּמְרִירוֹת, וְסוֹבְלִים מְכֹאֲבִים רַבִּים, וְעַל-
יְדֵי שְׁמוֹצָאִים אָדָם שְׁמַקְבֵּל אוֹתָם בְּסִבָּר
פָּנִים יְפוֹת וּבְחִיּוּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה מְחַיֶּה
אוֹתָם מִמָּשׁ, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שְׁמַחֲיֶךְ
תְּמִיד לְחֲבֵרוֹ, וּמְקַבֵּלוֹ בְּסִבָּר פָּנִים יְפוֹת,
וַיֵּשׁ לוֹ סִבְלָנוֹת לְכָל בְּרִיָּה, שְׁפֹזָה מְחַיֶּה
נְפֹשׁוֹת מִמָּשׁ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תסט)

א.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי בְּפָנֵי הָאָדָם
יְכוּלִים לְהַפִּיר אֶת כָּל הָאָדָם וְכֵן כָּל אָדָם נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי
הַפָּנִים שְׁלוֹ — אִם הָאָדָם תָּמִיד מְחַיֵּךְ וּמְקַבֵּל אֶת כָּל
אָדָם בְּפָנִים שׁוֹחֲקוֹת, פָּנִים מְאִירוֹת, בְּזֶה מֵרָאֵה אֶת
טוֹב לְבוֹ, וְאֵיךְ שֶׁהוּא בְּאֵמֶת אִישׁ טוֹב, לֹא כֵן
כְּשֶׁאָדָם תָּמִיד בְּפָנִים זֹעֲפוֹת וּמְרוּרוֹת, בְּזֶה מְגַלֵּה אֶת
פְּנִימִיוֹת לְבוֹ — שֶׁהוּא אִישׁ רַע, וְרוֹצֵה רַק לַעֲשׂוֹת
רַע, וְעַל-כֵּן עֲשֵׂה מַה שְׁתַּעֲשֶׂה, וְהַרְגֵּל עֲצָמָךְ לְלַכֵּת
תָּמִיד בְּפָנִים שׁוֹחֲקוֹת, וּתְחַיֵּךְ לְכָל בְּרִיָּה, וְזֶה יַעֲזֹר
— הֵן לָךְ וְהֵן לְאַחֲרִים; לַעֲצָמָךְ זֶה יַעֲזֹר — שֶׁעַל-
יְדֵי שְׁתַּחֲיֵיךְ תָּמִיד, יִתְרַחֵב לְבָבְךָ, וְתַהֲיֶה נֹעֲשֶׂה אִישׁ

טוב, חפץ בטובת זלתיך, ולחבריך יהיה טוב, כי כל אחד חפץ לראות פנים שוחקות ומחייכות, ולכן כשתראה חייוך לזלתיך ממש תחיה אותו, כי בעתים הללו כל אחד שבור ועובר עליו מה שעובר מבית ומבחוץ, וכשכא אליו אדם ומראה לו פנים שמחות, וחייוך, אז הוא ממש מחיה אותו; ועל-כן אשרי מי שהולך תמיד בפנים שוחקות ומחייך לכל בריה; אשרי לו!

ב.

אחי היקר! למה נפלו פניך? ! מדוע אתה הולך עם פנים זועפות? ! מדוע אינך מחייך? ! האם אתה חושב בזה שתלך תמיד שבור ועצוב, יעזר לך להגיע אל מה שאתה שואף? ! לא, אל תחשב זאת כרגע, עם פנים חמוצות לא תפעל שום דבר, אדרבה עוד יתגברו עליך המרירות והצרות, ושום בריה לא תבין אותך, ויחשבו עליך — מי יודע מה קרה לך, אבל בזה שתרגיל עצמך לילך תמיד בפנים שוחקות, ותתן חייוך לכל אחד, על-ידי-זה יתרחב לבך, וגם תעזר על-ידי-זה לזלתיך, כי כל אחד יש לו הבטחות והצרות

והמרירות שלו, וכשאחד בא לנגדו עם פנים שוחקות ומחייף, על-ידי-זה מכניס תקנה בלבו, והוא מתקרב אליך ועוזר לך, ובזה גם לך ודעתך יתרחבו, ותראה איך שעדין אתה שוה למשהו, ובני אדם עדין אוהבים אותך; וכל זה יבוא לך על-ידי חיוף אחד שתתן לזלתיך.

ג.

אחי היקר! ראה ותתבונן עליך באיזה מצב אתה נמצא עכשו — מלא מרירות וקשיות עליו יתברך, ועל כל העולם כלו, החיים מרים לך, ואתה הולך עם פנים זעופות — מה שעוד עושה חשך ומרור סביבותיך, עד שאתה נדמה בודד וגלמוד, וכל זה מפני שאינך מחייף, כי תכף ומיד שתתן חיוף — הן לעצמך, הן לזלתיך ידלק בך אור השמחה והתקנה — הן בשבילך, והן בשביל אחרים. האם אינך יודע כי האדם הוא כמו ציר, ומה שיש בלבו מוציא על הדף — אם הוא ציר שמח, הרי הוא מציר פנים שוחקות, בריאה יפה מאד: שמש זורחת, ירח מחייף, פרחים יפים, אילנות עם פרות נפלאים, מה שאין כן.

אם הוא צִיר עָצוּב, הָרִי הוּא מְצִיר פְּנִים זְעוּפוֹת:
 עֲנָנִים שְׁחוּרִים, גֶּשֶׁם וְרוּחַ חֲזָק, הַמְשַׁבֵּר אֵילָנוֹת
 וּמְהַפֵּךְ וּמְשַׁחֵת הַכֹּל; עַל-כֵּן רָאָה, אֶהוֹבִי, אָחִי
 הַיָּקָר, לְהִיּוֹת צִיר יָפֵה, וּתְצִיר אֶת הַחַיִּים בְּצִיּוּרִים
 יָפִים מְאֹד מְאֹד; וְאֵל כָּל זֶה תִּזְכֶּה רַק אִם תִּרְגִּיל
 עֲצֻמָּךְ לְחֵיף תָּמִיד — הֵן לְעֲצֻמָּךְ, וְהֵן לְאַחֲרִים, וְזֶה
 כְּבָר יִרְחִיב לְךָ אֶת דַּעְתְּךָ וּמַחְךָ, וַיַּחֲזֵק אֶת חוּשֵׁיךָ,
 וְתִצֵּא מִכָּל מִיַּי מְרִירוֹת וְעֲצָבוֹן, וְתִזְכֶּה לְהִתְחִיל
 לְחַיּוֹת חַיִּים אֲמִתִּיִּם, חַיִּים בְּרוּכִים, חַיִּים יָפִים, חַיִּים
 שְׂמֵחִים, וְתַבִּין וְתִשְׁכִּיל, כִּי יֵשׁ בּוֹרָא כָּל הָעוֹלָמִים
 שֶׁהוּא בּוֹרָא וּמְנַהֵיג אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ בְּהַשְׁגָּחָה
 פְּרָטִית, וְאֵין שׁוֹם טַבַּע כָּלֵל, וְכָל מֵה שֶׁאַתָּה רוֹאֶה
 הוּא רַק בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן, וְאִם תִּהְיֶה חֲזָק
 בְּדַבָּר זֶה — לְחֵיף לְכָל בְּרִיָּה, אֲזִי תִרְאֶה נִפְלְאוֹת
 רַבּוֹת בְּחַיֵּיךָ.

ד.

אָחִי הַיָּקָר! מֵה וּלְמָה לְךָ לְלַכֵּת תָּמִיד עִם פְּנִים
 זוֹעֵפוֹת, וְעִם לֵב מְלֵא קִשְׁיוֹת וּסְפָקוֹת עַל כָּל אָדָם,
 הַרְגֵל עֲצֻמָּךְ לְחֵיף לְכָל אָדָם, וְתִקְדִים אֶת כָּל אָדָם

בְּשָׁלוֹם, וְתִהְיֶה דִן אֶת כָּל אֶחָד לְכַף זְכוּת, תִּסְתַּכֵּל
עָלָיו בְּעֵינַיִן טוֹבָה בְּעֵינַיִן חֲמֵלָה, וְאִזּוּ יִתְרַחֵב לְךָ לִבְךָ
וְדַעְתְּךָ לְגַמְרֵי וְתִזְכֶּה לְהִרְחֹבֵת הַדַּעַת, כִּי עֶקֶר צְמֻצוֹם
וּבְלִבּוֹל הַמַּח וְקִטְנוּת הַדַּעַת בָּאִים רַק מִפְּנֵים זוֹעֵפוֹת
וְהִסְתַּכְּלוֹת עַל כָּל אֶחָד בְּעֵינַיִן אַכְזָרִית, קִנְאָה וְשִׁנְאָה;
וְעַל-כֵּן הַרְגֵּל עֲצֻמְךָ לְחִיָּךְ לְכָל אָדָם, וְאִזּוּ יִשְׁתַּנּוּ לְךָ
כָּל הַחַיִּים לְטוֹבָה.

ה.

אָחִי הַיָּקָר! מַה וְלָמָּה לְךָ לִהְיוֹת כָּל-כֶּף שָׁבוּר
הֲלֹא בֵּין כֶּף תִּבְלָה אֶת הַיּוֹם בְּשׂוּהָ — בֵּין שְׂתַהֲיֶה
בְּעֲצָבוֹן וְדַכְאוֹן וּפְנִים עֲצוּבוֹת, וּבֵין שְׂתַהֲיֶה בְּשִׂמְחָה
וְחִדּוֹה וּפְנִים שׂוֹחֲקוֹת; עַל-כֵּן מִדּוּעַ לֹא תִרְאֶה לְבִלּוֹת
אֶת הַיּוֹם בְּשִׂמְחָה וְחִדּוֹה וּבְפְנִים שׂוֹחֲקוֹת, וְתַחֲיֶיךָ
לְכָל בְּרִיָּה וְתַשְׂמַח אֶת כָּל אֶחָד, אֲשֶׁר בָּא בְּמַגָּע עִמָּךְ,
הֲלֹא חֲכַמֵּינוּ הַקְּדוֹשִׁים: הַזֵּהִירוּנוּ וְאָמְרוּ (אָבוֹת, פָּרָק
א'): וְהוּי מְקַבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם בְּסִבָּר פְּנִים יְפוֹת,
וְאֵינְךָ יְכוּל לְשַׁעַר וּלְתַאֵר אֶת גְּדֹל הַמִּצְוָה הַזֹּה
שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת בְּשַׁעָה שֶׁמְקַבֵּל פְּנֵי חֲבֵרוֹ
בְּפְנִים שׂוֹחֲקוֹת, פְּנִים מִסְבִּירוֹת, הֲלֹא מִרְחִיב לוֹ אֶת

המח והדעת, כי בזה העולם עובר על כל בריה בכל יום ויום צרות ומרירות ודכאון ועצבון פנימי באפן אחר לגמרי, וכל אחד שבור מאד, וכשבא נגדו אדם עם חיוף על פניו, ומסביר לו פנים, אז ממש מציל אותו, כי רואה שעדין יש מי שמתענין בצרותיו ויסוריו, וזה בעצמו כבר עוזר לו לצאת ממצוקתו, כי אינו מרגיש עצמו בודד; על-כן ראה לחיף לפני כל בריה, ותקבל פניה בשמחה.

ו.

אחי היקר! עליך לדעת, כי פני האדם מגלים את פנימיות לבבו, וכל אחד כפי דבקותו בו יתברך, כן מאירים פניו, בחיוף ובפנים שוחקות ובפנים מסבירות; על-כן ראה, אהובי, אחי, איך נפלת כבר ונתרחקת ממנו יתברך, וכבתה אצלך השמחה האמתית, עד שתמיד אתה הולך ברע לב ובמרירות עמקה, וכל זה נראה על פניך — שאתה תמיד בפנים זועפות ובפנים מרורות, הרגל עצמך לחזר בתשובה אליו יתברך, ותתחיל להאמין בו יתברך, ותדע כי יש להעולם מנהיג — שהוא יתברך מנהיג

את עולמו בהשגחה פרטית, ואין שום דבר נעשה מעצמו, אלא הכל בחשבון צדק, וכפי שתקבל עליך את האמונה הקדושה בו יתברך, כמו-כן יתרחב לך לבך, ותהיה שמח, וזה יראה על פניך — שתתחיל לחייך לכל בריה, ותעשה שמח, כי כשאדם הולך בפנים עצובות, אזי ממילא נעשה כל הרוח סביבו עצוב, מה שאין כן כשאחד מכניס עצמו באמונה פשוטה בו יתברך, וחוזר בתשובה, נעשה שמח, ופניו תמיד מחיכות והוא עושה שמח סביבו; על-כן אשרי מי שמכניס עצמו באמונה פשוטה בו יתברך, והוא תמיד בשמחה, ומשמח את עצמו ואת כל אחד שבא סביבו, ואז כל החיים שלו ישתנו לטובה, כי כל אדם חפץ ורוצה מאד באדם שהוא תמיד שמח, ומשמח אחרים, וגורם לסביבה שמחה, לחברה מאשרת ואהובה — שאחד בה משמח ומבדח את חברו, ואחד בה אוהב את השני, אשר אין לך טוב מזה — שכל אחד יאהב את השני וישמח עמו.

.ז

אחי היקר! עליך לדעת, כי החיים מאד מאד

קשים לכל אחד כפי בחינתו, וזה רק כשהוא שרוי בעצבון ודכאון, מה שאין כן מי שמרגיל עצמו לחיף תמיד, והוא איש שמח, ומשמח את כל ברֵיה, אדם כזה בנקל לו לעבור את העולם הזה בשלום וישוב הדעת; על-כן ראה להתישב בדבר, סוף כל סוף ממילא יעברו ימי חייו, ויהיה ההכרח לה [סוף כל סוף] לצאת מזה העולם, ועל-כן מדוע לא תשוב בתשובה אליו יתברך ותתחיל לקיים את מצוותיו יתברך, וזה יכניס בך שמחה אמיתית, ותתחיל לחיות חיים נעימים, חיים מאשרים, חיים שיש בהם איזה תכלית, כי בלא אמונה בו יתברך, אין לאדם שום שמחה אמיתית, וכשאין לו שמחה, אין לו שום ערך לחייו, ואינו יודע מה לעשות, אבל כזה שתחזר בתשובה, ותתחיל לקיים את מצוותיו יתברך, זה ימשיך עליך אמונה ברורה בו יתברך, והאמונה תכניס בך שמחה פנימית, אז יהיה ערך לחייו, וכל יום ויום יהיה שוה לה כהון רב, ויהיה לה עם מה לחיות, וכן תקבל את כל ברֵיה בחיוף ובשמחה, ועל-ידי-זה תהיו בשלום ואהבה אחד עם השני, כי זהו עקר התכלית בזה העולם — שיהיה שלום ואהבה בין אחינו בני-ישראל, ואחד יאהב את השני

בְּאַהֲבָה אֲמֵתִית, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (ראש השנה י"ח:): בְּזִמְנָן שְׁיֵשׁ שְׁלוֹם יִהְיוּ לְשִׁשּׁוֹן וּלְשִׁמְחָה, וְזֶה יְסוּד גָּדוֹל בְּהַחַיִּים — שְׂיֵהְיֶה תָּמִיד שְׁלוֹם בְּמִשְׁפָּחָה וְשְׁלוֹם בֵּין הַשְּׂכָנִים, וְשְׁלוֹם עִם כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, וְאֵל כָּל זֶה תִּזְכָּה עַל-יַדֵּי שְׁתַּחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּתְקִים אֶת מִצְוֹתָיו הַקְדוּשׁוֹת, אֲשֶׁר הֵן מְאִירוֹת אוֹר גָּדוֹל בְּנִשְׁמָתוֹ.

ח.

אָחִי הַיְקָר! רְאֵה אֵיךְ כָּבָר עָבְרוּ עָלֶיךָ חַיֵּיךָ עַד עַכְשָׁו, מִדּוּעַ לֹא תִתְחִיל לְהִתְיַשֵּׁב כִּי יוֹם בָּא יוֹם הוֹלֵךְ, וּמְאוּמָה אֵין לְךָ בְּיַדֶּיךָ, תָּמִיד אַתָּה בְּמַצָּב רוּחַ רַע וּבְפָנִים מְרוּרוֹת וְעֲצוּבוֹת, וַיֵּשׁ לְךָ רַק טְעָנוֹת עַל זְלַתְךָ — הֵן בְּמִשְׁפָּחָה, וְהֵן בֵּין הַשְּׂכָנִים, וְהֵן בְּחִבְרָה, תָּמִיד אַתָּה מְלֵא טְעָנוֹת וְקִשְׁיוֹת עַל זְלַתְךָ, מִדּוּעַ לֹא תִתְחִיל עַכְשָׁו בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּתִתְחִיל לְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, וּתִתְחִיל לְחַיֹּת חַיִּים מְתֻקִּים, חַיִּים שְׂמֵחִים, וּתְחַיֶּךָ לְכָל בְּרִיָּה, וּתִקַּבֵּל פְּנֵי כָּל אָדָם בְּשִׂמְחָה. עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי אֶפְלוּ לֹא תִזְכָּה לְקַיֵּם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ רַק מִצְוָה אַחַת, כָּבָר גַּם כֵּן כֹּדָאֵי וַיְבֹא

עליך כל טוב, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים: (קדושין ל"ט:) כל העושה מצוה אחד מיטיבין לו ומאריכין לו ימיו, ונוחל את הארץ, ומכל שפן, אשר כל אחד מישראל הוא מלא מצוות פרימון, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות נ"ז): אפלו ריקנים שבה מלאים מצוות פרימון; ועל-כן ראה לשוב בתשובה ותתחיל לקיים את המצוות, וזה יכניס בך שמחה אמיתית, ותחיה לכל בריה שבעולם.

ט.

אחי היקר! איך יפים החיים בשעה שתהיה רגיל לחיך לכל בריה, ותקבלה בסבר פנים יפות, ותהיה בשלום עם כל בריה שבעולם, הלא בדרך כלל אדם הוא עצבני ומדכא במרירות, וכל זאת מפני שהוא רחוק ממנו יתברך, אבל כשאדם זוכה לחזר בתשובה אליו יתברך הוא ממשיך על פניו חיוף ושמחה וצהלה, ויודע שכל מה שעניו רואות, הכל ברא הקדוש ברוך הוא הנקרא שלום (שפת י'), והוא בשלום עם הכל, כמו שאמרו חכמינו הקדושים: (מדרש רבה, פרשת נשא) לא ברא הקדוש ברוך הוא

אֶת הָעוֹלָם אֲלֵא עַל מְנַת שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם בֵּין הַבְּרִיּוֹת;
 וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, אַחִי, זֶרֶק מִמֶּךָ עֲכָשׁוּ כָּל מִינֵי
 חֲשִׁבוֹנוֹת פְּרָטִיִּים שֵׁשׁ לְךָ עַל זַלְתְּךָ, וְתַתְּחִיל לְחִיָּךְ
 לְכָל בְּרִיָּה, וְתִקְבַּל אֶת פְּנֵיהָ בְּשִׂמְחָה, וְתִשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת
 בְּשְׁלוֹם וְאַהֲבָה עִם זַלְתְּךָ וְאֵל כָּל זֶה תִּזְכֶּה רַק אִם
 תָּשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר הוּא מְלֵא
 רַחֲמִים רַבִּים, וּמְחַכֶּה עֲלֶיךָ שֶׁתַּחֲזֹר אֵלָיו, וְאִזּוּ מִיָּד
 יִקְבַּל אוֹתְךָ כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ אֵב הַרְחֲמֵן.

י.

אַחִי הַיְקָר! רְאֵה אֵיךְ שֶׁהִטְעוּ אוֹתְךָ זֶה יָמִים
 וְשָׁנִים, כְּאֵלוּ יֵשׁ אֵיזָה חַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּלִי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וּבְלִי קִיּוֹם הַמְּצוּוֹת, רְאֵה אֵל מֶה הִבִּיֵּאָה
 אוֹתְךָ הַטְּעוֹת הַזֶּה, עַד שֶׁאַתָּה מְלֵא כַּעַס וְשִׁנְאָה עַל
 זַלְתְּךָ, וּבְפְרָטִיּוֹת עַל הַדְּתִיִּים, הַשִּׁנְאָה כְּבוֹשָׁה בְּלִבְךָ
 עֲלֵיהֶם מְאֹד מְאֹד, וְאִם תִּתִּישֵׁב תָּבִין וְתִשְׁכִּיל כִּי
 הַשִּׁנְאָה שֵׁשׁ בְּלִבְךָ עֲלֵיהֶם זֶה עַל חֲנָם עַל לֹא דָבָר,
 אֲלֵא כִּךָ חֲנֹכוּ אוֹתְךָ — שֶׁתִּשְׁנֵא אוֹתָם, וְזֶה מְכַנֵּס
 מְרִירוֹת וְעֲצָבוֹן וְדַכְאוֹן בְּלִבְךָ, כִּי תִכְףּ-וּמִיָּד כְּשֶׁרַק
 מְכַנִּיסִים אֵיזָה קִנְאָה וְשִׁנְאָה עַל אֶחָד מֵאַחֵינוּ בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל נִתְעַקַּם הַלֵּב וְנִעְשָׂה בְּמִרְרוֹת, וְנוֹפֵל אֶל
 דְּכָאוֹן, וּפְנֵיו זֹעֲפוֹת תָּמִיד, כִּי כָּלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הֵן
 אַחַדוֹת אַחַת, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִפְרִידֵם, חֶסֶם וְשְׁלוֹם, כִּי הֵן
 כְּלוּלוֹת יַחַד וּמְיַחְדוֹת בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְתִכְףּ וּמִיד מִי
 שְׁמִסִּית לְשֵׁנָא אֶת אֶחָד מֵאֲחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִכָּל שְׂכַן
 אֶת הַדְּתִיִּים הוּא עוֹשֶׂה פְּרוּד בְּעִצְמוֹ, וְזֶה מְכַנֵּס בּוֹ
 מִרְרוֹת וְדְכָאוֹן פְּנִימִי; עַל-כֵּן זֶרֶק מִמֶּךָ עֲכָשׂוּ כָּל
 מֵינֵי שִׁנְאָה וְקִנְאָה שֶׁהִסִּיתוּ אוֹתָךְ לְשֵׁנָא אֶת הַדְּתִיִּים,
 עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי כָּלֵנוּ בְּנֵי אִישׁ אֶחָד נֶחְנוּ, בְּנֵי אָבִינוּ
 שְׁבַשְׁמִים, וְצָרִיכִים לְאַהֲבָא אֶת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל,
 וְאֲסוּר בְּהַחֲלִיט לְהִסִּית שִׁנְאָה בֵּין אֲחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
 וְאִזּוֹ כְּשֶׁתְּהִיָּה בְּאַהֲבָה עִם כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, אִזּוֹ תָּמִיד
 תְּהִיָּה בְּשִׂמְחָה, וּפְנֵיךָ יֵאִירוּ בְּאוֹר נִפְלָא, וְתָמִיד תְּחַיֶּךְ
 לְכֻלָּם וְתִקְבְּלֵם בְּסִכָּר פְּנִים יְפוֹת; נָא וְנָא רְאֵה
 לְהוֹצִיא מִלִּבְךָ אֶת הַקִּנְאָה וְהַשִּׁנְאָה שֶׁיֵּשׁ בְּלִבְךָ עַל
 הַדְּתִיִּים. עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי כָּל מֶה שֶׁלְּמַדוּ אוֹתָךְ וְהִסִּיתוּ
 לְבָךְ עָלֵיהֶם הַכֹּל שֶׁקָּר וְכָזָב, כִּי מִי שֶׁמֵּאֲמִין בְּאַלְקִים,
 וּמְקַיֵּם מִצְוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, הוּא מְלֵא אֱהָבָה, וְאוֹהֵב
 אֶת כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל וּמוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּעִבּוּר זְלָתוֹ; עַל-כֵּן
 אֶהוּבִי, אַחֵי הַיִּקָּר, רְאֵה לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו
 יִתְבַּרֵךְ, וְתִתְחִיל לְאַהֲבָא כָּל אֶחָד מֵאֲחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,

קמה

תן חייוך

ותקבל פניו בשמחה וחייוך, ובאפן הזה יתרבה
השלום בינינו, ואחד יעזר להשני תמיד.

יא.

אחי היקר! למה לך להיות תמיד במרה שחורה
ובכפנים חשוכות של עצבות ומרירות, הלא לא תוכל
לשנות את מצבך עם עצבות, אדרבה כל מה שתהיה
יותר בעצבות ובמרירות, תסתבך ביסורים ומרירות
יותר קשים, על-כן ראה להפוך הכל אל תוך השמחה
והרגל עצמך לחיך תמיד, ותצחק מכל העולם,
תשכח את כל העבר עליך וראה לעשות התחלה
חדשה לגמרי, ותהיה רק בשמחה תמיד, וזה ירחיב
לך את דעתך, ותזכה לצאת מכל הצרות והמרירות
שנתפסת בהם.

יב.

אחי היקר! על-ידי שתהיה תמיד בחייוך ובכפנים
שמחות תשא חן בעיני כל רואיך, ותצליח בדרךך,
וישרה אצלך תמיד רק אהבה ושלום, ולא תשנא כל-
כך את הדתיים ואת שומרי תורה ומצוות, כי כל אלו

שְׁהִכְנִיסוּ בְּךָ אֶרֶס הַשְּׁנֵאָה נֶגֶד אַחִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
 תִּדַע שֶׁהֵם מְלֵאִים עֲצָבוֹן וְדַפְאוֹן, וּמְרִים וּמְרוּרִים
 לָהֶם חַיִּיהֶם, וּמְרֹב צְרוּתֵיהֶם כְּכֹר נִמְאָס לָהֶם לְחַיּוֹת,
 וְהֵם אֲנָשִׁים מְרִי נַפֶּשׁ וְשׁוֹנְאִים אֶת עֲצָמָם, וּמְרֹב
 יְסוּרֵיהֶם הֵם שׁוֹפְכִים בּוֹז וְשְׁנֵאָה נֶגֶד כָּל הַדְּתִיִּים עַל
 לֹא חָמַס בְּכַפֵּיהֶם, וְעַל-כֵּן רְאֵה וְהַבֵּט מֶה לְפָנֶיךָ,
 אֲהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, אֵל מֶה שְׁנֵאָה מְאוּסָה יְכוּלָה
 לְהִבִּיא, רַחֲמָנָא לְצֻלָּן — שְׁמַעְבִּירָה אוֹתָם מִדַּעְתָּם
 לְגַמְרִי, לְכֵן רְאֵה לְהַרְגִיל עֲצָמָךְ מֵעַכְשָׁו לְהִיּוֹת רַק
 בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה וְתַמְשִׁיךְ עֲצָמָךְ אֵל תוֹךְ הָאֲמוּנָה
 הַקְּדוּשָׁה, וְזֶה יִכְנִיס בְּךָ יֵשׁוּב הַדַּעַת אֲמַתִּי —
 שְׁתַּרְאֵה וְתִשְׁכִּיל כִּי מְאוּסָה הִיא הַקְּנֵאָה וְהַשְּׁנֵאָה עַד
 מְאֹד, וְיָפָה וְנָאָה הִיא הָאֲהָבָה וְהָאֲחֻדוּת בֵּין אַחִינוּ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

יג.

אָחִי הַיְקָר! עֲלֶיךָ לְדַעַת כִּי כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל הוּא
 חֶלֶק אֱלֹהִים מִמַּעַל מִמָּשׁ, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְהִרְאוֹת
 אֲהָבָה וְכָבוֹד וְהִבְנָה נֶגֶד כָּל אֶחָד מֵאַחִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
 וְצְרִיכִים לְהִרְחִיק מֵאִתָּנוּ כָּל מִינֵי שְׁנֵאָה וְקִנְיָאָה, אֲשֶׁר

רק מכניסים בנו ערבוב הדעת ורע לב ופנים זועפות,
יותר טוב לאהב את כל בר ישראל, וזה ירחיב לנו
את דעתנו, ונזכה לחיך תמיד, ונהיה רק שמחים
וטובי לב, ונשתדל לעזור אחד את השני.

יד.

אחי היקר! ראה להיות תמיד שמח, והרגל
עצמך לדבר עם הקדוש ברוך הוא בלשון האם שלך,
במה שאתה רגיל, ותספר לפניו יתברך את כל לבך,
ותתחיל להכיר את עצמך, וישב דעתך — מה ואיך
עוברים עליך חייך, מה התכלית שלך, ולאן שאיפתך
בהחיים, ואל כל זה תזכה דיקא על ידי שתדבר עם
אלקים בשפת האם שלך, וזה יבנה לך מחשבה
רחבה, ותתחיל לחשב מאהבת זלתיך, ואיך שצריכים
לאהב את כל בר ישראל ולעזורו.

טו.

אחי היקר! למה נפלו פניך עכשו? ! למה אתה
הולך עכשו בפנים זועפות? ! למה אתה כל-כך
בקנאה ושנאה על זלתיך? ! למה אתה צריך להיות

איש עצוב מלא מרירות? למה לא תחזור בתשובה אל הקדוש ברוך הוא, ותתחיל להתישב — הלא אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא מחיה ומתהוה ומקים את כל הבריאה כלה, פי דומם, צומח, חי, מדבר — מה שלפני מראה עיניך, הכל לכל עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, וכדיעות אלו ישתנה כל מהלך מחשבתך, ותזרק אחר גוף כל מיני מרירות ועצבון ודכאון, כל מיני פעם וקנאה ושנאה, ותתחיל לאהב את כל בר ישראל, ותהיה רגיל בחיוך, וללכת עם פנים שוחקות, ותקדים שלום לפני כל אדם, ותשתדל לעזור לכל אחד, ויהיה לך טוב לב תמיד — רק לעשות טובה לזאתך, ואז תראה עולם אחר לגמרי עולם יפה ומאיר, עולם שמח ועליז, עולם מחיך ושוחק, וגם אתה תכליל בעולם נחמד כזה.

טז.

אחי היקר! אל תניח אצלך העצבון והדכאון כרגע, ראה להשתדל לחיך תמיד, ולקבל את כל ברירה בסבר פנים יפות, וזה ירחיב לך את דעתך ומחך, ותהיה אהוב למטה ונחמד למעלה, וכלם

יֵאָהֲבוּ אוֹתְךָ, וְתִמְצָא חֵן בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם, כִּי זֶה שְׁמֵרְגִיל עֲצָמוֹ לְחֵיךָ תָּמִיד וְלִקְבֹּל אֶת כָּל אֶחָד בְּסִבָּר פָּנִים יְפוֹת, וְשׁוֹחֵק בְּפָנָי כָּל אָדָם, נִמְשָׁךְ עָלָיו חֵן עָלִיוֹן עַד מְאֹד, כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ חָשׁוֹב מִי שְׁמַחֲיֶךָ תָּמִיד וּמִקְבֹּל אֶת פָּנָי חֲבֵרוֹ בְּשִׂמְחָה.

יז.

אָחֵי הַיְקָר! תִּאֲמִין לִי — בָּאֵם תְּחַיֶּךָ תָּמִיד לְזַלְתְּךָ, וְתִשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת תָּמִיד רַק בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה, אֲזַ תּוּכַל לְהִיּוֹת סִבְלָן גָּדוֹל וְאֵף פְּעַם לֹא תָבוֹא לִיְדֵי עֲצָבְנוּת, וְלֹא תִתְעַצְבֵּן עַל שׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם, רַק תִּהְיֶה אִישׁ טוֹב בְּטַבְעֶךָ וְתִשְׁתַּדֵּל לְעֶזֶר לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל, וְהַחַיִּים שְׁלֶךָ יִשְׁתַּנּוּ לְגַמְרֵי, כִּי זֶה שְׁתַּמִּיד בְּשִׂמְחָה, וּמְחִיךָ לְחֲבֵרוֹ וּמְרָאֶה לוֹ פָּנִים שׁוֹחֵקוֹת הוּא סִבְלָן גָּדוֹל, וְיָכוֹל לְסַבֵּל הַכֹּל וְעוֹבֵר אֶת הַחַיִּים בְּשָׁלוֹם.

יח.

אָחֵי הַיְקָר! מִדּוּעַ לֹא תּוֹצִיא כְּבֹר אֶת הַמְרִירוֹת שֵׁשׁ בְּפָנִימִיּוֹת לְבָבְךָ וְתִשְׁלִיךְ מִמֶּךָ אֶת הָעֲצָבוֹן

והדפאון, ותתחיל להיות רק שמח וטוב לב תמיד, ותחייך לכל בריה? ! מה יהיה לך כבר אם תלך תמיד בפנים זוּעפּוֹת וְעֲצוּבוֹת, הלא בני אדם יברחו ממך בשביל זה, כי הם לא יכולים לסבל אחד עם מרה שחורה ופנים מרורות וזועפּוֹת; על-כן ראה להוציא ממך את כל אלו המחשבות והבלבולים שעוברים עליך, ותשתדל לדון את כל אחד לכף זכות, ועל-ידי-זה תבוא לידי שמחה אמיתית, ותזכה לחזר בתשובה, ותמשיך על עצמך ערבות נעימות ידידות זיו חיות שכינת עזו יתברך, המאירה בכל העולם כּלוּ, כּמו שכתוב (יחזקאל מ"ג): והארץ האירה מכבודו, ותתחיל לאהב את הדתיים המקימים את התורה והמצוות, ותחפץ גם-כן להיות כמָהם; סוף כל סוף מה נשאר מהחיים אם לא המצוות שמקימים בכל יום ויום. אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם, אשרי החוזר בתשובה שלמה לפניו יתברך.

יט.

אחי היקר! למה לך להיות כל-כֵּף שבור ומלא טענות על זלתיך, ובפרטיות על הדתיים, מדוע לא

תתחיל להסתכל על כל אחד בעין יפה, ותחייך לכל בריה, ותדבר עם כל אחד בצורה יפה מאד, ותעזור להשני, אשר זה שלמות מעלת האדם בזה העולם — כשזוכה לעשות טובות וחסדים לבני אדם, וזוכה ומשמח ומחזק אותם, אשר אין למעלה מדבר זה בעולם, כי זה מראה את טוב לבו ונעם מדותיו היקרות, על-כן ראה לחייך לכל בריה, ותשמח כל אדם ותחזקו ותעזרו.

כ.

אהובי, אחי היקר! מה ולמה לך להתרעם על כל בריה, ובפרטיות על הדתיים המקימים את מצוותיו יתברך — כאלו כל הצרות והיסורים, הדחקות והעניות באים מהם... מדוע לא תזכיר לעצמך כי דבורים אלו הם הסתת הגויים האנטישמיים, הרוצים לעקר אותך משני העולמות, כי למעשה אין להם מה למכור לך, רק שתהיה עבד נרצע להם — שתעבד להם יומם ולילה כשור לעול וכחמור למשא, ולבסוף מאומה לא ישאר בידך — לא גשמיות ולא רוחניות; על-כן מדוע לא תפקח

עיניך שיש בעולם דבר יותר יפה מעבודת הפרך... חזר בתשובה אליו יתברך, ותתחיל לקיים את מצוותיו יתברך, ותכניס בעצמך חיים חדשים, תתחיל להיות בשמחה, ותשתוקק להיות בשלום ואהבה עם כל בריה, אשר אל זה תזכה רק על-ידי קיום התורה והמצוות, אשר דרכיה דרכי נעם, וכל נתיבותיה שלום, ואם תחזר בתשובה, חייה ישתנו לטובה, ותחיה תמיד לכל בריה.

כא.

אחי היקר! מדוע תמשיך בעצמך תמיד את המרירות והעצבון והדכאון עד שרואים את זה על פניך, איך שאתה מלא עצבות ומרירות, מה תרויח כבר מזה שתהיה כל-כך בפנים זועפות ובפנים עצובות?! הלא זה מכניס אותך בדכאון פנימי יותר ויותר; על-כן ראה לחיך — הן לעצמך והן לאחרים, ותעשה התחלה חדשה — מרגע זה להיות אף ורק בשמחה, ואל כל זה תזכה על-ידי שתדבק עצמך בו יתברך — שתכניס בעצמך אמונה פשוטה, ותדע פי אין שום טבע ומקרה כלל, וכל מה שעובר עליך

בְּפִרְטֵי פְּרִטִיּוֹת הַכֹּל מִשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחַה פְּרִטִית מִמְּנוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וְאִפְלוּ מֵהַ שְׁנַעֲשֶׂה מִבְּעַל בְּחִירָה גַם-כֵּן מִמְּנוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וּבִידֵיעָה זֶה תְּחִיךְ תָּמִיד, וְתִקְבַּל אֶת פְּנֵי כָּל
 אָדָם בְּשִׂמְחָה וּבְפָנִים שׁוֹחֲקוֹת וְתִשְׂמַח עֲצָמָה,
 וְתִשְׂמַח אַחֲרַיִם, וְכָל חֵיךְ יִשְׁתַּנּוּ לְגַמְרֵי, כִּי הַשְׂמִחָה
 וְהַחִיוֹךְ — שְׂשִׂמַח וּמְחִיךְ לְעֲצָמוֹ וְלְאַחֲרַיִם מְרַחֲבִים
 לוֹ אֶת לְבוֹ וְדַעְתּוֹ וְנִשְׁתַּנָּה לְגַמְרֵי; אֲשֶׁרֵי שְׂיֵאֲחִזוּ בָּזֶה.

כב.

אָחֵי הַיָּקָר! אֵל תִּהְיֶה כָּל-כָּף שָׁבוֹר מִכָּל מֵה
 שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת כִּי הַחַיִּים מְלֵאִים
 נְסִיווּנוֹת גְּדוֹלִים, וְאֶת כָּל אָדָם מְנַסִּים בָּזֶה הָעוֹלָם,
 וְרוֹצִים לְרִאוֹת אֶיךָ שֶׁהוּא יְגִיב בְּמִרְרִיּוֹתָיו וְצָרוֹתָיו,
 וְעַל-כֵּן בְּמָקוֹם לְלַכֵּת תָּמִיד בְּמָרָה שְׁחוֹרָה וּבְפָנִים
 עֲצוּבוֹת וּמְרוֹרוֹת, הֲרַגְלֵ עֲצָמָה לֵילֶךְ עִם פָּנִים
 שׁוֹחֲקוֹת וּשְׂמִחוֹת, וְתֵן חִיוֹךְ — הֵן לְעֲצָמָה, וְהֵן
 לְאַחֲרַיִם, וּבָזֶה שְׂתִשְׂמַח אֶת עֲצָמָה וְאֶת אַחֲרַיִם תִּזְכֶּה
 לְבִטֵּל מִמָּךְ אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַמְּרִירוֹת
 שְׁעוֹבֵרִים עָלֶיךָ.

כג.

אחי היקר! תאמין לי שלא כדאי לעבר את החיים בפנים עצובות ומרורות, כי לא תפעל בזה שום דבר, אדרבה בני אדם לא סובלים אדם עצוב, מר ורע לב, אשר הולך תמיד עם פנים זוּעפות. שמע בעצתי, וראה להיות תמיד איש שמח וטוב לב, ותן חייוך לכל אחד שרק תפגש, ועל-ידי-זה תשא חן בעיני כל רואיך, ומה גם שכל החיים שלך ישתנו לגמרי, כי העצבות והמרירות לא יביאו לך שום טוב, אדרבה תכלית ההפוך; על-כן ראה להיות תמיד רק שמח, ותחייך לכל בריה שרק תפגש, ותקדים לו בשלום.

כד.

אחי היקר! מדוע אתה צריך להיות כל-כך מעצב תמיד?! ולחשב רק רע כל היום, ובפרטיות על הדתיים, מדוע לא תכניס בלבך את מדת השמחה, ותהיה תמיד שמח, ותדון את כל בר ישראל לכף זכות, ותדע שהמצב עוד לא כל-כך

גרוע על הדתיים, כמו שעשו לך שטיפת מח עליהם, מדוע לא תתחיל גם אתה לחשב עצות איה לשוב בתשובה שלמה לפניו יתברך, ולקיים את מצוותיו יתברך — לשמר שבת קדש, אשר אין לך טוב ונעם יותר מזה, וכן לאכל רק פשר, אשר זה שומר את בריאות הנפש והגוף גם יחד, וכן להניח תפלין בכל יום ויום, אשר על-ידי-זה אתה מקשר עצמך עמו יתברך, ותהיה תמיד דבוק וסמוך אליו יתברך.

כה.

אחי היקר! ראה להוציא מלבך את כל הקנאה והשנאה והמרירות שהכניסו בך נגד היהדות בכלל, ונגד הדתיים בפרט, עליך לדעת, כי יש בורא ומנהיג את העולם, אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, ובשביל הבחירה והנסיון נתנו כחות לטמאה שיוכלו להוציא מפיהם הטמא ריר לירק על הדתיים ושומרי התורה והמצוות, ולדבר עליהם כל דבר אסור, ועל-פן ראה אהובי, אחי, אל איזה בור עמק הכניסו אותך, ועשו לך שטיפת מח פאלו מי יודע מה הם

הַדְּתִיִּים; רֵאָה לַחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, כִּי מִהָאָדָם לֹא נִשְׁאָר שׁוֹם דְּבַר אַחַר מִיתָתוֹ, רַק הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת שְׂזָכָה לְסַגֵּל בְּיָמֵי חַיָּו, וּבְזֶה שְׂתִזְכֶּה לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, עַל-יְדֵי-זֶה תִּפְנֹס בְּךָ תִּקְוָה חֲזָקָה, וַיְהִי לְךָ עִם מֵה לְחַיּוֹת, וְתִמִּיד תִּהְיֶה בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְתִקְבַּל אֶת פְּנֵי כָּל אָדָם בְּחַיּוֹךָ, וְתִשְׂמַח אֶת עֲצָמְךָ וְאֶת אַחֲרִים, כִּי הִיְהוּדוֹת כָּל-כֶּף יָפֵה, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְנַהֵג עַל-פִּי דְרָכֵי הַתּוֹרָה, שְׂאֵז כָּל מִינֵי חַן נִמְשָׁכִים עָלָיו.

כו.

אָחִי הַיְקָר! רֵאָה לְהַכְנִיס בְּלִבְךָ תִּמִּיד שִׂמְחָה, וְתִקְבַּל אֶת כָּל אָדָם בְּסִכָּר פְּנִים יְפוֹת, וְאַל תִּסְתַּכַּל עָלָיו בְּעֵינַי רָעָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן עַל הַדְּתִיִּים — אַל תִּחְשַׁב שְׂמָה שֶׁהַכְּנִיסוֹ בְּךָ רָעַל וְאַרְסָה זֶה יָמִים וְשָׁנִים נִגְדָם שֶׁהוּא אָמֵת, עָלֶיךָ לְדַעַת מִי שֶׁהוֹלֵךְ מִדְּרָכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הוּא כְּבָר חָשׁוּד עַל כָּל מִינֵי שְׁחִיתוֹת וְרָע, וְזֶה סוֹבֵב עַל כָּל אֶחָד — תִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁרַק עוֹזְבִים אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאֶת הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת, כְּבָר חָשׁוּדִים עַל כָּל מִינֵי פְּרָאוֹת וְשְׁחִיתוֹת וְעוֹלוֹת וְאַלִּימוֹת; עַל-כֵּן רֵאָה אֶתְּהָ, אֶהוּבִי, אָחִי הַיְקָר, לָשׁוּב

אליו יתברך, ותקבל עליך להיות איש טוב, ולקבל את פני כל בר ישראל בסבר פנים יפות וחייוך, ותשתדל לעזור לכל אחד מאחינו בני ישראל יהיה איך שיהיה, כי בזה שאדם רוצה לעזור להשני, ומחייו אליו, ומקבלו בשמחה ובסבר פנים יפות, בזה מגלה את טהר לבבו ויפי נשמתו; אשרי לו!

כז.

אחי היקר! ראה לחזק עצמך בכל מיני אפנים, להיות תמיד בשמחה ואהבה, ולבל תשנא את שום בריה מאחינו בני ישראל, וזכור תזכר שזה שהכניסו בך רעל וארס נגד הדתיים — כאלו מי יודע מה ומי הם, כל זה נעשה על ידי הערב רב שנתערב בין עמינו בני-ישראל, אשר עושים לך שטפון מח נגד הקדוש ברוך הוא, ונגד תורתו הקדושה, ונגד כל הקדוש לעם ישראל; ועל-כן פתח עיניך וראה להיכן מובילין אותך שולל, עד שהכניסו בך שנאה עמקה נגד הדת ונגד כל הקדוש לעם ישראל, עד שמרב שנאה, וקנאה אטה שונא גם את עצמך, ושונא את זלתיך, כי בלא אמונה נתאחזים בהאדם כל מיני

קנאה וּשְׂנֵאָה וְעֵצְבוֹן וְדַכְאוֹן — שְׂמַעְצֵבֵן אוֹתוֹ
 וּמְכַנִּים בּוֹ מְרִירוֹת עֲצוּמָה; וְעַל-כֵּן, אָהוּבִי, אָחִי,
 רֵאֵה לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְתַכְנִים בְּעֵצְמָךְ
 אֲמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְזֶה יְכַנִּים בְּךָ שְׂמִחָה
 אֲמִתִּית, וְתִקְבַּל אֶת פְּנֵי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל בְּחִיוֶף
 וּבְשִׂמְחָה תָּמִיד.

כח.

אָהוּבִי, אָחִי הַיְקָר! רֵאֵה לְהַרְגִיל עֵצְמָךְ לְהִיּוֹת
 אִישׁ שְׂמִיחַ וְטוֹב לֵב, וְתַחֲיֶיךָ לְכָל אֶחָד, וּבְזֶה תִּהְיֶה
 אָהוּב לְכָל, וְכֻלָּם יֵאָהְבוּ אוֹתְךָ וְתַכְנִים שְׂמִחָה בְּכָל
 אָדָם, וְאֵל כָּל זֶה תִּזְכֶּה רַק עַל-יְדֵי שְׂאִתָּה תִּתְחִיל
 לְחֲיֶיךָ לְכָל בְּרִיָּה, וְאֵל תַּחֲכֶּה שֶׁהוּא יִתְחִיל לְחֲיֶיךָ
 אֵלֶיךָ, וְאִם לֹא יִחֲיֶיךָ אֵלֶיךָ תִּתְעַצְבֵן וְתִהְיֶה בְּכַעַס
 וּבִקְפִידוֹת עָלָיו, אֲלֹא רֵאֵה שְׂאִתָּה תִּהְיֶה תָּמִיד
 הַמִּתְחִיל לְחֲיֶיךָ לְכָל אֶחָד, וְזֶה מִמִּילָא יַעֲזֹר חִיוֶף
 וְאֵהְבָה אֲצֶל זִלְתְּךָ, וּבִיחַד תִּתְחַזְּקוּ, וְאִישׁ אֶת רַעְהוּ
 יֹאמֵר חֲזַק, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּתְרַבֶּה הָאֵהְבָה בֵּין אַחֵינוּ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל, וְכֻלָּם יִחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה מֵאֵהְבָה, וַיֵּאִיר עֲלֵיהֶם
 עֲרֻבוֹת אוֹר זִיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרֵךְ.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל עוֹלָם.

קונטרס

תהיה זריז

ידבר ממצעלת מדת הזריזות, ואיך שכל הצלחת האדם
בין בגשמי ובין ברוחני תלויה רק במדה היקרה הזו,
שהיא מדת הזריזות, אשרי מי שיאחז בה!

*

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אנים ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר
לְזַכּוֹת לְשׁוֹם דְּבַר בֵּין בְּגַשְׁמֵי וּבֵין
בְּרוּחָנִי, כִּי אִם עַל-יְדֵי מִדַּת הַזְּרִיזוֹת,
כִּי מִי שֶׁהוּא זְרִיז, מַצְלִיחַ בֵּין
בְּרוּחָנִיּוֹת וּבֵין בְּגַשְׁמִיּוֹת, וּלְהַפּוֹךְ —
מִי שֶׁהוּא עֲצָלָן, מִפְּסִיד בֵּין בְּרוּחָנִיּוֹת
וּבֵין בְּגַשְׁמִיּוֹת, עַל-כֵּן טוֹב לְהַרְגִּיל
אֶת עֲצָמוֹ בְּמִדַּת הַזְּרִיזוֹת.

(אמרי מוהרא"ש, סימן תע)

קוֹנְטְרַס

תְּהִיָּה זְרִיז

.א

צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנִי, כִּי הַזְרִיזוֹת הֵיא יִסוּד
וְעֵקֶר הַצְּלַחַת הָאָדָם בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת,
כִּי כְּשֶׁאָדָם זְרִיז, אֲזִי שׁוֹם דְּבָר לֹא יָכוֹל לְמַנַּע אוֹתוֹ
מִלְּהוֹצִיא מֵהַכַּח אֶל הַפֶּעַל אֶת רְצוֹנוֹ וְכִסּוּפִיו, לֹא-כֵן
מִדַּת הָעֲצָלוֹת (כְּשֶׁאָדָם עֲצָל), אֲזִי נִדְמָה לוֹ כֹּל דְּבָר
כְּהָר גְּדוֹל, וּכְאֵלוֹ הוּא אֶף פַּעַם לֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת אֶת
הַדְּבָר הַזֶּה וְכוּ', וּמִזֶּה בָּא, שְׁמִיֵּאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ מֵהַכֹּל,
כִּי הָעֲצָלוֹת הֵיא מְדָה מְגִנָּה מְאֹד, וְרֵאוּי לְהִתְרַחֵק
מִמֶּנָּה, וּלְהַפּוֹךְ מִדַּת הַזְרִיזוֹת הֵיא מְדָה יִקְרָה עַד מְאֹד,
וְרֵאוּי לְאַחֵז בָּהּ תָּמִיד, כִּי הַזְרִיזוֹת מְבִיאָה הַצְּלַחָה
לָאָדָם, וְהָעֲצָלוֹת מְבִיאָה כְּשִׁלּוֹן לָאָדָם, וְעַל-כֵּן רֵאֵה,

אהובי, בני, לברח ממדת העצלות, ותאחז תמיד במדת
הזריזות.

ב.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, שמדת הזריזות
היא המדה הכי יקרה, שהאדם יכול לזכות אליה, כי
מדת הזריזות מכניסה באדם תקנה ושמחה ולב רחב
להשיג השגות האין סוף ברוך הוא, כי אי אפשר
להשיג שום השגה ברוחניות אלקות, כי אם על-ידי
מדת הזריזות והשמחה, כי הזריזות מכנסת באדם
ערנות, שהוא תמיד ער ופתיח לקבל כל מיני השגות
החכמה, וכן גם בגשמיות — כשאדם זריז, הרי הוא
תמיד שמח, וזה פותח לו פתחי ההצלחה, לא-כן
העצל — שהוא מפחד מפל דבר בין בגשמי ובין
ברוחני, ותמיד חושב שזה לא בשבילו וכו', וכאלו
הוא לא יצלח וכו', עליו אמר החכם מכל אדם (משלי
כו, יד — טז): "אמר עצל שחל בדרך ארי בין הרחבות,
הדלת תסוב על צירה ועצל על מטתו, טמן עצל ידו
בצלחת נלאה להשיבה אל פיו", ואז הוא נשאר בחוץ,
ואין לו שום דבר; על-כן ראה, אהובי, בני היקר,
להרגיל את עצמך במדת הזריזות, ו"תהיה זריז" בכל
ענייך, ואז תצליח בין בגשמי ובין ברוחני, והזריזות

תפתח את לבך בהרחבה גדולה, ותזכה לכל טוב
אמתי ונצחי.

ג.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר! אם אתה רוצה
לזכות להגיע אל השגות רוחניות אלקותיות ותברך, עליך
להתאזר במדת הזריזות והשמחה, כי אמרו חכמינו
הקדושים (שבת לא:): ללמדך, שאין שכינה שורה לא
מתוך עצבות ולא מתוך עצלות, עין שם; והשראת
השכינה זה השגת אלקותו ותברך, כי כל מה שהאדם
מבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ויודע
בידיעה ברורה ומחלטת, אשר אין בלעדיו ותברך כלל,
והוא ותברך נמצא, ובלעדיו ותברך אין שום נמצא,
ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ובידיעה
זו נעשה פסא לשכינה, כי כשאדם זוכה לבוא אל
בטול אמת אליו ותברך, אז נעשה פסא להשראת
השכינה, ואל כל זה אי אפשר לבוא, כי אם על-ידי
שמחה וזריזות, ועל-כן היו הנביאים רגילים בכלי שיר
וזמר, כדי שישרה עליהם אורו ותברך, ולכן ראה,
אהובי, בני היקר, להרגיל את עצמך להיות זריז ושמח
וטוב לב תמיד, ותרגיל את עצמך לדבר עמו ותברך,
ותשפך את כל לבך אליו ותברך, וכל מה שעובר

עליך ברוחניות ובגשמיות, תספר לפניו יתברך, כְּאִשׁר
 יִסְפֹּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עַל
 עֲצֻמָּךְ הָאֲרֶת זֵיו שְׁכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ; אֲךָ זְכוֹר, כִּי גַם אֶל
 תְּפִלָּה אֵי אֶפְשֶׁר לְזַכּוֹת, כִּי אִם עַל-יְדֵי מַדַּת הַזְּרִיזוֹת
 וְהַשְׁמָחָה, כְּמֵאֲמָרָם, זְכוּרֹנָם לְבִרְכָּה (בְּרִכּוֹת לֵא): "אֵין
 עוֹמְדִין לְהַתְּפִיל לֹא מִתּוֹךְ עֲצָבוֹת וְלֹא מִתּוֹךְ עֲצָלוֹת",
 עֵין שָׁם; אֲשֶׁרִי מִי שְׁבוּרַח מֵעֲצָלוֹת, וְבֹא אֶל שְׁמָחָה
 אֲמַתִּית!

ד.

רֵאָה, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְהַרְגִיל אֶת עֲצֻמָּךְ בְּמַדַּת
 הַזְּרִיזוֹת, וְאֵז תִּצְלִיחַ דְּרַכְךָ, כִּי עַקֵּר הַצְּלַחַת הָאָדָם תְּלוּי
 רַק בְּמַדַּת הַזְּרִיזוֹת, וְלִהְיוֹךְ עַקֵּר הַכְּשָׁלוֹן שֶׁל הָאָדָם
 הוּא עַל-יְדֵי הָעֲצָלוֹת, כִּי עֲצָלוֹת מְבִיאָה אֶת הָאָדָם
 לְיַדֵּי יְאוּשׁ וְעֲצָבוֹת, וְנוֹפֵל בְּדַכְּאוֹן, וְשׁוֹכֵב בְּמַטָּה,
 וְאֵין לוֹ חֶשֶׁק לְצֵאת מִמֶּנָּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵינּוּ עוֹבְדִים,
 וְאֵינּוּ מְבִיא פְּרֻנְסָה לְבֵיתוֹ, וּמְכַל שְׁכֵן שְׂאֵינּוּ לוֹמֵד,
 כִּי הָעֲצָלוֹת מְכַנְּסֵת יְאוּשׁ וְדַכְּאוֹן פְּנִימִי לְאָדָם, עַד
 שְׁנִמְאָס לוֹ הַחַיִּים, וְשׁוֹכֵב עַל מַטָּתוֹ כְּפֶגֶר מֵת, וְנִדְמָה
 לוֹ, אֵיךְ שֶׁהַכֹּל חֹשֶׁךְ וְאֶפְלָה וְכוּ', וְעַל מֵה וְלָמָּה לוֹ
 לַחַיּוֹת?! וּבְאֵמַת הַכֹּל דְּמִיּוֹן שְׁבֹא רַק מֵעֲצָלוֹת, כִּי
 הָעֲצָלוֹת הוֹרְגָת אֶת הָאָדָם לְגַמְרִי, עַד שֶׁהוּא שׁוֹכֵב עַל

מטתו כמשתק, רחמנא לצלן, ביאוש עמק, וכבר צעק
עליו החכם מכל אדם (משלי ו, ייא): "עד מתי עצל
תשכב, מתי תקום משנתך, מעט שנות מעט תנומות
מעט חבק ידים לשכב"; ולכן ראה, אהובי, בני היקר,
לקחת את עצמך בידיך, ותצא ממטתך, ותרגיל את
עצמך במדת הזריזות, ואף שאני יודע, שעוברת עליך
מרירות דמרירות, ואתה מלא צער ויסורים ומכאובים
ואכזבות, ממה שיקרה לך בחייך, עם כל זאת ראה
לישב את עצמך — האם זו תכלית לשכב במטה
בעצלות, ולא לעשות שום דבר?! הלא תפל בנפילה
שאינ לה סמיכה, כי רב המשגעים נשתגעו רק על-ידי
העצלות והבטלה, ששכבו במטה ביאוש ובדפאון חזק,
ראה לקחת את עצמך בידיך ברגע זה, ותצא מהמטה,
ותרגיל את עצמך לדבר עמו יתברך, אשר הוא יתברך
מלא כל הארץ כבודו, כי אין שום מציאות בלעדיו
יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ואף שאין
מי שיבין אותך וכו', ואין מי שרוצה לתת לך תשומת
לב וכו', מה בכך?! אתה לך בזריזות, וברח לך רק
אליו יתברך, כי רק הוא יתברך יכול לעזור לך, ורק
הוא יתברך מבין אותך, ורק הוא יתברך אוהב אותך,
ואף שמרב עצבות ויאוש ודפאון נדמה לך כאלו כל
העולם אחרים, וכאלו כל העולם שונא ורודף אותך,

כְּשֶׁתִּזְכֶּה לְהִכְנִיֵס בְּדַעְתְּךָ יְדִיעָה זוֹ — שְׂאִינְךָ צָרִיךְ אֶת
 שׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, רַק אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְרַק
 הוּא אוֹהֵב אוֹתְךָ, וְרַק הוּא מִבִּין אוֹתְךָ, אִזּוּ בְּאַמַּת תִּפְגֹּס
 בְּךָ מִדַּת הַשְּׂמִיחָה וְהַזְרִיזוּת, וְתִקּוּם מִתְּרַדְמַת הַשְּׁנָה
 וְהַעֲצָלוּת וְהַעֲצָבוּת שֶׁנִּכְנָסוּ בְּךָ; וְלִכֵּן רֵאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי
 הַיָּקָר, לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעֲוֹלָם לְבָרַח אֵלָיו
 יִתְבָּרֵךְ, וְלִהְתַּחֵיל לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ
 אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, וְאִף שְׂאֵנִי יוֹדֵעַ שְׂמֵרֵב יֵאוּשׁ
 וְדַכָּאוֹן וְעֲצָלוּת, שְׂאֵתָה מְסַבֵּב בָּהֶם, נִדְמָה לָּךְ כְּאֵלוֹ
 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכַעַס וּבְרָגִז עֲלֶיךָ, וַיֵּשׁ לָּךְ קִשְׁיוֹת
 וְסִפְקוֹת עֲלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה בְּעֲצָמוֹ מֵה שֶׁהוֹרֵס אוֹתְךָ, כִּי
 אֵי אֶפְשָׁר לִפְלֵ בְּעֲצָלוּת וּבְדַכָּאוֹן, כִּי אִם כְּשֶׁנִּדְמָה לוֹ
 כְּאֵלוֹ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹנֵא אוֹתוֹ, וּכְאֵלוֹ אֵינוֹ צָרִיךְ
 אוֹתוֹ, אֲשֶׁר בְּאַמַּת זֶה אֵינוֹ נִכּוֹן, כִּי הֲרִי הוּא יִתְבָּרֵךְ
 מִחֲמִידָה, מִהֵיָּה וּמִקְיָם אוֹתוֹ, וּבִלְעָדָיו יִתְבָּרֵךְ לֹא הָיָה
 לָּךְ קִיּוֹם כָּלֵל, יוֹתֵר טוֹב לָּךְ לְבָרַח מִכָּל מִינֵי בְּנֵי-אָדָם
 הַשׁוֹבְרִים אוֹתְךָ, וְאוֹמְרִים לָּךְ, שְׂאֵיִן לָּךְ כְּבָר תִּקְוֶה
 וּמְנוּס, וּמִכָּל שְׂכֵן אֵלוֹ הַרְשָׁעִים וְקִלֵּי הָעוֹלָם, הַכּוֹפְרִים
 וְהַאֲפִיקוֹרְסִים, הַכּוֹפְרִים בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, מִהֶם תִּבְרַח כְּמוֹ
 שְׁבוֹרְחִים מֵאֵשׁ שׁוֹרֵף, כִּי דִיְקָא עַל יָדָם נִפְלְתָ בְּמִקּוּם
 שְׁנִפְלְתָ, רֵאֵה לְקִיָּם מֵה שְׂאֵמֵר הַחֲכָם מִכָּל אָדָם (מִשְׁלֵי
 ו, ב — ה): "נוֹקֶשֶׁת בְּאִמְרֵי-פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי-פִיךָ,

עֲשֵׂה-זֹאת, אִפּוֹא, בְּנִי, וְהִנְצִל, כִּי בָאתָ בְּכַף-רַעַף, לְךָ
הַתְּרַפֵּס וְיָרֵב רַעֲיָךְ, אֵל תִּתֵּן שָׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה
לְעַפְעַפְיָךְ, הִנְצִל כַּצְּבִי מִיָּד, וּכְצַפּוֹר מִיָּד יִקּוּשׁ" וְגוֹ';
כִּי כָל הַצָּרוֹת שְׁלָךְ הֵן רַק שֶׁהַפְּלִטָּה מִפִּיךָ דְּבוּרִים נִגְדוּ
יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִלְכְּדָתָ בְּרִשְׁתָּ כְּזוֹ שָׁבָה נִלְכְּדָתָ —
עֲצָלוּת וּמְרִירוֹת, יֵאוּשׁ וְדַכְּאוֹן, אֲשֶׁר בְּאַמַּת הוּא הַכֹּל
עֲצַת הַיֵּצֵר, הַרוֹצֵה לְהִרְסֵ אוֹתְךָ לְגַמְרִי, וּבְאַמַּת הוּא
יִתְבָּרַךְ אֵב הַרְחָמִים, וְרוֹצֵה בְּתִשׁוּבָתְךָ, וְחַפֵּץ לְעֶזֶר לְךָ
— אִם רַק תִּטֶּה אֶת לְבָבְךָ אֵלָיו, וְתִבְרַח אֵלָיו יִתְבָּרַךְ,
וְאִז תִּרְאֶה אֵילֹו נְסִים נִגְלִים יַעֲשֶׂה עִמָּךְ; אֲשֶׁרִי הַשׁוֹמֵעַ
אֶת דְּבָרִי, וּמְקַיֵּם בְּאַמַּת, וְאִז טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְכָא לְנִצַּח
נִצָּחִים.

ה.

רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְבָרַח מִכָּל מִינֵי לְצִים
וּמִינִים, כּוֹפְרִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים, הַמְּדַבְּרִים עָלָיו יִתְבָּרַךְ
עֲתָק בְּגִאָוָה וְבוֹז, כִּי הֵם מְכַנְּסִים יֵאוּשׁ וְדַכְּאוֹן, עֲצָלוּת
וּמְרִירוֹת בְּתוֹךְ הָאָדָם, כִּי עַל-יְדֵי כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוֹת
גּוֹרְמִים תִּהְיֶה וְבִהְיֶה וְחֻשֶׁן עַל-פְּנֵי תִהְיוּם, כִּי אֵלוֹ
הָאֱתֵאִסְטִים, אֲשֶׁר כּוֹפְרִים בְּכֹל, רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, עוֹלָמָם
הוּא עוֹלָם שֶׁל תִּהְיֶה וְבִהְיֶה וְחֻשֶׁן עַל פְּנֵי תִהְיוּם, וְעַל-כֵּן
הֵם בְּתוֹךְ תוֹכְם מְמַרְמְרִים וּמְלֵאִים יֵאוּשׁ וְדַכְּאוֹן, וְאִךְ

שֶׁבַּפְּנֵי הֵם מְרֵאִים לָךְ כְּאִלּוּ הֵם הִכִּי מְאֹשְׁרִים בְּחַיֵּיהֶם, וְכֵאלּוּ אֵין עֲלֵיהֶם שׁוֹם עַל, תִּלְעַג לָהֶם, כִּי אֵיךְ אֶפְשָׁר לְחַיּוֹת וּלְהַרְגִישׁ חַיִּים אֲמִתִּיִּים, חַיִּים בְּרוּכִים וְנִעִימִים בְּעוֹלָם שֶׁל תְּהוּ וְכֵהוּ?! לֹא-כֵן מִי שֶׁזֹּכֶה לְאַמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְיִודַע שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה דְּבָרִים, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהִבִּין — כָּל זְמַן שֶׁהוּא מְלַבֵּשׁ בְּלָבוֹשׁ הַגִּשְׁמִי וְהַחוּמְרִי, שֶׁהוּא נִמְצָא בּוֹ, וּמְכַל שֶׁכֵּן כְּשֶׁקְלָקֵל בְּרִיתוֹ וְשִׁפְךְ זֵרְעוֹ לְבִטְלָה, רַחֲמָנָא לְצַלָן, וְטַמָּא אֶת מַחוֹ בְּכָל מִינֵי זְהָמוֹת שֶׁל נְאוּף, שְׁקוּץ וְתַעֲוִב, וּפְטָם אֶת עֲצָמוֹ בְּאֲכִילַת טְרֵפוֹת וּנְבִלוֹת, וְעָבַר עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, רַחֲמָנָא לְצַלָן, וְכוּ', אֵיךְ יִבִּין מַחוֹ הַמְּלַכְלֵךְ וְדַעַתוֹ הַפְּגוּמָה וּלְכַבּוֹ הָעֵקֶם בְּדְבָרִים רוּחָנִיִּים?! אֵלֶּא הֵהֱכִיחַ לְחִזּוֹק אֶת עֲצָמוֹ קֹדֶם בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה — לְהֶאֱמִין בּוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, וְלִידַע, אֲשֶׁר הוּא יִתְבַּרֵךְ מְחִיָּה, מְהִיָּה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וַיִּצִיֵּת אֶת הַחֲכָמִים הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁמְסֵרוּ אֶת נַפְשָׁם עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְטָהְרוּ וְזָכְרוּ אֶת עֲצָמָם וְאֶת גּוּפָם, עַד שֶׁזָּכְרוּ לְמָה שֶׁזָּכְרוּ כָּל אֶחָד כְּפִי יִגִּיעַתוֹ וְטָרַחְתּוֹ בְּשִׁבִיל הַקְּדוּשָׁת-בְּרוּךְ-הוּא, וְהֵם הִשִּׁיגוּ אֶת הָאֱמֶת — אֵיךְ שְׂאֵין בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, וְדוּמָם, צוּמָח, חֵי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמֵי חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְהוּא יִתְבַּרֵךְ מְלַבִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּתוֹף הַבְּרִיאָה, אֲשֶׁר זֶה עֶקֶר הָאוֹר

והחיות והתקנה, ומי שָׁדַר בְּעוֹלָם הָאָמוּנָה הַקְדוּשָׁה, ויודע וצופה ומביט, איך שֶׁהוּא יתְבַרֵךְ מְסַבֵּב אוֹתוֹ, כִּי מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהוּא נִמְצָא בְּתוֹךְ הָאוֹר, אֲזַי חֲיִיו חַיִּים אֲמִתִּיִּים, חַיִּים נְצַחִיִּים, חַיִּים בְּרוּכִים וְחַיִּים נְעִימִים, כִּי אֵין לָךְ עוֹד חַיִּים יוֹתֵר טוֹבִים מִחַיֵּי הָאָמוּנָה הַקְדוּשָׁה, וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְבָרַח מִכָּל מִינֵי פְתוֹת שֶׁל מִינִים וְכוּפְרִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים הַמְצוּיִים עֲכָשׁוּ בְּעוֹלָם בְּכָל מִינֵי שְׁמוֹת נְרָדָפִים, הַמְסֻתוּבָבִים בְּאֶרְצֵנוּ הַקְדוּשָׁה, וְהֵם מְסֻטָּרָא דְעַרְבֵי רַב, שֶׁהֵם כּוּפְרִים גְּמוּרִים, אֲתֵאִיסְטִים, אֲשֶׁר עוֹלָמָם הוּא תְהוּ וְבֵהוּ, וְחֻשְׁךָ עַל-פְּנֵי תְהוֹם, וְהֵם מְשַׁקְצִים וּמְתַעֲבִים בְּכָל מִינֵי תַאֲוֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת, וּמְפַקְרִים לְגַמְרֵי, וְאֵינָם מְתַחֲשָׁבִים עִם חַיֵּי בְנֵי-אָדָם, וְהֵם הַמְכַנְיָסִים עֲצָבוֹת וְעֲצָלוּת בְּתוֹךְ אֵלוֹ הַהוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, יוֹתֵר טוֹב לָךְ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְבָרַח אֶל צְדִיקִים אֲמִתִּיִּים, אֲשֶׁר זְכוּ לְזַכֵּךְ אֶת עֲצָמָם וְאֶת גּוּפָם, וְקִדְּשׁוּ וְטַהֲרוּ אֶת מַחְסָם, וְזָכוּ לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם תְּמִיד דְבוּקִים בּוֹ יתְבַרֵךְ, וְהֵם מְלֵאִים אוֹר וְחַיּוֹת וְזִיו וְנֵעָם, וְעוֹלָמָם הוּא עוֹלָם הַחַרוּת, וְאֵם תִּזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם, אֲזַי הֵם יִמְשִׁיכוּ גַם עֲלֶיךָ אוֹר וְחַיּוֹת וְעַרְבוֹת וְנֵעָם וְזִיו, וְתִזְכֶּה לְהִיּוֹת זְרִיז וּמְצַלַּח בְּכָל מַעֲשֶׂיךָ, וְתִהְיֶה תְּמִיד שֹׁשׁ וְשִׂמְחָה עַל נֵעָם חֻלְקֶךָ, וְאֶף פַּעַם לֹא תִהְיֶה שְׂרוּי

בספיקות ובעצבות ובעצלות, וזכר כלל זה, כי תצטרך
את זה לכל ימי חייך.

ו.

ראה, אהובי, בני היקר, להרגיל את עצמך במדת
הזריזות, כי הזריזות מכנסת בלב האדם תשוקה וחיות
לחיות ולבנות ולהמציא המצאות חדשות בזה העולם,
ותמיד יש לו תכניות איך לעזור לזולתו, ואיך להשתדל
ליפות יותר את חזיו בן בגשמי ובין ברוחני, לא-כן
העצל, עליו אמר החכם מכל אדם (משלי יט, טו):
"עצלה תפיל תרדמה" וגו', "טמן עצל ידו בצלחת
גם אל פיהו לא ישיבנה" (שם יט, כד); כי העצלות
הורסת את האדם לגמרי, ומכנסת בו יאוש ודכאון, עד
שנדמה לו כאלו כל העולם חרב בעדו, ומה גם מרב
עצבותו ועצלותו חושב מחשבות איך להרס ולשבר
ולקלקל וכו', כי אינו חפץ בחזיו, רחמנא לצלן; ועל-כן
ראה, אהובי, בני, מה לפניהך, וקח את עצמך בדיקה,
ותדע, כי יש לך כחות עצומים להפוך את כל העולם,
ולגלות לפנייהם את אמתת מציאותו יתברך, ולקרב את
כל העולם כלו אליו יתברך, כי כל בר ישראל, יש
אצלו כחות עצומים, מאחר שנשמטו נאצלה מעולם
האצילות עצם אלקותו יתברך, וירדה אל זה העולם

בְּהִתְלַבְּשׁוֹת גּוֹף עָכוּר וְעוֹלָם גִּשְׁמִי וְחוֹמְרִי, אֲשֶׁר מְלֵא
הַסְּפָרוֹת, וְאִם אֵינּוּ בְּטָלָן, רַק לֹקַח אֶת עֲצָמוֹ בְּיָדוֹ, אֲזִי
לֹא רַק שְׂיָכוֹל לְהָאִיר עַל עֲצָמוֹ עֲצָם עֲצָמִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ
יִתְבָּרֵךְ, אֲלֵא גַם יָכוֹל לְבָנוֹת וּלְקַרֵּב אֶת כָּל הָעוֹלָם
כְּלוֹ אֱלֹיו יִתְבָּרֵךְ, וּלְהוֹרִיד אֶת שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּזֶה
הָעוֹלָם, וְדַבֵּר זֶה תְּלוּי כְּפִי מִדַּת הַזְּרִיזוֹת, וּמִי שְׁזָרִיז
בְּאַמֶּת, אֲזִי הוּא תָּמִיד רֵץ וְחַפֵּץ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנּוֹ,
וְרוֹצֵה לַעֲזֹר לְזַלְתּוֹ, וּמְצַלִּיחַ.

ז.

רְאֵה, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְחַזֵּק אֶת עֲצָמְךָ עַל כָּל מָה
שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְאֵל תִּפְּל בְּיָאוּשׁ, כִּי הֵיאֻשׁ בָּא מֵעֲצָלוֹת
וְעֲצָבוֹת, וְכָל מִי שְׁזָרִיז בְּיוֹתֵר, זוֹכֵה לְהִיּוֹת תָּמִיד שֶׁשׁ
וְשִׂמְחָה וּמְצַלִּיחַ בְּדַרְכּוֹ, לֹא-כֵן מִי שֶׁהוּא עָצוּב וְשׁוֹרֵה
בְּדַכָּאוֹן, שָׂאז הוּא תָּמִיד עָצֵל; וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֱהוּבִי,
בְּנֵי הַיָּקָר, לְחַזֵּק אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבְּעוֹלָם,
וְאִין זֶה עֲצָה לְחִיּוֹת כְּךָ בְּמַרְירוֹת וּבְעֲצָלוֹת, כִּי אֵל
שׁוֹם דְּבָר לֹא תִגִּיעַ עַל-יְדֵי-זֶה, רַק תִּכְנַס יִשָּׁר בְּשִׂאוֹל
תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתִיו עוֹד בְּחַיִּיךָ, כִּי הָעָצֵל שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ
כְּפָגַר מֵת, וּמִתְיָאֵשׁ מִחַיָּיו, וּמְרִים וּמְרוֹרִים לוֹ הַחַיִּים,
וְאֵף אֶחָד לֹא מִסְתַּכֵּל עָלָיו, וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֱהוּבִי, בְּנֵי
הַיָּקָר, לְקַחֵת אֶת עֲצָמְךָ בְּיָדְךָ, וְתִדַּע שֶׁהַחַיִּים שֶׁל

הָאָדָם מְלֵאִים נְסִיוֹנוֹת קָשִׁים וּמְרִים, וְעָקֵר גְּדֹלַת הָאָדָם
 הוּא כְּפִי מִדַּת זְרִיזוֹתָו: אִם הוּא זְרִיז, אֲזִי הוּא תָּמִיד
 נְשֹׁכֵר, וְאִם הוּא עֲצֵל, אֲזִי הוּא תָּמִיד מִפְּסִיד, כִּי עָקֵר
 הֵהָפֵסֵד לְאָדָם הוּא עַל-יְדֵי עֲצָלוּת, שְׂבָאָה מִיֹּאֵשׁ,
 וְעָקֵר הֵהָצֵלְחָה בָּא מִזְרִיזוֹת; וְעַל-כֵּן רֵאָה לְהִיּוֹת זְרִיז,
 וּתְחַזֵּק אֶת עֲצָמָךְ עַל כָּל מָה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְאִז תִּרְאֶה
 נְסִים נְגָלִים, שְׂיַעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

ח.

רֵאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְחַזֵּק אֶת עֲצָמָךְ לְהִיּוֹת
 זְרִיז בְּכָל מַעֲשֶׂיךָ, כִּי הַזְרִיזוֹת הֵיא יְסוּד וְעָקֵר גְּדוֹל
 בְּחַיֵּי הָאָדָם בֵּין בְּגִשְׁמֵי וּבֵין בְּרוּחָנִי, וְאִם אַתָּה רוֹאֶה
 אָדָם שְׂמֵצְלִיחַ בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת, תִּדַּע שֶׁהוּא
 מְטָבְעוֹ אִישׁ זְרִיז, וּבְגִשְׁמִיּוֹת רוֹאִים, אֲשֶׁר הַזְרִיז תָּמִיד
 זְרִיז, וְתָמִיד עָסוּק בְּאִיזָה עֵסֶק, וְרֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּתוֹךְ
 הָעֵסֶק, עַל-יְדֵי-זֶה בְּאֵמֶת מְצָלִיחַ, כִּי עָקֵר הֵהָצֵלְחָה
 בְּגִשְׁמִיּוֹת הוּא כְּפִי מִדַּת הַזְרִיזוֹת שָׁבוּ, וּכְמוֹ-כֵן הוּא
 בְּרוּחָנִיּוֹת, אִם אַתָּה רוֹאֶה שְׂאָחֵד מְתִיגֵעַ בְּתַפְלָה,
 וּמְתַפְּלֵל בְּדַבְּקוֹת אֲמִתִּית, וְאָחֵד לוֹמֵד הַרְבֵּה תוֹרָה,
 וּמְקַיֵּם אֶת הַמְצוּוֹת בְּהַתְּלַהֲבוֹת גְּדוֹלָה, תִּדַּע שֶׁהוּא
 מְטָבְעוֹ זְרִיז, כִּי הָעָקֵר וְהַיְסוּד בְּעַבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 הוּא הַזְרִיזוֹת, וּכְפִי מִדַּת הַזְרִיזוֹת שְׂבָאָדָם, כֵּן הוּא זוֹכֵה

להצלחה בין ברוחני ובין בגשמי, ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, לעשות כל מיני פעולות שבְּעוֹלָם, שתהייה זריז גדול, ואז תראה ברכה והצלחה בכל מעשה ידיך, ואף שאני יודע, שקשה וכבד לך להגיע אל מדת הזריזות, תרגיל את עצמך בכל יום ובכל שעה לזרוז את עצמך הן בגשמיות — לעשות את מעשיך בזריזות, והן ברוחניות — לעשות ולקיים וללמד בזריזות, ואז תצליח דרכך.

ט.

ראה, אהובי, בני היקר, לחזק את עצמך מאד בכל מה שעובר עליך, ותברח מכל מיני עצבות ועצלות, אשר הורסת את האדם לגמרי, וכפי שהאדם זוכה להיות זריז בכל עניניו, כמו-כן הוא זוכה להצליח בכל עניניו, ולהפוך — כפי שהוא מתעצל בכל עניניו, כן הוא מפסיד בכל עניניו, ועל-כן ראה להיות חכם, ותהייה זריז בכל עניניך, ואז תמיד תהצלחה תרוץ אחריך.

י.

אהובי, בני היקר! רבנו ז"ל גלה לנו: אף-על-פי שהאדם צריך להיות זריז גדול מאד מאד בעבודת השם

יתברך, להזדרז מאד בכל עת ובכל שעה לעשות הרבה
 בעבודת השם יתברך, כי העקר הוא העשייה — ללמד
 הרבה, ולעשות מצוות הרבה, ולהתפלל ולהתחנן
 הרבה, ולשפוף לבו לפניו יתברך בתמימות ובפשיטות,
 ולעשות בעבודת השם יתברך מה שישכול לעשות, עם
 כל זאת צריכים דעת ושכל גדול לידע איך להתנהג עם
 מדת הזריזות, זאת אומרת שאל תבהל מפני זה לומר:
 "מתי אוכל לקיים אחת מהנה — מכל הענינים הללו,
 ולקדש את עצמי בכל הקדשות, ולהצליח בדרךי",
 כי צריך לבל יהיה מבהל לחטף הכל בבת אחת, רק
 ילך בנחת ובהדרגה מעט מעט, ולא שיהיה מבהל
 ומבלבל, שרוצה לקיים ולחטף הכל בבת אחת, ומחמת
 זה מתבלבל לגמרי, כמו שיש בשורפה, חס ושלום,
 שמחמת הבהלה, חוטפים מה שלא צריכים, רק צריך
 לנהג בהדרגה ובנחת מעט מעט, ואם לפעמים אין
 האדם יכול לעשות כלל בעבודת השם, מה לעשות?
 אנס רחמנא פטריה (בבא קמא כה:), וירגיל את עצמו
 לכסף ולהתגעגע ולהשתוקק תמיד אליו יתברך, כי
 ההשתוקקות והכסופים בעצמם הם דברים גדולים
 מאד, ורחמנא לבא בעי (סנהדרין קו:), וכל זה נוהג
 ברוחניות, שצריכים לדעת, שאף שיש כל-כף הרבה
 לעשות, עם כל זה צריכים לידע איך להתנהל עם

הזריזות, וכן הוא בגשמיות, שאף שהאדם צריך להיות זריז מאד מאד, ולידע שחבל על הזמן, ויכולים עם הזמן היקר להצליח מאד מאד, וחבל על כל רגע ורגע שמבזבזים, עם כל זאת לא בכל פעם הולך כמו שהוא רוצה, על-כן צריכים לחכות הרבה, ואז בשעה שהאדם מחכה, אסור לו להשבר משום דבר, וכשידע דבר זה, אז דיקא יצליח, על-כן, אהובי, בני היקר, ראה לחקק בדעתך כמו שנאמר בדברינו מענין הזריזות — איך שהאדם צריך להיות זריז בעניניו בין בגשמי בין ברוחני, ואז באמת תצליח דרכך, ותהיה איש מצלח; אשרי מי ששומע לי, ואז טוב לו בזה ובבא לנצח נצחים.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

אף-על-פי שהאדם צריך להיות זריז גדול מאד מאד בעבודת ה', להזדרז מאד בכל עת ובכל שעה לעשות הרבה בעבודת ה', כי עקר הוא העשייה, ללמד הרבה ולעשות מצוות הרבה, ולהתפלל ולהתחנן הרבה לשפוף לבו לפניו יתברך וכיוצא בזה שאר עניני עבודת ה', אף-על-פי-כן אל תהי נבהל, כשאתה רואה בספרים קדושים עניני עבודות הרבה, אל תהי נבהל מפני זה לאמר מתי אוכל לקיים אחת מהנה מפל הענינים הללו, מפל שפן פלם צריך לבל יהיה מבהל לחטף הפל בבת אחת, רק לילך בנחת ובהדרגה מעט מעט, ולא שיהא מבהל ומבלבל שרוצה לקיים ולחטף הפל בבת אחת, ומחמת זה נתבלבל לגמרי. כמו שיש בשרפה, חס ושלום, שמחמת הבהלה חוטפין מה שאין צריכין, רק צריך לנהג בהדרגה בנחת מעט מעט, ואם לפעמים אין האדם יכול לעשות כלל בעבודת ה' — מה לעשות, אנס רחמנא פטרה (בכא קמא כה:), וירגיל עצמו לכסף ולהתגעגע ולהשתוקק תמיד אליו יתברך, כי ההשתוקקות והכסופין בעצמם הם דברים גדולים מאד, ורחמנא לבא בעי (זהר שמות קסב.).

(שיחות ה"ן, סימן כז)

קוֹנְטֵרַס

תְּהִיָּה מְרֻצָּה

יִחְזַק אֶת הָאָדָם, שְׂיִקְבֵּל כָּל הַבָּא עָלָיו בְּשִׂמְחָה, וְיִהְיֶה
מְרֻצָּה עִם הַכֹּל, וְאִזּוּ דִּיקָא יִחְיֶה חַיִּים טוֹבִים, עֲרֻבִים
וְנִעְיָמִים, וְיַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם.

*

בְּנוֹי וּמֵיֶסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי
רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ,
רַבִּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגֵּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תְלַמִּידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִים לִיָּה

רַבִּי נֶתָן מְבַרְסֵלָב, זְכוּתוֹ יִגֵּן עָלֵינוּ,

וּמְשָׁלֵב בְּפִסְוִקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדַפּוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֵסֵלָב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: כָּל אָדָם צָרִיף
לְהִיּוֹת מְרַצָּה בְּמָה שְׁיִישׁ לוֹ, כִּי צָרִיף
לְחַקֵּק בְּדַעְתּוֹ הַיָּטִב הַיָּטֵב, שְׁלֹא כָּל
מָה שְׁרוּצָה — מְקַבֵּל, וְלֹא כָּל מָה
שְׁמְקַבֵּל — רוּצָה, וְעַל-כֵּן עַל כָּל
אָדָם לְהִיּוֹת מְרַצָּה בְּמָה שְׁיִישׁ לוֹ.
(אמרי מוהר"א"ש, חלק ב', סימן תעא)

קוֹנְטֵרַס

תְּהִיָּה מְרֻצָּה

.א

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם
עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד כָּל מִינֵי צְרוּת וְיִסּוּרִים, מְרִירוֹת
וְהִרְפָּתָקָאוֹת, כָּל אֶחָד כְּפִי עֲנִינּוֹ, וְהַכֹּל כְּדֵי לְנִסּוֹת
אוֹתוֹ, וְלִרְאוֹת אֵיךְ יַחֲזִק אֶת עֲצָמוֹ בְּאַמוּנָה פְּשוּטָה בּוֹ
יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא יִהְרָהֵר אַחַר דְּרָכָיו יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-כֵּן, אֲהוּבִי,
בְּנֵי, "תְּהִיָּה מְרֻצָּה" מְכַל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְתַדַּע כִּי
הַכֹּל לְטוֹבָתְךָ, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ רוֹצֵה לִרְאוֹת אֶל מִי
תִּפְנֶה בְּעֵת צְרוּתֶיךָ וְיִסּוּרֶיךָ וּמְכַאוֹבֶיךָ, וְצָרִיךְ שְׁתַּדַּע,
כִּי אִם הָאָדָם מַחֲזִיק מֵעֲמֵד בְּעֵת צְרוּתוֹ וְיִסּוּרָיו הַקָּשִׁים
וְהַמְּרִים, וּבוֹרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, מֵעֲלָתוֹ גְּדוּלָה וּשְׂכָרוֹ
הַרְבֵּה מְאֹד, וְשׁוֹם מְלֶאֶךָ וְשׁוֹם שְׁרָף אֵינָם יְכוּלִים לְעַמֵּד
בְּמַחֲצָתוֹ, וְאֵף שְׁזֶה נִסְיוֹן קָשֶׁה וְכָבֵד מְאֹד מְאֹד, כִּי

עוברים על האדם יסורים מרים וקשים עד מאד, עד שיכול לנשף חתיכת עץ מרב יסוריו הקשים והמרים, או שיכול להשתגע לגמרי, חס ושלום, מרב צרותיו והרפתקאותיו, ועם כל זאת אם הוא מחזיק מעמד, והוא מרצה מכל מה שעובר עליו, ואומר "צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו" (תהלים קמה, יז), "צדיק הוא ה' כי פיהו מריתי" (איכה א, יח), "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט", "אל אמונה ואין עול, צדיק וישר הוא" (דברים לב, ד). אין לתאר ואין לשער מעלתו בשמים, כי מתפארים למעלה בכל העולמות עם האדם הזה, איך שהוא נשאר חזק ואמיץ באמונה בו יתברך, אשרי לו!

ב.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר בזה העולם מנסים את כל אדם בכל מיני נסיונות, כל אחד כפי בחינתו, כפי מדרגתו וכפי שרש נשמתו, והכל כדי לראות מה יעשה בעת צרותיו ובעת שעוברים עליו משברים וגלים, כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה, מהנה ומקים את כל הבריאה בלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, והוא יתברך מנהיג

אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאוֹה
מְאֹד, וּבְדַרְךָ נַעֲלַמְת וְנִסְתַּרְת מֵעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת, וְעַל-כֵּן
רַב הָעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לְהִבִּין אֶת הַנְּהַגְתּוֹ יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל,
וּמִזֶּה בָּא, שְׁנֹכְנָסִים בָּרַב בְּנֵי-הָאָדָם קִשְׁיוֹת וְסִפְקוֹת
עָלָיו יִתְבָּרֵךְ, עַד שֵׁשׁ כָּאֱלוֹ שְׁכוּפָרִים לְגַמְרִי, רַחֲמָנָא
לְצַלָן, מְרַב צְרוּתֵיהֶם וְיִסּוּרֵיהֶם וּמְכַאוּבֵיהֶם, שְׁעוֹבְרִים
עֲלֵיהֶם, כִּי הַכֹּל נַעֲלָם וְנִסְתָּר מֵהָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם;
וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, אֶהוּבִי, בְּנִי, מֵהַ שְׁעוֹבֵר —
צְרוּת וְיִסּוּרִים, מְרִירוֹת וּמְכַאוּבִים, מְרִיבוֹת וּבְלִבּוּלִים,
חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וְעִגְמַת נַפֶּשׁ, רְאֵה לְסִלֵּק אֶת דַּעְתְּךָ
לְגַמְרִי וְ"תִהְיֶה מְרַצָּה" מְכַל הַבָּא עָלֶיךָ, וְתִאֲמִין
בְּאִמוּנָה אֱמֵתִית, אֲשֶׁר בּוֹדְאֵי הַכֹּל לְטוֹבָתְךָ הַנְּצַחִית,
כְּדִי לְתַקֵּן שְׂרֵשׁ נִשְׁמָתְךָ, וּכְדִי לְהַשְׁרוֹת שְׂכִינַת עֲזֵר
יִתְבָּרֵךְ עָלֶיךָ, כִּי אֵין הַשְׂכִּינָה שׁוֹרָה אֶלָּא עַל לֵב נִשְׁפָּר
וְנִדְכָּה (עֵינֵי בִזְהַר תְּרוּמָה קִנַּח:); וְלִכֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנִי,
לְהִיּוֹת חָכֶם, וּבָעֵת צְרוּתֶיךָ וְיִסּוּרֶיךָ הַקָּשִׁים וְהַמְּרִים,
אַל תִּהְרַהֵר אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאַל תִּבְלָבֵל עֲצָמְךָ מִשׁוּם
בְּלִבּוֹל שְׁבַעֲוֹלָם, וְאַל תִּשִּׂים לֵב אֶל כָּל אֱלוֹ הַמְּבַלְבְּלִים
דַּעְתְּךָ וְרוּצִים לְהַפִּילָךְ, אֶלָּא בְּרַח לָךְ אֱלֹהֵי יִתְבָּרֵךְ,
וְתִרְגִּיל אֶת עֲצָמְךָ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ כְּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ
אֶל רֵעֵהוּ וְהִבִּין אֶל אָבִיו בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלָךְ, כְּפִי שְׁאֵתָה
רְגִיל לְדַבֵּר בָּהּ, וְתִדַּע וְתִאֲמִין, אֲשֶׁר בּוֹ בְּרַגַע שְׁעוֹבֵר

עליך מה שעובר, ואתה מחזק את עצמך, ואתה מרצה מהכל, ובא אליו יתברך בלב נמך, בלב נשבר ונדכה, אין לתאר ואין לשער איזה אור, איזה זיו ואיזה נעם ימשך אז על נשמתך, אם רק תחזיק מעמד. ותדע, אהובי, בני, שרב רבם של כל הצדיקים שהיו כבר בזה העולם, לא זכו ולא הגיעו אל מדרגתם הגבוהה והנשגבה, אלא על-ידי שהחזיקו מעמד בעת שעברו עליהם צרות ויסורים ומכאובים, כי גם עליהם עברו כל מיני מרירות ויסורים, מחלקת ומריבות: אבינו הראשון אברהם התנסה בעשרה נסיונות קשים ומרים, ואף-על-פי-כן החזיק מעמד וברח יותר אליו יתברך, וכן יצחק אבינו סבל מה שסבל, ועם כל זאת היה מוכן למסור את נפשו אליו יתברך, וכבר פשט את צנארו להשחט בשבילו יתברך, וכל ימיו סבל חרפות ובזיונות מבנו עשו, שהיה רוצח ושופך דמים וכו', ועם כל זאת חזק את עצמו, ובא אל בטול אמת אליו יתברך, עד שלא היתה לו שום הסתכלות בזה העולם כלל, וכן יעקב אבינו סבל כל ימי חייו צרת עשו, שרצה להרג אותו, צרת לבן שנצל אותו, צרת יוסף, צרת דינה, צרת שמעון וצרת רחל וכו' וכו', ועם כל זאת תמיד ברח אליו יתברך, עד שנכלל לגמרי בו יתברך, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מגלה יח.):

מנין שְקראו הקדוש-ברוך-הוא ליעקב אל? שְנאמר (בראשית לג, כ): "ויקרא לו אל אלהי ישראל", ואבות העולם אברהם, יצחק ויעקב, על אף שעברו עליהם מרירות ויסורים, דינים ומכאובים קשים ומרים, הם החזיקו מעמד, וברחו יותר אליו יתברך, עד שנכללו לגמרי בו יתברך, וזכו שמזכירים אותם בכל יום — אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, כי דיקא כשאדם מחזיק מעמד בתקף מרירותו וצרותיו ויסוריו הקשים והמרים, שעוברים עליו, והוא מרצה מהם, כי יודע שהוא יתברך מנהיג את עולמו בהשגחה נוראה ונפלאה מאד בחשבון צדק דיקא, אז זוכה להיות נעשה כסא ומרכבה לאלקותו יתברך. ולכן ראה, אהובי, בני היקר, מה לפניך, ואל תקרא תגר בשעה שעוברים עליך צרות ויסורים קשים ומרים, רק תדם ותשתק במחשבתך ובדבורך, ואל תשאל שום קשיות עליו יתברך, רק תאמין שהכל לטובתך, ואז דיקא תזכה להגיע אל כל טוב אמתי ונצחי.

ג.

ראה, אהובי, בני היקר, להחזיק מעמד על כל מה שעובר עליך, ותמיד "תהיה מרצה" מכל מה שעובר עליך, ותדע ותאמין, כי הוא יתברך אב הרחמן, על

אף שעוברים עליך עכשו צרות קשות ומרות עד מאד, וכמעט שתשתגע מרב צרות, עם כל זה תדע, שבודאי רחמנותו יתברך גדולה ונשגבה עד מאד, ו"תהיה מרצה" בכל מה שעובר עליך, כי הוא יתברך יודע בודאי מה שהוא עושה, והוא רוצה ממך רק תפלה — שתיוחד לעצמך מקום פנוי שאין שם בני-אדם, ותפרש שיחתך אליו יתברך, ותדבר עמו יתברך באשר ידבר איש אל רעהו והבין אל אביו, ותדע ותאמין, אשר כל דבור ודבור שאתה מדבר עמו יתברך נשמע ונתקבל, וסוף כל סוף אחר הרע יבוא הטוב, ותזכה לחזות בנעם השם ולבקר בהיכלו, כי יתהפכו כל המרירות, הצרות והיסורים שלך לטובה, ותראה שהכל היה לטובתך הנצחית, כי על-פירב בשעה שעוברים על האדם צרות ויסורים קשים ומרים עד מאד, וכמעט שייצא מדעתו מרב צרותיו, נדמה לו כאלו יש עליו עוות הדין, וכאלו הקדוש-ברוך-הוא בכעס וברגז עליו, וכאלו הקדוש-ברוך-הוא אף פעם לא יעזר לו, אבל בשעה שהאדם מחזק את עצמו בכל מיני אפנים שבעולם, והוא מרצה בכל מה שעובר עליו, ובא אליו יתברך בלב נשבר ונדכה, ומספר לו את כל מה שעובר עליו, אז דיקא נתהפך הכל לטובה, ורואה איך שהרע והצרות והיסורים שעברו עליו, היו כסא לטוב ולחסד,

לקדשה ולאור שיזכה להם. וכלל זה תדע — כפי הטוב, האור והקדשה שמחכים לו, כמו-כן עוברים עליו קדם צער, יסורים ומכאובים קשים ומרים, ואשרי מי שמחזק את עצמו תמיד, והוא מרצה, ואז יזכה לכל טוב אמתי ונצחי.

ד.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר בזה העולם עובר על כל אחד ואחד משברים וגלים, והעקר לחזק את עצמו בכל מיני אפנים שבעולם, ולהשתדל לקבל את כל אשר בא עליו באהבה, ולהיות מרצה, כי בודאי יש בכל הצרות, המרירות והיסורים שלו כוונה עליונה ממנו יתברך, כי אחרת לא היה מקבל את זאת, ואף שגם ידיעה זו קשה מאד לקבל, כי מרב צרותיו של האדם, בשעה שעוברים עליו משברים וגלים, כמעט שיתפוצץ לגמרי, עם כל זאת אם רק רוצה להסתכל על האמת, ההכרח להודות במה שאמר החכם: "הסבלנות היא תחבולה למי שאין לו תחבולה", ואם תחקק בדעתך, אהובי, בני, דבורים אלו, תראה ותבין ותשפיל את אמתותם, כי באמת אין שום עצה אחרת בזה העולם, כי אם רק לברח אליו יתברך, ורק שם יכולים להושע, כי על-ידי שהאדם מרבה לבקש ממנו יתברך ברחמים

ובתחנונים, שיחוס וירחם עליו ויוציאו מהמיצר והצרה
 שנפל לתוכה, על-ידי התפלה והבקשה שיהיה חזק
 בהם בקביעות, זה בעצמו ירחיב את דעתו, ויזכה
 להבין, שהכל בידו יתברך, ויקבל את כל הבא עליו
 לטובה, ויהיה מרצה מכל מה שעובר עליו, ועל-ידי-זה
 יש לו לקנות, כי סוף כל סוף הכל יתהפך לטובה,
 אבל עליך לדעת, אהובי, בני היקר, שגם לקבל את
 זה צריכים רחמים רבים והתחזקות עצומה, כי בזה
 העולם עוברים על כל אחד משברים כאלו, שפבר אינו
 יודע מה לעשות עם עצמו מרב מרירותו, הרפתקאותיו
 ובלבוליו, ומזה בא, שנכנס בלב האדם להתאבד, חס
 ושלום, אשר באמת אין זו שום עצה, כי מי אמר
 לך, שאחר-כך יהיה יותר טוב, כי אנחנו יודעים אשר
 המאבד עצמו לדעת, אין לו חלק לעולם הבא (עין
 שמחות ב, א כעין זה), ואם-כן הוא מאבד גם את
 העולם הזה וגם את העולם הבא, ועל-כן מה שוים לו
 כל החיים?! ואף שמרב מרירות שעוברת על האדם
 לא אכפת לו שום דבר, זה בא לו רק מחמת קטנות
 וחסרון הדעת, כי מי שבאמת יודע בידיעת הבורא
 יתברך שמו, ויודע את יוחניות חיות אלקותו יתברך,
 ומשיג את האין סוף ברוך הוא, הוא יודע מרחוק
 מה נקרא שעשוע ותענוג העולם הבא, להנות מזיו

שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַרֵךְ, אֲשֶׁר כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּפִי יִגִיעֶתוּ, טָרַחְתוּ וְצָרוֹתָיו, יִסּוּרָיו וְהִרְפַּתְקָאוֹתָיו בְּזֶה הָעוֹלָם וְכוּ', וְכָפִי שְׂזוּכָה לְהַחֲזִיק מֵעֲמֵד וּמִחֲזֵק אֶת עֲצָמוֹ, כְּמוֹ-כֵן זוּכָה לְהַעֲשׂוֹת כְּלֵי לְקַבֵּל עֲרֵבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו, חֵיוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבַרֵךְ, וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנָיִךְ, וְ"תְהִיָּה מְרַצָּה" מִכָּל אֲשֶׁר בָּא עָלֶיךָ, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בּוֹדֵאֵי יִהְפֹךְ לָךְ הַכֹּל לְטוֹבָה.

ה.

רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְחֲזֵק אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, כִּי צָרִיךְ שְׁתַּדַּע שֶׁהוּא יִתְבַרֵךְ מִנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וּבְהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, וְאֵף שְׁמֵרֵב צָרוֹת וְיִסּוּרִים שְׁעוֹבָרִים עָלֶיךָ, אֵינְךָ יָכוֹל לְתַפֵּס וּלְהַשִּׁיג מַה וְלָמָּה וְכוּ', עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לְהֶאֱמִין בְּצַדִּיקִים הָאֱמֵתִיִּים וּבְתַלְמִידֵיהֶם, שְׁכָבֵר זָכוֹ לְמַה שְּׁזָכוֹ, וְהַשִּׁיגוֹ מַה שְּׁהַשִּׁיגוֹ, עַד שֶׁהוֹרִידוּ אֶת רַחֲמָנוֹתוֹ יִתְבַרֵךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, וְחִדְּשׁוּ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה הַשְּׂוִיִּים לְכָל נֶפֶשׁ, שֵׁשׁ בָּהֶם כַּח לְחֲזֵק וּלְאֲמִץ נֶפֶשׁ כָּל חַי, אֲפֵלוּ הַקָּטָן וְהַפְּחוּת וְהַיָּרוּד — אִם רַק יִטָּה אֲזַנּוֹ וְלִבּוֹ לְשֹׁמֵעַ אֶל דְּבָרֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים, אֲזוּ יִזְכֶּה לְצֵאת מִצָּרוֹתָיו וּמִמְצוּקוֹתָיו, אֵךְ עֵקֶר הַצָּרָה, שְׁנֹדְמָה לְאָדָם, שְׂאִין מִתְפֹּנְנִים אֵלָיו, הֵינּוּ שֶׁהוּא כָּבֵר נֶפֶל כָּל-כָּף.

שְׂאִין הַדְּבָרִים נוֹגְעִים לוֹ כָּלֵל, כִּי לִפְעָמִים כַּאֲשֶׁר
אָדָם שׁוֹמֵעַ אוֹ מְעִין בְּסִפְרִים, וְרוֹאֶה אֶת הַהִתְחַזְּקוֹת
שֶׁחֲזָקוֹ אוֹתָנוּ הַצְּדִיקִים הָאֱמֵתִיִּים וְתִלְמִידֵיהֶם הַבָּאִים
אַחֲרֵיהֶם, וְהוֹדִיעוּ לָנוּ שְׂאִין שׁוֹם יְאוֹשׁ בְּעוֹלָם, וְאָפְלוּ
אִם נָפַל כְּמוֹ שֶׁנִּפְל, רַחֲמָנָא לְצַלָן, אֶף-עַל-פִּי-כֵן הַשֵּׁם
אֲתוּ, עָמוּ וְאָצְלוּ, וְסָמוּךְ לוֹ, כִּי מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ,
וְגַם מִשֵּׁם מְצַפֶּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְתִשׁוּבָתוֹ בְּאִיזוֹ מְדֻרְגָה
שֶׁהוּא, אֵךְ מִחֲמַת חִלִּישׁוֹת הַדַּעַת שֵׁשׁ לוֹ מִמַּעֲשָׂיו
שֶׁאֵינָם טוֹבִים, כִּי יֵדַע אֵינִישׁ בְּנִפְשֵׁיהֶ, וְנִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא
גָּרוּעַ מִן הַכֹּל, וְלֹא עָלָיו נֶאֱמָרוּ הַדְּבָרִים הַלְלוּ, הַגֵּם
כִּי הַצְּדִיקִים בְּאָרוֹ בְּפִרוּשׁ, שֶׁהֵם מְדַבְּרִים אָפְלוּ עַל
הַגָּרוּעַ שֶׁבְּגָרוּעִים, אֶף-עַל-פִּי-כֵן נִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ הֵם
רוֹצִים רַק לְפִתּוֹת אוֹתוֹ וְלִהְסִיתוֹ, וְלִהְכַנֵּס עָמוּ בְּדֶרֶךְ
פְּשָׁרָה בְּעֵלְמָא, כְּדִי שְׁלֹא יִפֹּל עוֹד יוֹתֵר וְיִהְיֶה גָּרוּעַ
בְּיוֹתֵר, רַחֲמָנָא לְצַלָן, אֲבָל הָאֱמֵת הוּא יוֹדֵעַ בְּנִפְשׁוֹ
אֶת פְּחִיתוֹתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
רַחוּק מִמֶּנּוּ מְאֹד, וּכְבֹר אֲבָדָה תִּקְוֹתוֹ, חַס וְשְׁלוֹם,
וְכִיּוֹצֵא בְּחִלִּישׁוֹת וּבְנִפְלִלוֹת כְּאִלוֹ, שְׁרוּצָה הַבַּעַל דְּבָר
לִהְסִיתוֹ וְלִהְדִּיחוֹ מִדֶּרֶךְ הָאֱמֵת, אֲבָל אוֹתָם שָׁזְכוּ לְהַכְּלִיל
בְּתוֹךְ הַקְּבוּץ הַקָּדוֹשׁ הָאוֹחֲזִים עֲצָמָן בְּצַדִּיק הָאֱמֵת,
הֵם מְאֲמִינִים בְּאֱמֵת וּבְאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי כָּל דְּבָרֵי
הַצְּדִיק וְהַתְּחַזְּקוֹתוֹ, אֵינָם בְּדֶרֶךְ פְּשָׁרָה וּפְתוּי וְהִסְתָּה,

חס ושלום, רק כף היא האמת לאמתה, כי בגדל השגתם העצומה השיגו את האמת — אשר רבים רחמיו וחסדיו יתברך, עד אין חקר, והוא יתברך חושב מחשבות "לבלתי ידח מפנו נדח" (שמואל-ב יד, יד), אפלו מי שפבר נדח לגמרי, חס ושלום, וכל הדבורים שהצדיקים מחזקים אותנו ומנחמים אותנו ומעוררים ומקיצים אותנו, לידע כי עדין השם אתנו ובמקומנו ממש, כי מלא כל הארץ כבודו, לא מלבם הוציאו דברים אלה, רק הם דברי השם ממש, והוא יתברך בעצמו הודיע לנו הדבורים הקדושים הללו על-ידי הצדיקים ותלמידיהם הקדושים, שנשארו אחר הסתלקותם, לידע כי עדין השם יתברך עמנו בכל דור ודור, ולא יעזבנו לעולם, "עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ" (ישעיה סב, ז), ולעתיד לבוא יזכו לראות זאת בעיניו ממש, בבחינת (ישעיה מ, ה): "ונגלה כבוד השם וראו וכו', "כי פי השם דבר", ולכן ראה, אהובי, בני היקר, לחקק בדעתך, אשר כל דברי הצדיקים האמתיים ותלמידיהם סוכבים והולכים גם עליך, ובודאי אם תכניס את הדבורים האלו בתוך לבך, ותקים באמת, בתמימות ובפשיטות, אז תזכה להגיע בזה העולם אל מה שאתה צריך לזכות להגיע, ותזכה

להפוך את כל הירידות והנפילות לעליות גדולות, אשרי
מי ששם על לבו דברים אלו.

.ו

ראה, אהובי, בני היקר, לחזק את עצמך על
אף שנפלת עכשו בעמקי עמקים בשאול תחתית
ומתחתיו, ונכשלת במה שנכשלת וכו', אפלו בעברה
הכי גרועה וכו', כי רחמנותו יתברך גדולה עד אין
סוף, ובוודאי גם עליך הקדוש-ברוך-הוא מרחם, ויודע
מי הביא אותך למה שביא, ולכן הזהר שהמצפון לא
יהרס אותך, וראה לחזק את עצמך, ו"תהיה מרצה"
מכל מה שעבר עליך, ותדע כי גם שם במקומך,
במקום שאתה נמצא, גם שם מאיר אלופו של עולם,
ואף שיש לך קשיות על עצמך — מדוע אתה נופל
בכל פעם למקומות מגנים כאלו, ואתה נכשל במה
שנכשל, אף-על-פי שפבר קבלת על עצמך כל-כך
הרבה קבלות — לא לחזר אל הרע והטנוף והזהמה
שנלכדת בהם, עם כל זאת עליך לדעת, שאסור לך
להתיאש כלל, ואל תניח את עצמך פרגע, רק "תהיה
מרצה" מהכל, וחזר בתשובה אליו יתברך, כי מה
אתה יודע מאיזה מקום אתה נמשך, ומהיכן שרש
נשמתך, כי אנו רואים בחוש כמה אנשים שהיו

וְשָׁעִים גְּדוּלִים שָׁנִים רַבּוֹת, וְעָבְרוּ עֲבֻרוֹת חֲמוּרוֹת
 מְאֹד, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְאַחַר-כֵּן הִתְעוֹרְרוּ בְּתִשְׁבּוּבָה
 וְנַעֲשׂוּ בְּעָלֵי תִשְׁבּוּבָה גְּמוּרִים, כַּמּוּבָא כַּמָּה מִעֲשִׂיּוֹת
 כְּאַלְהַּ בְּגִמְרָא וּבְמִדְרָשִׁים וּבְשָׂאֵר הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים;
 וְכַמְעֵשֶׂה דְרַבֵּי אֶלְעָזָר בֶּן דְּוִרְדִּיאַ (עֲבוּדָה זָרָה י"ז),
 שְׂאֲמְרוּ עָלָיו, עַל רַבֵּי אֶלְעָזָר בֶּן דְּוִרְדִּיאַ, שְׁלֵא הֲנִיחַ
 זוּנָה אַחַת בְּעוֹלָם, שְׁלֵא בָּא עָלֶיהָ. וּפְעַם אַחַת שָׁמַע
 שְׂיֵשׁ זוּנָה אַחַת בְּכַרְכֵי הַיָּם, וְהִיְתָה נוֹטְלַת פִּיס דִּינְרִין
 בְּשִׁכְרָה, נָטַל פִּיס דִּינְרִין וְהִלֵּךְ, וְעָבַר עָלֶיהָ שְׁבַעַה
 נְהָרוֹת, בְּשַׁעַת הַרְגֵל-דְּדָבָר הַפִּיחָה, אָמְרָה — כְּשֵׁם
 שְׁהַפְּחָה זוֹ אֵינָה חוֹזְרָת, כֵּן אֶלְעָזָר בֶּן דְּוִרְדִּיאַ אֵין
 מְקַבְּלִין אוֹתוֹ בְּתִשְׁבּוּבָה; הִלֵּךְ וַיָּשָׁב בֵּין שְׁנֵי הָרִים
 וּגְבָעוֹת, אָמַר: "הָרִים וּגְבָעוֹת בְּקִשׁוֹ עָלֵי רַחֲמִים",
 אָמְרוּ: "עַד שְׂאֲנוּ מְבַקְּשִׁים עָלֶיךָ, נְבַקֵּשׁ עַל עֲצָמָנוּ",
 וְכוּ', אָמַר: "שְׂמִים וְאַרְץ בְּקִשׁוֹ עָלֵי רַחֲמִים", אָמְרוּ:
 "עַד שְׂאֲנוּ מְבַקְּשִׁים עָלֶיךָ" וְכוּ', אָמַר: "חַמָּה וּלְבָנָה
 בְּקִשׁוֹ" וְכוּ', אָמְרוּ: "עַד שְׂאֲנוּ מְבַקְּשִׁים" וְכוּ', אָמַר:
 "כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת בְּקִשׁוֹ" וְכוּ', אָמְרוּ: "עַד שְׂאֲנוּ
 מְבַקְּשִׁים" וְכוּ', אָמַר: "אֵין הַדָּבָר תְּלוּי אֶלָּא בִּי".
 הֲנִיחַ רֵאשׁוּ בֵּין בְּרַכְיֹו וְגָעָה בְּבִכְיָה, עַד שְׂיִצְאָהּ
 נִשְׁמָתוֹ, יִצְאָה בַת קוֹל וְאָמְרָה: "רַבֵּי אֶלְעָזָר בֶּן
 דְּוִרְדִּיאַ מְזַמֵּן לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא", בָּכָה רַבֵּי וְאָמַר: "יֵישׁ

הקונה עולמו בכמה שנים, ויש הקונה עולמו בשעה אחת", ואמר רבי: "לא דיין לבעלי תשובה שמקבלין אותן, אלא שקורין אותן "רביי", עיין שם; וכיוצא באלה מעשיות הרבה מאד בכל דור ודור, ולכאורה תמוה הדבר, הלא עברה גורת עברה (אבות ד, ב), וכל מה שעובר עברה יותר, הוא נופל ביד הסטרא אחרא ביותר, ומאין בא שלבסוף יתגבר נגד הסטרא אחרא, ויחזור בתשובה? אך הענין הוא, פי באמת בכל אחד מישראל יש נשמה יקרה, שיש לה כח גדול לעמד נגד היצר הרע וחילותיו, כי אם לא היה לו כח לעמד נגד היצר הרע, לא היה הקדוש-ברוך-הוא נותן לו יצר הרע כזה, כי אין הקדוש-ברוך-הוא בא בטרוניה עם בריותיו (עבודה זרה ג.), ואין השם יתברך נותן שום מניעות לאדם, שלא יוכל לעמד בקו, אך עקר כל החטאים וכל התאוות שהאדם נלכד בהם, ועקר תאוות נאוף, רחמנא לצלן, שהיא עקר היצר הרע, כמאמר חכמינו הקדושים (זהר ויקרא טו:), העקר הוא מחמת שטות, שאינו יודע מכחו, וזה עקר בחינת מחין דקטנות, שעל-ידי-זה נופל לתאוות נאוף, שהיא כלל כל החטאים, רחמנא לצלן, דהינו שנקטן מחו ונחלשת דעתו, עד שאינו יודע מכחו, ונדמה לו שאי אפשר לו לעמד כנגד תאוה זאת, כי

עקר הגבורה היא בלב, ומי שלבו חזק, יוכל להתגבר נגד כל התאוות שבעולם, כמו שראינו כמה צדיקים וכשרים, שעמדו בנסיונות גדולים, וכל זה על-ידי חכמתם ודעתם, שזה עקר הכח של האיש הישראלי, כמו שכתוב (קהלת ז, יט): "החכמה תעז לַחֲכָם" וכו', ועל-כן חכמה אותיות — פח מה, פי המחין הם מחיצות פרוסות בפני תאות נאוף, רק העקר שיאמין בכחו, וידע באמונה שלמה, שיש בכח שכלו ומחו לעמד נגד כל התאוות, אפלו נגד תאות נאוף, פי המח והשכל הוא הנשמה, והנשמה של האיש הישראלי, אפלו של הפחות שבפחותים, בודאי היא יכולה לעמד נגד כל העולם עם כל התאוות, כי אין זו דרך הענוה להקטין כחו, ולומר, שאין לו נשמה גבוהה כמו הצדיקים והכשרים, וכאלו אין בידו כלל להיות איש כשר וצדיק, כי ענוה כזו אסורה, והיא ענוה פסולה, ואין זו ענוה כלל רק מחין דקטנות, וצריכים להתרחק מזה מאד, כי על-ידי-זה נופלים לכל התאוות והעקר לתאות נאוף, רק אדרבה צריך כל אחד לומר לעצמו, שיש לו נשמה גבוהה מאד, כי הנשמה של הפחות שבפחותים שבישראל גם-כן גבוהה וקדושה מאד מאד, וצריך לומר בדעתו, שאין נאה לו להיות פרוץ אחר תאוות, חס ושלום, מפל שכן לעבר איזו עברה,

חס ושלום, כמו שכתוב (דברי הימים ב יז, ו): "ויגביה לבו בדרך ה' — שצריכים להגביה לבו בדרך ה' השם, ולידע כי כל אחד מִישראל בִּשְׂרָשׁוֹ רְחוּק מֵעֲבֻרֹת מְאֹד מְאֹד, וְכָל אֶחָד מִישראל הוא בעל כח גדול לַעֲמֹד נֶגֶד כָּל הָעוֹלָם עִם כָּל הַתְּאוּוֹת, רַק הָעֶקֶר שִׁיזְכָּה לִידַע מִכְחוֹ, וּמִחֲמַת שֶׁהִסְטֵרָא אַחֲרָא אֹרְכַת מְאֹד לְאָדָם, וְכָל מָה שֶׁהָאָדָם עוֹבֵר עֲבָרָה יוֹתֵר, יוֹנֵקֵת מִמֶּנּוּ הִסְטֵרָא אַחֲרָא בְיוֹתֵר, וּבֹלְעַת אוֹתוֹ יוֹתֵר, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וְעַל-כֵּן לִפְעָמִים הִסְטֵרָא אַחֲרָא בּוֹלְעַת אֶת הָאָדָם כָּל-כָּךְ, עַד שֶׁמַּגְעַת לְעַצָּם פְּנִימִיּוֹת קִדְשֵׁת יְהוּדִיתוֹ, וְהִיא מִתְחַזְּקַת וּמִתְגַּבְּרַת לְבַלְעַ גַּם נִקְדָּה זֹאת, וּמְבִיאָה אוֹתוֹ לְיַדֵּי עֲבָרָה גְדוֹלָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי לְבַלְעַ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל תִּכְרַף כִּשְׁהִיא רוּצָה לְבַלְעַ אֶת עַצָּם פְּנִימִיּוֹת קִדְשֵׁת יְהוּדִיתוֹ, אֲזִי זֹאת הַנִּקְדָּה עוֹמְדַת לְסִטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלָהּ, כִּי זֹאת הַנִּקְדָּה שֶׁל פְּנִימִיּוֹת קִדְשֵׁתוֹ הִיא בְּעֵלֶת כַּח גְּדוֹל מְאֹד, וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהִסְטֵרָא אַחֲרָא לְבַלְעַ אוֹתָהּ בְּשׁוּם אֶפֶן, וְלֹא דֵי שְׂאִינָה יְכוּלָה לְבַלְעַ אוֹתָהּ, אִף גַּם זֹאת הַנִּקְדָּה הַטּוֹבָה עוֹמְדַת לְסִטְרָא אַחֲרָא בְּבֵית הַבְּלִיעָה שְׁלָהּ, עַד שֶׁהִיא מִכְרַחָה לְתַן הַקְּאוֹת לְהַקְיָא וּלְהוֹצִיא כָּל הַקִּדְשׁוֹת שֶׁבְּלָעָה מִזֹּאת הַנְּשֻׁמָּה, וּמִזֶּה בָּא מָה שֶׁלִּפְעָמִים הָאָדָם נִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה אַחֵר כַּמָּה

עברות, הינו כי לפעמים עברה מביאה את האדם לתשובה, כי על-ידי שנלכד באיזו עברה חמורה, רחמנא לצלן, על-ידי-זה נתמרמר לבו, ונתעורר בתשובה, עד שנעשה בעל תשובה גמור, וכל זה מחמת התגברות הנקדה שלו, שהיא באמת בעלת כח גדול, וכשהיא רואה שהסטרא אחרא רוצה לבלע אותה לגמרי, חס ושלום, אז מתגברת כנגדה, עד שמכרחה לתן הקאות ולהחזיר את הקדשות שבלעה ממנו, אך בודאי אין שום אדם יכול לסמוך על זה, חס ושלום, כי (יומא פח:): האומר אחטא ואשוב, אין מספיקין בידו לעשות תשובה, כי לפעמים מתגברת הסטרא אחרא כל-כף, עד שבולעת אותו באמת לגמרי, כמו שמצינו כמה וכמה רשעים, שלא שבו בתשובה גם לבסוף, ונכרתו ונאבדו לגמרי, רחמנא לצלן, כי זה סתרי דרכי הבחירה, שאין שום אדם יכול לעמד עליהם, ובודאי צריכים לברח מן העברה בתכלית הבריחה, אך אחרי שפבר עבר מה שעבר, חס ושלום, צריך לידע ולהאמין, שאין שום יאוש בעולם כלל, ואפלו אם פבר רצה להתגבר אלפי פעמים להיות איש פשר, ולא עלתה בידו, ונפל למה שנפל, ואפלו אם נפל לעברות גמורות וחמורות, חס ושלום, אף-על-פי-כן עדין יש לו תקוה כל עוד נשמתו בו,

והעקר הוא אמונה — שתהיה לו אמונה שלמה בהשם יתברך, וישתדל בכל עז להתקרב לצדיק אמת, וישפך שיחו לפני השם יתברך, שיגלה לו את הצדיק האמת, כדי שיזכה על ידו לאמונה שלמה, ואז בודאי יש לו תקנה לעולם יהיה איך שיהיה, כי עקר הכח לעמד כנגד היצר הרע הוא — על-ידי אמונה, שהיא כולל ועקר כל התורה כלה (עין מכות כד.); ולכן ראה, אהובי, בני היקר, להכניס בעצמך אמונה פשוטה בו יתברך, ותדע שאין יודעים כלל, אתה ראה להמשיך את עצמך תמיד לחזר אליו יתברך במסירות נפש הכי חזקה, ותמיד תשתוק רק אליו יתברך, ואף-על-פי שבין כך אתה נופל במקום שאתה נופל וכו', ואפלו שכבר יצאת ונתעלית וכו', ואחר-כך עוד פעם נפלת במקום שנפלת וכו', ואפלו שהיה כך אלפים ורבבות פעמים וכו', אל תסתכל על זה כלל, רק "תהיה מרצה" מכל מה שעובר עליך, ותשתוק אחריו יתברך, ותבוא אליו יתברך ברחמים ובתחנונים, ותשפך לפניו יתברך את כל לבך וכל מה שעובר עליך בתמימות ובפשיטות גמורה, ותבקש ותתחנן לפניו יתברך, שיחוס וירחם עליך לצאת מעמקי עמקים מהשאול תחתית ומתחתיו שנפלת אליהם, ואם תהיה חזק ואמין כל ימי חיך לבלי להניח את מקצת עבודתך ויגיעה, ותמיד "תהיה

מְרֻצָּה" מְּכַל הַבָּא עֲלֶיךָ, וְתִבְרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְתִתְּוֹדָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל מִינֵי וְדוּיִים, וְתִפְּיֶסוּ בְּכָל מִינֵי פִּיּוּסִים, וְתִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל מִינֵי תַחֲיִנוֹת וּבִקְשׁוֹת בְּעִקְשָׁנוֹת גְּדוּלָּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וְלֹא תַעֲזֹב אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל אֵף מֵה שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ, אֲזַי יִהְיֶה לְבָבְךָ בְּטוֹחַ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי תִזְכֶּה סוּף כָּל סוּף לְצֵאת מֵהַבּוֹר וּמֵהַחֶשֶׁךְ וּמֵהָרַע שְׁנִפְלֵת אֲלֵיהֶם, וְהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, וְתִזְכֶּה לְהַכְּלִיל בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַכְלִית הַהַכְּלָלוֹת, וְתִשְׁיַג רוּחָנִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם; אֲשֶׁרִי מִי שְׁשֵׁם דְּבָרִים אֵלּוֹ עַל לְבוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

שְׁמַעְתִּי בְּשֵׁם רַבְּנוּ ז"ל, שְׁאָמַר בְּלִשׁוֹן תַּמָּה: עַל
הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ קִשְׁיָה קִשְׁיֹת הַרְבֵּה מְאֹד, מֵה טוֹב
וְנָעִים לְאִישׁ הַזֶּה שְׂזוּכָה לְדַעַת שְׁלָם, שְׂיוֹשֵׁב לוֹ
וְרוֹאֶה וְיִודַע שְׂאִינוֹ קִשְׁיָה שׁוֹם קִשְׁיָה כָּלֵל, וְהַכֵּל
נִכּוֹן וְיָשׁוּר, כִּי יִשְׂרָיִם דְּרַכֵּי ה' (הוֹשַׁע יד, י); וְכֵן
אֲנֹכִי שְׁמַעְתִּי פַעַם אַחַת שְׁאָמַר: עַל הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ
קִשְׁיָה קִשְׁיֹת וְכו', וְכוֹנְנָתוֹ הִיְתָה כְּמַתְלוּצֵץ מְזֵה
שְׂקִישָׁה לְקַצַּת בְּנֵי עוֹלָם קִשְׁיֹת הַרְבֵּה וּגְדוּלוֹת
עַל הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, חֶסֶם וְשְׁלוֹם, אֲבָל בְּאַמַּת בּוֹדָאִי
אֲסוּר לְהַרְהֵר אַחֲרֵי דְרַכֵּי יִתְפָּרֵךְ, כִּי בּוֹדָאִי צְדִיק
ה' כָּכֵל דְּרַכֵּי וְכו'. רַק שְׂאִי אֶפְשָׁר לְשַׁכֵּל אֲנוּשֵׁי
לְהַבִּין דְּרַכֵּי וְהַנְהַגְתּוֹ אֶת הָעוֹלָם בְּשׁוֹם אַפֵּן.

(שיחות הַר"ן, סימן קיח)

קונטרס

בְּטַחֲוֹן עֲצָמַי

יְגִלָּה אֶת גְּדֹל הָעֲנָיִן שֶׁל בְּטַחֲוֹן עֲצָמַי, שָׁבוּ תְלוּיָהּ כָּל
הַצְּלַחַת הָאָדָם בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת, וְעֲצוֹת אֵיךְ
לְהַגִּיעַ לָזֶה.

*

בְּנוֹי וּמֵיֶסֶד עַל־פִּי דְבָרַי
רַבְּנֵי הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצֵינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּגְנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל־פִּי דְבָרַי תְּלַמִּידוֹ, מוֹרְנוּ
הַקְּדוּשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִים לִיה
רַבֵּי נִתָּן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלָב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאַמְרֵי חֻכְמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֶהר הַקְּדוּשׁ.

*

הוּבָא לְדָפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלָב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹבב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׂאָדָם צָרִיךְ לְחַזֵּק
אֶת עֲצָמוֹ בְּאִמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ,
וְלִידַע אֲשֶׁר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵיג אֶת
עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאוֹת מְאֹד.
וּכְשֵׁי־חִקֵּק הָאָדָם בְּדַעְתּוֹ יְדִיעוֹת אֱלֹהִים, אֲזִי
לֹא יִירָא וְלֹא יִפְחַד מִפְּנֵי שׁוֹם בְּרִיָּה
שְׂבַעֲוֹלָם, רַק יִהְיֶה חֹזֵק בְּבִטְחוֹן עֲצָמֵי, כִּי
מֵה שְׂאָדָם מִפְּחַד וּמִתִּירָא מְזוּלָתוֹ, הוּא
רַק מִפְּנֵי שְׂאִין לוֹ אִמוּנָה בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, שְׂאִז
מְאֹבֵד אֶת הַבִּטְחוֹן הָעֲצָמֵי, אֲבָל תִּכְפֹּר-
וּמִיד פְּשִׁישׁ לוֹ אִמוּנָה, אֲזִי נִתְחַזֵּק אֶצְלוֹ
הַבִּטְחוֹן הָעֲצָמֵי, וּמֵאֲמִין גַּם בְּעֲצָמוֹ.
(אֲמַרִי מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תַּעֲב)

קונטרס

בְּטָחוֹן עֲצָמַי

.א

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אָהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי הָאָדָם צָרִיף
לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בְּאַמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לִידַע שֶׁהַכֹּל תְּלוּי
רַק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְרַק הוּא נִמְצָא וּמִבְּלַעְדָּיו אֵין שׁוּם
נִמְצָא, וְעַל-כֵּן מֵה וְלָמָּה לְהִתְבַּלְבֵּל מְאַחֲרִים, כִּי הֲרִי
הוּא יִתְבָּרַךְ מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה
כְּלָה, דּוּמָם, צוּמַח, חֵי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָמֵי ת
חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שֶׁם אֱלוֹפוֹ
שֶׁל עוֹלָם, וּכְמוֹ שְׁאָדָם צָרִיף לְהִכְנִיס בְּעֲצָמוֹ אֱמוּנָה
בּוֹ יִתְבָּרַךְ, לִידַע אֶת כָּל הַיְדִיעוֹת הָאֵלוֹ, אֲשֶׁר אֵין
בְּלַעְדָּיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, כְּמוֹ-כֵן צָרִיף הָאָדָם לְחַזֵּק אֶת
עֲצָמוֹ בְּכָל מֵינֵי הִתְחַזְּקוֹת, וּלְהֶאֱמִין בְּעֲצָמוֹ, וְלִידַע,
אֲשֶׁר יֵשׁ בְּכַחוֹ לְבוֹא אֶל כָּל מֵה שֶׁהוּא רוֹצֵה בָּזָה

העולם, וזה נקרא "בטחון עצמי", שהוא מאמין ויודע
בכחותיו, שיש לו כחות נפש עצומים, ויכול להוציא
מהכח אל הפעל כל מה שהוא רוצה בין בגשמי
ובין ברוחני, כי האמונה שהאדם מאמין בכחות הנפש
של עצמו מכניסה בו "בטחון עצמי", שידע שיכול
לעשות כל דבר בעולם, ובאמת זה תלוי בזה — כפי
שהאדם מאמין בו יתברך באמת לאמתה, אשר רק הוא
נמצא, ואין בלעדיו נמצא, והוא תלוי רק בידו יתברך,
על-ידי-זה יבנס בו גם-כן "בטחון עצמי", שידע שיש
בכחות הנפש של עצמו לבוא אל כל מה שהוא רק
רוצה, ומי שמחזק את עצמו בכל זה, על-ידי-זה הוא
מצליח בימי חייו, לא-כן מי שיש לו ספקות בו יתברך,
רחמנא לצלן, ולבו מעקם בעקמיות, וקשה לו קשיות
עליו יתברך, על-ידי-זה נחלשת אצלו האמונה בעצמו,
עד שנעשה שלומיאל ובטלן ועצלן, ונופל בדכאון
וביאוש, ואינו מאמין בעצמו, שגם הוא יכול להצליח
בחייו, ונדמה לו כאלו הוא נולד לא יצלח, שכל
זה בא לו מחמת שאין לו "בטחון עצמי", עד שיש
בני-אדם שכל-כף נפלו בעיניהם ובדעתם, עד שאינם
רואים שום תקוה לעתידם, ומתיאשים לגמרי, וכל
זה מפני שאין להם שום "בטחון עצמי"; ועל-כן,
אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה להצליח בחיידך, ראה

הַדָּבָר הָרֵאשׁוֹן לְשׁוֹב בְּתִשְׁבּוּבָה אֲמִתִּית אֵלָיו יִתְבָּרַךְ,
וְתַחֲקֵק בְּדַעְתּוֹ הַיָּטִב הַיָּטִב אֲמִתֵּת מְצִיאֹתָיו יִתְבָּרַךְ,
וְתִדַּע שָׂרָק הוּא יִתְבָּרַךְ מִנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה
נִוְרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֱלוֹפוֹ
שֶׁל עוֹלָם מִמֶּשׁ, וְאִז כְּשֶׁתִּתְבָּרְרָנָה לָךְ יְדִיעוֹת אֱלוֹ, לֹא
תִפְחַד מִשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַע עוֹלָם, כִּי מֵה יַעֲשֶׂה לָךְ אָדָם
מִבְּלַעֲדֵי רְשׁוֹתָיו יִתְבָּרַךְ?! וְאַפְלוֹ שֶׁיִּתְאַסֵּף כָּל הָעוֹלָם
כְּלוֹ נִגְדָּךְ, וַיְהִיָּה נִדְמָה לָךְ כְּאֱלוֹ אֲבֹד מְנוּס וְתִקְוָה
מִמֶּךָ, אֲבָל אִם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לַעֲזֹר לָךְ, לֹא יוֹעִיל לָהֶם
שׁוֹם דָּבָר, כִּי תִתְחַמֵּק מֵהֶם בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שְׁבַע עוֹלָם,
וּמִתַּחַת עֵינֵיהֶם וְאַפָּם תִּבְרַח, וְזֶה בְּרוּר; וְעַל-כֵּן מֵה
וְלָמָּה לָךְ לְהִתְבַּלְבֵּל מֵאַחֲרִים, וּכְשִׁיִּתְבָּרַר לָךְ דָּבָר זֶה,
אִז יִכְנַס בְּךָ "בְּטָחוֹן עֲצָמִי", שֶׁתְּאַמִּין גַּם בְּעֲצָמְךָ, שֶׁיֵּשׁ
לָךְ כַּחוֹת נֶפֶשׁ עֲצוּמִים, וְגַם אֶתָּה יְכוּל לְזַכּוֹת לְכָל מִינֵי
דְּבָרִים שֶׁאֶתָּה רוֹצֶה בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת, אִם
רַק לֹא תִתְרַשֵּׁל מִהֶרְצוֹן הָאֲמִתִּי, כִּי הַכֹּל תְּלוּי כְּפִי רְצוֹנוֹ
שֶׁל הָאָדָם, כִּי כְּשֶׁאָדָם רוֹצֶה בְּאֲמֵת, וּמְדַבֵּק אֶת רְצוֹנוֹ
אֶל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁמִבְטֵל אֶת רְצוֹנוֹ לְגַמְרֵי לְרְצוֹנוֹ
יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה כְּבִיכּוֹל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִמְּשִׁיךְ
רְצוֹנוֹ לְרְצוֹנוֹ, כִּי הֶרְצוֹן הוּא בְּחִינַת עֲתִיק שְׁבַנְפֶּשׁ,
וְתִכְף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם מְאַמִּין בְּכַחוֹת הַנֶּפֶשׁ שְׁלוֹ, וּמְדַבֵּק
אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּית לוֹ יְחִידָה

שֶׁבִּנְפֶשׁ, וְזוֹכָה לְהַצְלָחָה גְּדוֹלָה בְּחַיָּיו, וְאַף שֶׁבִּתְחִלָּה נִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ עוֹמֵד נִגְדוֹ, וְכֵאֱלוֹ הוּא מְסַבֵּב בְּחוֹמַת בְּרִזָּל וְאַבְנִים, וּמִים רַבִּים הוֹלְכִים לְשׁוֹטְפוֹ וְלִהְטְבִיעוֹ, עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁמְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּכַחוֹת הַנְּפֶשׁ שֶׁל עֲצָמוֹ, הֵינּוּ שְׂיֵשׁ לוֹ "בְּטַחוֹן עֲצָמִי", וּמֵאַמִּין בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה לֹא יוֹעִיל לְשׁוֹם בְּרִיָּה לְעַמֵּד נִגְדוֹ, וְיוֹכֵל לְהוֹצִיא מֵהַכַּח אֶל הַפְּעֵל חֲשָׁקוֹ וּרְצוֹנוֹ וְכִסּוּפוֹ, וְיִצְלִיחַ בְּכָל דְּרָכָיו, כִּי הָעֶקֶר תְּלוּי בְּדָבָר זֶה — כְּפִי הַבְּטַחוֹן הָעֲצָמִי שְׂיֵשׁ בּוֹ, שְׂאֵז הוּא יְכוֹל לְקַחַת עַל עֲצָמוֹ כָּל מִינֵי תְּכַנּוּיוֹת בְּחַיָּיו, וְיִצְלִיחַ בְּאַמַּת; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁשָּׂם דְּבָרִים אֱלוֹ בְּלָבוֹ וּבְדַעְתּוֹ, שְׂאֵז יִצְלִיחַ בְּכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה.

ב.

עֲלִיף לְדַעַת, אֶהוּבִי, בְּנִי, שֶׁחֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים גָּלוּ לָנוּ, אֲשֶׁר אֵין לָהּ דְּבַר הָעוֹמֵד בְּפָנֵי הָרָצוֹן (עֵינֵי בְּזוּהַר הִקְדוּשׁ תְּרוּמָה קִסָּב:), וְכָל אֶחָד יִהְיֶה אֵיךְ שְׂיִהְיֶה בְּאִיזָה מַצָּב שָׂרָק יִמָּצֵא, הוּא יְכוֹל לְהוֹצִיא מֵהַכַּח אֶל הַפְּעֵל הַדְּבָרִים הַגְּדוֹלִים וְהַחֲשׁוּבִים בְּיוֹתֵר בְּעוֹלָם, אִם רַק יִדַּע מִכַּחוֹ, וְאִם לֹא יַעֲזֹב אֶת רְצוֹנוֹ וְחֲשָׁקוֹ, כִּי מַעֲלוֹת הַחֲשָׁק וְהָרָצוֹן הֵם בְּלִתֵּי מַגְבָּלִים כָּלָל, כִּי הָרָצוֹן הוּא עוֹלָם הַחֲרוּת, וּבּוֹ תְּלוּיָהּ הַנְּשָׂמָה בְּסוּד הַכְּתָר, וְעַל-כֵּן

יֵשׁ לְכֹל בַּר יִשְׂרָאֵל כַּחוֹת עֲצוּמִים לְהוֹצִיא מֵהַכַּח אֶל
 הַפֶּעַל דְּבָרִים גְּדוּלִים וְעֲלִיוֹנִים מְאֹד, אִם רַק לֹא יַעֲזֹב
 אֶת הָרָצוֹן, וְאַפְלוּ שְׁעֵכֶשׁוּ יִתְגַּבְּרוּ עָלָיו כָּל מִינֵי מְנִיעוֹת
 וְעִכּוּבִים, וְיַעֲמְדוּ לְפָנָיו כְּחוֹמַת בְּרָזֶל, עִם כָּל זֹאת אִם
 לֹא יַעֲזֹב אֶת רָצוֹנוֹ וְחֻשְׁקוֹ, וְיִהְיֶה עֲקֻשָּׁן וְתַקִּיף גְּדוּל,
 אֲזִי סוּף כָּל סוּף יִזְכֶּה לְהוֹצִיא מֵהַכַּח אֶל הַפֶּעַל חֻשְׁקוֹ
 וְרָצוֹנוֹ, וְיִזְכֶּה לְדְבָרִים גְּדוּלִים מְאֹד, אֲבָל כָּל זֶה תְּלוּי
 בַּבְּטָחֹן הָעֲצָמִי, שְׁאֵדָם צָרִיף לְהֶאֱמִין שֵׁשׁ לוֹ כַּחוֹת
 עֲצוּמִים, וְכַחוֹת הַנֶּפֶשׁ שְׁלוֹ הֵם בְּלִתֵּי מַגְבָּלִים, וְאַף
 שְׁכָבָר עָבְרוּ עָלָיו בַּחַיִּים מִשְׁבָּרִים וְגָלִים וְכָל מִינֵי
 אֲכָזְבוֹת, יְרִידוֹת וְנִפְּלוֹת וְהִשְׁלָכוֹת, עִם כָּל זֹאת אִם רַק
 יֶאֱמִין בְּכַחוֹת הַנֶּפֶשׁ שֵׁשׁ בּוֹ, וְיִדַּע שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 הִטְבִּיעַ בּוֹ כַּחוֹת עֲצוּמִים, וְהוּא צָרִיף לְהוֹצִיא אֶת זֶה
 מֵהַכַּח אֶל הַפֶּעַל, בִּידְעוֹת אֵלוֹ יוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עַל הַכָּל,
 וְלָבוֹא אֶל כָּל דָּבָר שְׁבָעוּלָם, אֲבָל הָעֵקֶר תְּלוּי בַּבְּטָחֹן
 הָעֲצָמִי, כִּי רַב הַכֶּשֶׁלֹּנוֹת שֵׁשׁ לְבָנֵי-אָדָם הֵם רַק מִחַמַּת
 הַתְּרַשְׁלוֹת שְׁמִבִּיאָה לִידֵי יְאוּשׁ, שְׁאֵינּוּ מֵאֲמִין בְּעֲצָמוֹ,
 וְחוֹשֵׁב שֶׁהוּא לֹא שׁוֹה שׁוּם דָּבָר, וְהוּא כָּבָר לֹא יוּכַל
 לָבוֹא אֶל שׁוּם דָּבָר שְׁבָעוּלָם, וְזֶה אֲשֶׁר מִפִּילּוֹ וּמִשְׁבָּרוֹ
 וּמִכְשִׁילוֹ בְּדַרְכּוֹ; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְקַחַת
 אֶת עֲצָמָךְ בְּיַדֶּיךָ, וְתֵאֱמִין בְּעֲצָמָךְ, אֲשֶׁר יֵשׁ בְּךָ כַּחוֹת
 נֶפֶשׁ עֲצוּמִים שֶׁהִטְבִּיעַ בְּךָ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי כָּל

בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא חֶלֶק אֱלֹהֵי מַמְעַל מִמֶּשׁ (עֵינַי בְּזֵהָר
 וַיַּחֲי רִמָּה: מְשַׁפְּטִים צוּ:), כִּי הַנְּשָׁמָה שֶׁל הָאָדָם הִיא
 מֵעֲצָם הָאֲצִילוֹת (עֵינַי תִּקְוִינִי זֹהָר מִזֵּהָר חֲדָשׁ קִמְט.),
 וְעַל-כֵּן אֵינָהּ מְגַבֶּלֶת כָּלָל, וְאֵף שֶׁהִיא מִנְחַת וּמַלְבֹּשֶׁת
 בְּתוֹךְ גּוּף הָאָדָם, שֶׁהַגּוּף הוּא מְגַבֵּל וְהוּא מְלֵא מְנִיעוֹת
 וְהַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת, עִם כָּל זֹאת בְּפְנִימִיּוֹת הַנְּשָׁמָה
 הִיא בֵּת חוֹרֵינַי לְגַמְרִי, וְאִם הָאָדָם יִתְגַבֵּר בְּרִצּוֹנוֹת
 וּבְכֹסוּפִים עֲצוּמִים לְהוֹצִיא מֵהַכַּח אֶל הַפֶּעַל חֲשָׁקוֹ
 וְכֹסוּפוֹ, וַיֵּאֱמִין בְּעֲצָמוֹ, הֵינּוּ שִׁיְהִיָּה לוֹ "בְּטַחֲוֹן עֲצָמַי"
 וַיֵּדַע מִכַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ שִׁישׁ בּוֹ, אִזּוֹ בּוֹדָאֵי יִצְלִיחַ דְּרָכוֹ;
 וַיִּזְכֹּר זֹאת הַיֵּטֵב, כִּי תִצְטָרֵךְ אֶת זֶה כָּל יְמֵי חַיֵּיהָ, כִּי עַל
 כָּל אָדָם עוֹבֵר בְּחַיּוֹ כָּל מִינֵי מְשֻׁבְּרִים וְגָלִים, אֲפִלּוֹ
 שְׁכָבָר יוֹדֵעַ מִכַּחוֹת נִפְשׁוֹ, עִם כָּל זֹאת הַזְּמַן עוֹשֶׂה אֶת
 שְׁלוֹ וְנִשְׁתַּנּוּ הַמַּצְבִּים בְּכָל פַּעַם כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 מְנַסֶּה אֶת הָאָדָם בְּכָל מִינֵי נִסְיוֹנוֹת לְרִאוֹת אִם יַעֲמֵד
 חִזְק בְּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִם לֹא יִרְפֶּה אֶת
 הַרְצוֹן וְאֶת הַכֹּסוּפִים אַחֲרָיו, וְאִזּוֹ אִם אֵין הָאָדָם בְּטָלָן
 וַיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה בְּעֲצָמוֹ, דֵּהֵינּוּ שִׁישׁ לוֹ "בְּטַחֲוֹן עֲצָמַי",
 וַיֵּדַע שְׁכָר מְסַבֵּב הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עִמוֹ שִׁיעֵבֹר עָלָיו
 מֵהַ שְׁעוֹבֵר, וְהוּא אֵינּוּ מְרַפֶּה אֶת רְצוֹנוֹ וְכֹסוּפוֹ, אִזּוֹ
 לֹא יִזוֹז מִשָּׁם, עַד שִׁיִּזְכֶּה לְהוֹצִיא מֵהַכַּח אֶל הַפֶּעַל אֶת
 עַנְיָנוֹ, וְתֵדַע שֶׁכָּל הַצְּדִיקִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת

לא הגיעו למדרגתם, כי אם על-ידי-זה, שְׁהִיָּה לָהֶם
 "בְּטָחוֹן עֲצָמִי", ולא הרפו אֶת רְצוֹנָם וְכִסּוּפִים, עד
 שְׁזָכוּ לָמָּה שְׁזָכוּ, וְלִהְבְּדִיל גַּם חֲכָמֵי אַמּוֹת הָעוֹלָם
 שְׁהִמְצִיאוּ כָּל מִינֵי חֲכָמוֹת, הַכֹּל הָיָה מִחֲמַת "בְּטָחוֹן
 עֲצָמִי" שְׁהִיָּה בָּהֶם, וְלֹא הִרְפוּ אֶת רְצוֹנָם וְכִסּוּפִים,
 עד שְׁהוֹצִיאוּ מִהַכַּח אֶל הַפֶּעַל אֶת חֲכָמְתָם שְׁהִמְצִיאוּ;
 וְזָכַר כָּלֵל זֶה, כִּי הוּא יְסוּד גְּדוֹל בְּחַיִּים, כִּי בְּלִי "בְּטָחוֹן
 עֲצָמִי" אֵי אֶפְשָׁר לְזוּז כָּלֵל בֵּין בְּגִשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי,
 וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לְהֶאֱמִין בְּכַחוֹת הַנֶּפֶשׁ
 שֵׁשׁ בָּךְ, וְאֵז תִּתְחַזֵּק בְּבְטָחוֹן עֲצָמִי, וְתִשְׁתַּנֵּה לְגַמְרֵי
 מִהַפּוֹף הַהַפּוֹף, כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַמְרִירוֹת
 שֶׁבּוֹרִים עֲלֶיךָ הֵם רַק מִחֲמַת שְׁאִינְךָ מְאֲמִין בְּכַחוֹת
 הַנֶּפֶשׁ שְׁטְמוּנִים בָּךְ; אֲשֶׁרִי מִי שְׁשֵׁם דְּבָרִים אֱלוֹ אֶל
 תּוֹף לְבוֹ, וְאֵז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ג.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי, כִּי אֵין עוֹד דְּבַר חָשׁוּב
 בְּחַיֵּי הָאָדָם כְּמוֹ "בְּטָחוֹן עֲצָמִי", כִּי כָּל אֱלוֹ שְׁנִכְשָׁלוּ
 וְנִתְאַכְזְבוּ מִחַיֵּיהֶם, עד שְׁנִפְלוּ לִיאֹשׁ וְהִתְיָאֲשׁוּ לְגַמְרֵי
 מִחַיֵּיהֶם, וְנִפְלוּ בְּמַחֲלַת הַדְּכָאוֹן וְהַדְּפֶרְסָיָה, עד שֵׁשׁ
 שְׁהִשְׁתַּגְּעוּ לְגַמְרֵי, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, וְגַמְרוּ חַיֵּיהֶם בְּבִתִּי
 חוֹלִים לְחוּלֵי נֶפֶשׁ, וְכֵן אֱלוֹ שְׁאֲבָדוּ עֲצָמָם לְדַעַת,

רַחֲמָנָא לִישׁוּזְבֹן, הַכֹּל הָיָה מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם "בְּטָחוֹן
 עֲצָמִי", כִּי לֹא הָאָמִינוּ שְׁגַם בָּהֶם טְמוּנִים כַּחוֹת נֶפֶשׁ,
 וְגַם הֵם יְכוּלִים לְהִגִּיעַ לְמָה שְׁרוּצִים לְהִגִּיעַ, כִּי בְּאֶמֶת
 הוּא יִתְבַּרֵךְ מְחִיָּה וּמְהִיָּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה,
 וְדוּמָם, צוּמָח, חֵי, מְדַבֵּר, הֵם עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת
 אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְהַנְּשָׁמָה הִיא חֵלֶק אֱלוֹהֵי מִמַּעַל מִמַּשׁ,
 וְעַל-כֵּן מִי שְׁרוּצָה לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, הוּא צָרִיף
 שְׂיִהְיֶה לוֹ גַם-כֵּן "בְּטָחוֹן עֲצָמִי", שְׂיִדַּע שְׁגַם הוּא יְכוּל
 לְחֹזֵר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְאִז כְּשֶׁאָדָם חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו
 יִתְבַּרֵךְ, וּמִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַמְּגִיעוֹת וְהַעֲפוּבִים וְהַהֲסָתְרוֹת
 וְהַהֲעֲלָמוֹת, אִז נִכְלָלָת נִשְׁמָתוֹ בְּאֵין סוּף בְּרוּף הוּא,
 וְיוֹצֵא מִכָּל מִינֵי הַגְּבֻלוֹת, וּמִגִּיעַ לְמָה שְׂצָרִיף לְהִגִּיעַ,
 וְלִמָּה שְׁרוּצָה לְהִגִּיעַ, כִּי הַכֹּל תְּלוּי כְּפִי תִקְוֵה הָאָמוּנָה
 בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, שֶׁהָאָדָם מֵאֲמִין בְּאֶמֶת בְּאֶמֶת מְצִיאוֹתוֹ
 יִתְבַּרֵךְ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵאת נֶפֶשׁוֹ לְחַרוֹת, כִּי בְּלִי
 אָמוּנָה, הָאָדָם הוּא מְגַבֵּל וּמְלַבֵּשׁ וּמְסַתֵּר וּנְעֵלָם בְּתוֹךְ
 עֲצָמוֹ, אָבֵל תִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה וּמְדַבֵּק
 אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי בְּאֵין סוּף בְּרוּף הוּא, עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵאת
 נֶפֶשׁוֹ מִהַכְּלָא שְׁנִכְלָא שָׁם, וְהוּא זוֹכֵה לְהוֹצִיא מִהַכַּח אֶל
 הַפְּעַל חֶשְׁקוֹ וְכִסּוּפּוֹ וּרְצוּנוֹ, לֹא-כֵן מִי שְׁרָחוּק מֵאָמוּנָה
 פְּשׁוּטָה וּמִכָּל שְׂכָן מִי שְׁנִכְנָסוֹ בּוֹ קִשְׁיוֹת וּסְפָקוֹת עָלָיו
 יִתְבַּרֵךְ, וְלִבּוֹ מְלֵא עֵקֶמְמִיּוֹת וּבְלָבוּלִים וּטְעָנוֹת עָלָיו

יִתְבַּרְךָ, הוּא נוֹפֵל בְּרוּחוֹ וְנִשְׁכָּר לְבוֹ וְנִתְבַּלְבְּלָת דַּעְתּוֹ
 וְנִחְלַשׁ רְצוֹנוֹ וְכִסּוּפוֹ, עַד שְׁאִין לוֹ שׁוּם "בְּטָחוֹן
 עֲצָמִי", וְאִינוֹ מֵאֲמִין בְּעֲצָמוֹ כָּלֵל, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא
 מִשְׁתַּגֵּעַ לְגַמְרֵי אוֹ שְׁמֵאֲבָד עֲצָמוֹ לְדַעַת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן,
 כִּי זֶה תְּלוּי בְּזֶה — הֵינּוּ כְּפִי שֶׁהָאָדָם מֵאֲמִין בּוֹ
 יִתְבַּרְךָ, שֶׁרַק הוּא יִתְבַּרְךָ מִנְּהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶשְׁבוֹן
 צְדָק, וַיֵּשׁ הַרְבֵּה דְּבָרִים שְׁאִין הָאָדָם יָכוֹל לְהִבִּין בְּשִׁכְלֵ
 אֲנוּשֵׁי, עַל-יְדֵי תִקְוָה הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ, נְחֻקְקָת בּוֹ
 גַם-כֵּן אֱמוּנָה בְּעֲצָמוֹ, וַיֵּשׁ לוֹ "בְּטָחוֹן עֲצָמִי", וַיִּוְדַע
 וּמֵאֲמִין שֵׁישׁ בּוֹ כַּחוֹת נֶפֶשׁ עֲצוּמִים, וּבּוֹדָאֵי הוּא יָכוֹל
 לְהוֹצִיא מֵהַכַּח אֶל הַפְּעַל מֵהַ שְׁרוּצָה, וְאִף שֶׁעֲכָשׁוּ
 מְסֻבָּבִים אוֹתוֹ הַמְּנִיעוֹת וְהַעֲכוּבִים, כִּי הוּא מְלֵא צְרוּת
 וַיְסוּרִים, מִחֻלְקָת וּמְרִיבוֹת, עִם כָּל זֹאת הוּא יוֹדֵעַ אֲשֶׁר
 בְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבָר אִם לֹא יַעֲזֹב וַיִּנְיַח אֶת עֲצָמוֹ, אֲזִי סוּף
 כָּל סוּף יִתְגַּבֵּר עַל הַכֹּל וַיֵּצֵא מֵהַכָּלָא שְׁנִכְלָא בּוֹ, וַיִּגְיַע
 לְמַה שְׁרָצָה לְהַגִּיעַ; וְעַל-כֵּן הָעֵקֶר, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר,
 רְאֵה לְחִזְקֵךְ אֶת עֲצָמְךָ בְּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ. וְעֵקֶר
 הָאֱמוּנָה תְּלוּי בְּשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁתְּדַבֵּר עִמוֹ
 יִתְבַּרְךָ, בְּלִשׁוֹן שְׂאֵתָה רְגִיל בָּהּ; וְתִדְבֵר בְּכָל יוֹם וַיּוֹם
 אֵלָיו יִתְבַּרְךָ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ
 אֶל רֵעֵהוּ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, וְתִסְפֹּר לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ אֶת כָּל
 אֲשֶׁר עִם לְבָבְךָ וְכָל מַה שֶׁמְעִיק לְךָ, אֲשֶׁר דְּבָר זֶה מְחִזְקֵ

וּמֵאַמֵּץ אֶת הָאֱמוּנָה בְּאָדָם, כִּי כָּל מֶה שֶׁאָדָם יִדְבֵּר
 יוֹתֵר עִמוֹ יִתְבַּרֵּךְ, הַהֲכָרַח לוֹ שֶׁתִּתְגַּלֶּה לוֹ הָאֱמוּנָה
 בְּתַקְּףָּהּ וּבְחִזְקָהּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי לֹא יִדְבֵּר הָאָדָם עִמוֹ
 יִתְבַּרֵּךְ, אֲלֵא אִם מֵאַמֵּץ בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּכְמוֹ-כֵן לְהַפּוּךְ —
 אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְאֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת לְהִרְגִישׁ אֶת
 אֱמִתּוֹת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ עָלָיו וְאִיךָ שָׂאִין בְּלִעְדָּיו יִתְבַּרֵּךְ
 כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, וְדוּמָם, צוּמַח, חֵי,
 מִדְּבַר, הֵם עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אֲשֶׁר
 הִתְלַבֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּלְבוּשׁ הַזֶּה אֲשֶׁר לְמַרְאֵה עֵינָיו, וְהוּא
 עוֹמֵד בְּתוֹךְ הָאוֹר, אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֶל הַגְּלוּי הַזֶּה אֲלֵא
 עַל-יְדֵי רַבּוּי תְּפִלָּה וּבְקִשָּׁה, שְׁיִהְיֶה חִזְקָה וְאַמִּיץ לְדַבֵּר
 עִמוֹ יִתְבַּרֵּךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת, אַף שֶׁבְּתַחֲלָה יְדָמָה
 לוֹ, שָׂאִין מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ, אֲבָל אִם יִתְגַּבֵּר עַל זֶה, סוּף
 כָּל סוּף יִתְגַּלוּ לוֹ אוֹרוֹת נוֹרָאִים וְאוֹרוֹת צַחְצַחוֹת, וְיִבִּין
 וְיִשְׁכִּיל בְּהַשְׁכָּלוֹת כְּאֵלוֹ שֶׁהֵיוּ נִעְלָמוֹת וְנִסְתָּרוֹת מִמֶּנּוּ,
 וְעַל-יְדֵי תַקְּףָּהּ הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, עַל-יְדֵי-זֶה יִפְתַּח
 לְבָבוֹ וְנִפְשׁוֹ, וְיִתְחַזַּק בְּאֱמוּנָה בְּעֲצָמוֹ, הֵינּוּ שְׁיִהְיֶה לוֹ
 "בְּטָחוֹן עֲצָמִי", כִּי כָּל מֶה שֶׁהָאָדָם מֵאַמֵּץ יוֹתֵר בּוֹ
 יִתְבַּרֵּךְ, וְיוֹדֵעַ שֶׁהוּא יִתְבַּרֵּךְ נִמְצָא, וּבְלִעְדָּיו אֵין שׁוּם
 נִמְצָא, וְגַם הוּא בְּיָדוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וּבְלִעְדָּיו יִתְבַּרֵּךְ הוּא
 אֵינּוּ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְתָּחִים לוֹ
 פְּחוֹת הַנֶּפֶשׁ, וְיֵשׁ לוֹ "בְּטָחוֹן עֲצָמִי" וְיוֹדֵעַ וּמֵאַמֵּץ גַּם

בְּעֲצָמוֹ; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְדַעַת דְּבָרִים
 אֱלוֹ, כִּי הֶאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהֶאֱמוּנָה בְּעֲצָמוֹ הֵינּוּ
 שְׂיֵהָיָה לוֹ "בְּטַחֲוֹן עֲצָמַי", זֶה תְּלוּי בְּזֶה וְזֶה מְחֻזָּק אֶת
 זֶה, וּבִידִיעוֹת אֱלוֹ תִזְכָּה בְּאַמֶּת לְבוֹא וּלְהִגִּיעַ אֶל כָּל
 מֵה שְׂאֵתָה רוּצָה לְבוֹא וּלְהִגִּיעַ, וְהֶעֱקָר — שְׁלֵא תִרְפָּה
 מִמֶּךָ אֶת הֶרְצוֹן וְהַפְּסוּפִים (עֵינִן לְקוּטִי-הֶלְכוֹת, עָרֵב,
 הֶלְכָה ג), כִּי בְּזֶה תְּלוּי כָּל סוּד הַהֲצֻלָּחָה בֵּין בְּגִשְׁמִיּוֹת
 וּבֵין בְּרוּחָנִיּוֹת, וְעֶקֶר שְׁלוֹת הַנֶּפֶשׁ וְשִׁמְחָתָהּ תְּלוּי רַק
 בִּידִיעוֹת אֱלוֹ, כָּל מֵה שְׁמִכְנִים אֶת עֲצָמוֹ יוֹתֵר בִּידִיעוֹת
 אֱלוֹ, שְׁהֶאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהֶאֱמוּנָה בְּכַחוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁבוֹ
 אֶחָד הֵם, עַל-יְדֵי-זֶה יִחְיֶה אֶת חַיּוֹ בְּשִׁלוּהָ וּבְשִׁמְחָה
 וּבְהֶרְחֶבֶת הַדַּעַת, וַיִּרְגֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ עוֹד בְּחַיִּים חַיּוֹתוֹ,
 כִּי אֵין לָךְ עוֹד עֲרֻבוֹת וּמְתִיקוֹת וּנְעִימוֹת כְּמוֹ יְדִיעוֹת
 אֱלוֹ, שְׂאֵז אֵין הָאָדָם מְקַנָּא בְּשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם,
 וְאֵינוֹ מִתְבַּלְבֵּל מִשׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, כִּי יוֹדֵעַ אֲשֶׁר
 הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַיֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְהוּא
 בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן גַּם הוּא יָכוֹל לְהִגִּיעַ לְמֵה שֶׁהוּא
 צָרִיךְ לְהִגִּיעַ אִם רַק לֹא יַעֲזֹב אֶת הֶרְצוֹן וְהַפְּסוּפִים,
 וַיִּהְיֶה דְּבוּק בְּחַיִּי הַחַיִּים, וְזֶה עֶקֶר תַּעֲנוּגִי וְשַׁעֲשׁוּעֵי
 עוֹלָם הַבָּא, שְׁהֲצַדִּיקִים זוֹכִים עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם, לֹא-כֵן
 מִי שְׂאֵינוֹ רוּצָה לְקַבֵּל יְדִיעוֹת אֱלוֹ, וּמִפְּרִיד אֶת עֲצָמוֹ
 מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְחוֹשֵׁב כְּאֱלוֹ הָאָדָם הוּא דְּבָר נִפְרָד מִמֶּנּוּ

יִתְבַּרְךָ אוֹ הֵם שְׁנֵי דְבָרִים, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כִּי מִסִּלַּק אֶת שְׂכִינַת עֲזוֹ מִזֶּה הָעוֹלָם, אֲזִי הוּא מִשְׁתַּגֵּעַ לְגַמְרִי, וְנוֹפֵל בְּעֲצָבוֹן וּבְדַכְאוֹן וּבְשִׁגְעוֹן, עַד שֶׁמִּשְׁתַּגֵּעַ לְגַמְרִי, וְנוֹפֵל בְּיָאוֹשׁ וּבְמִרְרוֹת וּבְדִיפְרֹסָה, וְחִיּוֹ מְרוֹרִים מְאֹד, וְהַכֹּל מִפְּנֵי שְׂאִין לוֹ "בְּטָחוֹן עֲצָמִי", כִּי אֵינוֹ מְקַשֵּׁר אֶת זֶה הָעוֹלָם אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְאֵינוֹ מְקַשֵּׁר אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַּרְךָ; וְלִכֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לְהַכְנִיס יַדְיָעוֹת אֵלָיו הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב בְּתוֹךְ לִבִּי וְדַעְתִּי, וְתִדַּע כִּי בְּזֶה תְלוּיָהּ כָּל הַצְּלָחָתִי, הַצְּלָחַת הַנַּפְשׁ לְהַתְעַלּוֹת וּלְהַגִּיעַ אֶל מַה שְּׂאֵתָה רוּצָה לְהַגִּיעַ; אֲשֶׁרִי מִי שְׁזוּכָה לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרִי בּוֹ יִתְבַּרְךָ, וּמְקַשֵּׁר אֶת כָּל הָעוֹלָם אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, וְיוֹדַע אֲשֶׁר הַכֹּל לְכֹל הוּא רַק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, שְׂאֵז דִּיקָא עַל-יַדֵּי-זֶה יַחֲיֶה חַיִּים טוֹבִים וְנֹעִימִים, וְיִזְכָּה לְהַתְעַלּוֹת בְּנֹעִימוֹת שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבַּרְךָ, וְיִצְלִיחַ בְּדַרְכּוֹ תָּמִיד.

ד.

צְרִיף שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, שְׂהִיִּסוּד וְהַעֲקָר בְּחַיֵּי הָאָדָם, שְׂיַעֲבֹד הַרְבֵּה עַל הַתְּגִלוֹת כַּחוֹת הַנַּפְשׁ שָׁבוּ, הֵינּוּ שְׂיִהְיֶה לוֹ "בְּטָחוֹן עֲצָמִי", וְיִדַּע אֲשֶׁר גַּם הוּא חָשׁוּב בְּשָׂמַיִם, וְגַם הוּא יָכוֹל לְזַכּוֹת לְדְבָרִים נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים, וְגַם הוּא יָכוֹל לְהַצְּלִיחַ בְּכָל דְּבַר שְׂיַעֲשֶׂה, וְאִיךָ זוֹכִים לְהַגִּיעַ לָזֶה? עַל-יַדֵּי תַקְוָה הָאֶמּוּנָה

בו יִתְבַּרְךָ, כִּי צָרִיךְ לְהִכְנִיֵס אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי בְּתוֹךְ
הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, לִידַע הֵיטֵב אֲשֶׁר אֵין מְבַלְעָדָיו
יִתְבַּרְךָ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבַּרְךָ מִחַיָּה וּמְהֵרָה וּמִקַּיִם אֶת
כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְאֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְמַטָּה
אֶלָּא אִם בֶּן מַכְרִיזִין מִלְמַעְלָה (חֲלִין ז:), וְאֵין אָדָם
נוֹגֵעַ בַּמָּה שְׂמוּכָן לְחֻבְרוֹ, וְאֵין מַלְכוּת נוֹגֵעַת בְּמַלְכוּת
חֻבְרָתָהּ, אֶפְלוּ כְּמֵלֵא נִימָא (יומָא לח.), וְאֶפְלוּ רִישׁ
גְּרָגִיתָא מִן שְׂמִיָּא מִנּוּ לִיָּה, (הִינּוּ זֶה שְׂמִמְנָה עַל
הַבְּיּוֹבִים שֶׁהִיא מְשֻׁרָה קֵלָה וּפְחוּתָה גַם זֶה מִן הַשְּׂמִים
מִתְמַנָּה (בְּרֻכּוֹת נח.), וְאִז כְּשֶׁתִּתְבַּרְרַר לָךְ הֵיטֵב הֵיטֵב
הָאֱמוּנָה הַבְּרוּרָה וְהַמְזַכֶּכֶת הַזֶּה, אִז אַף פַּעַם לֹא תִקְנֹא
בְּשׁוֹם בְּרִיָּה שְׂפָעוֹלָם, וְתִדַּע וְתִאֱמִין בְּגִדְל כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ
שְׂפָךְ, וְאֵיךְ שֶׁהַכֹּל תְּלוּי רַק בְּיָדוֹ יִתְבַּרְךָ, וְאִם אַתָּה
צָרִיךְ מִשְׁהוּ עֲלֶיךָ לְדַבֵּק אֶת עֲצָמְךָ רַק בּוֹ יִתְבַּרְךָ;
וְעַל-כֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְצֵאת מִכָּל הַקְּטָנוּת
וְהַמְרִירוּת וְהַדְּחָקוּת שְׁלָךְ, וּכְבֹר תִּצְאָ מֵעֲצָמְךָ, וְתִכְנִיֵס
עֲצָמְךָ בְּבִטְחֹן עֲצָמִי, שֶׁתִּדַּע וְתִאֱמִין גַּם בְּעֲצָמְךָ, וְאֵל
תִּתְרַשֵּׁל מִכָּל דְּבָר, וְאֵף שִׁישׁ לָךְ כָּל-כֹּף הַרְבֵּה אֲכֻזָּבוֹת
וְצָרוֹת בְּחַיֶּיךָ, שֶׁנִּדְמָה לָךְ כְּאֵלוֹ אַתָּה לֹא יִצְלַח, וּכְאֵלוֹ
אַתָּה שְׁלוּמִיָּאל, וּכְאֵלוֹ אַתָּה נְבִרָאָת מִיִּתָר בְּעוֹלָם, כִּי
כָּל אֶחָד לוֹעֵג לָךְ, וּמְדַבֵּר עֲלֶיךָ וּמְבַזֶּה אוֹתְךָ, עִם
כָּל זֹאת עַל-יְדֵי תִקְוָה הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ, שֶׁתִּדַּבֵּק אֶת

עצמך בו יתברך, ותכניס ידיעות אלו בתוך לבך, אז
 לא תתפעל משום ברירה שבעולם, רק תהיה כל-כך
 חזק בבטחון עצמי שגם אתה יכול לעשות את זה, וגם
 אתה יכול להוציא את זה מהכח אל הפעל, וגם אתה
 יכול להגיע לכל המדרגות שבעולם, ותזכה להצליח
 בכל מה שרק תעשה, כי העקר תלוי בבטחון עצמי,
 שתאמין בכחות הנפש שנטבעו בך, ולא תתפעל מכל
 האכזבות והמרירות והיסורים והמחלקת והמריבות
 שמספבים אותך, ואז דיקא על-ידי תקף העקשנות
 הזו, תזכה סוף כל סוף להגיע אל דברים יפים, דברים
 נפלאים בעולם. שלא חלמת עליהם כלל; וזכור תזכור
 את הדבורים האלו, ותכניס אותם היטב אל תוך לבך,
 כי תצטרך אותם לימים הבאים, כי לא תדע מה עוד
 יכול לעבור עליך, אבל אם תהיה חזק באמונה פשוטה
 בו יתברך, וכל מה שעובר עליך תספור רק לו יתברך,
 ותתאמץ יותר ויותר באמונה פשוטה בו יתברך, אז
 סוף כל סוף תעבור על הכל, כי האמונה הפשוטה בו
 יתברך, היא המגן והמכסה נגד כל הרוחות הרעות,
 וכל גלי המים הזדונים הרוצים לשטף את האדם;
 ועל-כן אשרי ואשרי מי שזוכה להגיע אל אמונה
 פשוטה בו יתברך, וכל מה שהוא צריך הוא מבקש רק
 ממנו יתברך, ויהיה עקשן גדול בדבר זה, ואינו מניח

אֶת רְצוֹנוֹ וְכִסּוּפוֹ כָּרַגַע, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָס וְנִחְדָּר בּוֹ
 "בְּטָחוֹן עֲצָמַי", שָׁאז בְּוֵדַאי יִצְלִיחַ דְּרַכּוֹ בְּחַיָּיו.

ה.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי עָקַר הַצְּלָחַת
 הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, הוּא כְּפִי מִדַּת הַבְּטָחוֹן הָעֲצָמַי שֵׁישׁ
 בּוֹ, וְרוּאִים בְּגִשְׁמִיּוֹת — כָּל אֱלוֹ שֶׁהַצְּלִיחוֹ בְּעִנְיָנֵיהֶם
 הָיָה רַק עַל-יְדֵי תַקְוָה הַבְּטָחוֹן הָעֲצָמַי שֶׁהִתְחַזְּקוּ בּוֹ,
 הֵינּוּ שְׂדָעוּ וְהֶאֱמִינוּ בְּכַחוֹת הַנֶּפֶשׁ שֵׁישׁ בָּהֶם מִמָּנוּ
 יִתְבָּרֵךְ, וְרוּאִים דְּבָרִים אֱלוֹ מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם אֵיךְ שְׂאָדָם
 פּוֹתַח חֲנוּת וְרוּצִים רַק לְחֶסֶלוֹ וּלְשׁוֹבְרוֹ וּלְעוֹקְרוֹ —
 כָּל הַמִּתְחַרֵּים שְׁלוֹ, וְהַרְבֵּה פְּעָמִים הֵם מְצָלִיחִים לְשִׁבְרֵם
 אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, הֵינּוּ שְׁשׁוֹרְפִים אֶת הַחֲנוּת אוֹ אֶת הָעֶסֶק
 שְׁפָתַח, אוֹ מוֹרִידִים אֶת הַמְּחִירִים עַד שֶׁהוּא מְכַרְח
 לְהִיּוֹת פּוֹשֵׁט רֶגֶל, אֲשֶׁר עַל-פִּי-רַב כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם
 מִשְׁבָּרִים כְּאֵלוֹ בְּעֶסְקִיו, הוּא עוֹזֵב אֶת עֲצָמוֹ וְנוֹפֵל
 בְּדַכְאוֹן וּבִיאוֹשׁ וּבְדַפְרֶסְיָה גְדוֹלָה, לֹא-כֵן הָאָדָם שֵׁישׁ
 בּוֹ "בְּטָחוֹן עֲצָמַי", וְיוֹדֵעַ וּמֵאֲמִין שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 הַטְּבִיעַ בּוֹ כַחוֹת נֶפֶשׁ עֲצוּמִים, הוּא לֹא יִתְפַּעַל מֵאֶף
 בְּרִיָּה שְׁבַעֵלָם, וְאֶפְלוֹ שֵׁישְׁוֹרְפוֹ לוֹ אֶת הַחֲנוּת וְהָעֶסֶק
 עֲשׂוֹר פְּעָמִים הוּא יִחְזֹר וְיִבְנֶה אֶת עֲצָמוֹ עוֹד פַּעַם וְעוֹד

פַּעַם, וְלֹא יַעֲזֹב אֶת הַחֹשֶׁק וְהַרְצוֹן שֶׁלוֹ, עַד שְׂיִזְכֶּה לְהוֹצִיא מֵהַכַּח אֶל הַפֶּעַל חֹשֶׁקוֹ וְכִסּוּפוֹ, וְדִיֶּקָּא אָדָם כְּזֶה יִצְלִיחַ מְאֹד בְּעֵסְקוֹ, וְאֵל תַּחֲשֹׁב, בְּנִי, שֶׁכֶּאֱשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה חֲנוּת אוֹ עֵסֶק מְצֻלַח מְאֹד, שֶׁכֶּן הָיָה תְּמִיד, כִּי אִם תִּשְׁאַל אוֹתוֹ, יִגְלֶה לְךָ אֶת כָּל לִבּוֹ וְכָל מֵה שֶׁעָבַר עָלָיו, וְאִיךָ שֶׁהָיוּ לוֹ כָּל-כֶּן הַרְבֵּה מְכֻשׁוּלִים בְּדַרְךְ, וְכָל-כֶּן הַרְבֵּה אֲכֻזָּבוֹת, וְרַמּוּ אוֹתוֹ מֵאוֹת פְּעָמִים, אִךָ הוּא לֹא הִרְפָּה אֶת הַחֹשֶׁק וְהַרְצוֹן כָּלֵל, רַק הָיָה בּוֹ "בְּטָחוֹן עֲצָמִי", וְעַל-יְדֵי-זֶה הִגִּיעַ לְמֵה שֶׁהִגִּיעַ, וְהֵעֵסֶק שֶׁלוֹ הוֹלֵךְ וּמְצֻלִיחַ, וְהֵכֵל מִחֲמַת שֶׁהִטְבִּיעַ בְּעֵצְמוֹ "בְּטָחוֹן עֲצָמִי", שֶׁהֶאֱמִין בְּכַחוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁנָּתַן לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; וּבְאַמֶּת, אֶהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אִם תִּכְנִיס אֶת עֲצָמְךָ בְּעֵמֶק הַדְּבָרִים, תִּדַע כִּי הַכֹּל לְכָל דְּמִיּוֹן גָּדוֹל, כִּי כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ הוּא רַק בְּיָדוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמֵה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם אֲכֻזָּבוֹת וְכֻשְׁלוֹנוֹת בְּחַיָּיו, זֶה גַם-כֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, כִּי בְּכָל צָרָה וְצָרָה שֶׁעוֹבֶרֶת עַל הָאָדָם לוֹ צָר, כְּבִיכּוֹל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא בְּתוֹךְ הַצָּרָה, כִּי בְּכָל תְּנוּעָה וְתַנּוּעָה שֶׁם אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמֵה שֶׁמְסַבֵּב עִם הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁמְסַבֵּב, שֶׁבָּא לוֹ אֵיזָה מִתְחַרָּה בְּעֵסֶק שֶׁלוֹ, אוֹ אֶחָד רוֹצֶה לְשׁוּבְרוֹ, אוֹ פְּלוֹנִי שׁוֹרֵף אֶת כָּל הָעֵסֶק שֶׁלוֹ, גַּם שֶׁם הוּא יִתְבָּרֵךְ נִמְצָא, כִּי בְּלִי רִשׁוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ לֹא יֵאָרַע לְאָדָם שׁוּם דְּבָר, וְעַל-כֵּן

אִם תִּשְׁאַל: מַה וְלָמָּה עוֹשֶׂה זֹאת הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עֲלֶיךָ לְדַעַת, שֶׁהַכֹּל הוּא סְבֵה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שְׁרוּצָה לְרֵאוֹת אֶת תִּקְוֵה הָאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה שֶׁל הָאָדָם, אִם יֵאָמֵן בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן מְנַסֶּה אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי נְסִיווֹנוֹת קָשִׁים וּמְרִים, לְרֵאוֹת אֵיךְ יִגִּיב, וְאִם יִחְזוֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלִכֵּן אִם עוֹבְרִים עֲלֶיךָ מְשַׁבְּרִים וְגָלִים וְאֶכְזָבוֹת בְּתוֹךְ עֲסָקֶיךָ, תִּדַע וְתֵאָמֵן כִּי הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעֲלֶיךָ רַק לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּתִשׁוּבָה אֱמֵתִית, וְלִהְיוֹת אֶת עֲצָמְךָ בְּתִקְוֵה הַרְצוֹן וְהַפְּסוּפִים, וְאֵז תִּצְלִיחַ, וְכָל זֶה הוּא בְּגִשְׁמִיּוֹת, אֲשֶׁר אֵי אֶפְשָׁר לְנַהֵל עֵסֶק וּבִפְרֹט כְּשֶׁהָעֵסֶק מְלַבֵּשׁ עִם בְּנֵי-אָדָם, אֲשֶׁר כָּל אֶחָד וְאֶחָד דַּעַתוֹ מְשַׁנָּה מִחֲבָרוֹ, כִּי אֵין שְׁנֵי בְּנֵי-אָדָם שְׁוִים כָּלָל, כִּי כָּשֶׁם שֶׁפְּרָצוּפֵיהֶם שׁוֹנִים כֶּךָ דַּעוֹתֵיהֶם שׁוֹנוֹת (עֵינִי בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא, סִימָן ו'), כִּי לְכָל אֶחָד יֵשׁ דַּעַת וְהִבְנָה וְהַשְׁכָּלָה אַחֲרֵת, וּבּוֹדֵאֵי קָשָׁה וְכִבֵּר מְאֹד לְהַשׁוֹת אֶת כָּל הַדַּעוֹת שֶׁיִּחְזִיקוּ יַחַד בְּדַעַת אַחַת מִצַּד הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיוֹן, עִם כָּל זֹאת עַל-יְדֵי תִקְוֵה הָאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְהַרְצוֹן הַחֲזָק גַּם עַל זֶה יִזְכֶּה לַעֲבוֹר, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּדָבָר רוֹחֲנֵי הֵינּוּ בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה אֱמֵתִית וְלִקְיָם אֶת כָּל מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה אֵין סוּפִית, וְלִהְתָּמִיד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְדוֹשָׁה, וְלִהְתַּעֲלוֹת בִּידֵיעוֹת הַתּוֹרָה, וְכֵן לְזִכוֹת לְהַשִּׁיג בְּרִזֵּי וְסִתְרֵי נְסִתְרוֹת

התורה ולהתעלות במדרגות עליונות ובעבודת השם
 יתברך, על אחת כמה וכמה שצריכים "בטחון עצמי"
 להיות חזק ואמיץ מאד, ולידע שגם הוא יכול להגיע
 לכל זה, אם לא יניח את רצונו וחשקו כרגע, ואז על-ידי
 תקף הרצונות והפסופים האלו יזכה לעבר על הכל,
 יגיע אל מחוז חפצו בשלום, וכמו שספרו לנו אבותינו
 ורבותינו מדור דור, שבתחלה לא היו להם כשרונות
 מיחדים, רק אזרו את עצמם בעזות ובעקשנות דקדושה,
 והיה בהם "בטחון עצמי", וידעו מגדל הכחות הנפיש
 שהטביע בהם הקדוש-ברוך-הוא, ועל-כן יגעו וטרחו
 מאד בלמוד התורה הקדושה, ועבדו בעבודת השם
 יתברך ביגיעות ובטרחות עצומות, ועל-ידי-זה דיקא
 זכו סוף כל סוף להגיע אל ידיעות התורה ואל השגות
 רוחניות אלקותו יתברך, והכל מחמת שלא הרפו את
 רצונם וכסופם; וזכר כלל זה, אהובי, בני היקר, שבין
 בגשמיות ובין ברוחניות עקר ההצלחה של האדם תלוי
 רק כפי תקף הבטחון העצמי שלו, שיידע מכחות הנפיש
 שיש בו, שנתנו לו מאתו יתברך, ועל-ידי-זה יצליח
 בחייו; אשרי מי ששם דברים אלו על לבו, ואז יעבר
 את כל העולם בשלום ובנקל ויצליח דרכו תמיד.

.1

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי הַחַיִּים שֶׁל
הָאָדָם מְלֵאִים כְּשִׁלּוֹנוֹת וְאִכְזָבוֹת וִירִידוֹת וּנְפִילוֹת
וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, וְעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִשְׁבָּרִים
וְגִלִּים, וְתָמִיד נוֹפֵל וּמַחְלִיק, עִם כָּל זֹאת כָּל הַצְּלָחַתוֹ
בְּחַיִּים הִיא רַק כְּשֶׁמְחַדִּיר בְּעֲצָמוֹ "בִּטְחוֹן עֲצָמַי",
וְיוֹדֵעַ וּמֵאֲמִין בְּכַחוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִטְבִּיעַ בּוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא עוֹבֵר עַל הַכְּשִׁלוֹנוֹת וְהָאִכְזָבוֹת,
הַבְּלָבוּלִים, הַיִּרִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו בְּחַיֵּי
יוֹם יוֹם, וּמְצָלִיחַ בְּדַרְכּוֹ, כִּי עֵקֶר הַצְּלָחַת הָאָדָם בְּזֶה
הָעוֹלָם הִיא רַק בִּידְיעוֹת אֱלֹהֵי — שְׂיִדַּע וַיֵּאֲמִין וַיִּשְׁכִּיל
בְּגִדְל כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ שֵׁשׁ בּוֹ, וְעַל-כֵּן בְּשַׁעֲהָ שֶׁאֲתָהּ
רוֹאֶה אָדָם שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בְּחַיָּיו מֵהָ שְׁעוֹבֵר, וְהוּא מְלֵא
צָרוֹת וַיִּסּוּרִים וּמְכַאוּבִים, וּמְלֵא כְּשִׁלוֹנוֹת וְאִכְזָבוֹת,
וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מְצָלִיחַ, תַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי, שֶׁהוּא
יּוֹדֵעַ אֵת סוּד הַחַיִּים שֶׁהוּא סוּד הַבִּטְחוֹן הָעֲצָמַי,
שְׂיִוֹדֵעַ וּמֵאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר הוּא הִטְבִּיעַ בְּנֶפֶשׁ כָּל
חַי כַּחוֹת נֶפֶשׁ עֲצוּמִים, שֶׁעוֹד בְּחַיָּיו בְּעֵלְמָא הַדִּין יִזְכֶּה
לְגִלוֹת אֵת כָּל הַהַעֲלָמוֹת וְהַהִסְתָּרוֹת וְהַכְּסוּיִים, וַיִּזְכֶּה
לְמַצֵּא אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְחַדִּיר אֵת כָּל הַיִּדְיעוֹת
הָאֵלוֹ הַיֵּטֵב בְּתוֹךְ לְבוֹ וְדַעְתּוֹ, שְׂאֵז יוֹכֵל לְעַבֵּר אֵת כָּל
הָעוֹלָם בְּנֶגֶל, וַיְהִיָּה דְבוּק בְּחַי הַחַיִּים, וַיִּתְעַנֵּג בְּעִרְבוֹת,

יְדִידוֹת, זֵיו חַיּוֹת אֶלְקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ: אֲשֶׁרֵי לוֹ בָּזָה וְאֲשֶׁרֵי
לוֹ בִּבְא.

תָּם וְנִשְׁלָם, שָׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קונטרס

בעל דמיון

יגלה את גנות האדם המכניס את עצמו בתוך דמיונות
והבלים, וחושב שכל אחד רוצה להתגדל עליו, ומדמה
בדעתו, כאלו כל אחד שונא אותו, כל אחד כפי שטותו
ודמיונו ההורסים את כל חיו הגשמיים והרוחניים גם
יחדיו.

★

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,

בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו

הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

★

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁהַדְמִיּוּנוֹת שֶׁל
הָאָדָם הוֹרְסִים אֶת חַיּוֹ לְגַמְרִי, וַיֵּשׁ
בְּנֵי-אָדָם שְׁפַל-כֶּף נִכְנָסוּ בְדַמְיוֹנוֹת,
עַד שֶׁנִּדְמָה לָהֶם כְּאִלוֹ כֹּל אֶחָד
וְאֶחָד רוֹצֵה לְהַרְעֵ לָהֶם, וְהַדְמִיּוֹנוֹת
הָאֵלוֹ הוֹרְסִים אֶת הַחַיִּים מִמֶּשׁ. וְצָרִיךְ
הָאָדָם לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ,
שְׂיִזְכֶּה לְהִיּוֹת נָקִי מִכָּל מִיּוֹנֵי דַמְיוֹנוֹת.
(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תעד)

קוֹנְטָרַס
בַּעַל דְּמִיּוֹן

א.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר כָּל הַצָּרוֹת
וְהַיְסוּרִים, הַמְרִירוֹת וְהַהֲרַפְתָּקָאוֹת, שֶׁהָאָדָם סוֹבֵל בְּזֶה
הָעוֹלָם, הוּא מַצַּד הַדְּמִיּוֹן שְׁלוֹ. כִּי בַּעַל דְּמִיּוֹן מְדַמֶּה
תָּמִיד בְּדַעְתּוֹ, כְּאִלוֹ כָּל הָעוֹלָם שׁוֹנֵא אוֹתוֹ, וּכְאִלוֹ כָּל
אֶחָד הוּא יוֹתֵר גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, וּכְאִלוֹ רוֹצִים רַק לַעֲשׂוֹת לוֹ
רַע, וְכַל-כֵּן נִכְנָס בְּדַמְיוֹנוֹת, עַד שֶׁכִּבֵּר קִשָּׁה לְהוֹצִיא אוֹ
מִזֶּה, וּנְחַקְקֵת בְּדַעְתּוֹ שְׁטוֹת דְּמִיּוֹנוֹתָיו, עַד שֶׁזֶה מְמַרֵּר
חַיָּיו, וְסוֹבֵל יְסוּרִים וְצָרוֹת מִמֶּנּוּ וּמַעֲצָמוֹ, רַחֲמָנָא
לְצַלָּן. וּבְאֵמֶת הַכֹּל דְּמִיּוֹן גָּדוֹל; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, אַחֵי
הַיָּקָר! אִם אַתָּה רוֹצֶה לְהִתְחִיל לְחַיּוֹת חַיִּים טוֹבִים
וּנְעִימִים, וּלְהַרְגִישׁ מְתִיקוֹת וְאוֹר בְּחַיֶּיךָ, הֲרַגְל עֲצֻמָּךְ

לצאת מהדמיונות שלך, ולעולם אל תחשב מאחר
 כלל, רק הכנס את עצמך בהאמונה הקדושה, לידע —
 כי אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לפל
 אלקות גמור הוא, ואתה וכל העולם כלו רק בידו
 וברשותו יתברך; ועל-כן מה שיך שאחד ירצה להרע
 לך? ! והאמונה הקדושה בו יתברך, תוציא אותך מכל
 הדמיונות שנדבקו בך, וישתנה מצבך לטובה; וזכר
 כלל זה — כי בעל דמיון הוא חולה גדול, וצריך
 לרפואה.

ב.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי לכל אדם יש
 דמיונות, כי הנשמה שבמח מלבשת ומכסית בלבושים
 שונים לבוש בתוך לבוש, עד הלבוש הראשון שהיא
 הלבוש החיצוני לגמרי, וזה נקרא כח הדמיון,
 וכשאדם זוכה לזכך ולטהר את עצמו, ולשוב בתשובה
 שלמה, אזי גם כח המדמה שלו נעשה מזכך, וזוכה
 לחשב ולדמות מחשבות ודמיונות קדושים — בסוד
 ביד הנביאים אדמה (הושע י"ב), אבל מי שעדין פגום,
 אזי הדמיונות שלו הורסים אותו לגמרי, עד שיש בני

בעל דמיון

רכה

אדם, שסובלים מאד מאד מאלו הדמיונות, שהורסים להם את חייהם לגמרי, כי מי שזוכה למחשבות ודמיונות קדושים, והוא תמיד חושב ממנו יתברך, ומדמה את הצורה ליצרה, אזי מרגיש תמיד אלקות על פניו, ולהפוך מי שרחוק מזה, אזי תמיד רק חושב ומדמה שחברו רוצה להרע לו, ומסתכל רק על המרידות והחשף שבעולם, עד שנהרס לגמרי מרב עקמומיות וקשיות שיש לו עליו, על הקדוש ברוך הוא ועל אחרים; ועל-כן מי שרוצה לחיות חיים טובים ונעימים, ולזכות לקדש ולטהר את עצמו, עליו להרגיל עצמו לחשב מחשבות טובות, ולדמות צורה ליצרה, לחפש תמיד אחריו יתברך, ולידע — כי אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ומרב התפללותו בו יתברך, יזכה באמת סוף כל סוף להגיע אל זה; אשרי הזוכה לברח תמיד רק אליו יתברך, ואז טוב לו תמיד!

ג.

אהובי, אחי היקר! ראה להוציא את עצמך מכל מיני דמיונות, אשר הורסים את בריאותך, ואת עצבך.

תתחיל לחיות עם המציאות, ותשתדל להמתיק את כל הדינים והמרירות והצרות שעוברים עליך ביום הזה דוקא, מה ולמה לך להתבלבל מיום המחרת, אשר אינך בטוח אליו, וכן מה לך למרר חייך מאיזה אדם שאינו עומד עכשו לפניך, רק אתה מדמה בדעתך, כאלו ההוא יכול לעשות לך רעה, וייעשה לך רעה, יותר טוב לך להתחיל לחיות עם המציאות שביום הזה ובמקום הזה, ועם בני אדם הנמצאים עתה עמך, העקר אל תבלבל עצמך — לא מהעבר, ולא מהעתיד, ולא משום דבר, ואל זה תזכה דוקא אם תוציא את עצמך מכל מיני דמיונות והזיות שרק עוברים בראשך ובמחשבתך, ובזה שתתחיל לחיות עם המציאות, יהיה נקל לך לקבל הכל, ותתחיל לחיות חיים מישבים, ותהיה בן חורין לגמרי.

ד.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי כל מה שעובר עליך ברוחניות ובגשמיות, הכל מפני שאינך זוכה לישב דעתך מכל מה שעובר עליך, ואתה חי בדמיונות, ומדמה בדעתך כאלו כף היית צריך להתנהג

וכו', וכן אדם זה לרעתך מכון וכו', וכן מפני שאינך
 מישיב דעתך היטב, ואינך מנתח היטב את בעיותיך,
 נדמה לך כאלו את הבעיות שלך אי אפשר לפתור כלל
 וכו', ובאמת הכל רק דמיון גדול, כי מי שזוכה לבוא
 אל הדעת האמת, ויודע, אשר אין שום מציאות
 בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ודבר
 גדול ודבר קטן אינו נעשה מעצמו כלל, רק בהשגחת
 המאציל העליון, על-ידי-זה תזכה לצאת מכל מיני
 דמיונות שהורסים את האדם לגמרי, ועליך לדעת,
 אשר כל מה שתזכה להכניס בך אמונה פשוטה בו
 יתברך, ותדע בידיעה מחלטת, כי הוא יתברך מנהיג
 את עולמו בהשגחה נפלאה ונוראה מאד, אשר
 באמונה וידיעה זו כבר לא שיהיה להיות בעל דמיון, כי
 מה יעשה לי אדם מבלעדי הקדוש ברוך הוא, ועל-כן
 איני מתפחד משום דבר ומשום ברירה שבעולם כלל,
 יהיה איך שיהיה, ויהיה מה שיהיה, תמיד אני יודע,
 אשר בכל פרט ופרט מעניני יד הוי"ה באמצע, והכל
 ברצונו יתברך.

ה.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, שרוב הצרות שהאדם סובל — הן מעצמו והן מאחרים, מכל שכן הצרות שסובל כשמתבך במחלקת, הן רק מצד הדמיונות — שמדמה בדעתו כאלו פונת חברו היתה בשביל כך... או בשביל כך... ומעלה בדעתו כל מיני חזיונות של שוא ודמיונות של הכל וכך נתרקמים במחו ודעתו כל מיני הבלי הבלים, וזה גורם לו שייצא לריב עם חברו, או מצער עצמו בצער חנם, והכל מצד הדמיונות; ועל-כן אם אתה רוצה להתחיל לחיות חיים טובים, ערבים ומתקים, ולהיות איש שלום, ראה לצאת מדמיונות, ואל תהיה בעל דמיון, וראה להסתפל תמיד רק אליו יתברך, אשר רק הוא מציאותי ואין בלעדיו מציאות כלל, והוא יתברך מחיה ומנהיג את כל הבריאה כלה, והכל בידו.

ו.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, פי הדמיון הורג את האדם בגשמיות וברוחניות, ובפך טיות כשהדבר

בעל דמיון

רכט

נוגע לגבי חֲבֵרוֹ, זֶה הוֹרֵס אֶת בְּרִיאוֹת גּוֹפוֹ לְגַמְרֵי, וְגַם פּוֹגֵם וְעוֹקֵר אֶת נַפְשׁוֹ מִשְׂרָשׁוֹ, כִּי כָּל בַּעַל דְּמִיּוֹן מְדַמָּה בְּדַמְיוֹנוֹ כְּאִלוֹ חֲבֵרוֹ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת לוֹ אִיזוֹ רָעָה אוֹ אִיזָה עוֹל, וּבְזֶה שְׂמֻכָּנִים בְּעֲצָמוֹ כָּל-כָּף דְּמִיּוֹנוֹת הַשָּׁקֵר, עַל-יְדֵי-זֶה מְרַגֵּשׁ מִמֶּשׁ אֵיךְ שְׂחֲבֵרוֹ רוֹצֶה לְהַרְעֵ לוֹ, וּמֵרַב עֲצָבִים וּמְתַחִים, שְׂעוּבָרִים עָלָיו, גּוֹפּוֹ רוֹעֵד, (מֵרַב עֲצָבָנוֹת) וְאוֹכֵל אֶת עֲצָמוֹ חֵי, וְכֵן בְּרוּחָנִיּוֹת כְּבָר אֵין לוֹ מַח וְכַח — לֹא לְלַמֵּד וְלֹא לְהַתְּפַלֵּל וְלֹא לְקַיֵּם אִיזוֹ מִצְוָה בְּשִׂמְחָה — מֵרַב פְּחָדִים וּמְתַחִים שְׂעוּבָרִים עָלָיו, וְהוּא בְּכַעַס וּבְמִרְרוֹת, וּמִסְתּוֹכֵב וְחוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת — אֵיךְ לְהִרְסֵם וּלְנַקֵּם בְּחֲבֵרוֹ, וּבְאַמַּת הַכֹּל רַק דְּמִיּוֹן גָּדוֹל, כִּי לְחֲבֵרוֹ אֵין שׁוֹם כְּוֹנֵה לְהַרְעֵ לוֹ, וְאֶפְלוֹ אֵינוֹ חוֹשֵׁב עָלָיו כְּלָל, רַק הוֹלֵךְ בְּתַמּוֹ, וְכֹל זֶה הָעֲצָבִים וְהַמְתַּחִים וְהַדְּמִיּוֹנוֹת שָׁלוֹ, וְעַל-כֵּן רָאָה אֶהוּבִי, אָחִי, מֵה לְפָנֶיךָ, וְאַל תְּהִיָּה בַּעַל דְּמִיּוֹן כְּלָל, רַק הִרְגַּל עֲצָמָךְ לְדַבֵּק בּוֹ יְתַבְּרָךְ, וְתִהְיֶה רְגִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ יְתַבְּרָךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת גְּמוּר, כְּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וּבִטַח בּוֹ יְתַבְּרָךְ, אֲשֶׁר בּוֹדְאֵי לֹא יַעֲזֹב אוֹתָךְ, כִּי "הַבוֹטֵחַ בְּהוֹי" הַחֶסֶד יְסוּבְּבָנוּ", וְיִזְכֶּה לְהַצְלִיחַ תְּמִיד בְּרוּחָנִי וּבְגִשְׁמִי.

ז.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי בלח המחשבה יש גם פח המדמה, הינו הלבוש החיצוני ביותר של המחשבה נקרא — פח המדמה, ואם האדם זוכה לבררו ולזככו, אז יכול לזכות על-ידי פח המדמה שלו עד מדרגת הנבואה ממש, כמו שכתוב "ביד הנביאים אדמה" (הושע י"ב), כי כשאדם מרגיל עצמו לדמות לעצמו תמיד אמתת מציאותו יתברר, ותמיד חושב ומדמה איך שהכל לכל אלקות גמור הוא, ואין שום מציאות בלעדיו יתברר כלל, והכל מה שנעשה בעולם, הכל ממנו יתברר בהשגחה פרטי פרטית, אז כפי שזוכה להכניס את עצמו במחשבות אלו, אף שבתחלה הכל עדין בדמיון אצלו, אף-על-פי-כן סוף כל סוף אם יזכה לדמות לעצמו דבר זה, אז יזכה לראות צורות עליונות, ויהיה דבוק בחי החיים, עד שיזכה ליחד יחודים קדושים, ולקרב וליחד את העולמות יחד, וימשיך על עצמו שפע גלוי אלקות, ויבין וישפיל מה שאין לבעל שכל פשוט להשפילו, לא כן אם, חס ושלום יכניס בדעתו דמיונות של הכל — כאלו זה רוצה להזיקו... או זה רוצה להצר לו... או זה רוצה

לקחת ממנו משהו... או, חס ושלום, כשיפל עוד יותר, ויתחיל לדמות לעצמו הרהורי נאוף, רעיונות מתעבים וכפירות ואפיקורסות, שאז בודאי יפל יותר ויותר בבאר שחת, וישבר כחרס הנשבר, עד שיכול לפל בפח כזה, שלא תהיה לו תקומה; על-כן ראה, אהובי, אחי, לצאת מהדמיונות ההבל שלך, ואל תתחיל לחשב כלל מעסקי העולם הזה — הן מהרהורי נאוף, והן מהרהורי עבודה זרה, והן מבני אדם, הרגל עצמך לחשב תמיד רק ממנו יתברך, ותהיה בעל דמיון דקדושה, ותמיד תחשב ותדמה לעצמך איך שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, וכל העולם מסבב באורו יתברך, והאור מסבב אותו, ואתה נמצא בתוך האור, וכל מה שתכניס את עצמך במחשבות ודמיונות אלו, יותר תזכה להזדכך ולהטהר, עד שמרב האור שתמשיך עליך, תבטל ממך כל מיני הרהורים רעים — הן של נאוף, והן של כפירות, והן דמיונות אחרים, שכבר נלפדת בהם מימי קטנותך, ותזכה לצאת מכל זה, ותזכה להגיע אל מדרגות עליונות וגבוהות מאד מאד, העקר חזק ואמץ עד מאד, ואל תהיה שבור מכל מה שכבר עבר עליך עד עכשו — שנפלת ונכשלת כבר במה שנכשלת

וּנְתַלְכֶלְכֶתָ עַד מָאֹד, כִּי הַדְּמִיּוֹן דִּקְדוּשָׁה יוֹצִיא אוֹתָךְ מִכָּל מִינֵי רָעוֹת שְׁבַעוּלָם; אֲשֶׁר־י מִי שְׁזוּכָה לְהִיּוֹת בְּעַל דְּמִיּוֹן דִּקְדוּשָׁה — לְדַמּוֹת לְעַצְמוֹ שֶׁהַכֹּל אֱלֻקוֹת גָּמוֹר הוּא.

ח.

צָרִיךְ שֶׁתִּשְׁכַּח, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, כִּי עַל-פִּי רַב כָּל צְרוּתֶיךָ, מֵה שְׁאַתָּה סוּבֵל, הַכֹּל בָּא מֵצֵד הַדְּמִיּוֹנוֹת שְׁלָךְ, כִּי אַתָּה מְדַמָּה לְעַצְמָךְ כְּאִלּוּ הֵהוּא כִּי לְעִשׂוֹת מַשְׁהוֹ נִגְדָּךְ, וּכְאִלּוּ הֵהוּא עֹשֶׂה הַדְּבָר שֶׁמַּעֲיֵק לְךָ בְּכוּנָה, וּבְאִמַּת הַכֹּל רַק דְּמִיּוֹן גְּדוֹל שֶׁהַכְּנֶסֶת בְּדַעְתָּךְ, כִּי מֵרַב צְרוּתֶיךָ, וַיִּסְוֶיךָ נַעֲשִׂיתָ בְּעַל דְּמִיּוֹן גְּדוֹל, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, אֲשֶׁר דְּבָר זֶה הוֹרֵס לְךָ אֶת כָּל מַחֲךָ, כִּי הַדְּמִיּוֹנוֹת הֵם מַחֲלָה כְּמוֹ כָּל שְׂאָר מִיַּי מַחֲלוֹת, וְלִפְעָמִים בְּעַל דְּמִיּוֹן סוּבֵל יוֹתֵר, אֲפִלּוּ מַחֲלָה מְסַכָּן, כִּי הַדְּמִיּוֹנוֹת הוֹרְסִים וְהוֹרְגִים אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, כִּי תִמְיֵד מְדַמָּה בְּדַעְתּוֹ דְּמִיּוֹנוֹת — כְּאִלּוּ חִבְרוּ רָצָה לְהִרְעֵ לּוֹ, וּכְאִלּוּ אֵין לוֹ דְּאֶגוֹת אַחֲרִים אֲלֵא לְחַשֵּׁב כָּל הַיּוֹם רַק מִמֶּנּוּ, וְכָל מֵה שֶׁמְכַנִּים אֶת עַצְמוֹ בְּדְמִיּוֹנוֹת אֵלוֹ, יוֹתֵר, נִתְבַּהֵל וְנִתְבַּלְבַּל וּמַצִּיק לְעַצְמוֹ וְלְאַחֲרִים.

כי בעל דמיון הורג והורס — הן את עצמו, הן את משפחתו, והן את חבריו, כי הוא תמיד מצרף אותם ומשתף אותם עם הדמיונות שלו, ומעיק לכלם, ובאמת הכל רק דמיונות גדולים, כי המאמין האמתי שמוסר את עצמו תמיד רק אליו יתברך, ויודע ועד, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, האדם הזה אינו מדמה לעצמו שום דמיונות, רק מדבק עצמו בחי החיים, ומתענג בענג זיו השכינה הקדושה; אשרי לו!.

ט.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי הדמיון הורס את האדם לגמרי, ורב רבן של הצרות שהאדם סובל ברוחניות ובגשמיות, הכל מצד הדמיון — שמדמה לעצמו כל מיני דמיונות, כאלו שזה רוצה להכעיס אותו, וכאלו זה רוצה להכאיב לו, וכאלו זה שונא אותו. וכן בכל פעם נכנסים בו דמיונות אחרים, וזה ממש הורס את האדם לגמרי; על-כן ראה, אהובי, אחי היקר, לבל תהיה בעל דמיון, ואל תחשב משום בריה שבעולם, הדבק עצמו רק בו יתברך, ותדע כי אין לך

בעולם שום ברירה שיכולה להבין אותה, רק הקדוש
 ברוך הוא בעצמו, וכן הכנס היטב בלבך, ודעתך, אשר
 שום ברירה לא יכולה לעשות לה שום דבר רע מבליעדי
 רצונו יתברך, ועל-כן מה ולמה לה להיות בעל דמיון,
 ולהרס את כל חייך בשביל סתם הכלים ודמיונות,
 אשר רבם ככלם פוזזים, ראה להדביק עצמך לגמרי בו
 יתברך, ותרגיל את עצמך לדבר רק עמו יתברך, אשר
 זה יוציא אותך מכל מיני דמיונות, ויביא אותך אל
 המציאות — שתראה שאין בלעדיו יתברך כלל, והוא
 מנהיג את עולמו בהשגחה פרטי פרטית, ושום ברירה
 לא תוכל לעשות לה מאומה מבליעדיו יתברך.

י.

צריך שתזכר היטב, כי אין שום מציאות בלעדיו
 יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ועל-כן ראה
 להוציא את עצמך מהדמיונות, ותתחיל לחיות עם
 המציאות, והוא — איך שעובר עליך, ומה שעובר
 עליך ראה לקשרו ולחברו אל הקדוש ברוך הוא,
 ותמשיך על עצמך רוחניות חיות אלקותו יתברך,
 ועליך לדעת, כי על כל ברירה בזה העולם עובר מה

בעל דמיון רלה

שְׁעוֹבֵר, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִזֶּה, רַק כְּשִׁבוֹרְחִים אֵלָיו
יִתְבָּרֵךְ, וּמְרַגְלִים אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ
בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת גָּמוּר, כְּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ
וְהֵבֵן אֶל אָבִיו, וְאִז כְּשִׁתְּהִיָּה רָגִיל לְבָרוּחַ תָּמִיד רַק אֵלָיו
יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְצֵאת מִכָּל הַדְּמִיוֹנוֹת שֶׁלָּךְ,
וּתִקַּבֵּל אֶת הַמְּצִיאוֹת — לִידַע כִּי הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה
פְּרֻטִית, וְזֶה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ — שְׁיַעֲבֹר עָלֶיךָ דְּבַר זֶה
דּוֹקָא, מִפְּנֵי כְּוִנָּה נְעֻלְמַת, וְאִי אֶפְשָׁר לְצֵאת מִזֶּה רַק
עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה יָמִים וְשָׁנִים, כִּי מֵה שֶׁתְּפִלָּה
פּוֹעֶלֶת שׁוֹם דְּבַר לֹא פּוֹעֵל.

יא.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, שֶׁבְּכָל פַּעַם
שֶׁנִּכְנַסְתָּ בְּלִבְךָ וּבְדַעְתְּךָ אֵיזוֹ מַחְשָׁבָה נִגְדוֹ יִתְבָּרֵךְ, חֵס
וְשָׁלוֹם, אוֹ לְהַפּוֹךְ שֶׁנִּכְנַסְתָּ בְּדַעְתְּךָ אֵיזוֹ מַחְשָׁבָה
וְדְמִיוֹן, כְּאֵלוֹ אֵין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צָרִיךְ אוֹתְךָ, צָרִיךְ
שֶׁתִּדַּע שֶׁהַכֹּל דְּמִיוֹנוֹת מִצַּד חֲטָאִיךָ הַמְּרַבִּים, כִּי עַל-יְדֵי
כָּל חֲטָא וְעוֹן הוּא בּוֹרָא מִשְׁחִית וּקְלָפָה, שֶׁהֵם
מִתְּלַבְּשִׁים בְּאִיזָה דְמִיוֹן, וְהַדְּמִיוֹן בְּעֲצָמוֹ הוֹרֵס אֶת
הָאָדָם לְגַמְרִי; וְעַל-כֵּן כָּל מִי שֶׁעָבַר אֵיזוֹ עֲבָרָה, אוֹ

חטא באיזה חטא, עליו להתחזק עצמו בכל מיני
 התחזקות, ולשוב אליו יתברך בתשובה של אהבה,
 שעל-ידי-זה יתבטלו ממנו כל מיני קלפות ודמיונות
 — כאלו אין הקדוש ברוך הוא חפץ בו, וכאלו שכבר
 לעולם לא יוכל לצאת מהבוץ והלכלוך שנפל ונכנס
 לשם, אשר דמיונות אלו הורסים את האדם לגמרי.

יב.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי הקדוש ברוך
 הוא אב הרחמן, וחפץ להיטיב לבריותיו, ועקר
 התרחקותו של כל אחד שמתרחק ממנו יתברך, הוא
 רק מצד הדמיונות שנכנסים בו על-ידי עוונותיו —
 כאלו הקדוש ברוך הוא בכעס עליו, וכאלו לעולם כבר
 לא יוכל לשוב אליו יתברך בתשובה אמיתית; על-כן
 ראה להוציא את עצמו מהדמיונות, ותתחיל לחיות עם
 המציאות, והוא — לידע כי השם יתברך הוא מלא כל
 הארץ כבודו, והוא מחיה וממהה ומקים את כל
 הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הכל לכל
 אלקות גמור הוא, רק הם הסתרות לגבי גלוי האין סוף
 ברוך הוא, כי גם הלבושים שבהם מתלבש הקדוש

בְּרוּךְ הוּא כְּבִיכּוֹל הֵם הַסְתָּרוֹת לְהַסְתִּיר וּלְכַסּוֹת אוֹתוֹ
 יִתְבָּרַךְ בְּאֶפְסוֹן שְׂיוּכְלוֹ לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר, כִּי זֶה טוֹב
 בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן, וְכָל הַלְּבוּשֵׁין הֵם הַכֹּל
 דְּמִיּוֹנוֹת; וְעַל-כֵּן כָּל מֵה שֶׁהָאָדָם מִתְגַּשֵּׁם בְּיוֹתֵר,
 וְחוּטֵא חֵס וְשָׁלוֹם, יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵן נוֹפֵל יוֹתֵר בְּדְמִיּוֹנוֹת
 עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֶבֶד מְנוּס וְתַקּוּהָ מְמַנּוּ, וּכְאִלוֹ
 לְעוֹלָם כְּבָר לֹא יוּכַל לְצֵאת מִגְרִיעוֹת מַעֲשָׂיו, וּכְאִלוֹ
 כְּבָר אֵין צְרִיכִים אוֹתוֹ, וּבְאֵמֶת הַכֹּל דְּמִיּוֹנוֹת וּפְתוּיִים
 שֶׁמִּדְמָה וּמִפְתָּה אוֹתוֹ יִצְרוּ הָרַע, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ אָב
 הַרְחֻמָּן, וְחַפֵּץ חֶסֶד הוּא, וּמְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו, וְעַד יוֹם
 מוֹתוֹ יִחַדָּה לוֹ, וְאִם יָשׁוּב מִיָּד יִקְבְּלוּ; עַל-כֵּן רָאָה,
 אֶהוּבִי, אָחִי, לְהוֹצִיא אֶת עֲצָמָךְ מִכָּל מִיַּי דְּמִיּוֹנוֹת
 וְהַבְּלִים, וְתַמְשִׁיךְ עֲצָמָךְ אֶל עֵצָם עֲצָמֵי חַיּוֹת
 אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַמְּסַתֵּיר אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל פְּרִטֵי הַבְּרִיאָה,
 שְׂזוּהֵי הַמְּצִיאוֹת הָאֵמֶתִית.

יג.

צְרִיךְ שֶׁתִּדַּע, אֶהוּבִי, אָחִי, כִּי רַב רַבָּם שֶׁל כָּל מִיַּי
 סוּבְלֵי חֲלָאִים רָעִים, עֵקֶר הַסֶּכֶל הַמֵּר שֶׁלָּהֶם הוּא רַק
 מֵרַב הַדְּמִיּוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהַכְּנִיסוֹ עֲצָמָם בְּדְמִיּוֹן חֲזָק,

וְזֶה הוֹרֵג וְהוֹרֵס אוֹתָם לְגַמְרֵי, וַיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם, שְׁכָל כָּף
 נִכְנָסוּ בְּטֹבַע הַדְּמִיוֹנוֹת, עַד שֶׁלֹּא יְכוּלִים לְצִאת מִזֶּה,
 וּמִמָּשׁ מְרַגְּשִׁים כְּאֲבִים וְחֻלָּאִים רָעִים, אֲשֶׁר בְּאֶמֶת
 הַכֹּל רַק דְּמִיוֹנוֹת, וְהַבְּלִים שֶׁהַכְּנִיסוּ בְּעֶצְמָם; וְעַל-כֵּן
 אֲשֶׁרֵי מִי שְׂזוּכָה לְצִאת מִדְּמִיוֹנוֹ, וּבָא לְרֵאוֹת אֶת
 הַמְּצִיאוֹת, שְׂאֵז כָּל חַיָּו יִשְׁתַּנּוּ — גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת, וּמְכַל
 שְׁכֵן בְּרוּחָנִיּוֹת, וְעַקֵּר הַמְּצִיאוֹת הוּא — לִידַע פִּי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחִיָּה וּמְקַיֵּם וּמְהַיָּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה,
 וְעַל-כֵּן רַק בְּיָדוֹ אָנוּ נִמְצָאִים, וְרַק הוּא יְכוּל לְעֶזֶר לָנוּ,
 וּבִידֵיעוֹת אֵלּוֹ יִשְׁתַּנּוּ כָּל מַהֲלָךְ מַחְשַׁבְתּוֹ לְטוֹבָה, פִּי
 רַב הַדְּמִיוֹנוֹת בָּאִים רַק מִפְּחָדִים — שֶׁמִּפְּחִיד עֲצָמוֹ
 מֵאִיזָה בְּשׂוֹר וָדָם, כְּאֵלּוֹ בְּיָדוֹ לְהִיטִיב לוֹ אוֹ לְהַרַע לוֹ,
 וּכְפִי רַב הַפְּחָדִים שֶׁמְכַנִּים בְּעֲצָמוֹ מֵאַחֲרִים, כְּמוֹ-כֵן
 נִחְלָה בְּיִסּוּרִים וְחֻלָּאִים, וְנוֹפֵל בְּדַכְאוֹן וְעֲצָבוֹן
 וּמִתְחִים, עַד שֶׁנִּשְׁבַּר וְנוֹפֵל בְּעֵינָי עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי, מֵה
 שְׂאִין בֵּן — אִם יִכְנִיס בְּדַעְתּוֹ עֶצֶם עֲצָמִיּוֹת חִיּוֹת
 אֶלְקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ וַיֵּדַע, שֶׁהוּא יִתְבַּרֵּךְ מְחִיָּה וּמְקַיֵּם
 וּמְהַיָּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה רַק בְּהַשְׁגָּחְתּוֹ
 הַפְּרָטִית, אֲזַי כְּבָר אֵינוֹ מִתְפַּחַד וְאֵינוֹ מִתְיָרָא מִשׁוּם
 בְּרִיָּה, וְהוּא נִכְנָס בְּעוֹלָם הַחֲרוּת לְגַמְרֵי וְהַכֹּל מִתְהַפֵּךְ
 לוֹ לְטוֹבָה.

יד.

אהובי, אחי היקר! ראה להוציא את עצמך מכל
 מיני דמיונות ופתויים, שמדמים ומפתים אותך, כאלו
 אין לך כּבֶר שׁוֹם תְּקוּהָ, וכאלו אבד מנוס מִמֶּךָ לְגַמְרִי,
 וכאלו אתה לא יצֵלַח וְכִדוּמָה פְתוּיִים כָּאֵלוֹ, כִּי עָלֶיךָ
 לְדַעַת, אֲשֶׁר אַתָּה נִמְצָא רַק בְּיָדוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְלֹא בְּיַד בָּשָׂר
 וְדָם, וְעַל-כֵּן אֶצְלוֹ יִתְבַּרֵךְ אַתָּה יְכוּל לְפַעַל לְהַשְׁתַּנּוֹת
 מִהַקְצָה אֶל הַקְצָה, וּבְכַרְטִיּוֹת אִם תִּרְגִּיל עֲצָמְךָ לְדַבֵּר
 הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּלִשׁוֹן שְׂאֵתָה רְגִיל בָּהּ, זֶה יוֹרִיד
 וַיִּבְטֵל מִמֶּךָ כָּל הַדְּמִיוֹנוֹת, כִּי אֵין לְךָ עוֹד דְּבַר הַמְּבַטֵּל
 אֶת הַדְּמִיוֹנוֹת מֵהָאָדָם כְּמוֹ מִי שְׁזוּכָה לְדַבֵּר עִמּוֹ
 יִתְבַּרֵךְ, כִּי הַדְּמִיוֹנוֹת שֶׁנִּדְבְּקוּ בְּהָאָדָם הֵם הֵם הַקְּלָפוֹת
 שֶׁבָּרָא בְּעוֹנוֹתָיו הַמְּרַבִּים, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ כְּאֵלוֹ אֲבַד
 מְנוּס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, וְכָאֵלוֹ לְעוֹלָם לֹא יִשְׁתַּנֶּה, מֵה שְׂאֵין
 בֵּן — כְּשֶׁאָדָם זוּכָה לְדַבֵּר הַרְבֵּה עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ, אֲזִי
 מוֹרִיד מֵעֲצָמוֹ כָּל מִינֵי מַחְשָׁבוֹת שֶׁל הַכֵּל, וְכָל מִינֵי
 דְּמִיוֹנוֹת, וְנִדְבֵק בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, כִּי כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁאָדָם
 זוּכָה לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ בְּלִשׁוֹן שְׂרָגִיל בָּהּ, זֶה מִמְּשִׁיף
 עָלָיו אוֹר וְהָאֲרָה נוֹרְאָה וְנִפְלְאָה מִן הַשָּׁמַיִם; אֲשֶׁרִי מִי
 שְׂאֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עֲצָמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, וּמְרַבֵּה לְדַבֵּר עִמּוֹ
 יִתְבַּרֵךְ, וַיּוֹצֵא מִדְּמִיוֹנֹתָיו.

טו.

אהובי, אחי היקר! ראה להוציא את עצמך
 מהדמיון, ותסתכל בכל דבר רק על רוחניות חיות
 אלוקותו יתברך, המחיה והמהנה את זה הדבר, ואז
 ישתנה כל מהלך מחשבתך, וכל חייך ילכו לך באפן
 אחר לגמרי, ותזכה להצליח תמיד, פי עקר אי הצלחת
 האדם הוא רק כשהוא בעל דמיון — שחי עם
 דמיונות, ומדמה לעצמו מחשבות והבלים ההורסים
 אותו לגמרי, כי כשאדם נכנס בדמיונות ובלבולים, זה
 הורס את כל החיים שלו, כי בכל פעם נדמה לו, כאלו
 אחר לקח משהו ממנו, וכאלו אחר רוצה להתגדל עליו
 ולהתפשט עליו, ומזה נשבר לגמרי, עד שיש בני אדם
 שחיים חיים של פחדים, ומפחדים מהצל של עצמם,
 כי בכל פעם נדמה להם כאלו אחד רוצה לקחת דבר
 השיך להם, ובאמת הכל דמיון גדול, כי אין שום
 מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור
 הוא, ואי אפשר לקחת ממך שום דבר השיך לך, ושום
 דבר שמיעד בשבילך; ועל-כן מה ולמה לך לחיות
 בפחדים כאלו, בטח בהני"ה ברוך הוא, ותרגיל את
 עצמך להסתכל בכל דבר רק ברוחניות חיות אלוקותו

יתברך, ואז ישתנה מהלך מחשבתך לגמרי, ותתחיל
 לחיות חיים נעימים ובטוחים, כי מי שזוכה להוציא
 את עצמו מפח המדמה, כל חייו משתנים לטובה,
 ואינו ירא, ואינו מתפחד משום בריה שבעולם, כי
 יודע, אשר הכל ברשותו יתברך; אשרי מי שזוכה
 להדביק מחשבתו בו יתברך, ויודע בידיעה ברורה
 ומזככת, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ומוציא את
 עצמו מכל מיני דמיונות ופתויים, ומכניס את עצמו
 בתוך האמונה הקדושה; אשרי לו בזה ובכא לנצח!

טז

אהובי, אחי היקר! ראה להמשיך את עצמך אליו
 יתברך תמיד, ותחיה עם בטחון חזק — לידע, אשר
 כל ענייניך משגחים בהשגחה פרטית, וכפי שתזכה
 להכניס בעצמך ידיעה זו, כמו־כן תזכה לצאת מפח
 המדמה, אשר הורס את חיי האדם לגמרי, כי מי
 שמכניס את עצמו בדמיונות, חייו מרוזים ממות, כי
 בכל פעם מפחד מכל בריה, ונדמה לו, כאלו רוצים
 להרס אותו, וכאלו רוצים לנקם בו, וכאלו רוצים

לקחת דְבַר הַשֵּׁף לוֹ, וְכָל זֶה בָּא לוֹ עַל יְדֵי — פָּגַם
הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי מִי שֶׁאֵין אֲמוּנָתוֹ בְּרוּרָה וּמְזַכָּת,
הוּא תָמִיד שָׁקוּעַ בְּדַמְיוֹנוֹת וְרַעֲיוֹנוֹת רָעִים, וְחוֹשֵׁשׁ כָּל
מִינֵי חַשְׁשׁוֹת וּפְחָדִים יִתְרִים, עַד שֶׁחִיּוֹ אֵינָם חַיִּים
כָּלֵל; עַל-כֵּן עָשָׂה זֹאת, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, וְהַרְגַּל
עֲצָמָךְ בְּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרְךָ — לִידַע שֶׁהוּא
יִתְבַּרְךָ מְחִיָּה וּמְהוּוּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְהַכֵּל
לְכָל דְבַר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעֲצָמוֹ, רַק מִמְּנוֹ
יִתְבַּרְךָ, וְעַל-יְדֵי יְדִיעוֹת אֱלוֹי תִזְכֶּה לְהִתְחִיל לְהַסְתַּכֵּל
עַל הַחַיִּים בְּעֵינַיִם אַחֲרוֹת, וְלֹא תִהְיֶה בְּעַל דַּמְיוֹן רַק
אָדָם הַחַי עִם הַמְּצִיאוֹת, וְאִז טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר
אִתָּה חַי בְּזֶה הָעוֹלָם, וְיֹוֹתֵר מְזֶה יִהְיֶה לָךְ טוֹב לְנִצְח
נְצָחִים, כִּי עַל-יְדֵי תַקְּףָה הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בּוֹ יִתְבַּרְךָ,
תִּכְלֵל בְּחַי הַחַיִּים לְנִצְח.

תָּם וְנִשְׁלָם; שְׂבַח לְאֵל עוֹלָם!

קוֹנְטֵרַס

דֵי לְצָרוֹת

יְגַלֶּה עֲצוֹת וְהַדְרָכוֹת לְאָדָם, אֵיךְ לְהַפְטִיר מִכָּל צָרוֹתָיו,
וַיִּכְנִיס בּוֹ הַתְּחִיָּזְקוֹת עֲצוּמָה, אֵיךְ לְעַבֵּר עַל כָּל מָה שְׁעוֹבֵר
עָלָיו, וַיְהִי תָמִיד אֵיתָן וְחֶזֶק בְּדַעְתּוֹ, לְבָלִי לְהַתְרַחֵק
מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ.

*

בְּנוֹי וּמֵיֶסֶד עַל-פִּי דְבָרַי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹרֵחַ הַגְּנוּזִים וְהַצְּפוּן,
בוֹצֵינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרַי תִּלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אֹרֵחַ נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִים לִיָּה

רַבֵּי נֵתָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלָב בְּפִסְוִקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי חֻכְמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדַפּוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"שׁ נ"י אָמַר: הַצָּרוֹת
שְׁמִסְכְּבוֹת אֶת הָאָדָם הֵן הַגְּלוּת,
וְעַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לֹאמַר
דֵּי לַצָּרוֹת, וְעַל-יַדֵּי-זֶה יֵצֵא מִגְּלוּת
לְגֹאֲלָהּ. וְאֵל כָּל זֶה זֹכִיךְ עַל-יַדֵּי
תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה, שְׂאֲדָם יִרְגִיל אֶת
עֲצָמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלִסְפֹּר לְפָנָיו
יִתְבָּרֵךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ, שְׂאֲז
עַל-יַדֵּי רַבּוּי תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה, יִזְכֶּה
לְזַכּוֹן וְטָהָרֵת הַמַּחֲיִין, וְיִתְבַטְּלוּ מִמֶּנּוּ
כָּל הַצָּרוֹת, וְיִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ נֶעֱם זִיו
שְׂכִינַת עִזּוֹ יִתְבָּרֵךְ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תעד)

קוֹנְטֵרַס
דֵּי לְצָרוֹת

.א

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, אֲשֶׁר עָקַר הַקְּלָלָה
בְּזֶה הָעוֹלָם — שֶׁהָאָדָם נַעֲשֶׂה מְקַלָּל, רַחֲמָנָא לְצַלָן,
הוּא רַק כְּשִׁמוּשֵׁךְ עֲצָמוֹ אֶל הַכְּפִירוֹת וְהָאֲפִיקוֹרְסוֹת,
וְעוֹקֵר אֶת עֲצָמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, שְׂאֵז מִתְחִילוֹת לַעֲבוֹר
עָלָיו כָּל מִינֵי צָרוֹת וּבְעֵינֹת, כִּי כְּשֶׁאָדָם מְכַנֵּס בְּעֲצָמוֹ
אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וַיִּוְדַע, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת
בְּלַעֲדָיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מְחִיָּה, מְהֵנָּה וּמְקַיִם
אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְהַכֹּל לְכֹל מִשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחָה
פְּרָטִית, וְאֵין אָדָם נוֹקֵף אֲצַבְעוֹ מִלְמַטָּה, אֶלֶּא אִם כֵּן
מְכַרִּיזִין עָלָיו מִלְמַעְלָה (חֲלִין ז:), וְאֵין אָדָם נוֹגַע בְּמָה
שְׁמוּכֵן לְחִבְרוֹ, וְאֵין מְלָכוֹת נוֹגַעַת בְּמְלָכוֹת חֲבֵרְתָּהּ,
אֶפְלוֹ כְּמֵלֵא גִימָא (יִזְמָא לַח:), וְאֶפְלוֹ רִישׁ גְּרַגִּיתָא (זָה

שְׁמַמְנָה עַל הַבְּיּוֹבִים), מִן שְׁמִיא מִנּוּ לִיה (גַּם אוֹתוֹ
 מִמְּנִים מִן הַשָּׁמַיִם) (בְּרִכּוֹת נח.), וּכְשִׁיּוֹדֵעַ דְּבַר זֶה, אֵז
 אִף פֶּעַם אֵינוֹ מִסְתַּבֵּךְ בְּצָרוֹת וּבְיִסּוּרִים, כִּי יוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל
 מִמְּנּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּבּוֹרַח רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, אַבָּל בְּרַגַע שֶׁהָאָדָם
 מִפְּרִיד אֶת עֲצָמוֹ מִיִּדְעוֹת אֱלוֹ, וְנִמְשָׁךְ לְדַעוֹת נִפְסְדוֹת
 — לְכַפִּירוֹת וּלְאַפְיִקוֹרְסוֹת, לְמִינּוֹת וּלְרִשְׁעוֹת וְכוּ', אֵז
 דִּיִּקָּא מִסְתַּבֵּךְ בְּצָרוֹת, וּבְרַגַע שֶׁמִּסְתַּבֵּךְ בְּצָרוֹת, הוּא
 מִדְּרִידֵר מְצָרָה לְצָרָה, עַד שֶׁמֶרֶב צָרוֹת שְׁעוֹבְרוֹת עָלָיו,
 הוּא מִיֵּאֵשׁ מִחַיָּיו, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְהוּלֵךְ מִמְרָמֵר בְּדַכְּאוֹן
 וּבְעֲצָבוֹן, וּמְרִים וּמְרוֹרִים לוֹ הַחַיִּים; לְזֹאת, אֶהוּבִי, בְּנֵי
 הַיִּקָּר, רְאֵה לּוֹמֵר "דִּי לְצָרוֹת" שֶׁלֶךְ, וְתַתְּחִיל לְהַמְשִׁיךְ
 עַל עֲצָמֶךָ עֲרֵבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו, חִיוֹת אֱלֹקוֹתוֹ
 יִתְבַּרֵךְ, וְתִדַּע, שֶׁהוּא יִתְבַּרֵךְ מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה
 פְּרֻטִית, וְתִרְגִּיל אֶת עֲצָמֶךָ לְדַבֵּר רַק עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ, כַּאֲשֶׁר
 יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, הֵינּוּ שֶׁתִּלְךְ לְמָקוֹם פְּנוּי שְׂאִין שָׁם
 בְּנֵי-אָדָם, וְתַתְּחִיל לְהַשִּׁיחַ וּלְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּשִׁפְתַי
 הָאֵם שֶׁלֶךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת גְּמוּרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה
 לְאֵט לְאֵט תִּרְדְּנָה מִמֶּךָ כָּל הָאֲבָנִים הַכְּבֹדוֹת הַמְּנַחֹת
 עַל לִבֶּךָ, וְיִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, כִּי
 בְּרַגַע שֶׁהָאָדָם פּוֹנֶה אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וּמְכַנִּיס אֶת עֲצָמוֹ אֶל
 תּוֹךְ הָאָמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְיוֹדֵעַ בִּיִּדְעָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת,
 אֲשֶׁר אֵין בְּלַעַדָיו יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, בְּאוֹתוֹ רַגַע, הוּא נִפְטָר

מְכַל הַצָּרוֹת וּמְכַל הַבְּעִיּוֹת, כִּי כָּבֵד אֵינוֹ מִפְּחַד מֵאָדָּם
אֶחָד בְּעוֹלָם; וְעַל-כֵּן, אֶהְיֶה, בְּנֵי הַיֶּקֶר, אָמַר "דִּי
לְצָרוֹת" שְׁלֵף, וְתַתְּחִיל לְבָרוּחַ אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
וְתַחֲזֹר אֵלָיו בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מִחֲכָה
לָךְ שֶׁתֵּשׁוּב אֵלָיו, וּמִיָּד כְּשֶׁתֵּשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, וְתִרְגֵּיל
אֶת עֲצֻמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲזַ תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתִּפְטָר
מְכַל הַצָּרוֹת שְׁבַע עוֹלָם; נָא וְנָא, אֶהְיֶה, בְּנֵי הַיֶּקֶר, שְׁמַע
בְּקוֹלִי, וּתְקִים זֹאת, וְאֲזַ תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁכָּבֵד יִהְיֶה "דִּי
לְצָרוֹת" שְׁלֵף.

ב.

צְרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהְיֶה, בְּנֵי הַיֶּקֶר! אִם אַתָּה רוֹצֶה
שִׁיְהִיָּה כָּבֵד "דִּי לְצָרוֹת" שְׁלֵף, תִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִינֵי
אֲפָנִים לְהִיּוֹת בְּשָׁלוֹם עִם כָּל בְּרִיָּה שְׁבַע עוֹלָם, הֵן עִם
עֲצֻמְךָ — שֶׁתִּשְׁלִים עִם גּוֹרְלֵךְ, וְהֵן עִם אֲשֶׁתְךָ וְיִלְדֵיךָ
— שֶׁתִּשְׁלִים עִמָּהֶם, וְאֵל תִּסְתַּכֵּל עַל הָעוֹלוֹת וְהָרַע
שֶׁעָשׂוֹ לָךְ, וְהֵן עִם אַחֲרִים — שֶׁתִּשְׁלִים עִמָּהֶם, וְתִדְוֹן
אוֹתָם לְכַף זְכוּת, וְאֵל תִּסְתַּכֵּל עַל הָרַע שֶׁעָשׂוֹ לָךְ, כִּי
"דִּי לְצָרוֹת" וְהַפְּסָקָתָם תְּלוּי רַק בְּמִדַּת הַשָּׁלוֹם —
כִּפִּי שֶׁהָאָדָם מִרְגִּיל אֶת עֲצֻמוֹ לְחִיּוֹת עִם כָּל אֶחָד
בְּשָׁלוֹם, וְדָן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְסָקוֹת מִמֶּנּוּ
כָּל הַצָּרוֹת, כִּי לְהַפּוֹךְ — כָּל הַצָּרוֹת שְׁבַע עוֹלָם נִמְשָׁכוֹת

לְאָדָם רַק עַל-יְדֵי הַמַּחֲלָקָת וְהַמְרִיבוֹת, שֶׁהוּא רַב עִם
 עֲצָמוֹ, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁלִים עִם מַצְבוֹ וְעִם מַה שֶׁעוֹבֵר
 עָלָיו, וְכֵן רַב עִם אֲשֶׁתּוֹ וְעִם יְלָדָיו, וְתַמִּיד יֵשׁ לוֹ כָּל
 מִינֵי טַעֲנוֹת וּמַעֲנוֹת עֲלֵיהֶם, וְאֵינוֹ דָן אוֹתָם לְכַף זְכוּת,
 וּבֵיתוֹ נִהְפֵּךְ לְבֵית רִיב וּמַחֲלָקָת, וְכֵן עִם כָּל אָדָם הוּא
 רַב וּמַתְקוּטֵט, עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁכוֹת עָלָיו כָּל הַצָּרוֹת, כִּי
 הַצָּרוֹת נִמְשָׁכוֹת לְאָדָם רַק עַל-יְדֵי הַמַּחֲלָקָת וְהַמְרִיבוֹת;
 לְזֹאת, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר! אִם אַתָּה רוֹצֵה לֹאמַר "דֵּי
 לְצָרוֹת" שְׁלֶךְ, רֵאֵה לְהֵיוֹת בְּשָׁלוֹם עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד,
 וְתַשְׁלִים עִם עֲצָמְךָ, עִם אֲשֶׁתְךָ וְיְלָדֶיךָ וְעִם זֻלָּתְךָ,
 וְאִז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתִּפְטָר מִכָּל צָרוֹתֶיךָ, וְתַחֲיֶה חַיִּים
 עֲרִבִים וּמַתְקִים, כִּי אֵין לְךָ עוֹד בְּרָכָה כְּמוֹ הַשָּׁלוֹם,
 וְאַף שֶׁבְנֵי-אָדָם מְסַדְרִים אוֹתְךָ, וְכֵן אֲשֶׁתְךָ וְיְלָדֶיךָ, אַתָּה
 רֵאֵה לְהַמְשִׁיךְ לִילְךָ בְּדַרְךְ הַשָּׁלוֹם, וְתַמִּיד תִּזְכֹּר, כִּי שָׂמוֹ
 שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא — שָׁלוֹם (שְׁבַת י'), וְעַל-יְדֵי
 שֶׁאַתָּה תַּהֲיֶה אִישׁ שָׁלוֹם, וְתַחֲזִיק בְּשָׁלוֹם, תַּהֲיֶה דְבוּק
 בְּחַי הַחַיִּים, וְלֹא תִפְחַד מִשׁוֹם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם, וְתִפְטָר
 מִכָּל צָרוֹתֶיךָ; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁשָּׂם שָׁלוֹם לְדַרְכּוֹ, וְאִז אוֹמַר
 "דֵּי לְצָרוֹת" שְׁלוֹ, וְנִפְטָר מִכָּל רַע, וְנִמְשַׁכֵּת עָלָיו בְּרָכָה,
 יְשׁוּעָה וְהַצְּלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדָיו.

ג.

אַהובי, בְּנֵי הַיָּקָר, רְאֵה לְהַשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי
 פְּעֻלוֹת שְׁבַעוֹלָם, לְהִיּוֹת שָׂשׂ, שְׂמִיחַ וְעֲלִיז, וְתִרְקַד
 וְתִשְׁמַע כְּלֵי זָמֶר בְּכָל יוֹם, וְתִנְגֵּן לַעֲצָמָךְ נְגוּנִים שֶׁל
 שְׂמִיחָה, וְכֵן תִּשְׁתַּדֵּל לְשִׂמְחַ אַחֲרִים, וְעַל-יַד־זֶה יִהְיֶה
 "דֵּי לַצָּרוֹת" שְׁלֹךְ, כִּי כָּל הַצָּרוֹת שְׁעוֹבְרוֹת עַל הָאָדָם,
 הֵן רַק מִחֲמַת עֲצָבוֹת, מָרָה שְׁחוּרָה וְדַכְאוֹן, שְׂמִמְשִׁיף
 עַל עֲצָמוֹ, כִּי זֶה עָקֵר הַצָּרָה בְּכָל הַצָּרוֹת — שֶׁהָאָדָם
 נוֹפֵל בְּעֲצָבוֹת וּבְמִרְרוֹת, וְאִינוֹ יָכוֹל לָבוֹא לְשִׂמְחָה
 אַמְתִּית, וְעַל-כֵּן מִי שְׁרוּצָה לֹאמֹר "דֵּי לַצָּרוֹת" שְׁלוֹ,
 שִׁישְׁתַּדֵּל בְּכָל מִינֵי אָפְנִים שְׁבַעוֹלָם לְהִיּוֹת אִף שְׂמִיחַ
 תָּמִיד, וַיַּעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלוֹת שְׁבַעוֹלָם לְהִיּוֹת שְׂמִיחַ,
 אֲפֹלוּ עַל-יַד־יְמֵי מְלֶתֶא דְשִׁטוּתָא וּמְלֶתֶא דְבְּדִיחוּתָא (עֵין
 לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן כד), הָעָקֵר שִׁיְהִיָּה שְׂמִיחַ,
 כִּי הַשְׂמִיחָה מִרְחֶקֶת מֵהָאָדָם אֶת הַצָּרוֹת שְׁלוֹ, וְאִם
 הָיוּ בְּנֵי-אָדָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת הַשְּׂשׂוֹן וְהַשְׂמִיחָה —
 שֶׁהָאָדָם שְׂמִיחַ וְצוֹחֵק מֵהַכֹּל, וְעַל-יַד־זֶה מִתְּבַטְּלוֹת
 כָּל הַצָּרוֹת שְׁלוֹ, אֲזַי כָּלֵם הָיוּ שְׂשׂוֹיִם וְשְׂמִיחִים, רוֹקְדִים
 וּמְנַגְּנִים לַעֲצָמָם נְגוּנִים שֶׁל שְׂמִיחָה, אִף מִחֲמַת שְׂאִין
 בְּנֵי-אָדָם יוֹדְעִים זֹאת, וְדַרְךְ בְּנֵי-הָאָדָם לְהַמְשִׁיף תָּמִיד
 אֶל הָעֲצָבוֹת וְהַמִּרְרוֹת, עַל-יַד־זֶה נִמְשָׁכוֹת עֲלֵיהֶם
 צָרוֹת רַבּוֹת, וְהֵם תָּמִיד בְּדַכְאוֹן וּבְעֲצָבוֹן, וַיֵּשׁ לָהֶם כָּל

מיני תרוצים והצדקות, למה הם בעצבות ובמרירות, מאחר שעוברים עליהם כל-כף הרבה משברים וגלים, עניות ודחקות ומחלות, וסובלים מה שסובלים, כי הבעל-דבר עושה את שלו — להכניס באדם מרירות ועצבות, ונותן לו כל מיני הצדקות שיהיה בעצבות, ובשביל זה סובלים כל-כף הרבה צרות, אבל ברגע שאדם מתחיל לשמח, אז נעשה "די לצרות" שלו; על-כן ראה, אהובי, בני היקר, רק לשמח, ותשמע כלי זמר ונגונים של שמחה, ועליך לדעת, כי עקר השמחה היא הדבקות בו יתברך, ובזה שהאדם מכניס בדעתו אמתת מציאותו יתברך, ויודע שהוא יתברך מחיה, מהיה ומקים את כל הבריאה כלה, והכל לכל אלקות גמור הוא, ומרגיל את עצמו להסתפל על העולם בעינים פקוחות, ומסתפל על פנימיות כל דבר, הינו על החיות אלקות המחיה, מהיה ומקים את הדבר הזה, אז דיקא יהיה שש, שמח ועליו, ויפטר מכל צרותיו; אשרי מי ששמח תמיד, שאז יאמר "די לצרות" שלו, ויגאל מכל צרותיו; וזכר כולל גדול זה, אהובי, בני, ואל יהיו דברים אלו קלים בעיניך, כי תצטרך את זה לימים הבאים, כי ימי חיינו הבל, ושנותינו מרמה, והנה אנחנו כאן, והנה כבר נהיה שם, ועל-כן חבל מאד לבלות את הימים והלילות, השבועות, החדשים והשנים שיש

לנו בזה העולם במרירות, בעצבות ובדכאון, אשר על-ידי-זה ממשיכים על עצמנו צרות ויסורים מרורים, לזאת שמע בקולי, ותעשה כל מיני פעלות שבְעוֹלָם להיות שש ושִׁמַח, ואז דיקא תאמר "די לצרות" שְׁלָךְ, ותשתעשע בשעשוע עולם הבא.

ד.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, שכל הצרות והיסורים שהאדם סובל, הם רק מחמת בטול תורה, כי מי שמבטל תורה, הקדוש-ברוך-הוא מביא עליו יסורים מכערין, ועוברים אותו (ברכות ה.); ועל-כן אם אתה רוצה לומר "די לצרות" שְׁלָךְ, ראה לברח אל התורה הקדושה, ותרגיל את עצמך ללמד את התורה הקדושה, אשר אין לה עוד טוב, ואין לה עוד נעם כמו למוד התורה הקדושה בתמימות ובפשטות גמורה — שתרגיל את עצמך ללמד בכל יום: מקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכה ואגדה, ואמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי, ראש השנה, פרק ד', הלכה ח'): פִּינֵן שְׁקִבְלָתָם עֲלֵיכֶם עַל תּוֹרָה, מַעֲלָה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאִלּוּ לֹא חֲטַאתֶם מִימֵיכֶם; וְכָל הַיְסוּרִים וְהַצָּרוֹת יִבְדְּלוּ מִמֶּךָ, כִּי אֲצִלוּ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד חֲשׂוּבָה הַתּוֹרָה, וְכָל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אֵינוֹ צָרִיךְ — לֹא חֲטָאת וְלֹא

עולה ולא מנחה ולא אשם (מנחות קי.), ואין לה בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה, ומי שעוסק בתלמוד תורה, הרי זה מתעלה (אבות ו); ואם היו בני-אדם יודעים מעלת למוד התורה, שאפלו אדם לומד בתמימות ובפשיטות, ואומר את התבות של מקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכה ואגדה, ואיך שזה מבטל את כל צרותיו, אז היו רגילים ללמד תורה בכל יום ויום, כי אפלו אחד שישב ועוסק בתורה, שכנה עמו (ברכות ו.); ועל-כן, אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה לומר די לצרותיך, הרגל את עצמך ללמד בכל יום את התורה הקדושה, ותעשה לעצמך קביעות עצומה לקרא בכל יום במקרא, במשנה, בגמרא, במדרש, בהלכה ובאגדה בחשק חדש, ותכף-ומיד כשמתכניס את עצמך לתוך התורה, על-ידי-זה תפטר מכל הצרות, ואמרו חכמינו הקדושים: כיון שקרא אדם תורה, נביאים וכתובים, ושנה מדרש, הלכות ואגדות, ושנה הגמרא, ושנה הפלפול לשמה, מיד רוח-הקדש שורה עליו (עין תנא דבי אליהו, זוטא, פרק א'); כי התורה משמרתו מכל רע בנערותו, ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו (קדושין פב.), וככל שהאדם בורח יותר אל התורה הקדושה, על-ידי-זה הוא אומר "די לצרות" שלו, ואם היו בני-אדם יודעים מעלת

למוד התורה, ואיך שְׁהִיא נֹתֶנֶת לְאָדָם חַיִּים בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, הָיוּ עוֹסְקִים בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה
בְּכָל יוֹם, וְהָיוּ רְגִילִים לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם כַּמָּה פְּרָקִים
וְכַמָּה דְּפָיִם בְּמִקְרָא, בְּמִשְׁנָה, בְּגִמְרָא, בְּמִדְרָשׁ, בְּהִלְכָה
וּבִאֲגָדָה, וְלֹא הָיוּ מִתְאַשְׁיִם כָּלֵל, כִּי הַתּוֹרָה מְבִטֶלֶת אֶת
הָעֲנִי, הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים מֵהָאָדָם, וּמִמְשַׁכֵּת עָלָיו יְשׁוּעוֹת
רַבּוֹת; עַל-כֵּן רָאָה, אֶהוֹבִי, בְּנֵי הַיִּקָּר, לֹא לְהִיּוֹת בְּטָלָן,
רַק תִּבְרַח אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְאָמְרוּ
חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (יְרוּשָׁלַיִם, בְּרִכּוֹת, פְּרָק ט', הִלְכָה ה'):
מֵה הַתִּינּוֹק הַזֶּה צָרִיךְ לִינּוֹק בְּכָל שְׁעָה שְׁפִיּוּם, כִּף כָּל
אָדָם שְׁפִי־שְׂרָאֵל צָרִיךְ לִיגַע בַּתּוֹרָה בְּכָל שְׁעוֹת שְׁפִיּוּם,
וּכְמוֹ שֶׁהַתִּינּוֹק — עֵקֶר חַיּוּתוֹ הוּא הַיְּנִיקָה מִשְׂדֵי אִמּוֹ,
כְּמוֹ-כֵן צָרִיךְ כָּל אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל לְהִרְגִישׁ, שֶׁעֵקֶר חַיּוּתוֹ
הוּא עַל-יְדֵי שְׁלוּמֵד תּוֹרָה, וְזֶה צָרִיךְ לְהִיּוֹת אֶצְלוֹ תָמִיד
חֲדָשׁ, כְּמֵאֲמָרָם, זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה (עֲרוּבִין נד): מָה אֵילָה
רַחֲמָה צָר, וְחֻבִּיבָה עַל בּוֹעֲלָה כָּל שְׁעָה וְשְׁעָה כְּשֶׁעָה
רֵאשׁוֹנָה, אִף דְּבָרֵי תּוֹרָה חֻבִּיבִין עַל לּוּמְדִיהֶן בְּכָל
שְׁעָה וְשְׁעָה כְּשֶׁעָה רֵאשׁוֹנָה; כִּי מִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת עַצְמוֹ
לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם בְּחֻשָׁק חֲדָשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה מְבִטֵּל אֶת כָּל
הַצָּרוֹת מִמֶּנּוּ, וּמְרַגֵּישׁ חַיִּים חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם, וְאָמְרוּ
(בְּרִכּוֹת סג): חֻבִּיבָה תּוֹרָה עַל לּוּמְדִיהָ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם
כִּיּוֹם שֶׁנִּתְּנָה מֵהָרַם סִינַי; וְעַל-כֵּן, אֶהוֹבִי, בְּנֵי תַעֲשֶׂה

לְעֶצְמָךְ חֵק קָבוֹעַ לְקֹרָא בְּכָל יוֹם בְּמִקְרָא, בְּמִשְׁנָה,
בְּגִמְרָא, בְּמִדְרָשׁ, בְּהִלְכָה וּבִאגְדָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה תֵּאמַר
"די לצרות" שְׁלָךְ.

ה.

צְרִיף שְׂתַדַּע, אַהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, אֲשֶׁר אֵין לָךְ עוֹד
דְּבַר שְׂמִגְרֵשׁ אֶת הַצְּרוּת וְהִיסוּרִים שֶׁל הָאָדָם כְּמוֹ מִדַּת
הַחֶסֶד, כִּי מִי שְׂמִרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם זְלָתוֹ,
אֲזִי אוֹמֵר "די לצרות" שְׁלוֹ, כִּי עַקֵּר הַצְּרוּת שְׁנִמְשָׁכוֹת
לְאָדָם הֵן רַק כְּשֵׁאינו רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְחֶסֶד עִם
זְלָתוֹ, וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שְׂאִפְלוּ כְּשֵׁאָדָם
חָטָא בְּמָה שְׂחָטָא, בְּזָבַח וּבְמִנְחָה אֵינוֹ מִתְכַּפֵּר, אֲבָל
בְּתוֹרָה וּבְגִמְלֵלוֹת חֲסָדִים מִתְכַּפֵּר (ראש השנה יח:), כִּי
מַעֲלַת הַתּוֹרָה וּגְמִלּוֹת חֲסָדִים, אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעַר
כָּלֵל, כִּי אֲצִלוּ יְתִבְרֵךְ מְאֹד חָשׁוּב כְּשֵׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה
וְעוֹסֵק בְּגִמְלֵלוֹת חֲסָדִים, וְאָמְרוּ (ירוּשְׁלָמִי, פֶּאֶה פָּרָק א'):
"תִּתְאַרִיכוּ יָמִים" (דְּבָרִים לב, מז) — זֶה גְּמִלּוֹת חֲסָדִים;
בְּזֶה שְׂאָדָם גּוֹמֵל חֶסֶד עִם זְלָתוֹ, הוּא מְאַרִיף יָמִים,
וּמְרַגֵּישׁ עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו, חֵיוֹת אֱלֻקוֹתוֹ
יְתִבְרֵךְ עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאָמְרוּ (ירוּשְׁלָמִי, תַּעֲנִית, פָּרָק
ד', הִלְכָה ב'): "וּבְצֵל יְדֵי כְּסִיתִיךָ" (ישעיה נא, טז), זֶה
גְּמִלּוֹת חֲסָדִים, שְׂכָל הָעוֹסֵק בְּגִמְלֵלוֹת חֲסָדִים, זוֹכֵה

לישב בצלו של הקדוש-ברוך-הוא; ועל-כן אם אתה רוצה לומר די לצרותיך, ראה לעסק בחסד עם זלתיך, וככל שתעשה יותר חסד עם זלתיך, ימשך עליך חסד מהקדוש-ברוך-הוא, כי במדה שאדם מודד, בזה מודדין לו (סוטה ח.), ועל-ידי-זה תאמר די לצרותיך; ואמר הקדוש-ברוך-הוא: חביב עלי חסד שאתם גומלים זה לזה ככל הזבח שזבח שלמה לפני (עין ילקוט הושע, רמז תקכ"ב); ולכן, בני, תשתדל לעשות תמיד צדקה וחסד עם זלתיך, ועל-ידי-זה תתבטלנה ממך כל הצרות, כמאמרם, זכרונם לברכה (שומר טוב, תהלים טז): אם ראית אדם שמתעסק בתורה ובגמילות חסדים, עתיד הוא לזכות לעטרת שיבה כמו אברהם אבינו; אשרי המצית, ויגיע לכל טוב אמתי ונצחי.

.1

ראה, אהובי, בני היקר, לחזק את עצמך בכל מיני אפנים שבעולם, ואל תניח בעצמך חלישות הדעת כרגע, כי כל הצרות והיסורים שנמשכים לאדם, הם רק כשנופל לקטנות הדעת, ונחלשת דעתו מכל מה שמסבב אותו, ועל-כן ראה להשתדל להרחיב דעתך, ותכף-ומיד כשתהיה לך הרחבת הדעת תאמר "די לצרות" שלך; וצריך לעבד על עצמו מאד מאד לזכות

לְהַגִּיעַ לְגִדְלוֹת הַדַּעַת וּלְגִדְלוֹת הַמַּחֲיִן, שְׁלֵא יִהְיֶה
 קִמְצָן וְכֹלִי, רַק יִתְנַהֵג בְּהִרְחָבָה גְּדוֹלָה, וְזֶה יוֹצִיא אוֹתוֹ
 מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַצְמָצוּמִים שְׁמִסְבְּכִים אוֹתוֹ; אֲשֶׁרֵי מִי
 שְׁמַרְחִיב אֶת דַּעְתּוֹ, וְהוּא וַתָּרֵן עַל כָּל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו,
 שָׂאז יֹאמֶר "דֵּי לְצָרוֹת" שְׁלוֹ, וְיִמְשָׁכוּ עָלָיו יְשׁוּעוֹת
 וְהִרְחַבּוֹת גְּדוֹלוֹת; אֲשֶׁרֵי לוֹ בְּזֶה וּבְכֵּא !

ז.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אָהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שְׁכָל הַצָּרוֹת
 שְׁעוֹבְרוֹת עַל הָאָדָם, הֵן רַק מַחְמַת כַּח הַמְדָמָה, שְׁמַדְמָה
 לְעִצְמוֹ דִּמְיוֹנוֹת כְּאֵלוֹ, שְׁכָל אֶחָד רוֹצֶה לְעֲשׂוֹת לוֹ
 רָעָה, וּכְאֵלוֹ כָּל אֶחָד רוֹצֶה לְהַקְנִיטוֹ וּלְהַשְׁפִּילוֹ, לְרַחֲקוֹ
 וּלְגַרְשׁוֹ, וּבְאִמַּת זֶה בָּא לְאָדָם מַחְמַת קִטְנוֹת הַדַּעַת, כִּי
 מִי שְׁיֵשׁ לוֹ גְּדְלוֹת הַדַּעַת וְהַמַּחֲיִן, וּמֵאִיר לוֹ שְׁהַקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְהוּא
 יִתְבַּרֵךְ מְחִיָּה, מְהִיָּה וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, הוּא
 אֵינוֹ מְפַחַד מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעוּלָם, וְאֵינוֹ צָרִיף שׁוּם
 תְּשׁוּמַת-לֵב מִבְּנֵי-אָדָם, וְאִזִּי אֵין לוֹ צָרוֹת; וְעַל-כֵּן,
 אָהוּבִי, בְּנֵי, רְאֵה לוֹמֵר "דֵּי לְצָרוֹת" שְׁלָךְ, וְתַצֵּא
 מִהַדְמְיוֹנוֹת שְׁלָךְ, שְׁאַתָּה מְדָמָה לְעִצְמָךְ כְּאֵלוֹ כָּל אֶחָד
 רוֹצֶה לְעַקֵּר אוֹתָךְ וְכוּ', אוֹ לְשַׁבֵּר אוֹתָךְ וְכוּ', אוֹ לְנַקֵּם
 בָּךְ וְכוּ', אוֹ לְרַדֵּף אוֹתָךְ וְכוּ', כִּי כָּל אֵלוֹ הַדְמְיוֹנוֹת הֵם

מחלת עצבים, ואם אַתָּה רוֹצֵה לְהוֹשֵׁעַ וּלְצַאת מִצָּרְתְּךָ,
 רֵאֵה לְצַאת מִכָּל מִינֵי הַדְּמִיוֹנוֹת שְׂאֵתָה מִדְּמָה בְּדַעְתְּךָ,
 וְאִזְ דִּיקָא תֹאמֵר "דֵּי לְצָרוֹת" שְׁלָךְ.

ח.

אַהוּבֵי, בְּנֵי הַיְקָר, תִּדַע שְׁכָל הַצָּרוֹת שְׁעוֹבְרוֹת
 עֲלֶיךָ, הֵן רַק מַחֲמַת שְׂאֵתָה מִרְחִיק עֲצֻמָּךְ מִבְּנֵי-אָדָם,
 כִּי אִם הֵייתָ מְעָרֵב עִם בְּנֵי-אָדָם, וּמְדַבֵּר עִמָּהֶם, וּמְשִׁיחַ
 וּמְסַפֵּר לָהֶם, לֹא הֵייתָ נוֹפֵל לְדַכְּאוֹן וּלְעֲצָבוֹן, שְׁהֵם
 מַחֲלֵת הָעֲצָבִים, כִּי מִי שְׁמִרְחִיק עֲצֻמוֹ מִבְּנֵי-אָדָם,
 וְהוֹלֵךְ בְּבְדִידוֹת, וְאֵינוֹ רוֹצֵה לְדַבֵּר עִם שׁוֹם בְּרִיָּה, זֶה
 סִימָן שֶׁל שְׁגָעוֹן וּשְׁטוּת, וְזֶה מְבִיא עַל הָאָדָם כָּל מִינֵי
 צָרוֹת וְיִסּוּרִים, שְׁמַתִּיסֵר מִמֶּנּוּ מֵעֲצָמוֹ; וְעַל-כֵּן רֵאֵה,
 אַהוּבֵי, בְּנֵי הַיְקָר, לֹאמֵר דֵּי לְצָרוֹתֶיךָ, וְתִתְחִיל לְדַבֵּר
 עִם בְּנֵי-אָדָם, וְתִתְעָרֵב עִמָּהֶם, כִּי הַדְּבוּר יֵשׁ לוֹ כַּח
 גְּדוֹל, וּכְשֶׁאָדָם מְרַגֵּיל אֶת עֲצֻמוֹ לְדַבֵּר עִם בְּנֵי-אָדָם
 דְּבוּרֵי אֱמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וּמְחַזֵּק אוֹתָם, אֲפֹלוּ
 שְׂיֵהֶיָה בְּמַצָּבִים הַכִּי גְרוּעִים, בְּזֶה שֶׁהוּא מְדַבֵּר עִם
 אַחֲרִים, בְּזֶה הוּא יוֹצֵא מִצָּרוֹתָיו; וְעַל-כֵּן, אַהוּבֵי, בְּנֵי,
 אָמֹר "דֵּי לְצָרוֹת" שְׁלָךְ, וְתִתְחִיל לְדַבֵּר עִם בְּנֵי-אָדָם,
 וְתִשְׁיַח וְתִסְפֹּר לְפָנֶיהֶם דְּבוּרֵי אֱמוּנָה וְהַתְּחַזְּקוֹת, וְתִתְחַזֵּק
 וְתִשְׁמַח אֶת לְבָבְךָ הַנִּשְׁבֵּר, וּבְזֶה תִּהְיֶה גַם לְךָ תִּקְוָה

לתקן את שברון לבך, כי כשָׁאָדָם מְדַבֵּר עִם אַחֲרִים, נַעֲשֶׂה אֹר יִשָּׁר וְאֹר חֹזֵר, שְׁבֹזָה שֶׁהוּא מְעוֹרֵר אַחֲרִים, הַדְּבוּרִים נִשְׁלָכִים בַּחֲזָרָה אֵלָיו, וְהוּא גַם-כֵּן נִהְנֶה מִדְּבוּרָיו; לְזֹאת רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְדַבֵּר עִם בְּנֵי-אָדָם דְּבוּרֵי שְׂמִיחָה וְהַתְּחַזְּקוֹת, וְעַל-יַדֵּי-זֶה גַם אַתָּה תִּהְיֶה שְׂמֵחַ, וְתַחֲזֵק אֶת עַצְמְךָ.

ט.

אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! לָמָּה לָךְ לָלַכְת בְּמַרְירוֹת, בְּעַצְבוֹת וּבְדַכְּאוֹן? לָמָּה לָךְ לְהַצְטַעַר עַל עוֹלָם שְׂאִינוֹ שְׁלָךְ? הֲלֹא בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ תִּבְלֶה אֶת יְמֶיךָ בְּשׂוּה — בְּרִצּוֹנְךָ וְשָׁלֵא בְּרִצּוֹנְךָ, מְדוּעַ לֹא תִרְאֶה, שְׂיַעֲבֹר לָךְ הַיּוֹם בְּשְׂמִיחָה, בְּשִׁירִים וּבְנִגּוּנִים, מְדוּעַ לָךְ לְהַתִּיסֵר בִּיסוּרִים וּבְמַכְאוּבִים לְשׂוּא, עַל-יַדֵּי עַצְבוֹת וּמַרְירוֹת שְׂאֵתָה מִתְמַרֵּר בְּעַצְמְךָ, רְאֵה לְדַבֵּר עִם אַחֲרִים דְּבוּרִים שֶׁל שְׂמִיחָה וְהַתְּחַזְּקוֹת, וְעַל-יַדֵּי-זֶה תִּשְׂמַח גַּם אֶת עַצְמְךָ, וְתֹאמֶר "דֵּי לְצָרוֹת" שְׁלָךְ; וּזְכוֹר דְּבָרִים אֱלוֹ, כִּי הֵם יְסוּד גְּדוֹל בְּחַיִּים, וְכָל אֱלוֹ שְׁנִשְׁתַּגְּעוּ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, וְנִפְלוּ בְּפַח יְקוּשׁ, הַכֹּל מִפְּנֵי שְׁלֵא רָצוּ לְקַחַת אֶת עַצְמָם בִּיַדֵּיהֶם, כִּי כְּשָׁאָדָם לֹקַח אֶת עַצְמוֹ בְּיַדָּיו, וְאוֹמֵר: "דֵּי לְצָרוֹת" שְׁלוֹ, וּמִתְחִיל לְדַבֵּר עִם זֵלְתוֹ, וּמְחַזֵּק וּמְאַמֵּץ אוֹתוֹ, וְיוֹצֵא מִתּוֹךְ עַצְמוֹ, עַל-יַדֵּי-זֶה

נגאל מכל צרותיו; לזאת, אהובי, בני היקר, ראה
 להכניס את דברי אלה בלבך, ואז תשתנה לגמרי,
 ויתרחב לך ברוחניות ובגשמיות, ואם תצית אותי בזה
 לא תתחרט — לא בזה ולא בבא, כי תזכה לירש את
 העולם הבא בעולם הזה; אשרי מי ששמח תמיד, שאז
 יורש את העולם הזה והעולם הבא גם יחד; אשרי לו!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

מי שיש לו אמונה — חייו חיים, והוא מבקש
ימי חייו בטוב תמיד, כי פשהולך לו פראוי
ויש לו טוב, בודאי טוב לו, ואפלו פשאינו פך
(דהינו שאין מתנהג לו פסדר, ויש לו יסורין,
חס ושלום), גם-כן טוב, כי הוא בטוח שאף-
על-פי-כן השם יתברך ירחם עליו להבא ויטיב
אחריתו, כי מאחר שהפל מאתו יתברך, בודאי
הפל לטובה, אבל מי שאין לו אמונה, חס ושלום,
חייו אינם חיים כלל, כי תכף פשעובר עליו איזה
רעה, שוב אין לו שום חיות, כי אין לו במה
לנחם עצמו כלל, מאחר שאין לו אמונה כלל,
ואין לו שום חיות ושום טוב, מאחר שהולך בלי
השם יתברך ובלי השגחה, רחמנא לצלן, אבל
על-ידי אמונה, מה טוב ויפה החיות שלו פנ"ל.
(שיחות-הר"ן, סימן נג)

קוּנְטָרַס

גַּם זֶה יַעֲבֹר

יִחֲזַק אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל מִכָּל מַה
שֶׁעֹבֵר עָלָיו, רַק יִרְגִיל עֲצָמוֹ לֹאמַר עַל כָּל צָרָה שֶׁרַק
תַּעֲבֹר עָלָיו: "גַּם זֶה יַעֲבֹר", וַיִּגְלֶה עֲצוֹת וְהִתְחַזְּקוֹת אִיךָ
לְהִגִּיעַ אֶל כָּל זֶה.

*

בְּנוֹי וּמִיֶּסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תְלָמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִים לִיה

רַבֵּי נֶתָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלַב בְּפִסְוִקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאמְרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֶהר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְיָדֵי

חֲסִידֵי בְרֶסְלָב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: רְאוּי לְכָל בַּר
יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת תְּמִיד שָׁשׁ וְשִׂמְחָה, וְעַל
כָּל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו יֹאמַר: "גַּם זֶה
יַעֲבֹר". כִּי בְּאַמֶּת יָמֵי חַיֵּינוּ וּשְׁנוֹתֵינוּ
הֶבֶל וְרִיק, הֵנָּה אֲנַחְנוּ כָּאֵן וְעוֹד מְעַט
נֵצֵא מִכָּאֵן, וְעַל-כֵּן מָה וְלָמָּה לְדַאֵג
וְלַחֲיוֹת בְּמַרְירוֹת וּבְדַכְאוֹן, עַל הָאָדָם
לְחַזֵּר לְעַצְמוֹ תְּמִיד עַל הַפְּתָגָם הַזֶּה:
"גַּם זֶה יַעֲבֹר".

(אֲמַרֵי מוֹהֲרָא"ש, חֶלֶק ב', סִימָן תַּעֲה)

קוּנְטֵרס

גַּם זֶה יַעֲבֹר

.א

בְּנֵי הַיְקָר! רְאֵה לְחִזֵּק אֶת עֲצֻמְךָ עַל כָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר
עָלֶיךָ, וְתִדַּע, כִּי הַכֹּל רַק נִסְיוֹנוֹת מִן הַשָּׁמַיִם, שְׁמַנְסִים
אוֹתְךָ לְרֵאוֹת אֶל מִי תִבְרַח בְּעֵת צָרְתְּךָ, כִּי בְּאֵמֶת
הוּא יִתְבָּרֵךְ בְּתוֹךְ צָרְתְּךָ, כְּמֵאֲמָרָם, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה
(תָּנָא דְבֵי אֱלֹהֵי רַבָּה, פָּרֻק יח): אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
בְּכָל צַעַר וְצַעַר שְׂיִישׁ לְיִשְׂרָאֵל כְּבִיכּוֹל אֲנִי עִמָּהֶם,
שֶׁנֶּאֱמַר (יִשְׁעִיָּה סג, ט): "בְּכָל צָרְתָם לוֹ צָר"; וְעַל-כֵּן
בְּשַׁעַת שְׁעוֹבָרִים עָלֶיךָ צָרוֹת וְיִסּוּרִים, קִטְנוֹת וְחִלְשׁוֹת
הַדַּעַת וּבִלְבוּלִים, תִּדַּע שֶׁשֵּׁם מְסִתְתָר אֱלוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם,
הֵינּוּ בְּתוֹךְ צָרְתְּךָ נִמְצָא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלָכֵן רְאֵה
לְבִרַח רַק אֲלֵיו יִתְבָּרֵךְ בְּעֵת צָרְתְּךָ, כִּי כָּל אֵלוֹ הַצָּרוֹת
וְהַיִּסּוּרִים שְׁעוֹבָרִים עָלֶיךָ הֵם רַק כְּדֵי לְעוֹרֵר אוֹתְךָ

וְלִהְיוּ חֲזִירֵי אֱלֹהֵי יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי שְׁתַּסְבֵּל עַל כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עֲלֶיךָ, תִּזְכֶּה לְמַרְק אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ, וְאִם הִייתָ יוֹדֵעַ אֵיךְ שְׁמַתְחַשְּׁבִים לְמַעַלָּה עִם הָאָדָם הַסּוֹבֵל צְרוֹת וְיִסּוּרִים, קִטְנוֹת וְחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, לֹא הִייתָ נוֹפֵל בְּדַעְתְּךָ כָּל-כָּף, כִּי לְמַעַלָּה מִתְחַשְּׁבִים מְאֹד עִם אָדָם שְׁעוֹבֵרִים עֲלֵיו צְרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוֹת, וְאִף-עַל-פִּי-כֵן הוּא מְחִזֵּק אֶת עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה וּבְאַמוּנָה שְׁלֵמָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנִי, לְחִזֵּק עֲצָמְךָ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שְׁבַעוֹלָם, וְאִף שְׁקֻשָּׁה וְכִבּוּד לְךָ עֲכָשׁוּ הַיִּסּוּרִים מְאֹד מְאֹד, תִּהְיֶה רְגִיל לֹמֵר: "גַּם זֶה יַעֲבֹר", כִּי סוֹף כָּל סוֹף אַחַר הַרַע יָבוֹא הַטּוֹב, וְעוֹד תִּזְכֶּה לְרֵאוֹת יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת, שְׁיַעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי כָּף הוֹלֵךְ עִם כָּל אָדָם — שְׁבַתְחֻלָּה מְרַגֵּישׁ כָּל מִינֵי צְרוֹת וְיִסּוּרִים, וְלִבְסוֹף כְּשִׁמְתְחִזֵּק וּמְחִזֵּק מֵעַמָּד מִתְהַפֵּךְ לוֹ הַכֹּל לִישׁוּעוֹת, וְאִף שְׁנֵדָמָה לְךָ דְּבַר זֶה כְּחֵלוֹם, מְרַב צְרוֹתֶיךָ וּבְלִבוֹלֶיךָ וְיִסּוּרֶיךָ הַקְּשִׁים וְהַכְּבִדִים שְׁעוֹבֵרִים עֲלֶיךָ, וְנֵדָמָה לְךָ שְׁאֵף פֶּעַם לֹא תִצָּא מִזֶּה, כִּי כָל-כָּף מֵר וּמְרוֹר לְךָ, עִם כָּל זֹאת עַל-יְדֵי שְׁתַּמִּיד תִּזְכֹּר אֶת הַמִּילִים הָאֵלוֹ: "גַּם זֶה יַעֲבֹר", וְתִזְכֹּר לְעֲצָמְךָ שְׁעוֹד תִּרְאֶה יְשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת שְׁיַעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲזִי בְּאַמַּת סוֹף כָּל סוֹף תִּרְאֶה יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה, שְׁלֹא הָאֲמִנְתָּ וְלֹא תִאֲרַף בְּחַיֶּיךָ, וְחֲכַמְיָנוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ

בַּמִּדְרָשׁ (תַּנְחוּמָא עֲקֵב ג): כָּל הַמְצִיטֵעַר בְּתַחֲלָתוֹ נַח לֹו
בְּסוּפוֹ; וְאִין לָךְ מְצִיטֵעַר בְּתַחֲלָתוֹ יוֹתֵר מֵאַבְרָהָם וְכוּ',
שְׁסָבַל מַה שְׁסָבַל כָּל מִינֵי נְסִיוֹנוֹת שְׁבַע עוֹלָם קָשִׁים
וּמְרִים, וְכֵן יִצְחָק סָבַל צָרוֹת רַבּוֹת מֵעֲשׂוֹ וְכוּ', וְכֵן
יֵעָקֵב סָבַל צָרוֹת מְרוֹרוֹת וְכוּ', וְעַם כָּל זֹאת עַל-יְדֵי
שְׁחִזְקוֹ אֶת עֲצָמָם בְּכָל מִינֵי חֲזוּקִים, וְכוּ' לְהַעֲשׂוֹת
כְּלִים לְהַמְשַׁכֵּת הַשְּׂכִינָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה אָנוּ מְתַפְּלִים
בְּכָל יוֹם אֱלֹו יִתְבָּרַךְ בְּזִכּוֹתֵם, וּמְזַכְּרִים אוֹתָם בְּעֵת
הַתְּפִלָּה: אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, כִּי
אִין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֵיַחַד שְׁמוֹ עַל בְּרִיָּה כְּשֶׁהוּא
חַי, אֶלָּא עַל בְּעַל יִסּוּרֵין (בְּרֵאשִׁית רַבָּה צד, ה), שְׁזוֹכָה
לְהַתְחַזֵּק וּלְקַבֵּל אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים בְּהִרְחַבֵּת
הַדַּעַת וּבִלְבַב יִשְׂרָאֵל, וְאִין לֹו שׁוֹם קָשִׁיוֹת וּסְפָקוֹת עָלָיו
יִתְבָּרַךְ, אֶלָּא הַכֹּל יִשְׂרָאֵל לְפָנָיו, וְאִז עַל-יְדֵי שְׁזוֹכָה אָדָם
לְהַגִּיעַ לְמִדְרָגָה כְּזוֹ, נַעֲשֶׂה כְּלֵי לְהַשְׂרֵאת הַשְּׂכִינָה;
אֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוֹכָה לְהַכְנִיס בְּדַעְתּוֹ יְדִיעוֹת אֱלֹו, וְאִז טוֹב
לֹו כָּל הַיָּמִים, וְהָעֵקֶר לְהִיּוֹת רְגִיל לֹוּמֵר בְּעֵת צָרָתוֹ
תְּבוֹת אֱלֹו: "גַּם זֶה יֵעָבֵר", וְאִז בְּאֶמֶת יַעֲבֹרוּ מִמֶּנּוּ כָּל
הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים.

ב.

בְּנֵי! רֵאֵה לְחִזֵּק אֶת עֲצֻמְךָ בְּתִקְוֶה צְרוּתִיךָ, וְאַל תִּפְּל בְּדַעְתְּךָ כָּלֵל, וְאַף שְׁעוֹבְרוֹת עָלֶיךָ עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת כְּאֵלוֹ, שְׁאִין לְךָ לְשֵׁלֶם שְׂכָר דִּירָה, וְאַתָּה חֲיֵב חוֹבוֹת עַל יָמִין וְעַל שְׂמָאל, וּמִמָּשׁ הַגְּעֵתָ לְעֲנִיּוֹת כְּזוֹ שְׁאִין לְךָ כְּכֹר לָחֶם, רֵאֵה, אֲהוּבֵי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְדַבֵּק אֶת עֲצֻמְךָ רַק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִזְכִּיר אֶת שֵׁם שָׁמַיִם בְּתוֹךְ צְרוּתִיךָ, הֵינּוּ שְׂתַדַּע כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ נִמְצָא בְּתוֹךְ צְרוּתִיךָ, וְהַכֵּל כְּדִי לְנִסּוֹת אוֹתְךָ, לְרֵאוֹת הַיֵּשׁ בְּלִבְךָ לְשׁוֹב אֲלֵיו יִתְבָּרֵךְ אוֹ אֲתָה מְלֵא קִשְׁיוֹת וְעִקְמֻמִּיּוֹת, וְאִז אִם יִהְיֶה לְבָבְךָ יִשְׂר עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ, הֵינּוּ שְׁלֵא יִהְיֶה לְךָ שׁוֹם קִשְׁיוֹת וּסְפִקוֹת עָלָיו כָּלֵל, וְאַפְלוֹ שְׁהַגְעֵתָ לְמַצָּב נִמְךָ כְּזֶה, שְׁאִין לְךָ כְּכֹר מֵה לְאַכֵּל, וְאַתָּה מְלֵא חוֹבוֹת, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֲתָה אוֹמֵר: "צְדִיק וַיִּשְׂר הוּא" (דְּבָרִים לֵב, ד), "צְדִיק הוּא ה' כִּי פִיהוּ מְרִיתִי" (אֵיכָה א, יח), "צְדִיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו" (תְּהִלִּים קמ"ה, יז), עַל-יְדֵי שְׂתַצְדִּיק עָלֶיךָ אֶת הַדִּין, וְתַחֲזֵק אֶת עֲצֻמְךָ, תִּרְאֶה נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹת שְׁיַעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שְׁאַמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֻכּוֹת סג.): כָּל הַמְּשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם בְּצַעְרוֹ, כּוֹפְלִים לוֹ פְּרֻנְסָתוֹ; בְּזֶה שְׁהָאָדָם שָׁבוּר כָּל-כָּף וְנִדְמָה לוֹ כְּאֵלוֹ אָבֵד מְנוּס וְתִקְוָה מִמֶּנּוּ, וְכְאֵלוֹ כְּכֹר אֵף פַּעַם לֹא יִהְיֶה לוֹ אוֹר בְּחַיִּים, כִּי מֵרֵב הָעֲנִיּוֹת וְהַדַּחְקוֹת וְהַחוֹבוֹת

והמרירות שמשבבים אותו, נדמה לו כאלו אבד מנוס ותקוה ממנו, עם כל זאת הוא מתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, ויודע אשר בכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, על-ידי-זה נמשך עליו שפע גדול, וכופלים לו פרנסתו, שביא לו הקדוש-ברוך-הוא שפע כפול כזה, שיהיה לו לשלם כל חובותיו, ותהיה לו הרחבה כזו, שיוכל לתת לאחרים, העקר הוא, אהובי, בני היקר, להתחזק במצבים הגרועים והדחוקים ביותר, ובזה נמדדת גדלת האיש הישראלי — שאינו קורא תגר עליו יתברך, אלא בעת שעוברים עליו צרות ויסורים, עניות ודחקות, חובות ובלבולים, אז הוא רץ ובא אליו יתברך, ומפרש את כל שיחתו לפניו יתברך כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, כי באמת אין עוד עצה אחרת לתן לאדם בשעת צרתו, כי אם עצה זו — שילך למקום פנוי שאין שם בני-אדם, ויפרש את כל שיחתו אליו יתברך, ואף שכואב לו מאד מאד שאין לו במה לפרנס את בניו ובנותיו, והחובות מעיקים עליו מאד מאד, וכמעט שיתמוטט לגמרי, עם כל זאת בו ברגע שצור ומר לו, הוא בורח אליו יתברך, ושופך את כל לבבו לפניו יתברך, בני, בני, לא תזוז משם עד שתושע, וכן אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי, ברכות, פרק ט', הלכה א): אם באה

עַל הָאָדָם צָרָה לֹא יִצּוּחַ לֹא לְמִיכָאֵל וְלֹא לְגַבְרִיאֵל
אֶלָּא לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֶצְמוֹ, וְאִזּוֹ דִּיקָא יוֹשֵׁעַ, וְלִכְּנָן
רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנִי, וַעֲשֵׂה זֹאת, וּבְרַח לְךָ עֲכָשׁוּ אֱלֹיו
יִתְבַּרֵךְ, וְאַף שְׂאֲנִי יוֹדֵעַ שְׁמֵר לְךָ מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּעֲלִי
הַחֻבוֹת מְעִיקִים עָלַיְךָ, וְאַתָּה מִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד מֵאֲשַׁתְּךָ
וּמִלְדִּידֶיךָ שְׂאִין לְךָ בַּמָּה לְפָרְנָסָם, רְאֵה לְבָרַח עֲכָשׁוּ אֱלֹיו
יִתְבַּרֵךְ, וְתֹאמֶר לְעֶצְמְךָ: "גַּם זֶה יַעֲבֹר", עֲכָשׁוּ בְּאַמַּת
אֲנִי נִמְצָא בְּמִצַּב דְּחֹוִק, אֲבָל אֲנִי מְקוּהָ וּבֹוֹטֵחַ בְּהֵשֶׁם
יִתְבַּרֵךְ, שְׁבוּדָאֵי לֹא יַעֲזֹבֵנִי, וּבְוֹדָאֵי יַעֲזֹרֵנִי סוּף כָּל
סוּף לַעֲבֹר עַל כָּל צְרוּתִי וּמְרִירוּתִי וְדַחְקוּתִי, וְתִתְפַּלֵּל
לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ, אִזּוֹ נִכּוֹן יִהְיֶה לְבָךָ וּבִטּוּחַ שְׁתּוֹשֵׁעַ, כִּי
אֶצְלוּ יִתְבַּרֵךְ מְאֹד מְאֹד יִקְרָה תְּפִלָּה, וּמִי יוֹדֵעַ אִם
לֹא מְסַבְּבִים עִמָּךְ כְּמוֹ שְׂמִסְבְּבִים, כְּדִי שְׁתְּבַרַח אֱלֹיו
יִתְבַּרֵךְ, וְאִם הֵייתָ יוֹדֵעַ מַעֲלַת תְּפִלָּתְךָ בְּשָׂמִים, אִזּוֹ
לֹא הֵייתָ נוֹפֵל כָּל-כָּף בְּדַעְתְּךָ, וְהֵייתָ מְקַדִּים תְּפִלָּה
לְצָרָה, וְלֹא הֵייתָ בָּא לְזֶה, הֵינּוּ לַעֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת וְחֻבוֹת
וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים כְּאֵלוֹ, אֲבָל עֲכָשׁוּ כְּשֶׁכָּבַר בְּאֵת לְכָל
זֶה, רְאֵה לֹא לְהִתְיַאֵשׁ, רַק תִּקַּח אֶת עֶצְמְךָ בְּיָדְךָ,
וּבְרַח לְךָ אֱלֹיו יִתְבַּרֵךְ, וְתִשְׁפֹּךְ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבְךָ
אֱלֹיו יִתְבַּרֵךְ, וְאִזּוֹ תִרְאֶה נוֹרְאוֹת וְנִפְלְאוֹת שְׂיַעֲשֵׂה עִמָּךְ
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; אֲשֶׁרִי מִי שְׂזוּכָה לְחַזֵּק אֶת עֶצְמוֹ

בַּעַת צָרְתּוֹ, שָׂאז לֹא יִזוּז מִשָּׁם, עַד שְׁיִוָּשַׁע בִּישׁוּעָה
שְׁלֵמָה; אֲשֶׁרֵי לוֹ בְּזֶה וְאֲשֶׁרֵי לוֹ בְּכָא.

ג.

בְּנֵי הַיְקָר! רְאֵה לְחִזְק עֲצָמְךָ בְּכֹל מִיָּנִי אֲפָנִים
שְׁבַעוּלָם, אִף שָׁרַע וּמָר לְךָ עֲכָשׁוּ בַּחַיִּים, וְאַתָּה מָלֵא
צָרוֹת וַיְסוּרִים, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לְדַעַת, שְׁאָסוּר לְפַל
בְּיָאוּשׁ, וּמְכַל שֶׁכֶן שְׁלֵא תִכְנַסְנָה בְּךָ מַחְשָׁבוֹת שֶׁל
הַתְּאֲבָדוֹת אוֹ שְׁאָר מַחְשָׁבוֹת כְּאֵלוֹ, כִּי בּוֹדֵאֵי יֵשׁ כְּוֹנֵה
עֲמָקָה בְּזֶה שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ מְרִירוֹת וַיְסוּרִים כְּאֵלוֹ, וְאִם
רַק תַּחֲזִיק מֵעַמָּד, וְלֹא תִשָּׁבֵר מִשׁוּם דְּבָר, אֲזִי תִרְאֶה מֵה
שְׁיַעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הַעֲקָר רְאֵה לְהִיּוֹת
רְגִיל לֹזֵמֵר בַּעַת צָרְתְּךָ: "גַּם זֶה יַעֲבֹר", עוֹד יָבוֹא
הַיּוֹם וַיַּעֲבְרוּ מִמֶּנִּי כָּל אֵלוֹ הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים, וְעוֹד
אֲזַכֶּה לְרְאוֹת טוֹב בַּחַיִּי, וְאִף שְׁכָל זֶה נִדְמָה לְךָ עֲכָשׁוּ
בַּחֲלוּם, כִּי מֵרֵב צָרוֹת וַיְסוּרִים וְעַגְמַת נַפֶּשׁ וּבְלָבוּלִים
שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ, אַתָּה מִתְפּוֹצֵץ לְגַמְרִי, וְנִדְמָה לְךָ כְּאֵלוֹ
כְּבָר אַתָּה הוֹלֵךְ לְקַבֵּל הַתְּקַפַּת לֵב, חֵס וְשְׁלוֹם, אוֹ שְׁבָץ
מִחַ, הַשֵּׁם יִשְׁמְרֶךָ, עִם כָּל זֹאת בְּתוֹךְ תַּקְּףָה צָרְתְּךָ וַיְסוּרֶיךָ
שֶׁהַגִּעַתָּ כְּבָר לְמַצֵּב כְּזֶה, אָסוּר לְךָ לְפַל בְּדַעַתְךָ כְּלָל,
רַק רְאֵה לְחִזְק אֶת עֲצָמְךָ בְּאֲמוּנָה פְּשׁוּטָה, וְלִידַע אֲשֶׁר
בְּכֹל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאִף שְׁאַתָּה

כָּבֵר יוֹדֵעַ דְּבַר זֶה, וְלִמְדֵת דְּבַר זֶה, שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ נִמְצָא
וּבְלִעְדָּיו אֵין שׁוּם נִמְצָא, עִם כָּל זֹאת רְאֵה לְחִדּוֹשׁ אֶת
הַיְדִיעוֹת הָאֵלוֹ אֶצְלָךְ בְּכֹל יוֹם וּבְכֹל שָׁעָה וּבְכֹל רִגְעַ
מִמֶּשׁ, כִּי הַמֵּאֲמִין הָאֲמִתִּי שְׂמֵאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, שְׂאֵין
בְּלִעְדָּיו יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל הוּא יַעֲבֹר עַל הַכֹּל, הֵינּוּ עַל כָּל
צְרוּתָיו, יִסּוּרָיו וְדַחְקוֹתָיו וּמְרִירוֹתָיו שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, כִּי
הַמֵּאֲמִין הָאֲמִתִּי הוּא תָּמִיד בּוֹטֵחַ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וַיֵּמָה שָׂרֵק
עוֹבֵר עָלָיו אוֹמֵר: "גַּם זֶה יַעֲבֹר", וְהֶעֱקָר הוּא עַל-יְדֵי
תְּפִלָּה, שְׂצָרִיךְ לְהִרְגִיל אֶת עַצְמוֹ בְּעֵת צָרָתוֹ לְבָרוּחַ אֵל
מְקוּם פְּנוּי אֲשֶׁר אֵין שָׁם בְּנֵי-אָדָם, וְאִם אֶפְשָׁר לְבָרוּחַ
אֵל אֵיזָה קֶבֶר שֶׁל צַדִּיק קְדוֹשׁ אוֹ שֶׁל תַּנָּא, וְלִשְׁפּוֹךְ שֵׁם
שִׂיחוֹ וּתְפִלָּתוֹ (עֵינן בְּתַעֲנִית טז.), אֵין לְתַאֵר וְאֵין לְשַׁעַר
מַעֲלַת דְּבַר זֶה, כִּי מַעֲלַת קְבָרֵי צַדִּיקִים הִיא גְדוּלָּה
מְאֹד מְאֹד (עֵינן סוּטָה לד:), וְשֵׁם הַתְּפִלָּה מְאֹד מְקַבֵּלַת
וּמְרַצִּית בְּשָׂמִים, בְּזִכּוֹת הַתַּנָּא הַקְּדוֹשׁ הַשּׁוֹכֵן שָׁם אוֹ
בְּזִכּוֹת הַצַּדִּיק הַקְּדוֹשׁ הַשּׁוֹכֵן שָׁם, כִּי כְּשֶׁאָדָם בָּא לְשָׁם,
וְשׁוֹפֵךְ אֶת כָּל שִׂיחוֹ וּתְפִלָּתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲזִי זְכוּתוֹ
שֶׁל אוֹתוֹ הַתַּנָּא אוֹ הַצַּדִּיק תִּגַּן בְּעַדּוֹ, וְתִתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ
מְאֹד בְּשָׂמִים, כִּי בְּזֶה שְׂאָדָם בָּא אֵל קֶבֶר צַדִּיק קְדוֹשׁ
אוֹ אֵל קֶבֶר תַּנָּא אוֹ אֲמוֹרָא, גּוֹרֵם נַחַת רוּחַ לְאוֹתוֹ
צַדִּיק, וְהוּא מַעֲלָה אֶת תְּפִלָּתוֹ לְרוּם גְּבוּהֵי מְרוֹמִים (עֵינן
זֶהר תְּרוּמָה קמא:); וְעַל-כֵּן אֲשַׁרִּי מִי שְׂזוּכָה לְשְׁפּוֹךְ

אֶת נַפְשׁוֹ תָּמִיד עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים, אֲשֶׁר שָׁם מְקוֹם
נוֹרָא וְנִפְלְא מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל וְלִשְׁפֹּף שִׁיחוֹ וּתְפִלָּתוֹ אֵלָיו
יִתְבַּרֵךְ, כִּי שָׁם הוּא הַמְּקוֹם הַכִּי מְקַבֵּל, וְעַל-כֵּן לְפָנִים
אִם אֵין לָךְ מְקוֹם כְּזֶה, לֵךְ בְּרַח לָךְ לְמְקוֹם פְּנוּי שְׂאִין
שָׁם בְּנֵי-אָדָם, וְתִשְׁיַח וּתְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ אֶת כָּל
צָרְתְּךָ וּמְרִירוֹתֶיךָ, כִּי הוּא יִתְבַּרֵךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה,
כִּי הוּא נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם, כִּי "מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ"
(יִשְׁעִיָּה ו, ג), וַיְכוּלִים לְמַצֵּא אוֹתוֹ בְּכָל מְקוֹם בְּעוֹלָם,
וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְדַרְשׁ שׁוֹחֵר טוֹב, תְּהִלִּים כ):
אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: בְּשַׁעֲה שְׂמַגַּעַת צָרָה לְיִשְׂרָאֵל
וּמִבְקָשִׁים אוֹתִי, וּמִשְׁתַּתְּפִים בְּכַבּוּדִי, כְּבוּדִי עִמָּהֶם,
בְּאוֹתָה שַׁעֲה אֲנִי עוֹנֶה אוֹתָם; וְעַל-כֵּן בְּזֶה שְׂתַכְנִים
בְּתוֹךְ צָרְתְּךָ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הֵינּוּ שְׂתַרְגִּיל אֶת
עֲצָמְךָ לְדַבֵּר רַק עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְתִבּוֹא וְתִבְכֶּה וְתִתְחַנֵּן
רַק אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, שְׂיַחוּס וִירַחֵם עָלֶיךָ, עַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה
כְּטוֹיַח, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לֹא יַעֲזֹב אוֹתְךָ, וַיִּשְׁמַע אֶת
קוֹל תְּפִלָּתְךָ, וְאַף שֶׁנִּדְמָה לָךְ עֲכָשׁוּ כְּאֵלוֹ הַכֹּל סְגוּר
מִמֶּךָ, וְאַתָּה נִפְלֵת בְּצָרָה מְרָה כְּזוֹ שְׂאִין לָךְ בֵּית מְנוּס
לְצֵאת מִמָּנֶה, וְאַתָּה אֵינְךָ רוֹאֶה שׁוֹם אוֹר אֲפֵלוֹ בְּקִצָּה
הַמְּנַהֲרָה, עִם כָּל זֹאת זְכֹר מֵאֲמָרָם, זְכוּרֶנָּם לְבִרְכָּה
(שָׁם): כִּן אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל: אִם רְאִיתָם
שֶׁהַצָּרוֹת מְכֻסּוֹת אֶתְכֶם, בְּאוֹתָה שַׁעֲה אֲתָם נִגְאָלִים;

דִּיקָא בְּעֵת שְׁפַל-כָּף מָר וְחֻשְׁף לָךְ, וְנִדְמָה לָךְ כְּאֵלוֹ
 כְּבָר אָבֵד מְנוּס וְתַקְוָה מִמֶּךָ לְגַמְרִי, וּכְאֵלוֹ אֵין לָךְ כְּבָר
 שׁוּם תּוֹעֵלַת וְתַקְוָה בְּחַיֵּיךָ מְרִירוֹת, צָרוֹת וְיִסּוּרִים
 שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ, דִּיקָא אֲזִי תִהְיֶה מוּכָן לִישׁוּעָה גְדוּלָּה,
 כִּי דִיקָא מִתּוֹף הַצָּרָה, הָאָדָם יְכוּל לְצֵאתָ, אִם הוּא
 רַק בּוֹרַח אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (שם): מִתּוֹף צָרָה
 רְוָחָה, שְׁנֵאָמַר (יִרְמְיָה ל, ז): "וַעֲתָ צָרָה הִיא לִיעֲקֹב
 וּמִמֶּנָּה יִנְשָׁע"; וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לֹא
 לְהִשָּׁבֵר מִשׁוּם דָּבָר, וְאֵף שְׁאֵנִי יוֹדֵעַ שְׁקִשָּׁה וְכִבֵּד לָךְ
 מְאֹד לְקַבֵּל אֶת דְּבָרֵי אֱלֹהִים, כִּי בְּעֵת צָרָתוֹ שֶׁל הָאָדָם
 הוּא כָּל-כָּף נִשְׁבָּר וְכָל-כָּף מְעַקֵּם, עַד שְׁנִדְמָה לוֹ כְּאֵלוֹ
 הַכֹּל חִלּוּם, וְהוּא כְּבָר אֵף פָּעַם לֹא יִרְאֶה אֹר, עִם כָּל
 זֹאת זְכוּר תִּזְכֹּר אֶת אֲשֶׁר הִנְבִּיא אֹמֵר לְיִשְׂרָאֵל: אִם
 רְאִיתֶם הַצָּרוֹת שְׁיִכְסּוּ אֶתְכֶם מִיַּד אֲתֶם נִגְאָלִים (יִלְקוּט
 תְּהִלִּים, רמז תרפ), וְעַל-כֵּן תִּרְגִּיל אֶת עֲצֻמְךָ, אֶהוּבִי, בְּנֵי
 הַיֶּקֶר, לֹמַר בְּעֵת מְרִירוֹת הַצָּרוֹת שְׁלָךְ תִּבּוֹת אֵלוֹ:
 "גַּם זֶה יַעֲבֹר", וְאֲזִי תִרְאֶה אֵיךְ שְׁבִאָמַת יַעֲבֹר; אֲשֶׁרִי
 שְׁמִכְנִים דְּבָרִים אֵלוֹ בְּלִבּוֹ, וְאֲזִי טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ד.

בְּנֵי הַיֶּקֶר! רָאָה לְקַחַת אֶת עֲצֻמְךָ בְּיַדְךָ עֲכָשׁוּ,
 וְאֵף שְׁרַעִים וּמְרִים לָךְ הַחַיִּים, וְאִתָּה סוּבֵל כָּל מִינֵי

יסורים קשים ומרים, עד שנדמה לך כאלו אבד מנוס
 ותקוה ממך מרב צרותיך ויסוריך ובלבוליך שעוברים
 עליך מבית ומבחוץ, מבית יש לך צרות מילדיך, שהם
 ממררים לך את חייך, ורעים ומרים לך החיים מהם,
 שהם עושים לך את המות ממש, ומבחוץ פטרו אותך
 מהפרנסה שלך, ואתה מלא חובות, ואין לך במה
 לפרנס את אשתך ואת ילדיך, ונוסף על זאת אתה
 מרגיש את עצמך חלש מאד, עד שכמעט תתעלף בכל
 רגע, אשר בודאי צרתך היא צרה גדולה מאד, עם
 כל זאת, אהובי, בני היקר, תדע, שאסור לפל בדעתו
 כלל, אלא ויקא מצרה מרה כזו שאתה נפלת אליה,
 שאתה כל-כך ממרמר ושרוי בדכאון ובעצבון, וכמעט
 שתשתגע מרב צרות, עם כל זאת עליך לדעת, כי
 זה עקר גדלת נשמות ישראל, שזוכים להחזיק מעמד
 ולעבר על הכל, ותאמין, אהובי, בני היקר, שכבר עבר
 על עם ישראל בזה העולם מה שעבר כל ימי שנות
 גלותנו, אף-על-פי-כן החזיקו מעמד, ובכל פעם שכחו
 את העבר והתחילו התחלה חדשה, וחזרו ובנו את
 עצמם, וכן גם אתה, אהובי, בני היקר, תקח את עצמך
 בידיך, ואל תמשך את עצמך אל הצער, כי כל הנמשך
 אחר הצער, הצער נמשך אחריו, תעשה כל מיני פעולות
 שבעולם לדון את עצמך לכף זכות (עין לקוטי-מוהר"ן,

חלק א', סימן רפב), ואל תניח שהמצפון יהרס אותך, תשתדל לראות את החסדים והרחמים הגמורים שעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא כבר, ועל-ידי-זה יתרחב לבך לבקש ולהתפלל על להבא, כי בפעם שאדם נכנס באיזו צרה, אי אפשר לצאת מזה, כי אם על-ידי תפלה ובקשה, שתרגיל את עצמך לדבר עמו יתברך בלשון שאתה רגיל בה, ותספר לו יתברך את כל לבבך, והעקר שתחזק את עצמך בכל מיני אפנים שבעולם, ותדע ותאמין שגם אתה חשוב עדין אצלו יתברך, ואף שיצרך בא ושובר אותך כאלו אתה כבר לא שוה שום דבר, וכאלו הקדוש-ברוך-הוא שונא אותך וכדומה, מחשבות והבלים כאלו, עם כל זאת תדע שהכל הבל ורעות רוח, כי הוא יתברך אוהב ישראל, ורוצה לעזור לכל אחד ואחד, ועקר פונתו היא שיחזרו אליו יתברך בתשובה שלמה, ואל תשאל שום קשיות — אם-כן מה ולמה עבר כבר על עם ישראל מה שעבר, כי בהדי כובשא דרחמנא למה לך (במה שהעלים הקדוש-ברוך-הוא למה להתעמק) (עין ברכות י.), למה לך להפגם במקומות הגבוהים והנעלמים ממך, ראה לבטל את דעתך ושכלך לגמרי, ותדע שאין יודעים כלל, רק דבר זה — שהוא יתברך חפץ תפלה, ושומע תפלת כל פה, על-כן ראה לצית אותי, אהובי,

בני היקר, ותרגיל עצמך לומר עכשו: "גם זה יעבר", ותאמין אשר אם תזכה לחזק את עצמך בתקף הצרות והמרירות שעוברים עליך מבית — מילדיך, ומבחוץ — מפרנסתך, ותחזר בתשובה אמיתית אליו יתברך, ותתודה לפניו יתברך על כל מה שעשית ופגמת, לא תזוז משם עד שיכפר לך הכל; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, רק לחזק את עצמך, ואז תראה נוראות נפלאות שיעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא, אבל זאת אבקש אותך, אהובי, בני, שתהיה רגיל לומר בכל יום ובכל שעה: "גם זה יעבר", הינו בכל צרה שרק תפגס בה, חס ושלום, תכף-ומיד תאמר לעצמך: "גם זה יעבר", ואז תראה שבאמת יקים אצלך "גם זה יעבר", שהכל יעבר, ותזכה להתחזק ולהתאמץ על כל מה שעובר עליך.

ה.

בני היקר! אף שאני יודע שקשים ומרים לך החיים מאוד, ועובר עליך עכשו מה שעובר, צרות ויסורים מרירות והרפתקאות, וכמעט שתצא מדעתך מרב צרות ויסורים, עם כל זאת הרגל את עצמך לומר: "גם זה יעבר", ולבסוף תראה איך שזה יעבר, וחכמינו הקדושים אמרו (ברכות ה.): כל שהקדוש-ברוך-הוא

חפץ בו הוא מדכאו ביסורים, ואם קבלם באהבה, "יראה זרע יאריך ימים" (ישעיה נג, י), ועל-כן בשעה שבאים עליך יסורים, ראה לחזור בתשובה אליו יתברך, ותקבלם באהבה, ותאמר: "גם זה יעבר", ולבסוף תראה איך שבאמת כל צרותיך ויסוריך ומרירותיך יעברו ויתבטלו מעליך, ומה שאתה סובל עכשו מה שאתה סובל הוא רק בשביל למרק עוונותיך המרבים, שעשית בזה העולם, כי עליך לדעת, אשר על כל חטא ופשע שאדם חוטא לפניו יתברך, הוא צריך לסבל ענשים קשים ומרים, ועל-ידי היסורים והמרירות והצרות וההרפתקאות ועגמת הנפש וחלישות הדעת והבזיונות וחלישות הדמים והבריאות שהוא סובל, על-ידי-זה נתמרק כל גופו, עד שזוכה להעשות כלי להמשיך עליו ערבות, ידידות, זיו, חיות אלקותו יתברך, ואמרו חכמינו הקדושים (שם): מה שן ועין עבד יוצא בָּהֶם לחרות, יסורים שממרקים כל גופו של האדם, על אחת כמה וכמה שייצא על ידם לחרות; ועל-כן, אהובי, בני היקר, בשעה שמרים לך מאד החיים, ואתה כל-כף ממרמר, אל תקוץ בחייך, ואל תתיאש, רק תאמר על צרותיך: "גם זה יעבר", ואז תראה שסוף כל סוף זה יעבר ממך, אל תסתכל מה שאחרים אומרים עליך, ומגיבים עליך, מה יש לך עם אחרים, ראה לדבק

עצמך רק בו יתברך, ותדע ותאמין, שהוא יתברך מחיה ומנהיה ומקיים את כל הבריאה כלה, ורוצה רק שתחזר אליו יתברך, ואז אם באמת תעשה זאת, תראה איהו שהכל יתהפך לטובתך, וחכמינו הקדושים אמרו (סנהדרין קא:): מכל טרח שטרח בו ומכל עמל שעמל בו לא העלהו למוטב אלא יסורים, הינו מנשה המלך שעבר כל-כף הרבה עברות, וכפר בעקר, שום דבר לא העלהו לחזר למוטב אלא יסורים, ועל-כן בשעה שבאים עליך יסורים קשים ומרים כאלו, תאמין, שהכל בכונה מצמצמת ממנו יתברך, כדי שתחזר למוטב אליו יתברך, ועל-כן ראה לברח עכשו אליו יתברך למקום פנוי שאין שם בני-אדם, ותשפך את נפשך אליו יתברך, ותבקש ותתחנן לפניו יתברך, שייחוס וירחם עליך, ויוציאך מהמצב שנקלעת אליו, הן שאתה סובל צרות ויסורים וקטנות מילדיך שמצערים ומחרפים ומבזים אותך, ועושים לך בבית גיהנום ממש, והן מה שעוברות עליך חובות ואין לך במה לפרנס את ילדיך, אשר הצרה הזו היא צרה מרה מאד מאד, כי אין לך עוד צרה גדולה מזו, הינו מהעניות, פי העניות מעברת את האדם על דעתו ועל דעת קונו, ועל-כן ראה רק לחזר בתשובה שלמה אליו יתברך, ואז תראה את הנסים שיעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא, העקר ראה

לומר: "גם זה יעבר", ואפלו שאַתָּה עֲדִין לא רואה
 איך לַצֵּאת מֵהִסּוּרִים כִּי מָרִים לָךְ הַחַיִּים מְאֹד, עִם כָּל
 זֹאת רְאֵה לומר: "גם זה יעבר", ואז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁהַכֹּל
 יֵעָבֵר לָךְ בְּשָׁלוֹם.

.1

בְּנִי! רְאֵה לְחִזּוֹק אֶת עֲצֻמְךָ בְּכֹל מִינֵי אָפְנִים
 שְׁבַעוּלִים בְּמָה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְאַף שְׁאֲנִי יוֹדֵעַ שְׁכּוֹאֵב
 לָךְ מְאֹד הַחַיִּים, וּמָרִים וּמְרוּרִים לָךְ הַחַיִּים מְאֹד מְאֹד,
 יָרֹב צָרוֹת וְיִסּוּרִים וְהִרְפַּתְקָאוֹת שְׁעוֹבָרִים עָלֶיךָ, עִם כָּל
 זֹאת זָכֹר מְאֹמְרָם, זְכוֹרָנָם לְבָרְכָה, שְׁאֲמָרוּ (שְׁבַת פח.):
 עוֹשִׂים מְאֵהָבָה וּשְׂמִיחִים מִיִּסּוּרִים עָלֵיהֶם הַכָּתוּב אוֹמֵר
 (שׁוֹפְטִים ה, לא): "וְאֵהָבִיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ";
 כִּי מִי שְׂמִיחִים אֶת עֲצֻמוֹ בְּמִדַּת הָאֵהָבָה לְאֵהָב אֶת
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֵף שְׁעוֹשֶׂה עִמוֹ כָּל מִינֵי צָרוֹת
 וְיִסּוּרִים, וְהוּא שְׂמִיחַ בְּיִסּוּרִים, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִכְלָל
 לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְנִמְשָׁךְ עָלָיו אוֹר כְּזֶה שְׂמֵאִיר לוֹ
 כְּשֶׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרָתוֹ, וְחִכְמִינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (תְּעִנִּית ח.):
 כָּל הַשְּׂמִיחַ בְּיִסּוּרִים שְׂבָאִים עָלָיו, מְבִיא יְשׁוּעָה לְעוֹלָם;
 כִּי בְּזֶה שֶׁהָאָדָם כָּל-כְּף מִתְחַזֵּק בְּעֵת צָרוֹתָיו וְיִסּוּרָיו,
 וּבְנֵי-אָדָם מְסַתְּפְלִים עָלָיו אֵיךְ שֶׁהָאָדָם הַזֶּה יֵשׁ לוֹ כַּחוֹת
 נִפְשׁ לְהִתְחַזֵּק עַל אֵף שְׁעוֹבָרָת עָלָיו מְרִירוֹת דְּמְרִירוֹת

כְּזוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה גַם הֵם חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה, וְעַל-כֵּן מִי שֶׁשָּׁמַח בְּיִסּוּרִים שְׂבָאִים עָלָיו, מֵבִיא יְשׁוּעָה לְעוֹלָם, כִּי עוֹזֵר גַּם לְאֲנָשִׁים אַחֲרַיִם, שִׁיּוּכְלוּ לְהִתְחַזֵּק, וְעַל-כֵּן רָאָה, אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לֹאמֹר בְּעֵת צָרוֹתֶיךָ: "גַּם זֶה יַעֲבֹר", כִּי בְּיָדָאִי יַעֲבְרוּ מֵעָלֶיךָ הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים, וְעוֹד תִּזְכֶּה לְרֵאוֹת דְּבָרִים יְפִים, הָעֵקֶר רָאָה לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה שְׂלֵמָה, כִּי סוּף כָּל סוּף אַחַר הָרַע יָבֹוא הַטּוֹב, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (עֲבוּדָה זָרָה נִהוּ): יִסּוּרִים — בְּשַׁעֲהָ שֶׁמִּשְׁגָּרִים אוֹתָן עַל הָאָדָם, מִשְׁבִּיעִין אוֹתָן, שְׁלֵא תִלְכוּ אֶלָּא בְּיוֹם פְּלוֹנִי, וְלֹא תִצְאוּ אֶלָּא בְּיוֹם פְּלוֹנִי וּבְשַׁעֲהָ פְּלוֹנִית וְכוּ'; וְעַל-כֵּן אִם תִּחְזִיק מֵעַמֵּד, וְתֹאמַר בְּעֵת צָרוֹתֶיךָ: "גַּם זֶה יַעֲבֹר", אַז תִּרְאֶה שְׁסוּף כָּל סוּף יַעֲבְרוּ מֵעָלֶיךָ הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים, וְיִהְיֶה לְךָ רַק טוֹב, הָעֵקֶר רָאָה לְחַזֵּק אֶת עַצְמָךְ, וְאֵל תִּקְרָא תִגָּר עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאִז תִּרְאֶה שְׁכָל הַיִּסּוּרִים הַבָּאִים עָלֶיךָ יִתְהַפְּכוּ לְטוֹבָה, וְזֶה יַעֲבֹר כָּלִיל יַחֲלֶף מִמֶּךָ, רַק תֹּאמַר: "גַּם זֶה יַעֲבֹר".

ז.

בְּנֵי הַיֶּקֶר! אִף שְׂאֵתָה נִמְצָא עֲכָשׁוּ בְּמַצֵּב מְאֹד מְאֹד קָשָׁה, וְכָל-כֶּף צָרִים וּמְרִים לְךָ הַחַיִּים, עַד שְׂאֵתָה הוֹלֵךְ בְּמַחְשָׁבָה שֶׁל הַתְּאֵבָדוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, עָלֶיךָ

לַדַּעַת, שְׁחַכְמִינוּ הַקְדוּשִׁים אָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ט, ח) :
 "וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד" (בְּרֵאשִׁית א, לא) — זו מִדַּת יִסּוּרִין,
 שְׁעַל יְדֵיהָ הַבְּרִיּוֹת בָּאִים לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, וּבּוֹדֵאֵי
 אִם תַּחֲזִיק מֵעַמֵּד, תִּדְעַ שְׁעַל-יְדֵי כָּל אֱלוֹ הַיִּסּוּרִים,
 תִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עָלֶיךָ אֹר עוֹלָם הַבָּא, וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ
 הַקְדוּשִׁים (קְדוּשִׁין מ:) : הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְבִיא יִסּוּרִים
 עַל הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּדְּי שְׁיִרְשׁוּ עוֹלָם הַבָּא, כִּי
 בְּזֶה שְׁסוּבְלִים צְרוּת וִיִסּוּרִים, עַל-יְדֵי-זֶה מִמְּשִׁכִּים עַל
 עַצְמָם חַיֵּי עוֹלָם הַבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה, הֶעֱקַר לֹא לְקָרוֹת תִּגְר
 בְּעַת שְׁבָאִים עָלָיו הַיִּסּוּרִים, אֲלֵא יִרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לֹמַר :
 "גַּם זֶה יַעֲבֹר", וְאִז בְּאַמַּת יַעֲבֹרוּ וְיִתְבַטְּלוּ מִמֶּנּוּ הַצְּרוּת
 וְהַיִּסּוּרִים, וְחַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אָמְרוּ (מִדְּרַשׁ תַּנְחוּמָא כִּי
 תֵצֵא ב) : צָרִיךְ אָדָם לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 בְּזִמְן שֶׁהַיִּסּוּרִין בָּאִין עָלָיו, לְמָה? שֶׁהַיִּסּוּרִין מוֹשְׁכִין אֶת
 הָאָדָם לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; וְעַל-כֵּן רָאָה לֹמַר, אֶהוּבִי,
 בְּנֵי הַיָּקָר, בְּעַת צְרוּתֶיךָ הַמְרוּת: "גַּם זֶה יַעֲבֹר", כִּי
 בּוֹדֵאֵי סוֹף כָּל סוֹף יִתְבַטְּל מִמֶּךָ הַכֹּל, וְתִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ
 עָלֶיךָ אֹר נוֹרָא וְנִפְלָא מִהָאֲרַת הָעוֹלָם הַבָּא, וְתִדְעַ
 שְׁכָּל אֱלוֹ הַצְּדִיקִים שְׁזָכוּ לְהַכְנִיעַ אֶת גּוֹפָם הַגִּשְׁמִי
 וְאֶת חוּמָרָם הַגָּס וְהָעֵב, וְזָכוּ לְהַעֲשׂוֹת כְּלֵי לְהַמְשִׁכַת
 הַשְּׁכִינָה, לֹא זָכוּ לָזֶה, כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׁבַטְלוֹ אֶת עַצְמָם
 לְגַמְרֵי בָאִין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, בְּשַׁעָה שְׁבָאוּ עֲלֵיהֶם

יסורים וקבלו את זה באהבה; ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, לבטל את עצמך עכשו לגמרי אליו יתברך, ואל תתחיל לשאל שום קשיות וספקות עליו יתברך, רק תאמין באמונה אמתית בו יתברך, שאין קשה כלל, ותאמר: "גם זה יעבר", ואז תראה איך שיהכל יעבר עליך.

ח.

בני היקר! אני יודע שעוברים עליך עכשו יסורים קשים ומרים, עד שהגעפת למצב כזה, שפבר אתה לא יכול לקבל אותם, עליך לדעת, אשר חכמינו הקדושים אמרו (בראשית רבה צד, ה): אין הקדוש-ברוך-הוא מיחד שמו על ברִיה כשהוא חי אלא על בר יסורים; ועל-כן בפעה שעוברים עליך יסורים, ראה לדום ולשתק, כי על-ידי-זה תזכה להעשות כלי להמשכת השכינה, והקדוש-ברוך-הוא ייחד שמו עליך, כי הקדוש-ברוך-הוא משרה שכינתו אלא על אחד שמבטל את עצמו לגמרי, ונעשה כלא בעיניו ממש, ואיך זוכים להגיע לזה? רק על-ידי צרות ויסורים; ראה, אהובי, בני היקר, לנצל את היסורים ולמרק ממך את גשמיות גופך, ותעשה כלי להמשיך את השכינה בעולם, ואמרו חכמינו הקדושים (שוחר טוב, תהלים צד): חביבין יסורים

לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁשֵׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 חָל עַל מִי שְׂיִסּוּרִים בָּאִים עָלָיו, כִּי בּוֹ בְּרָגַע שְׁהָאָדָם
 שׁוֹתֵק בְּעֵת שְׁעוֹבְרִים עָלָיו יִסּוּרִים, אֵינוֹ זֶז מִשָּׁם, עַד
 שֶׁהַשְּׂכִינָה עוֹשָׂה קֶן אֶצְלוֹ, כִּי אֵין הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא
 בְּאָדָם הַשְּׂבוּר בְּתַכְלִית הַשְּׂבִירָה מֵרַב צְרוּת וְיִסּוּרִים
 וְהִרְפָּתְקָאוֹת וְחִלְיֹשׁוֹת הַדַּעַת, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין שְׁסוּבֵל,
 וְאֵינוֹ קוֹרָא תִּגְרָר עָלָיו יִתְבָּרֵךְ. וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
 (פְּסִיקְתָא רַבְתִּי מַז): אֲשֶׁרִי אָדָם שְׁנָגְעוּ בּוֹ יִסּוּרִין, וְכַבֵּשׁ
 רַחֲמָיו וְלֹא קָרָא תִּגְרָר אַחַר מִדַּת הַדִּין; וְזָכַר זֹאת
 תְּמִיד, כִּי כָּל הַצְּרוּת שְׁעוֹבְרוֹת עַל הָאָדָם הֵן רַק
 מִחֲמַת שְׁקוֹרָא תִּגְרָר, וְחַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (יִלְקוּט
 אִיּוֹב, רַמְזַתְתַּקַּח): אִיּוֹב אֶלּוּלָא קָרָא תִּגְרָר כְּשִׁבְאוֹ עָלָיו
 יִסּוּרִים, כְּשֵׁם שְׂאוּמְרִים עֲכָשׁוּ: אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי
 יִצְחָק, אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, כִּף הָיוּ אוֹמְרִים: אֱלֹהֵי אִיּוֹב, אִף
 מִחֲמַת שְׁקָרָא תִּגְרָר, עַל-יְדֵי-זֶה נֶאֱבַד לְגַמְרִי; עֲמֹד וּרְאֵה
 וְהַתְּבוּנָן, בְּנִי, מַה גָּדַל הַיִּסּוּרִים, וְלֹא זָכוּ אַבְרָהָם, יִצְחָק
 וְיַעֲקֹב — אֲבוֹת הָעוֹלָם, שְׁנִקְרָא שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ עֲלֵיהֶם
 — אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, אֶלּא
 עַל-יְדֵי שְׁסָבְלוֹ יִסּוּרִים וְלֹא קָרָאוּ תִּגְרָר; עַל-כֵּן רְאֵה,
 אֶהוּבִי, בְּנִי הַיְקָר, לְהַשְׁלִים עִם מַצָּבָךְ וְאֵל תִּקְרָא תִּגְרָר
 עָלָיו יִתְבָּרֵךְ, רַק תֹּאמֶר: "גַּם זֶה יַעֲבֹר", וְאֵז תִּרְאֶה
 שֶׁהַכֹּל יַעֲבֹר מִמָּךְ, וְתִזְכֶּה שְׂיֵאִיר עָלֶיךָ הָאוֹר הַגָּנוּז

מִשָּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְתִדַּע שְׁכָל הַצְּדִיקִים הַשְּׁלֵמִים
 שְׁזָכוּ לְהַכְלִיל לְגַמְרֵי בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהָאִיר עֲלֵיהֶם
 אֹר הַשְּׁכִינָה וְנַעֲשׂוּ מְרַכְּבָה לְשְׁכִינָה, לֹא זָכוּ לְזֶה כִּי
 אִם עַל-יְדֵי שְׁעָבְרוּ עֲלֵיהֶם מְרִירוֹת דְּמְרִירוֹת, צְרוֹת
 וְיִסּוּרִים, קִטְנוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, בְּזִיוּנוֹת וּשְׁפִיכוֹת
 דְּמִים, חֲרוּפִין וְגִדּוּפִין, וְלֹא קָרְאוּ תִּגְר, אֶלָּא אָמְרוּ
 תָּמִיד: "גַּם זֶה יַעֲבֹר", וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ סוּף כָּל סוּף
 שְׁעָבְרוּ מֵעֲלֵיהֶם כָּל הַצְּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים, וְנַעֲשׂוּ כְּלִי
 לְהַמְשִׁכַת הַשְּׁכִינָה עֲלֵיהֶם, וְזָכוּ לְהַתְּבַטֵּל לְגַמְרֵי אֱלֹו
 יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ מְרַכְּבָה לְגַבֵּי גְלוּי אֵין סוּף בְּרוּךְ
 הוּא; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְכַנֵּס דְּבוּרִים אֵלוֹ בְּתוֹךְ לְבוֹ, וְהוֹלֵךְ
 עִמָּהֶם וּמְחִיָּה אֶת עֲצָמוֹ עִמָּהֶם, שָׂאֵז יַעֲבֹר אֶת זֶה
 הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, וַיִּזְכֶּה שִׁיתְמַרְקוּ כָּל עוֹנוֹתָיו מִמֶּנּוּ,
 וַיִּתְּבַטְּלוּ מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים וְהָעֲנָשִׁים הַקָּשִׁים וְהַמְּרִים,
 וַיִּזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ עֲרֻבוֹת, יְדִידוֹת, זִיו, חִיוֹת
 אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ; אֲשֶׁרֵי לוֹ בְּזֶה וְאֲשֶׁרֵי לוֹ בְּבֹא.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

השם יתברך אינו עושה שתי פעמים
דבר אחד, כי אפלו גלגולים, אין
זאת הנשמה מתגלגלת פעם שניה
כמות שהיא, רק זאת הנפש עם זה
הרוח וכיוצא בזה פידוע (מוכא בשער
הגלגולים), נמצא, שעכשו פשוטה הנפש
מתקבץ עם רוח אחר, וכיוצא בזה, שוב
אין זה מה שהיה קדם, כי אין השם
יתברך עושה שתי פעמים דבר אחד.
(שיחות הר"ן, סימן נד)

קוֹנְטֵרַס

הַדֶּרֶךְ לְהַצְלָחָה

יְבָאֵר אֶת הַדֶּרֶךְ הַקְּלָה בְּיֹתֵר לְהַגִּיעַ לְהַצְלָחָה בְּחַיִּים —
בֵּין בְּרוּחַנִיּוֹת וּבֵין בְּגִשְׁמִיּוֹת, וַיַּחֲזֵק וַיֵּאֱמָץ אֶת
הָאָדָם שֶׁנֶּפֶל בְּדַעְתּוֹ, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ, שֶׁהוּא כָּבֵד לֹא
יִצְלִיחַ בְּחַיָּיו, וַיִּרְאֶה לוֹ אֵיךְ שֶׁגַּם הוּא יְכוּל לְהַפְּךָ מְזֵלוֹ
וּלְהַצְלִיחַ.

*

בְּנוֹי וּמֵיֶסֶד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן,
בּוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ,
רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ.

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רַז לֹא אָנִיס לִיָּה

רַבֵּי נִתָּן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ,

וּמִשְׁלֵב בְּפֶסוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֹהַר הַקְּדוֹשׁ.

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה
בְּחַיֵּי הָאָדָם — לְהִיּוֹת מְקַרְב לְצַדִּיק
הָאֱמֶת, וּלְקַיֵּם עֲצוּתוֹ הַקְדוֹשׁוֹת
בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת גְּמוּרָה, וְכָל
מֵה שֶׁהַצַּדִּיק אוֹמֵר יִקְיֵם בְּלִי שׁוֹם
עֲרֻמוּמִיּוֹת וְהִטְעָיָה כָּלֵל. זֶה הַדְרֵךְ
לְהַצְלָחָה לְהַצְלִיחַ בְּכָל מַעֲשָׂיו, כִּי
עֵקֶר הַצְּלָחַת הָאָדָם הוּא, כְּפִי שֶׁשׁוֹמֵעַ
בְּקוֹל הַצַּדִּיק הָאֱמֶת.

(אמרי מוהר"א"ש, חלק ב', סימן תעו)

קוֹנְטֵרַס

הַדֶּרֶךְ לְהַצְלָחָה

.א

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר עָקַר "הַדֶּרֶךְ
 לְהַצְלָחָה" הוּא רַק עַל-יַדֵּי שְׂימָסוֹר עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֱלִיו
 יִתְבָּרֵךְ, וַיִּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאֹת בְּלַעְדֵּיו
 יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן הַכֹּל מִשְׁגָּח מִמֶּנּוּ
 יִתְבָּרֵךְ בְּעֲצָמוֹ, עַד שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (חֲלִין
 ז:): אֵין אָדָם נוֹקֵף אֶצְבָּעוֹ מִלְמַטָּה, אֶלָּא אִם-כֵּן
 מְכַרְיִזִין עָלָיו מִלְמַעְלָה, וְאָמְרוּ (בְּרֻכּוֹת נח:): אֶפְלוּ רִישׁ
 גְּרִיתָא מִן שְׂמִיָּא מִנּוּ לִיָּה, (אֶפְלוּ מִי שְׂמִמְנָה עַל
 הַזְּבָלִים וְעַל הַבְּיוּבִים, שְׁהִיא מְשֻׁרָה קִטְנָה, גַּם זֶה
 מִתְמַנֶּה עַל יְדוֹ יִתְבָּרֵךְ); וְאָמְרוּ (יוֹמָא לח:): בְּשִׁמְךָ
 יִקְרְאוּךָ וּבְמִקוֹמְךָ יוֹשִׁיבוּךָ, אֵין אָדָם נוֹגֵעַ בְּמָה שְׂמוּכָן
 לְחִבְרוֹ, וְאֵין מְלָכוֹת נוֹגְעַת בְּחִבְרָתָהּ; וְעַל-כֵּן תִּכְף-וּמִיָּד

כְּשֶׁתִּבְרַרְנָה לָךְ יְדִיעוֹת אֱלוֹ, כְּבָר לֹא תִקְנֶא בְּשׁוּם
 בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, וּכְבָר לֹא תִפְחַד פֶּן וְאוֹלֵי מִיִּשְׁהוּ יִכּוֹל
 לְקַחַת דְּבַר הַשִּׁיף לָךְ, כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ, אֲשֶׁר הַכֹּל מִמְּנוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, וּמֵה שְׁמִיעֵד לָךְ לֹא תוּכַל שׁוּם בְּרִיָּה לְגַעַת,
 וַיְדִיעוֹת אֱלוֹ הֵן "הַדָּרֵךְ לְהַצְלָחָה" לְהַצְלִיחַ בְּחַיֵּיו, כִּי
 כָּל אִי הַהַצְלָחָה שֶׁל הָאָדָם הִיא רַק מִפְּנֵי שְׁנַעְתָּק לְגַמְרֵי
 מִמְּנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִין אֶמוּנָתוֹ שְׁלֵמָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר
 עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל וְנִכְנָס בְּקִטְנוֹת הַדַּעַת, וּמִתְבַּלְבֵּל מְאֹד,
 וְנִדְמָה לוֹ שְׁכָל אֶחָד יִכּוֹל לְקַחַת דְּבַר הַשִּׁיף לוֹ, אוֹ דְבַר
 הַמִּיעֵד לוֹ, וּמִזֶּה בָּאִים לוֹ כָּל הַפְּחָדִים הַיִּתְרִים, וְכֵן
 גָּדַל חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וְעִגְמַת הַנֶּפֶשׁ, וְנַעֲשֶׂה בְּאַמַּת רַע
 מְזֹל (שְׁלִימְזֹל), כִּי הַמְזֹל וְהַהַצְלָחָה תְּלוּיִים רַק בְּדָבָר
 זֶה — שְׁמַדְבֵּק עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וַיֵּשׁ לוֹ בְּטָחוֹן חֲזָק
 וְלֵב אֲמִיץ, וְאִינוֹ מִתִּירָא וְאִינוֹ מִתְפַּחַד מִשׁוּם בְּרִיָּה
 שְׁבַעֲוֹלָם. וְאִזּוֹ כְּשֶׁתִּהְיֶה חֲזָק בְּכָל זֶה, עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי
 זֹהוּ "הַדָּרֵךְ לְהַצְלָחָה", וְתַצְלִיחַ תָּמִיד דְּרַכְךָ; אֲשֶׁרֵי
 הַמְּכַנִּים יְדִיעוֹת אֱלוֹ הַיֵּטֵב בְּלִבָּבוֹ, וַיִּצְלִיחַ תָּמִיד דְּרַכּוֹ.

ב.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר רַב הַצָּרוֹת
 שֶׁהָאָדָם גּוֹרֵם לְעַצְמוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם הֵן רַק עַל-יְדֵי
 שְׁמִפְקִיר אֶת דְּבוּרוֹ, וּמִדְּבַר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ,

וּכְמַעַט שְׂאִין צָרָה שֶׁהִסְתַּבֵּךְ בָּהּ הָאָדָם, שְׁלֹא הִיְתָה
 מִפְּגָם הַדְּבֹר — שְׁדַבֵּר מָה שְׁלֹא הָיָה צְרִיךְ, אוּ הַפְּלִיט
 מִפִּיּוּ בְּשַׁעַת כַּעֲסוֹ אֵיזָה דְּבֹר נֶגֶד זְלָתוֹ, אֲשֶׁר זֶה גָּרַם
 לוֹ עֲכָשׁוֹ לְכָל הַמְּתִיחוֹת, הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים, וּכְבָר אָמַר
 הַחֲכָם: "כְּשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר דְּבָר, הוּא מוֹשֵׁל בִּי, וּכְשֶׁאֲנִי
 מְדַבֵּר, אֲנִי מוֹשֵׁל בּוֹ"; וְאָמַר: "כְּשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר, יְכוּל
 לְהִיּוֹת שְׂאֵתְחָרֵט, וּכְשֶׁאֲנִי מְדַבֵּר לֹא אֶתְחָרֵט"; כִּי
 הַדְּבֹר עַל זְלָתוֹ הוּא מוֹמּוֹ, וְגוֹרֵם לוֹ כָּל מִינֵי צָרוֹת
 וְיִסּוּרִים, וְעַל-כֵּן אִם אַתָּה רוֹצֵה לְהַגִּיעַ אֶל "הַדְרֵךְ
 לְהַצְלָחָה", רֵאֵה לְשֹׁמֵר מְאֹד עַל דְּבֹרְךָ, וְתַעֲשֶׂה לְעֲצֻמְךָ
 טֹבַע שְׁנֵי — לְשֵׁתְקָ, וּכְמֵאֲמַר הַחֲכָם: "אִם תִּרְבֶּה
 לְהַחְרִישׁ וּלְשַׁמֵּעַ, תִּיָּפֶה חֲכַמְתְּךָ וְתִמְעֵיט אֲשַׁמְתְּךָ";
 וְאָמַר: "הַמְּעַט דְּבָרֶיךָ וְיִמְעֲטוּ שְׂגִיאוֹתֶיךָ"; וְזֶה הִיסוּד
 וְהַעֲקָר בְּ"הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה" בְּחַיֵּי הָאָדָם, וְאִם הָיָה
 בְּגִי-אָדָם יוֹדְעִים אֵילּוֹ צָרוֹת וְיִסּוּרִים הֵם יְכוּלִים לְמַנְעַ
 עַל-יְדֵי מַדַּת הַשְּׂתִיקָה, הָיָה מְרַגְּלִים עֲצָמָם תָּמִיד לְדָם
 וּלְשֵׁתְקָ לְמַחְרָפֵי נַפְשָׁם וּלְמַבְזִיָּה, הֵן הַבְּעַל הָיָה שׁוֹתֵק
 לְאִשָּׁה, וְהֵן הָאִשָּׁה הִיְתָה שׁוֹתֵקָת לַבְּעַל, וְכֵן הָיָה יְכוּלִים
 לְמַנְעַ כָּל מִינֵי מְרִיבוֹת וְחַפּוּכִים, וְכּוֹחִים וְקַטְטוֹת, וְכֵן
 אַחַד עִם חֲבֵרוֹ, וְהָיָה יְכוּלִים לְחִיוֹת חַיִּים מְאֻשָּׁרִים.
 וְאָמַר הַחֲכָם: "לֹא תוּכַל לְהִלָּחֵם עִם נָבֶל כְּמוֹ שֶׁתְּחַרִּישׁ
 לוֹ"; וְאָמַר: "אַל תִּרְבֶּה לְדַבֵּר, וְיִמְעֲטוּ חֲטָאֶיךָ"; כִּי

כְּשֶׁאָדָם מִפְקִיר אֶת פִּיּוֹ, וּמְדַבֵּר כָּל הָעוֹלָה עַל רוּחוֹ,
 לְבִסּוֹף בָּא לְיַדֵּי קָלָלוֹת וּמְרִיבוֹת, צָעֲקוֹת וּוְכוּחִים, וְזֶה
 גּוֹרֵם אַחֲר־כֵּן לְקַטְטוֹת וּלְשִׁנְאָה, וּמְרִים לוֹ הַחַיִּים מְאֹד;
 וְעַל-כֵּן זָכוֹר, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי "הַדָּרֵךְ לְהַצְלָחָה"
 הִיא מִדַּת הַשְּׁתִיקָה, וּבִפְרָטִיּוֹת דְּבָרִים נִסְתָּרִים שֶׁלָּךְ, אֵל
 תִּגְלֶה לְאֵף אֶחָד בְּעוֹלָם, וּכְמֵאֲמַר הַחֶכֶם: "טוֹב שֶׁתִּשְׁמֹר
 אֶתֶּה סוּדֶךָ, וְלֹא יִשְׁמְרֶהוּ אַחֲרֶיךָ"; וְאָמַר: "כְּשֶׁתִּצְפֹּן
 סוּדֶךָ, טוֹב לָךְ מִשִּׁיִּצְפְּנֶהוּ זוּלָתְךָ"; וְלִעוֹלָם אֵל תִּתְּמִין
 לְזוּלָתְךָ עִם סוּדֶךָ, וְאִז תִּלְךָ לְבִטַח דֶּרֶכְךָ, וְלֹא תִצְטָרֵךְ
 לְפַחַד מְשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי תִכְףּ-וּמִיד מִי שֶׁמִּפְקִיר
 אֶת דְּבוּר פִּיּוֹ, וּמִגְלֶה עֲנִינָיו לְזוּלָתוֹ, כְּכֹר חֵי עִם פְּחָדִים
 — מַה יִּהְיֶה?! וּפֶן וְאוּלֵי הֵהוּא יִפְרָסְמוּ?! אוֹ אוּלֵי
 עֲכָשׁוּ הוּא יִזְרֹז עֲצָמוֹ לְחִטֹּף מִמֶּנִּי עֲנִינֵי?! וְכִדּוּמָה
 בְּלְבוּלִים וּדְאָגוֹת וּפְחָדִים כְּאֵלוֹ שֶׁהֵם הַשַּׁעַר וְהַדָּרֵךְ
 לְכִשְׁלוֹן בְּחַיִּים; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! אִם אֶתֶּה
 רוֹצֶה לְהַצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ, וְאֶתֶּה רוֹצֶה לְהַגִּיעַ אֶל "הַדָּרֵךְ
 לְהַצְלָחָה", רְאֵה לְשֹׁמֵר אֶת דְּבוּר פִּיךָ עַד מְאֹד, יוֹתֵר
 מֵאֲשֶׁר אֶתֶּה שׁוֹמֵר עַל מְמוֹנְךָ, וּכְמֵאֲמַר הַחֶכֶם: "רְאוּי לוֹ
 שְׁיִחַמַל עַל דְּבוּרוֹ, יוֹתֵר מִחִמְלָתוֹ עַל מְמוֹנוֹ"; וְאָמַר:
 "תִּקַּל בְּעֵינֶיךָ הוֹצָאת מְמוֹנְךָ מֵהוֹצָאת דְּבָרֶיךָ"; עַד
 כִּדִּי כֵּן הַזְהִירוּ הַחֶכְמִים הַקְּדוּמוֹנִים עַל זְהִירוֹת הַדְּבוּר,
 שְׁזֶה מְבִיא לְאָדָם הַצְּלָחָה בְּכָל עֲנִינָיו, וְאָמְרוּ: "מִמּוֹפְתֵי

הַחֲכָמִים — מְעוֹט הַדְּבָרִים, וּמְמוֹפְתֵי הַסִּכְלִים — רַב הַדְּבָרִים; וְאִם תִּכְנִיֵּם אֶת כָּל זֶה בְּלִבְךָ וּבִדְעָתְךָ, וְתַחֲזֹר עַל כְּלָלִים אֱלוֹ, אֲזִי תִדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שְׂאֵתָה הוֹלֵךְ עַל "הַדָּרֶךְ לְהַצְלָחָה", וְתִהְיֶה שְׂמוֹר מִכָּל רַע, וְתִצְלִיחַ בִּימֵי חַיֵּי הַבְּלָךְ, וְתִנָּצַל מִכָּל פְּגַע רַע שֶׁבְּעוֹלָם.

ג.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי טֹבֵעַ כָּל אָדָם לְהִתְעַצְבֵּן וּלְבוֹא לִיְדֵי כַּעַס וּקְפִידוֹת בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מִחֲדָשׁ, כִּי אֵין לָךְ אָדָם שֶׁלֹּא עוֹבְרִים עָלָיו בְּכָל יוֹם וַיּוֹם צָרוֹת, יִסּוּרִים וְעֲגָמַת נַפְשׁ חֲדָשִׁים, מֵה שֶׁלֹּא עָבַר עָלָיו יוֹם לִפְנֵי כֵן, וְזֶה מְכַנֵּס אוֹתוֹ לְמִתְחִים וּלְעֲצָבָנוֹת, וּמִתְעַצְבֵּן וְנִעְשָׂה כַּעֲסָן גָּדוֹל, עַד שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי-אָדָם שֶׁנִּפְלוּ כְּבָר כָּל-כָּךְ בַּמִּדָּה הַמְּגִנָּה הַזֹּאת שֶׁל כַּעַס, שֶׁהֵם מִמֶּשׁ רוֹצְחִים וּמְטִילִים אִימָה יְתָרָה בְּבִיתָם — הֵן עַל הָאִשָּׁה, הֵן עַל הַיְלָדִים, וְהֵן הַחֲבָרִים פּוֹרְשִׁים מֵהֶם, כִּי רוֹאִים אֶת כַּעֲסָם וּרְצִיחָתָם, וְאֲזִי מִמֶּשׁ פּוֹחֲדִים מֵהֶם, וְזֶה עֲקָר הַדָּרֶךְ לְכַשְׁלוֹן בַּחַיִּים — כְּשֶׁאָדָם תָּמִיד כַּעֲסָן וְקִפְזָן, לֹא-כֵן מִי שֶׁמְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ בְּמִדַּת הַסְּבָלָנוֹת וְאֲרִיכוֹת אַפִּים — שֶׁתָּמִיד הוּא סוֹבֵל, וְאֵינוֹ קוֹפֵץ לְכַעַס, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵינוֹ חוֹלֵק אוֹ רַב עִם שׂוֹם בְּרִיָּה, אֲזִי זֶה "הַדָּרֶךְ לְהַצְלָחָה", וְתָמִיד יִצְלִיחַ, כִּי מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת וְאֲרִיכוֹת

אֲפִים — לְהֶאֱרִיךְ אִפּוֹ עַל כָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, הִיא מִהֲמַדוֹת הַיְקָרוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִיל אֶת עַצְמוֹ בָּהֶן, וְכַמְעַט שָׂאֵי אֶפְשָׁר לְעֵבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּלִי מִדָּה זוֹ, כְּפִי תַקְּףָה הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים שֶׁעוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד בְּחַיָּיו, וְכָל מִי שֶׁזוֹכֶה לְהִיּוֹת סִבְלָן בְּיוֹתֵר, הוּא מְצָלִיחַ בְּחַיָּיו בְּיוֹתֵר, וְאָמַר הַחֲכָם: "אֵין גְּבוּרָה כִּהַתְּאַפְקוֹת"; בְּזֶה שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְהַתְּאַפֵּק, וְאֵינוֹ קוֹפֵץ לְכַעַס עַל זַלְתּוֹ, זֶה עֹקֵר גְּבוּרַת הַגְּבוּר, וְרַק בְּזֶה נִקְרָא גְבוּר, כְּמֵאֲמַר הַתַּנָּא (אָבוֹת ד): אֵיזְהוּ גְבוּר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יְצֵרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי טז, לב): "טוֹב אָרֶךְ אֲפִים מִגְּבוּר, וּמִשָּׁל בְּרוּחוֹ מְלֵכֵד עִיר"; כִּי בְּזֶה שֶׁהָאָדָם זוֹכֶה לְכַבֵּשׁ אֶת כַּעְסוֹ, אֵף שֶׁרְאוּי לוֹ לְכַעַס, בְּזֶה לְבַד הוּא הַגְּבוּר הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ גְבוּר שֶׁלּוֹכֵד עִיר גְּדוֹלָה, וְזֶה שֶׁכּוֹבֵשׁ כַּעְסוֹ וְחֲרוֹן אִפּוֹ, הוּא יוֹתֵר גָּדוֹל מִגְּבוּר שֶׁכּוֹבֵשׁ עִיר שְׁלֵמָה, וְאָמַר הַחֲכָם: "בְּאָרֶךְ אֲפִים רַבּוֹ הָעוֹזְרִים"; וְזֶה עֹקֵר "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה", כִּי אָדָם שֶׁהוּא סִבְלָן כָּלֵם אוֹהֲבִים אוֹתוֹ וְעוֹזְרִים לוֹ, וְכֵן לְאָדָם בְּעַצְמוֹ יֵשׁ מִזֶּה שְׁלוֹת הַנֶּפֶשׁ, כְּמֵאֲמַר הַחֲכָם: "בְּאָרֶךְ אֲפִים תִּנּוּחַ הַנֶּפֶשׁ"; וְהוּא תָּמִיד מִיִּשָּׁב; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, אִם אַתָּה רוֹצֶה לְהַצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ, הַרְגֵל עֲצֻמָּךְ בְּמַדַּת הַסִּבְלָנוֹת יְהִיֶּה אִיךָ שְׂיִהְיֶה, וְאֵף שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ מִשְׁבָּרִים וְגָלִים, צָרוֹת וְיִסוּרִים, מְרִירוֹת, קִטְנוֹת וְדִינִים,

הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה

רצג

אָתָּה רְאֵה לְהִיּוֹת רַק סְבָלָן, וְאַזּוּ דִיקָא תַצְלִיחַ בְּחַיִּיךָ, וְאָמַר הֶחֱכַם: "מִי שְׁאִינוּ מוֹשֵׁל בְּכַעְסוֹ, אֵין שְׂכָלוֹ שְׁלָם"; כִּי אָדָם שֶׁהוּא סְבָלָן, זֶה מוֹרָה שֶׁהוּא מִיִּשְׁבַּב בְּדַעְתּוֹ, וְדְבוּק בְּחַי הַחַיִּים, וְאִינוּ יָרָא מִשׁוּם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, כִּי תַמִּיד שָׁם לְפָנַי עֵינָיו אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּמִי שֶׁהוּא סְבָלָן, בְּזֶה בְּעַצְמוֹ הוּא כּוֹבֵשׁ וּמְנַצֵּחַ אֶת כָּל־ם, וּכְמֵאֲמַר הֶחֱכַם: "מִי שְׁאִינוּ מוֹשֵׁל בְּכַעְסוֹ, כָּל שְׂכָן שְׁאִינוּ מוֹשֵׁל בְּזִלְתּוֹ"; כִּי הַכַּעְסָן וְהַקְּפָדָן בּוֹעֲרֵת בּוֹ הַרְצִיחָה, וְשׁוֹכַח בֵּין כָּף מַעְצָמוֹ, וְהוּא רוֹצֵה לְנַצֵּחַ אֶת זִלְתּוֹ, וְאַזִּי — זֶה וְזֶה לֹא עֲלָתָה בְּיָדוֹ, הֵינּוּ — הֵן שְׁאִינוּ מְצַלִּיחַ עִם עַצְמוֹ, מֵאַחַר שֶׁהוּא תַמִּיד עָסוּק עִם אֲחֵרִים, וּמְכַל שְׂכָן שְׁאִינוּ יָכוֹל לְנַצֵּחַ אֶת זִלְתּוֹ, כִּי דָבָר זֶה בְּלִתי אֶפְשָׁרִי בְּכַח, אֲבָל כְּשֶׁאָדָם סְבָלָן, וְנִדְמָה בְּכָל פַּעַם כְּאִלוֹ מְנַצְחִים אוֹתוֹ וּמְכַנִּיעִים אוֹתוֹ, וְהוּא סוֹבֵל הַכֹּל, פְּתֹאֵם עוֹבֵר עַל הַכֹּל, וְכָל־ם מְשִׁתּוֹמְמִים אֵיךְ זָכָה לְנַצֵּחַ, וְהַכֹּל רַק הוֹדוֹת מִדַּת הַסְּבָלָנוֹת שָׁבוּ; וְעַל־כֵּן זָכַר, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיִּקָּר! "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה" הִיא רַק סְבָלָנוֹת, וְלִהְפוֹךְ — הַכַּעַס וְהַקְּפִידוֹת, סוֹפָן לְחֻרְטָה.

.ד

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיִּקָּר, אֲשֶׁר מִי שְׁזוֹכָה לְאַטֵּם אֶת אֲזָנוֹ מִעֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, הוּא דִיקָא חַי

חיים טובים (עין ספורי-מעשיות, מעשה יג, יום ב'), כי כל
החסרונות שיש לאדם, הן רק כששומע מה שקורה
בעולם, ועל-ידי-זה נכנסים בו פחדים יתרים, או
קנאה שמקנא בזלתו, אבל תכף-ומיד כשרק אוטם
אזניו מהבלי העולם הזה, ומכניס באזניו רק קול
הקדוש-ברוך-הוא, הינו מכל דבר מקבל רמזים אליו
יתברך איך להתנהג, וכן מכניס באזניו דברי תורה
ואמונת חכמים ודבריהם, על-ידי-זה דיקא זוכה לחיות
חיים טובים ונעימים, אבל כשמפקיר את אזניו ושומע
כל הבלי העולם הזה, וכל מה שכל נואף וחסר דעה
אומר וכותב, על-ידי-זה נכנסים בו פחדים יתרים,
וחייו ממרמרים עד מאד, ועל-כן הזהירונו חכמינו
הקדושים עד מאד על קדשת האזנים, עד שאמרו
(כתבות ה.): "ויחד תהיה לה על אונך" (דברים כג, יד),
אל תקרי אונך, אלא — על אונך, שאם ישמע אחד
דבר שאינו הגון יניח אצבעו באזניו; ואמרו (שם):
מפני מה האזן כלה קשה והאליה רכה? שאם ישמע
אדם דבר שאינו הגון, יכוף אליה לתוכה; ועל-כן
כשתרגיל עצמך, אהובי, בני, לשמר מאד את אונך
לבב תשמע הבלי הבלים, מה שכל מטמטם מפטפט,
על-ידי-זה דיקא תחיה חיים טובים ונעימים; ועל-כן
אמרו חכמינו הקדושים (שם): אל ישמע אדם לאזניו

הַדֶּרֶךְ לְהַצְלָחָה

רצה

דְּבָרִים בְּטָלִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִכוּוֹת תְּחִלָּה לְאִיבָרִים, כִּי תִקְף־וּמָיֵד כְּשֶׁאָדָם שׁוֹמֵעַ כָּל מִינֵי פִטְפוּטֵי דְבָרִים בְּטָלִים, נִכְנָסִים בּוֹ קִנְיָה וְשִׁנְיָה וּפְחָדִים יְתָרִים, וְאֲשֶׁר כָּל זֶה הוּא הוּא הַדֶּרֶךְ לְכַשְׁלוֹן בְּחַיִּיו, מֵה שְׂאִין כֵּן כְּשֶׁאָדָם זֹכֶה לְשֹׁמֵר עַל אֲזָנָיו, וּמִטָּה אוֹתָן רַק אֶל הַתּוֹרָה וְאֶל הַחֻמְּוִים הָאֲמִתִּיִּים, וְאִינוּ נוֹטֵה מִדְּבָרֵיהֶם כִּהוּא זֶה, זֶה עֶקֶר "הַדֶּרֶךְ לְהַצְלָחָה" בְּחַיִּים, וְדָבָר זֶה הוּא עֶקֶר גָּדוֹל בְּחַיֵּי הָאָדָם וּבְהַצְלָחָתוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם וּבְעוֹלָם הַבָּא — כִּפִּי שְׂמִטָּה אֲזָנָיו רַק אֶל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאֶל דְּבָרֵי הַחֻמְּוִים הָאֲמִתִּיִּים, וְסוֹתָם אֲזָנָיו מִכָּל תְּאוֹוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבְּלָיו, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כִּפִּי שְׂאִינוּ מִטָּה אֲזָנָיו לְשֹׁמֵעַ אֶל כּוֹפְרִים מִיָּנִים וְאֲפִיקוֹרְסִים, אֲזִי מִצְּלִיחַ, וְעַל זֶה יֵשׁ בְּחִירָה, כִּי אִינוּ מִכְרָח לְשֹׁמֵעַ מֵה שְׂכָל מְנוּחַל וְנוֹאֵף, מִשְׁקָץ וּמִתְעַב מְדַבֵּר נִגְדוֹ יִתְבָּרַךְ וְנִגְדַּת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּכְבָר אָמַר הַחֹכֵם: "מִי שֶׁלֹּא רוֹצֵה לְשֹׁמֵעַ, יֵאָטֵם אֲזָנָיו"; כִּי בְּזֶה יֵשׁ בְּחִירָה חֲפָשִׁית לְאָדָם, וּבְכָלֵל, טוֹב מְאֹד לְהִיּוֹת רָגִיל לְבָרַח מִכָּל מִינֵי בְּנֵי-אָדָם, וְלֹא לְחַפֵּץ דִּיקָא לְשֹׁמֵעַ מֵה שֶׁהֵם מִפְּטָפְטִים, וְאָמַר הַחֹכֵם: "מִי שֶׁאֲזָנָיו גְּדוּלוֹת, הוּא כִּסִּיל וּבַעַל נִבְלוֹת"; כִּי מֵה לָךְ לְתַחֵב רֵאשֶׁךְ, וְלְשֹׁמֵעַ מֵה שְׂכָל אֶחָד מְדַבֵּר, אֲשֶׁר זֶהוּ סִימָן שֶׁל שׁוֹטֵה, כִּי מִי שֶׁאֲזָנָיו גְּדוּלוֹת, סִימָן שֶׁהוּא טָפֵשׁ, כִּי הַחֹכֵם לֹא יִלָּךְ לְשֹׁמֵעַ

מה ששאר בני-אדם מדברים, רק כשצריך לידע משהו, יבואו ויספרו ויגידו לפניו, אבל זלת זאת אינו צריך להתערב כלל, וטוב מאד להרגיל עצמו לדם ולשתק תמיד, ורק מה שייבואו ויספרו לפניו, את זה ישמע ולזה יאזין, ואמר החכם: "הבורא יתברך יצר לנו שתי אזנים ולשון אחת, כדי שנשמע יותר ממה שנדבר"; וזהו עקר הצלחת החיים בזה העולם; אשרי מי שמטה אזניו אל דבריו, ואז יגיע אל "הדרך להצלחה", ויהיה טוב לו בזה ובכא.

ה.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר עקר השלמות שהאדם שצריך לזכות להגיע אליה בזה העולם, ועקר "הדרך להצלחה" הוא — שיקדש ויטהר את עיניו, הינו שירגיל את עצמו להסתכל על כל דבר שרואה לפני עיניו על החיות אלקות שבתוך אותו הדבר, כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה, מהיה ומקים את כל הבריאה בלה, אף כדי שתהיה בחירה ונסיון וכו', וכדי שיהיה קיום לעולם וכו', צמצם את עצמו כביכול הקדוש-ברוך-הוא בתוך זה הדבר שאתה רואה לפני עיניך — הן בידומם, הן בצומח, הן בחי והן במדבר, ועל-כן תכף-ומיד

הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה

רצו

כְּשֶׁתִּרְגִּיל אֶת עֲצֻמְךָ לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנִימִיּוֹת הַדְּבָר הַמְּחִיָּה, מִהוּיָה וּמְקַיֵּם אֶת הַדְּבָר שֶׁהוּא אֲמַתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה", כִּי כָּבֹד אָמַר הַחֶכֶם: "אֵין לָךְ אֵיבֹר מֵאֵיבֹרֵי הָאָדָם שֶׁיִּגְרֹם לוֹ מְכָשׁוּל כְּמוֹ הָעֵינַיִם"; כִּי כְּשֶׁאָדָם אֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַחַיּוֹת אֱלֻקוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דְּבָר, עַל-יְדֵי-זֶה בָּא לְיַדֵּי מְכָשׁוּל, וְעַקֵּר הַמְּכָשׁוּל — כְּשֶׁאָדָם מְהַרְהֵר הַרְהוּרִים רְעִים, וְהוֹלֵךְ אַחֵר הַכֵּל הַיְפִי, שָׁזֶה מְבִיא אוֹתוֹ לְיַדֵּי חֲטָאִים וְעוֹנוֹנוֹת וּפְשָׁעִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סִנְהֶדְרִין מֵה.): אֵין יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט, אֶלָּא בְּמָה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת; וְאָמְרוּ (בְּרֻכּוֹת יב.): "אַחֲרֵי עֵינֵיכֶם" (בְּמִדְבָּר א, לט) — זֶה הַרְהוּר עֲבָרָה, כִּי הָעֵינַיִם רוֹאוֹת וְהֵלֵב חוֹמֵד וּכְלֵי הַמַּעֲשֶׂה גּוֹמְרִים; עַל-כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּמִדְרָשׁ (בְּמִדְבָּר רַבָּה י, ו): מָה רָאָה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְשָׂאֵל מִיִּשְׂרָאֵל הֵלֵב וְהָעֵינַיִם שֶׁיְהִיוּ אַחֲרָיו? לְפִי שֶׁעֲבָרָה תְלוּיָהּ בָּהֶן — הָעֵינַיִם רוֹאוֹת אֶת הַזּוֹנוּהַ, וְהֵלֵב מְהַרְהֵר אַחֲרֶיהָ וְכוּ', עֵינַיִם שָׁם; וְאָמַר הַחֶכֶם: "לֹא יִפְלוּ הַרְגָלִים, כִּי אִם לְאַשְׁמַת הָעֵינַיִם"; כִּי עַל-יְדֵי שֶׁאָדָם מִסְתַּכֵּל בְּדַבְרֵי נְאוּף וְחֻשָּׁק, עַל-יְדֵי-זֶה יִפֹּל בְּפֶחַ שָׂאֵין לוֹ תְקוּמָה, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּבֵא בְתָרָא נז.): "עֲצִים עֵינָיו מִרְאוֹת בְּרַע" (יִשְׁעִיָּה לֵג, טו), זֶה שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל בְּנָשִׁים בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדוֹת עַל הַכְּבִיסָה,

כִּי אִז גּוֹפֵן מְגֵלָה; וְעַל-כֵּן אָמַר הַחֲכָם: "לֹא יִתְחַרֵּט
 מִי שֶׁעוֹצֵם עֵינָיו"; כִּי כִשְׂאָדָם מְרַגֵּל אֶת עַצְמוֹ לְעַצֵּם
 וְלִסְתָּם אֶת עֵינָיו מִהַבְּלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִסְתַּכֵּל בְּכָל
 דְּבָר רַק עַל אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וַיִּוֹדַע שֶׁהַקְּדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא מַחְיֶה, מְהִינֶה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה,
 וְתָמִיד מְשַׁתְּקֵק אַחֲרָיו יִתְבַּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה אֵף פַּעַם לֹא
 יָבוֹא לְיַדֵּי עֲבָרָה, וְזֶה עֵקֶר "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה" לְהַצְלִיחַ
 בְּחַיָּיו, כִּי אָמַר הַחֲכָם: "אֵל עֵינַיִם עוֹרוֹת לֹא יֵאִירוּ
 הַמְּאוֹרוֹת"; הֵינּוּ מִי שֶׁאֵינּוּ רוֹצֶה לְהִסְתַּכֵּל עַל רוּחַנִּיּוֹת
 חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, אִז לֹא יִהְיֶה לוֹ אוֹר, וּלְהַפּוֹךְ —
 "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה" — מִי שֶׁמְרַגֵּל אֶת עַצְמוֹ לְהִסְתַּכֵּל
 רַק עַל חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה שֶׁתִּתְגַּלֶּה
 אֵלָיו אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, כִּי בְּמָה שֶׂאָדָם מִסְתַּכֵּל
 — זֶה יִרְאֶה, וְאִם יִשְׁתַּדֵּל לְרְאוֹת רַק בְּרוּחַנִּיּוֹת חַיּוֹת
 אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, אִז יִרְאֶה אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ וַיִּנְצֵל
 מִכָּל רַע, וְזֶה עֵקֶר "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה"; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי,
 בְּנֵי הַיֶּקֶר, רְאֵה לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דְּבָר עַל חַיּוֹת
 הָאֱלֻקוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דְּבָר, וְאִז תִּגִּיעַ אֶל "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה"
 בְּחַיֶּיךָ.

הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה

רצט

.1

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנִי, שְׁעַקֵר "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה" הוּא רַק לְהַכְלִיל בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּלְהַרְגִיל אֶת עֲצֻמוֹ לְהַמְשִׁיךְ אֶת רְצוֹנוֹ וְכִסּוּפוֹ רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא לְהִתְפַּעֵל — לֹא מְעַנִּיּוֹת וְלֹא מְעַשִּׂירוֹת, רַק יֵדַע שֶׁהוּא בְּיָדוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (קְדוּשֵׁין פּב:) : אֵין עֲנִיּוֹת מִן הָאֲמֵנוֹת, וְאֵין עֲשִׂירוֹת מִן הָאֲמֵנוֹת, אֲלֵא לְמִי שֶׁהֶעֱשָׂר שְׁלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (חֲגִי ב, ח) : — "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב"; וְעַל-כֵּן "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה" הִיא רַק לְהַרְגִיל אֶת עֲצֻמוֹ לְבַטֵּל אֶת כָּל יִשׁוּתוֹ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְיֵדַע שֶׁהוּא תְלוּי בְּיַד הַיְיָ"ה בְּרוּךְ-הוּא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, וְכִפִּי שֶׁהָאָדָם יִזְכֶּה לְהִגִּיעַ אֶל הַדַּעַת הַזֶּה, כְּמוֹ-כֵן יִזְכֶּה לְהִגִּיעַ אֶל "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה", וְכָבֵר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (נְדָרִים מֵא) : אֵין עָנִי אֲלֵא בְדַעַת, כְּשֵׁישׁ לְאָדָם דַּעַת אֵינוֹ עָנִי, וְכִשְׂאִין לוֹ דַּעַת, הוּא עָנִי גְדוֹל, וְעַל-כֵּן אֵל תִּשְׁבֵּר, אֶהוּבִי, בְּנִי, כְּשֵׂאִין לָךְ מַעוֹת, כִּי כָבֵר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (תְּנָא דְבִי אֵלֵיהּ זוּטָא, פֶּרֶק ה') : חֲזֵר הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל כָּל מַדוֹת טוֹבוֹת, וְלֹא מִצָּא מְדָה טוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל אֲלֵא עֲנִיּוֹת, שְׁמַתוּף עֲנִיּוֹת הֵם יִרְאִים אֶת הַיְיָ"ה, וְאֵין צְדָקוֹת בָּאָה אֲלֵא מִתוּף עֲנִיּוֹת, וְאֵין גְּמִילוֹת חֲסָדִים בָּאָה, אֲלֵא מִתוּף עֲנִיּוֹת, וְאֵין אָדָם יִרְא שָׁמַיִם וְאֵין אָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה, אֲלֵא מִתוּף עֲנִיּוֹת;

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, אֶהוּבִי, בְּנִי, מֵה שֶׁעוֹבֵר —
מְרִירוֹת וְיִסּוּרִים, וְאֵין לְךָ מַעוֹת, אֲשֶׁר אֵלוֹהִים הַיִּסּוּרִים
הַקָּשִׁים בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים בַּמִּדְרָשׁ
(שְׁמוֹת רַבָּה לֵא, יֵא): אֵין בְּעוֹלָם קָשָׁה מֵעֲנִיּוֹת, שֶׁהִיא
קָשָׁה מִכָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְאָמְרוּ (שָׁם, סִימָן יד):
כָּל מִי שֶׁהוּא מְדַקְדֵּק בְּעֲנִיּוֹת, כְּאֵלוֹ דְּבוּקִים בּוֹ כָּל
יִסּוּרִים שֶׁבְּעוֹלָם וְכוּ', וְאִם יִתְקַבְּצוּ כָּל הַיִּסּוּרִים לְצַד
אֶחָד וְהַעֲנִיּוֹת לְצַד אֲחֵר, הַעֲנִיּוֹת מְכַרְעַת לְכָלֶם, כִּי
הַעֲנִיּוֹת שׁוֹבְרַת אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי, עַד שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים (עֲרוּבִין מֵא:): הַעֲנִיּוֹת מַעֲבִירָה אֶת הָאָדָם
עַל דַּעְתּוֹ וְעַל דַּעַת קוֹנּוֹ; וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(בִּיצָה לֵב): כָּל הַמַּצְפָּה עַל שְׁלֵחַן אַחֲרִים, עוֹלָם חָשׂוּךְ
בְּעֵדוֹ, וְכֵן חָיָו אֵינָם חַיִּים; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר,
אִם אַתָּה רוֹצֵה לְהַצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ וּלְצַאת מִהַעֲנִיּוֹת, עָלֶיךָ
לְדַעַת, כִּי "הַדְרֵךְ לְהַצְלָחָה" הִיא רַק לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בּוֹ
יִתְבָּרֵךְ, וְלִידַע, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדָיו יִתְבָּרֵךְ
כָּלֵל, וַיִּדְבֵּק מִחֲשַׁבְתּוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִז כְּשִׁיזְכֶּה לְהַגִּיעַ
לְמִדְרָגָה זוֹ, אִזִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִמְשִׁיךְ עָלָיו שִׁפְעַת
גְּדוֹל, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְהַגִּיעַ אֶל זֵלְתּוֹ, וְיִכָּבֵר אָמֵר הַחֶכֶם:
"אֵין הָעֶשֶׂר תְּלוּי בְּכַחוֹ שֶׁל אָדָם וְלֹא בְּשִׁכְלוֹ"; וְאָמֵר:
"אִסְפַּת הָעֶשֶׂר אֵינָה תְּלוּיָה בִּיגִיעָה וְלֹא בְּשִׁכְלוֹ שֶׁל
אָדָם"; וְעַל-כֵּן אֵל תִּהְיֶה שָׁבוּר בְּדַעְתְּךָ מִכָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר

עָלֶיךָ, וְאִזּוּ דִּיקָא תּוֹכָה לְהַגִּיעַ אֶל "הַדְרֵף לְהַצְלָחָה",
וְאִם תַּעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבָעוֹלָם לְהִיּוֹת שֵׁשׁ וְשִׁמְח
בְּחֻלְקֶךָ, אֲזִי תּוֹכָה לְהַגִּיעַ אֶל עֲשִׁירוֹת נִפְלְאוֹה, וְאָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (שְׁבַת כה:): אִיזְהוּ עֲשִׂיר — כָּל
שֵׁשׁ לוֹ נַחַת רוּחַ מֵעֲשָׂרוֹ; וְכֵן אָמַר הַחֲכָם: "אֵין
רַשׁ יוֹתֵר מִמֵּי שְׂאִינוֹ שְׂמִיחַ בְּחֻלְקוֹ"; וְעַל-כֵּן בָּזָה
שְׂתַרְגִּיל אֶת עֲצָמָךְ לְשִׂמְח בְּחֻלְקֶךָ, אַף שְׂאִין לָךְ שׁוֹם
דְּבַר, רַק תִּהְיֶה שֵׁשׁ וְשִׂמְח בְּחֻלְקֶךָ, עַל-יְדֵי-זֶה תּוֹכָה
לְהַגִּיעַ אֶל "הַדְרֵף לְהַצְלָחָה"; וְצָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֲהוּבֵי,
בְּנֵי, כְּשֶׁתּוֹכָה לְעֲשִׁירוֹת, שְׁלֹא תִתְגָּאָה בְּעֲשִׁירוֹת שְׁלָךְ,
אֲלֹא זָכַר בְּאִיזָה מַעֲמָד וּמַצָּב הֵייתָ עוֹמֵד בְּשַׁעַה
שְׁהֵייתָ עָנִי, וְעַל-כֵּן עֲכָשׁוּ רְאִיָּה לְעֶזֶר לְזֻלְתְּךָ, וְאָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים בְּמִדְרָשׁ (וַיִּקְרָא רַבָּה לַד, י'): הָעָנִי
הַזֶּה עוֹמֵד עַל פְּתֻחָךְ, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹמֵד עַל
יְמִינוֹ, אִם נִתְּתָ לּוֹ, דַּע — מִי שֶׁעוֹמֵד עַל יְמִינוֹ נוֹתֵן
לָךְ שְׂכָרְךָ, וּבָזָה שְׂאֵתָה תַעֲזוֹר לָעָנִי, עַל-יְדֵי-זֶה יִרְחִיב
לָךְ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יוֹתֵר וְיוֹתֵר; וְכֵן אָמְרוּ (מִדְרָשׁ
תְּנַחֲמָא מִשְׁפָּטִים טו): אָמַר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: נִפְשׁוּ שֶׁל
עָנִי הֵייתָ מְפֹרָכֶסֶת לְצֵאת מִן הָרָעֵב, וְנִתְּתָ לּוֹ פְּרִנְסָה
וְהַחֲיִיתָ אוֹתוֹ, חֲיִיךָ שְׂאֵנִי מִחֲזִיר לָךְ נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ,
לְמַחֵר בְּנֶךָ אוֹ בִּתְךָ בְּאֵין לִיְדֵי חָלִי וּמִיתָה, וְאִזְכּוֹר לָהֶם
הַמְצוּהָ שְׁעֵשִׂיתָ עִם הָעָנִי, וּמַצִּיל אֲנִי אוֹתָם; וְעַל-כֵּן,

אהובי, בני היקר, עקר "הדרך להצלחה" הוא —
 לחזק את עצמו להיות תמיד בשמחה בין בעניות —
 כשעוברת עליו עניות גדולה מאד, ואין לו שום דבר,
 עליו להתחזק בשמחה עצומה, ולידע ולהאמין, כי
 לא לעולם יהיה כן, כי העולם הזה הוא כגלגל עגל,
 ואמרו חכמינו הקדושים במדרש (שמות רבה לא, ב):
 לא מי שהוא עשיר היום עשיר למחר, ומי שעני היום
 עני למחר, אלא לזה מוריד ולזה מעלה; ועל-כן אין
 לה הצטער על עולם שאינו שלך, וזה עקר "הדרך
 להצלחה" — כשאדם אינו נשבר, רק בשעה שיש
 לו מעות הוא עוזר לעני, כמאמר החכם: "העשר
 בידי אדם הוא פקדון"; וכשאין לו, אינו מתפעל
 משום ברירה, ואינו הולך לשאל וללוות מזלתו, אשר
 אמר החכם: "השאילה וההלואה, המעות הגדול אצל
 האדם": ואמר: "טעמתי מרירות כל הדברים, ולא
 מצאתי מר כטעם ההלואה והשאילה"; ואמר: "הוי
 זהיר לאכל העשבים, ואל תלוה מבני-אדם; ועל-כן
 ברח לה רק אליו יתברך, ותבקש ותתחנן רק ממנו
 יתברך, ואז תראה איך שפגיע אל "הדרך להצלחה",
 כי עקר הצלחת החיים הוא רק למסור את עצמו לגמרי
 אליו יתברך, ואז, אהובי, בני, כשתחזק בדעתך דעת
 זו — שאין לה רק הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, זה עקר

”הַדָּרֵךְ לְהַצְלָחָה”, וְאִם אָתָּה רוֹצֵה לְהַצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ,
תִּרְגֵּל אֶת עֲצֻמָּךְ לְבָרוּחַ רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְאִז תִּגִּיעַ אֶל
”הַדָּרֵךְ לְהַצְלָחָה”.

ז.

צָרִיךְ שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כִּי יָמֵי חַיֵּינוּ
הֵבֵל, וְהֵנָּה אֲנַחְנוּ כָּאֵן, וְעוֹד מְעַט כְּכֹר נִהְיָה שָׁם,
הֵנָּה אֲנַחְנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה מְלַכְּשִׁים בְּגוֹף הַגִּשְׁמִי, וְעוֹבְרֵת
עָלֵינוּ מְרִירוֹת דְּמְרִירוֹת צָרוֹת וְיִסּוּרִים וְהִרְפָּתָקָאוֹת,
וְהֵנָּה נִהְיָה שָׁם לְמַעַלָּה בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּהַפְּשֻׁטֵת הַגּוֹף
הַגִּשְׁמִי, וְנִזְכָּה לְהִתְעַנֵּג בְּעַרְבוּת, נְעִימוֹת, זִיו, יְדִידוֹת,
חַיּוֹת שְׂכִינַת עֵזוֹ יִתְבָּרֵךְ; וְעַל-כֵּן זְכוֹר, אֶהוּבִי, בְּנֵי,
מֵאֲמַר הַחֲכָם: “אָדָם דּוֹאֵג עַל אָבוֹד דְּמִיו, וְאֵינוֹ דּוֹאֵג
עַל אָבוֹד יָמָיו, דְּמִיו אֵינָם עוֹזְרִים, יָמָיו אֵינָם חוֹזְרִים”;
וְעַל-כֵּן מַה לָּךְ לְהִתְאַבֵּל עַל אָבוֹד מְמוֹנָךְ, יוֹתֵר טוֹב
לָּךְ לְשֹׁמֵר עַל זְמַנְךָ הַיָּקָר, וּלְהִתְאוּנֵן וּלְהִתְאַבֵּל עַל
אָבוֹד יָמֶיךָ, וְאֲמַר הַחֲכָם: “שׁוֹטֵה מִתְאַבֵּל עַל אָבוֹד
דְּמִיו, וְלֹא יִשִּׁית לְבוֹ עַל אָבְדֵן יָמָיו”; כִּי בְּאֻמַּת אֵין
לָּךְ אָבְדָה כְּאָבְדַת הַזְּמַן; וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר,
עָקֵר ”הַדָּרֵךְ לְהַצְלָחָה” הוּא לְשֹׁמֵר עַל הַזְּמַן, וְתִשְׁתַּדֵּל
לְעֲשׂוֹת עִם זְמַנְךָ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִקְיִם אֶת מְצוּוֹתָיו
הַקְּדוּשׁוֹת, וְתַעֲשֶׂה טוֹבָה לְזַלְתְּךָ, וּבְזֶה תִּזְכָּה לְנַצֵּל אֶת

הַזְמַן הַיָּקָר שֶׁלָּךְ; וְזָכֹר אֶהוּבִי, בְּנִי, אִם תִּהְיֶה שֶׁשׁ
וְשִׂמְחָה, וְתִדְבֵּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִמְשִׁיךְ בְּעֵצְמֶךָ אֶת יְדִיעַת
הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה — אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרֵךְ מְחִיָּה, מְהוּיָה
וּמְקִיָּים אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, עַל-יְדֵי-זֶה יַעֲבֹר לְךָ הַזְמַן
מְהֵרָה, וְלִהְפוּךְ — אִם תִּפְרִיד אֶת עֵצְמֶךָ מִמְּנוֹ יִתְבָּרֵךְ,
חֵס וְשָׁלוֹם, וְתִבְלֶה בְּתַעֲנוּגֵי הַכֵּל, עַל-יְדֵי-זֶה יִמְשֹׁךְ לְךָ
הַזְמַן, וְתִרְגִּישׁ מְמַרְמֵר בְּגִלּוֹת אֲרָכָה, וְעַל-כֵּן רְאֵה רַק
לְשִׂמְחָה אֶת עֵצְמֶךָ, וְאֵל תִּמְשֹׁךְ עֵצְמֶךָ אֶל הַצַּעַר, וְזָכֹר
אֶת מֵאֵמֶר הַחֹכֵם: "בְּשִׂמְחָה וּבְצַחֲוֹק יֵרָאֶה אֶצְלֶם הַזְמַן
קָצֵר, וְלִדְוֹאָגִים וּמְצַטְעָרִים יֵרָאֶה יוֹתֵר אָרְךְ"; עַל-כֵּן,
אֶהוּבִי, בְּנִי, "הַדָּרֵךְ לְהַצְלָחָה" הִיא רַק לְשִׂמְחָה תָּמִיד,
וְכָל יוֹם וָיוֹם יִהְיֶה אֶצְלְךָ דוֹר שָׁלוֹם, וְתִמְלֵא אֶת הַיּוֹם
בְּכָל טוֹב אֱמֶתִי וְנִצְחִי, וְאֵל תִּמְשִׁיךְ עֵצְמֶךָ אֶל הַהֵבֶל,
וְתִהְיֶה מוֹכֵן בְּכָל עֵת וְרַגַע לִפְשֻׁט אֶת גּוֹפְךָ הַגִּשְׁמִי,
וְאִז — עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל "הַדָּרֵךְ לְהַצְלָחָה",
וְאֵמֶר הַחֹכֵם: "הֵכֵן צִיָּדָה לְיוֹם הַפְּרֻדָּה, וּמִבְּחַר הַצִּיָּדָה
— יֵשֶׁר וְעִבּוּדַת הָאֵל"; וְעַל-כֵּן, בְּנִי, זָכֹר אֶת כָּל זֹאת,
וְאִז דִּיקָא תִּגִּיעַ אֶל "הַדָּרֵךְ לְהַצְלָחָה", וְתִצְלִיחַ כָּל
יְמֵי חַיֵּי הַבְּלָךְ, וְזָכֹר כָּלֵלִים אֵלּוֹ שְׁלִמְדָתִי אוֹתְךָ, כִּי
תִצְטָרֵךְ אוֹתָם לְיָמִים הַבָּאִים, וְאֵל יִהְיוּ קָלִים בְּעֵינֶיךָ
דְּבָרִים אֵלּוֹ שֶׁדִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ, וְאֵל תִּצְחַק מֵהֶם, כִּי כָּבֹד
אֵמֶר הַחֹכֵם: "מִמְּחַר תִּבְכֶּה מֵאֵת אֲשֶׁר הַיּוֹם תִּצְחַק";

וְעַל-כֵּן קַח אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁדִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ עַד עַכְשָׁיו,
וְכַתְּבֵם עַל לוח לְבָבְךָ, וְאִז תִּגִּיעַ אֶל "הַדֶּרֶךְ לְהַצְלָחָה",
וְתִצְלַח בְּחַיִּיךָ — לְדַבֵּק אֶת עֲצֻמָּךָ בְּחַי הַחַיִּים, שֶׁהוּא
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ, שֶׁהוּא חַי וְקַיִם לְנֶצַח.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

פַּעַם אַחַת דִּבֶּר מֵעַנְיָן טוֹב הָעוֹלָם
הִבָּא מַה שְׂיִכּוּלִים לְזָכוֹת עַל-יְדֵי עֲבוּדַת
ה' בְּאַמֶּת. עָנָה וְאָמַר: מִכְרַחֲיִן לֹאמַר
וְלִקְרוֹתוֹ בְּשֵׁם טוֹב, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לִקְרוֹתוֹ
בְּשֵׁם אַחֵר לְהוֹדִיעַ לְבְנֵי-אָדָם, אֲבָל
בְּאַמֶּת אֶפְלוֹ שֵׁם טוֹב אֵין שִׁיף לֹאמַר
עַל זֶה, כְּלוֹמַר שֶׁהוּא אֶפְלוֹ לְמַעַלָּה
לְמַעַלָּה מְטוֹב, אִךְ אֵי אֶפְשָׁר לְהוֹדִיעַ
יֹתֵר לְבְנֵי-אָדָם, כִּי אִם בְּשִׂמְכֵנִין אוֹתוֹ
בְּשֵׁם טוֹב, אֲבָל בְּאַמֶּת וְכוּ' עֵין לֹא
רְאֵתָה וְכוּ'.

(שיחות-הַר"ן, סימן נה)

קונטרס

רק רגע

יגלה לאדם איך שכל חייו תלויים ברגע אחד, ועל-כן
בשביל רגע אחד לא פדאי להתקוטט או להתעצבן
ולהיות עצוב. ויכניס בו עצות והתחזקות איך לעבר את
זה העולם בשלום.

*

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,
בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו,
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו
הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

*

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: צָרִיךְ כָּל בַּר
יִשְׂרָאֵל לַחֲקֹק בְּדַעְתּוֹ, אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָם
הַזֶּה עוֹבֵר כְּצֵל עוֹף הַפּוֹרֵחַ בְּאֹוִיר,
וְעַל-כֵּן אֵין לוֹ רַק הַרְגַע הַזֶּה שְׁעוֹמֵד
בוֹ, וּכְשֶׁתִּבְרָרְנָה אֶצְלוֹ יְדִיעוֹת אֱלֹהִים,
אֲזִי אֶף פַּעַם לֹא יִהְיֶה בְּעֶצְבוֹת
וּבְחִלְיָשׁוֹת הַדַּעַת, כִּי אֵין לוֹ רַק רְגַע
זֶה שְׁעוֹמֵד בוֹ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תעז)

.א

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר חַיֵּי הָאָדָם
בְּזֶה הָעוֹלָם הֵם "רַק רֵגַע" אֶחָד, כִּי מָה אַתָּה יוֹדֵעַ מַה
יִהְיֶה בְּעוֹד רֵגַע, וְעַל-כֵּן בִּידִיעוֹת אֱלוֹי שְׁתַּכְנִים בְּדַעְתָּךְ
הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב, אֲזוּ דִיְקָא תַחֲיָה חַיִּים עֲרֻבִים וּנְעִימִים,
וְתִזְכֶּה לְחַדֵּשׁ אֶת עֲצָמְךָ, וְתִצֵּא מִהַדְּפֹאוֹן וְהַעֲצָבוֹן
שֶׁלְּךָ, וְתִתְחַלֵּל הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה בְּכָל רֵגַע מִמֶּשׁ. כִּי סוּף
כָּל סוּף אֵין לְךָ רַק הַרְגַע הַזֶּה, וְעַל-כֵּן מַה וְלָמָּה לְךָ
לְדַאֵג וְלִהְתַּעֲצָבֵן וְלִהְיוֹת בְּעֲצָבוֹת וּבְמַרְירוֹת וּבְמַרָּה
שְׁחוּרָה עַל עוֹלָם שְׁאִינוֹ שֶׁלְּךָ, וְלָמָּה לְךָ לִהְיוֹת בְּדַפְּאוֹן
וּבְשִׁבְרוֹן לֵב, וְלִהְסַתּוֹבֵב מִבְּהֵל וּמִבְּלָבָל עַל שׁוֹם דְּבָר,
הֲלֹא כָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ שֶׁלְּךָ, רַק שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.
וְעַל-כֵּן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, כְּשֶׁתַּכְנִים בְּדַעְתָּךְ דְּבָרִים

אלו, אז דיקא תהיה נעשה בן חורין אמת, ותזכה
לבטל ממך את כל השעבודים שאתה משעבד ליצרך,
כי באמת כל מה שעובר על האדם, הוא רק מחמת
שעבוד שהוא משעבד ליצרו המדכא אותו, ומכניסו
במרירות ובעצבנות, עד שנדמה לו כאלו יחיה לעולם
ועד בזה העולם, ועל-כן קשה וכבד לו לקחת את
העל הזה. ולכן אהובי, בני היקר, ראה להכניס בעצמך
ידיעה ברורה ומזככת זו, אשר כל העולם כלו שיך רק
להקדוש-ברוך-הוא, ואינך חייב לאף אחד שום דבר,
ואינך צריך לתן דין וחשבון לשום בריה שבעולם,
כי אם להקדוש-ברוך-הוא בעצמו. ואז פשתכנסנה בך
ידיעות אלו, תהיה בן חורין אמת, ותדע כי העולם הזה
שיך רק להקדוש-ברוך-הוא, ותקשר את העולם הזה
לעולם הבא, ואז תראה אשר אין לך רק הרגע הזה;
כי כל הצרות והמרירות וההרפתקאות והבלבולים
והחובות שרק עוברים על האדם, הם תמיד שחושב
על העבר שלו או על העתיד שלו, ושוכח שאין לו רק
הרגע הזה, כי באמת אם היה האדם מכניס בדעתו,
שאין לו רק הרגע הזה, אז היה חי חיים נוראים
ונפלאים מאד, ערבים ומתקים אשר אין למעלה מזה,
כי באמת המאמין האמתי שמאמין בו יתברך, ומרגיל
את עצמו תמיד לברח רק אליו יתברך, אפלו שיעברו

עָלְיוּ כָּל מִינֵי צָרוֹת שְׁבַע־עוֹלָם, עַל-יְדֵי הַתְּגַבְרוֹת יִצְרוּ
שְׁמֵת־גִּבּוֹר עָלְיוּ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֵגַע, וּבִידִיעוֹת
אֱלוֹהֵי לַיְדַע שְׁאִין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרֵךְ, הוּא יִשְׁתַּחֲרַר מֵהָעַל
הַקִּשָּׁה שֶׁל הַיִּצָּר הָרַע, וַיִּזְכֶּה לְדַעַת שְׁאִין לוֹ רַק הָרֵגַע
הַזֶּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא יִגָּאֵל מִכָּל צָרוֹתָיו.

וְעַל-כֵּן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיִּקָּר! לְהַכְנִיס בְּדַעַתְךָ
שְׁאִין לָךְ רַק הָרֵגַע הַזֶּה, וְאִז תִּצְלִיחַ אֶת דִּרְכְּךָ תָּמִיד,
כִּי בְּלֹא זֶה לֹא תִצְלִיחַ בְּשׁוּם פְּנִים וְאָפֶן, וְלִכֵּן רָאָה
לְמַסֵּר אֶת נַפְשְׁךָ בִּידִיעוֹת אֱלוֹהֵי, לְדַעַת כִּי אִין לָךְ רַק
הָרֵגַע הַזֶּה, וְאִז תִּצְלִיחַ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. כִּי כָּל הַחַיִּים
תְּלוּיִים רַק בְּזֶה — כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שְׁאִין לוֹ "רַק רֵגַע"
זֶה; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁמַכְנִים בְּעַצְמוֹ יִשׁוּב הַדַּעַת הַזֶּה שְׁאִין
לוֹ רַק רֵגַע זֶה, וְאִז טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְכָא לְנַצַּח נְצָחִים.

ב.

אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיִּקָּר! עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי הָאָדָם יְכוֹל
לְחַיּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם חַיִּים עָרְבִים וּנְעִימִים, אִם רַק יִישָׁב
אֶת עַצְמוֹ שְׁאִין לוֹ רַק הָרֵגַע הַזֶּה, וּמָה דְהוּא הוּא,
וּמָה שְׂיִהְיֶה מָה אַכְפֹּת לוֹ, הָעֵקֶר לַיְדַע, כִּי אִין לִי
"רַק רֵגַע" זֶה, כִּי רוּאִים בְּמַצִּיאוֹת, שְׁבַנְיֵי-אָדָם הוֹרְגִים
אֶת עַצְמָם בִּידֵים רַק מִפְּנֵי שְׁאִינָם זוֹכִים לִישָׁב עַצְמָם

בְּרָגַע זֶה, כִּי אִם הָיוּ יוֹדְעִים שְׂאִין לָהֶם "רַק רָגַע"
 זֶה אִז הָיוּ בְּנֵי חוֹרִין לְגַמְרִי, כִּי בְּאֶמֶת אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוּשִׁים (אָבוֹת דְּרַבֵּי נֶתָן י"א, א): אֵין אָדָם מֵת אֶלָּא
 מִתּוֹךְ הַבְּטָלָה, כִּי בְּזֶה שְׂאִין הָאָדָם מֵיִשֵּׁב אֶת עֲצָמוֹ
 לְרָגַע זֶה, וְאִינוּ שָׁם אֶל לְבוֹ רַק לְרָגַע זֶה שְׂיֵשׁ לוֹ,
 עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְבַטֵּל אֶת הַזְּמַן, וְכִשְׂמִבְטֵל אֶת הַזְּמַן,
 הוּא בָּא, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, לְכָל עֲבֵרוֹת שְׂבָעוּלָם. וְכִמוֹ
 שְׁגָלוֹ לָנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (כְּתָבוֹת נ"ט): הַבְּטָלָה
 מְבִיָּאָה לִידֵי זְמָה, הַבְּטָלָה מְבִיָּאָה לִידֵי שְׂעָמוֹם, כִּי מִי
 שְׂאִינוּ מִתְבוֹנֵן שְׂאִין לוֹ כִּי אִם "רַק רָגַע", עַל-יְדֵי-זֶה
 הוּא מְבַטֵּל אֶת זְמָנוֹ, וְכִשְׂיֵשׁ לוֹ בְּטוֹל זְמַן, וַיֵּשׁ לוֹ
 זְמַן לְבִטֵּל, אִז הוּא מְשַׁתַּגֵּעַ לְגַמְרִי, וְכִשְׂמִשְׁתַּגַּע מֵרַב
 הַשְּׂעָמוֹם, אִז הוּא בָּא לִידֵי זְמָה וְזָנוּת, וְעוֹבֵר עֲבֵרוֹת
 חֲמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, וְזֶה מְשַׁגַּע אוֹתוֹ לְגַמְרִי, עַד
 שְׂמַחוֹ מְבַהֵל וּמְבַלְבֵּל עַד שְׂאִינוּ יְכוּל לְשִׁית לְעֲצָמוֹ
 יַעֲצָה, וְהַכֹּל בְּשִׁבִיל שְׂאִין לוֹ יִשׁוּב הַדַּעַת רַק לְרָגַע זֶה,
 וְעַל-כֵּן, רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אִם אֶתָּה רוֹצֵה לְרַחֵם
 עַל עֲצָמְךָ מֵהַיּוֹם וְהַלָּאָה וְלַחֲיוֹת חַיִּים טוֹבִים וְאַמְתִּיִּים,
 רָאָה לְדַבֵּק אֶת עֲצָמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ רַק רָגַע זֶה, וְתִדַּע שְׂאִין
 לָךְ "רַק רָגַע" זֶה, וְתִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת "רַק רָגַע" זֶה אִיזוֹ
 מְצוּהָ, וְתִרְקַד אִיזוֹ רְקוּד "רַק רָגַע" זֶה, וְתִהְיֶה שְׂמַח
 רַק בְּרָגַע זֶה, וְתַעֲזֹר לְזוּלָתְךָ רַק בְּרָגַע זֶה, וְתִהְיֶה עָסוּק

רק ברגע זה, ואז תנצל מכל רע, כי כל הצרות והיסורים
 והמרירות שעוברים על האדם, הם רק מחמת הבטול
 זמן, שאדם מבטל את זמנו היקר, והולך לו הכל
 בהבל וריק, אינו עוסק בגשמיות בפרנסה, ואינו עוסק
 ברוחניות בתורה ותפלה, במצוות ומעשים טובים,
 ועל-ידי-זה משתגע ממש, כי מי שמבטל את זמנו,
 ההכרח לו שיבוא לעברות חמורות, רחמנא לישזבן,
 וכשפא לעברות חמורות, כל הראש שלו מלא זבל,
 וכבר אינו יכול לחשב ישר, ועל-כן משתגע לגמרי;
 ועל-כן, אהובי, בני היקר, אם אתה רק רוצה להצליח
 בחייה, ראה לצמצם את עצמך ברגע זה, ותדע שאין
 לך "רק רגע" זה, ואז דיקא תצליח, ואם לא תשמע אל
 דברי אלה, תדע שהבטלה תהרס אותך לגמרי, כי תפל
 בנפילה אחר נפילה; ועל-כן ראה לקחת את עצמך
 בידיך, ולדעת שאין לך רק הרגע הזה, ואז תצליח כל
 ימי חייך. וזכור דברים אלו, כי תצטרך את זה לימים
 הבאים, ובפרט בימי העמידה ובימי הזקנה, שאז אין
 לאדם מה לעשות, על-כן הוא משתגע, על-כן צריך
 להרגיל את עצמו להיות תמיד עסוק, וכשאדם עסוק
 הוא מצליח.

ג.

צריך שתדע אהובי, בני היקר! אשר אין לאדם רק הרגע הזה, וכפי שיכניס בעצמו ידיעות אלו, על-ידי-זה יזכה להכליל ביום שכלו טוב, יום שכלו חיים, כי באמת השם יתברך מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ועקר חדוש מעשה בראשית הוא שבכל יום ויום מתבררת יותר ויותר האמונה שהיא המלכות, כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה ומתהוה ומקיים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, אף כדי שאדם ישיג את זה, הצריך לצמצם את עצמו, והצמצום זה האמונה הקדושה, שבכל רגע ורגע מתחדשת בדעת האדם האמונה הקדושה, וכן להפוך, זה לעמת זה, בכל רגע ורגע האדם נופל בדעתו, עד שנדמה לו כאלו אבד מנוס ותקוה ממנו, וכאלו אף פעם לא יראה אור, ולהפוך — בכל רגע ורגע מתחדשת אצלו התקוה לכסף ולהשתוקק ולבוא ולהכליל באין סוף ברוך הוא, שזו המחלקת התמידית שיש בלב ובדעת האדם, אם זוכה להיות מקרב אל הצדיק האמת המחזיר בו אמונה פשוטה, על-ידי-זה יודע שאין לו "רק רגע" זה וברגע זה יכול לחדש את עצמו לגמרי באין סוף

ברוך הוא, ולהרגיש ערבות נעימות, ידידות, זיו, חיות
 אלקותו יתברך, וירצה להכליל בו יתברך במסירות
 נפש הכי גדולה, ולהפוך — אם, חס ושלום, אין
 האדם זוכה להיות מקרב אל הצדיק האמת, על-ידי-זה
 נעתק לגמרי, ונופל לעמקא דתהומא רבה, כי נתגברת
 ומתפשטת עליו הכפירות והאפיקורסות העוקרת את
 האדם לגמרי, ומשליכתו בבוץ עב. ועל-כן ראה אהובי,
 בני היקר! להיות מקרב אל הצדיק האמת, אשר יורה
 לך את הדרך האמת, אשר אין לה "רק רגע" זה שאמה
 נמצא בו, ועל-ידי-זה תזכה להעלות ולהגביה אצלך
 האמונה הקדושה, כי עלית האמונה הקדושה וגדולה
 הוא בהתחדשות נפלאה בפרטי פרטיות בכל רגע ורגע,
 בכל שעה ושעה, בכל יום ויום, בכל שבוע ושבוע,
 בכל חודש וחודש, בכל שנה ושנה, בכל שמיטה ויובל
 ובכל דור ודור, וזה גדל השנויים הנמצאים אצל כל
 אחד ואחד, ומי שזוכה להיות מקרב אל הצדיק אמת,
 המוליכו בדרך האמת, על-ידי-זה יודע שאין לו "רק
 רגע", וחבל להשבר ממה שיקרה בעוד רגע זה או
 ממה שעבר לפני רגע, כי אין לי "רק רגע" זה; אשרי
 מי שמכניס את עצמו בתוך ידיעות אלו, ואז יזכה
 לחידוש את האמונה הקדושה בו יתברך, עד שיאיר מחו
 באור אין סוף ברוך הוא. ועליך לדעת אשר רק בשביל

זֶה בָּאנוּ אֶל זֶה הָעוֹלָם, לַחֲשֹׁב כָּל רֵגַע וְרֵגַע מִמֶּנּוּ
 יִתְבָּרֵךְ, כִּי בְּזֶה שְׂאֵדָם יוֹדַע אֲשֶׁר אֵין לוֹ "רֵק רֵגַע" זֶה,
 וְהוּא תָּמִיד רֵק חוֹשֵׁב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נִדְבָקֶת
 וְנִכְלָלֶת נִשְׁמָתוֹ בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִצּוּל
 מִכָּל צָרוֹתָיו וּמְרִירוֹתָיו, לֹא-כֵן אִם, חֵס וְשָׁלוֹם, מִסִּיחַ
 דַּעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, אֲזוּ עוֹבְרִים עָלָיו צָרוֹת וְיִסּוּרִים
 וּמְרִירוֹת וְהִרְפַּתְקָאוֹת כְּאֵלוֹ, אֲשֶׁר מָר וְחָשַׁף לוֹ הַחַיִּים,
 עַד שְׂאֵינוֹ רוֹאֶה שׁוֹם עֲצָה, רֵק לְהִתְאַבֵּד, חֵס וְשָׁלוֹם.

עֲמַד וּרְאֵה וְהִתְבּוֹנֵן, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְמָה יִכּוֹלִים
 לְזַכּוֹת רֵק בְּרֵגַע זֶה — אוֹ לְהִיּוֹת דְּבוּק בְּחַי הַחַיִּים
 בוֹ יִתְבָּרֵךְ וְלִהְיֵל לְגַמְרֵי בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְלִחְדוֹשׁ
 אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל רֵגַע וְרֵגַע בְּאוֹר זִיו וְחַיּוֹת וּדְבָקוֹת,
 אוֹ חֵס וְשָׁלוֹם, לְפַל בְּנוֹקְבָא דִּתְהוּמָא רַבָּא, וְלִהְתִּיאֵשׁ
 לְגַמְרֵי מֵהַחַיִּים. וְעַל-כֵּן אֵל תְּהִיָּה בְּטָלָן, אֶהוּבִי, בְּנֵי
 הַיָּקָר, רֵק תַּחֲזִיק אֶת עֲצָמְךָ בְּצַדִּיק הָאֶמֶת הַמְּבַרֵּר
 אֶת הָאֶמוּנָה הַקְּדוּשָׁה אֲצֶל מְקַרְבָּיו, וְכָל אֶחָד כְּפִי
 שׁוֹרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ וְכְפִי עֲבוּדָתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, בֵּן זוֹכֶה
 לְבִירוֹר וְזִכּוּף הָאֶמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, לִידַע אֲשֶׁר אֵין לוֹ "רֵק
 רֵגַע" זֶה, כִּי הָעוֹלָם כְּלוֹ לֹא נִבְרָא וְאֵינוֹ מִתְקַיֵּם כִּי אִם
 עַל-יְדֵי הָאֶמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְכָל מָה שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ מְסַבֵּב
 בְּעוֹלָמוֹת בְּכָל־לִיּוֹת וּבְכַרְטִיּוֹת וּבְכַרְטִי פְּרֻטִיּוֹת, הַכָּל

רק בשביל לברר ולהגדיל את האמונה הקדושה, כדי שזנזכה להפיר אותו יתברך בהפירה ובידיעה חדשה בכל עת ובכל רגע. אך לזכות לזה צריכים עצות עמקות, "עמק עמק מי ימצאנו" (קהלת ז, כד), שמגלה הצדיק האמת; ועל-כן אשרי ואשרי מי שזוכה להיות מקרב אליו, ואז בודאי תתחדש אצלו ידיעה זו — שאין לו "רק רגע", ועל-כן מה ולמה לדאג ממה שקרה לפני רגע ומה שיקרה אחר רגע, אין לו "רק רגע" אחד, ועל-ידי-זה יזכה לעבר את כל ימי חייו בטוב ובנעימים, ויהיה דבוק בחי החיים בו יתברך.

ד.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי חיי האדם מלאים נסיונות קשים ומרים, ועובר על אחד ואחד כל מיני צרות ויסורים ומכאובים ומרירות, והכל מחמת שנפל תחת הזמן, ונדמה לו כאלו אלה שנים יחיה, ועל-ידי-זה סובל מה שסובל, כי מי יכול לסבל סבל רב ועצום כזה במשך אלה שנים, לא-כן כשאדם זוכה לדעת, אשר אין לו רק רגע זה, אז עובר בנקל את כל ימי חייו, כי "רק רגע" אחד יכולים לסבל. וכמאמר הנביא (ישעיהו כו, כ): "חבי כמעט רגע עד יעבר זעם", כי רגע אחד האדם יכול לסבל. ועל-כן ראה, אהובי,

בְּנֵי הַיָּקָר, לְקַחַת אֶת עֲצֻמָּךְ בְּיַדְךָ, וְאֵל תְּהִיָּה בְּטֹלָן, רַק רְאֵה לְבָרַח אֵלָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת בְּכָל יוֹם, כִּי בְּטוֹבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, וְאֵין יוֹם דּוֹמָה לַחֲבֵרוֹ, וְאֵין שְׁעָה דּוֹמָה לַחֲבֵרְתָּהּ, וְאֵין רֵגַע דּוֹמָה לְרֵגַע שְׁנִי, כִּי יֵשׁ שְׁנוּיִים גְּדוּלִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל שְׁעָה וּבְכָל רֵגַע בְּכָל־לַיּוֹת וּבְכַפְרֻטִיּוֹת בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת, כַּאֲשֶׁר רוֹאִים בְּחֹשׁ, הִנֵּה בְּרֵגַע זֶה נִסְתַּלֵּק לְבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמוֹכֵן לְמָסוֹר אֶת נַפְשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, וְהִנֵּה בְּרֵגַע זֶה נוֹפֵל בְּעַמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּה וְכוּפֵר בְּכָל, רַחֲמָנָא לִישְׁזַכֵּן, וְכֵן בְּכָל שְׁעָה וְשְׁעָה וּמְכָל שְׁפֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם נַעֲשִׂים שְׁנוּיִים גְּדוּלִים עַל הָאָדָם, הִנֵּה עוֹלָה עֲלִיּוֹת וְהִנֵּה יוֹרֵד יְרִידוֹת, כָּל אֶחָד כְּפִי בְּחִינָתוֹ. וּבְאַמַּת כָּל הַשְּׁנוּיִים שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם הֵם רְמָזִים שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְרַמֵּז לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁיָּשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מְשַׁלֵּיךְ בְּכַוְנָה גְּדוּלָה אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפֶחַ יְקוּשׁ, כְּדֵי שֶׁיִּחְזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מֵהַמְּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּפְּלַל לְשֵׁם, וְאִם יֵשׁ לְאָדָם שְׂכָל, וְאִינוֹ נִשְׁבֵּר מִשׁוּם דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם, רַק מְכָל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, הוּא בּוֹרַח רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֵה לְהִיּוֹת דְּבוּק בְּחֵי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיָכוֹל לְקַבֵּל רְמָזִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שְׁזֶה סוּד הַנְּבוּאָה, כִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְצַמֵּם אֶת עֲצָמוֹ מֵאֵין סוּף עַד אֵין תְּכֵלִית, וּמְזַמֵּן לְכָל

אדם בכל יום מחשבה, דבור ומעשה, כפי הזמן וכפי המקום וכפי האדם, ומרמז לו רמזים איה להתקרב אליו ותברך, ומי שזוכה להגדיל דעתו ולהעמיק מחשבתו ולהבין בכל יום רמזים שמרמזים לו, ומגדיל את שכלו, על-ידי-זה נתחזקת אצלו האמונה הקדושה, וזוכה לא רק הוא להתקרב אליו ותברך, אלא זוכה לחדש חדושים אמתיים, ולקרב גם אחרים אליו ותברך. אך אם אינו זוכה, אזי נופל ביאוש, ומתיאש לגמרי מחיו, ונכשל בעברות חמורות, ולא רק הוא אלא מכשיל עוד את אחרים, רחמנא לישזבן.

ועל-כן, אהובי, בני היקר, ראה מה לפניך, ותדע שאין לך "רק רגע", ועל-ידי-זה תוכל לסבל כל מה שעובר עליך, אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל, וזוכה להגיע לכל זה, שאז עולמו יראה בחיו, וירגיש ערכות, נעימות, ידידות, זיו וחיות אלקותו עוד בחיים חיותו, כי אלו הם חיי האדם, אם רוצה — יכול לזכות למדרגות הכי גדולות ועליונות, להכליל באין סוף ברוך הוא, ואם אינו רוצה — נופל בעמקא דתהומא רבא, חס ושלום, ונעשה מזהם בכל מיני עברות וחטאים, רחמנא לישזבן, והכל כפי האדם והבחירה חפשית; ועל-כן ראה אהובי, בני היקר, לבחור רק בטוב, ולהכליל

בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְאִז תּוּכַל לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם
בְּשָׁלוֹם.

ה.

אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! רְאֵה לְחִזֵּק אֶת עֲצָמְךָ בְּכָל מָה
שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְאֵל תִּסְתַּכֵּל עַל שׁוֹם מְנִיעוֹת וְעִכּוּבִים
שְׁמוֹנְעִים וּמַעֲכָבִים אוֹתְךָ מִלְּחֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִדַּע
שֶׁהַכֹּל הוּא בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן, שְׁמַנְסִים אוֹתְךָ
אֵיךְ שֶׁתּוּכַל לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד בְּכָל מָה שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְכָל
הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַמְרִירוֹת וְהַרְפָּתָקָאוֹת, הַכֹּל בְּשִׁבִיל
הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן, לְרְאוֹת אֵיךְ תּוּכַל לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד וְאֵל
מִי תִבְרַח בְּעֵת צָרָה, וְאִם לֹא תִהְיֶה בְּטָלָן רַק תָּמִיד
תִּבְרַח אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִהְיֶה חֲזָק וְאִמִּיץ עַל כָּל מָה
שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְלֹא לְהִנִּיחַ אֶת עֲצָמְךָ, רַק לְהַכְלִיל בְּאֵין
סוּף בְּרוּךְ הוּא, אִז דִּיקָא תִרְאֶה נְסִים נְגִלִים מַה שְׁעוֹשֶׂה
עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי בְּאִמַת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
עוֹשֶׂה נְסִים עִם כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה
וּבְכָל רֵגַע, וְהוּא עוֹשֶׂה פְּלָא, אֵיךְ הָאָדָם מְרַב קִטְנוֹת
דַּעְתּוֹ, וּבִפְרָט מִי שֶׁנִּכְשַׁל כְּבָר בַּעֲבֹרוֹת וּמִסְבָּב עִם
חֲטָאִים וְעוֹנוֹת, הוּא נִפְל בְּקִטְנוֹת הַדַּעְתּוֹ וְהַמַּחֲיִן, עַד
שֶׁנִּדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֶבֶד מְנוּס וְתִקְוָה מְמַנּוּ, וּכְאִלוֹ אֵיךְ
פַּעַם בְּחַיִּים כְּבָר לֹא יִרְאֶה טוֹב. וְלִכֵּן רְאֵה, אֶהוּבִי,

בְּנִי, לֹא לְהִיּוֹת בְּטָלָן, אֲלֵא תִקַּח אֶת עֲצֻמְךָ בְּיַדְיךָ, וְתִדַּע שְׂאִין לְךָ "רֵק רֵגַע" זֶה, וְיֹתֵר טוֹב לְבָרוּחַ אֱלֹהֵי יִתְבָּרֵךְ, וְלִהְמַשִּׁיךְ עַל עֲצֻמְךָ עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו וְחַיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יַדֵּי-זֶה תִּוְכַל לְעֵבֵר אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּשָׁלוֹם, וְשׁוֹם דְּבָר שְׂבַעוֹלָם לֹא יִוְכַל לְשַׁבֵּר אוֹתְךָ. וְעַלֶיךָ לְדַעַת, כִּי כָל מֵה שְׂעוֹבֵר עָלֶיךָ בְּרוּחַנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת — הַכֹּל בְּרוּרִים, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה לְבָרֵר אֶצְלְךָ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כִּי רֵק בְּשִׁבִיל זֶה נִבְרָא הָאָדָם, כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל פְּרִטֵי הַבְּרִיאָה, וְעַל-כֵּן רוֹאִים אֶת גְּדֹל הַשְּׁנוּיִים שֵׁשׁ בְּבִנֵי-אָדָם: זֶה יֵשׁ לוֹ עֲשִׂירוֹת מְפֻלְגָת, וְזֶה יֵשׁ לוֹ עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת עֲצוּמָה, זֶה בְּרִיא וְחִזְק כְּשׁוֹר וּפָר, וְזֶה חָלוּשׁ כַּח מְלֵא חֲלָאִים וּמְכֹאֻבִים רָעִים, רַחֲמָנָא לְצַלָן, זֶה יֵשׁ לוֹ כָּל הַכְּבוֹד שְׂבַעוֹלָם, וְזֶה סוֹבֵל כָּל מִינֵי בְּזִיוּנוֹת שְׂבַעוֹלָם, וְכִדּוּמָה שְׁנוּיִים רַבִּים שֵׁשׁ בֵּין בְּנֵי-אָדָם, הַכֹּל כְּדִי לְבָרֵר וּלְזַכֵּךְ אֶצְלוֹ בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שֵׁשׁ בּוֹ, וְאִם הָיוּ בְּנֵי-אָדָם יוֹדְעִים אֶת זֹאת, אֲזַי אֵף פַּעַם לֹא הָיוּ נוֹפְלִים בְּדַעְתָּם, כִּי הָיוּ יוֹדְעִים, שֶׁהַכֹּל בְּחֻשְׁבוֹן צְדָק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְאֲזַי דִּיקָא הָיוּ חַיִּים חַיִּים טוֹבִים, עֲרֻבִים וּמְתַקִּים, וְיוֹדְעִים שְׂאִין לָהֶם רֵק הַרְגַע הַזֶּה. וְאֲזַי דִּיקָא אָנוּ עוֹבְרִים אֶת הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם וּבְשִׂמְחָה וּבְאַהֲבָה, וּבְזֶה בְּעֲצֻמוֹ תְלוּיָהּ כָּל

הגאלה, שאנו יודעים שאין לנו "רק רגע", ועל-כן
למה לדאג על מה שהיה קדם ומה שיהיה אחר-כך,
אין לנו "רק רגע". וכפי שמכניס האדם בעצמו ידיעות
אלו, כמו-כן זוכה לחיות חיים ערבים ומתקים; אשרי
מי שאינו מטעה את עצמו כלל, שאז דיקא יחיה
חיים טובים, ערבים ומתקים, ויזכה להעשות כלי
להמשיך ערבות, נעימות, זיו שכנת עזו יתברך; כי
בזה שאדם מדבק עצמו בו יתברך, הוא יודע שכל
מה שעובר עליו, מזה נעשה מה שנעשה בעולמות
העליונים, ונתבררים אצלו ברורים, וזו המדרגה של
כל הצדיקים האמתיים, שאינם שמים אל לבם כלל
מה שקורה בהבלי העולם הזה, אלא תמיד דבוקים
בחי החיים בו יתברך, ויודעים שאין להם "רק רגע",
ועל-ידי-זה נמשכים תמיד אליו יתברך, וזוכים לחדש
חדושי תורה אמתיים בכל פעם, חדושים נפלאים, אשר
החדושים שלהם הם בעצמם כלי להמשכת השכינה,
כי כל חדושי התורה שמגלים הצדיקים האמתיים,
הם רק כלים איך להוריד את השכינה למטה בזה
העולם, וכל מה שהם עולים במדרגה יותר גבוהה, הם
זוכים לעשות כלים וצמצומים כאלו, שהם כלל חדושי
התורה שלהם, שאפלו הירודים והפחותים, הקטנים
והנפולים והמשלכים בתאוותיהם ובמדותיהם הרעות,

גם הם יוכלו לשוב בתשובה אמיתית, ולדבק את עצמם באין סוף ברוך הוא; ועל-כן אשרי ואשרי מי שזוכה להיות מקרב אל צדיקים קדושים כאלו, אשר זוכים להוריד את השכינה בעולם, ולגלות ולפרסם לכל בר ישראל, אשר אין להם "רק רגע" זה שעומדים בו, ואז דיקא על-ידי-זה אף פעם לא ידאגו שום דאגות — בין בעליה ובין בירידה, כי תמיד יזכו לידע שהקדוש-ברוך-הוא מברר אצלם ברוכים, ומתקן עמיהם תקונים כאלו אשר אין יודעים כלל; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם כלל, ומכניס דברים אלו בתוך לבו, שאז טוב לו כל הימים.

ו.

אהובי, בני היקר! עליך לדעת, שכל מה שעובר עליך בין בגשמיות ובין ברוחניות, הכל מפני שנפלת ביאוש, ונדמה לך כאלו אבד מנוס ותקוה ממך, וכאלו אף פעם לא תוכל ליצאת מהחשך שנפלת אליו, כי נדמה לך כל רגע לשעה וכל שעה ליום וכל יום לשנה ממש, וכל זה מחמת קטנות המחין, קטנות הדעת, כי באמת מי שזוכה לדבק את עצמו באין סוף ברוך הוא, הוא יודע שרגע הוא רגע, ואינו מבבל את עצמו משום דבר שבעולם, אדרבה, הוא מכון את עצמו

בַּתְּכִלִּית הַגְּשָׁמִיּוֹת אֶל תְּכִלִּית הַרוּחָנִיּוֹת, וְאִין שׁוּם דְּבָר
 בְּעוֹלָם שְׂיִכּוֹל לְשַׁבֵּר אוֹתוֹ. וְלִכְּל זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת
 כִּי אִם עַל-יְדֵי הַהֲתַקְרְבוֹת לְצַדִּיק הָאֱמֵת, הַמְּגַלֶּה עֲצוֹת
 נוֹרְאוֹת וְנִפְלְאוֹת אֵיךְ לָבוֹא אֵלָיו יְתַבָּרֵךְ, כִּי בְּאֵמֶת
 כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם, אֶף-עַל-פִּי שֶׁהֵם מְשֻׁנָּם זֶה
 מִזֶּה בְּמַרְאֵה, טַעַם וְרִיחַ, מֵהוּת וְתִבְנִית, אֶף-עַל-פִּי-כֵן
 בְּרֵאשִׁית הַתְּכִלִּית הֵם בְּאַחֲדוּת אַחַת בְּלִי הַבְּדֵל כָּלֵל,
 כִּי שֵׁם בְּשֵׁרֶשׁם בְּמַחְשָׁבָה הָעֲלִיוֹנָה הַכֹּל אֶחָד, אֶף
 כְּשִׁינֵי כָּאֵן לְמִטָּה — נַעֲשִׂים הַשְּׁנוּיִים, אֲשֶׁר מִזֶּה
 סוֹבְלִים מֵה שְׁסוֹבְלִים, שְׂזָה כָּלֵל הַגְּלוֹת שְׁעוֹבָרֵת עַל
 כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּי כָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹפֵל לְמִקּוּמוֹ,
 וּבִירִידָתוֹ וְנִפְלִיתוֹ הוּא מְשַׁנֵּה מַחְבְּרוֹ לְגַמְרֵי, עַד שֵׁשׁ
 בְּנֵי-אָדָם שְׁכָל-כֶּף נִשְׁתַּנּוּ מַחְבְּרֵיהֶם, עַד שֵׁשׁ בְּיִנְיָהֶם
 מַחְלֶקֶת וּמְרִיבוֹת, וּמְמַרְרִים אֶחָד אֶת חַיֵּי הַשְּׁנַיִ, וְרַעִים
 וּמְרִים לָהֶם הַחַיִּים עַד שֶׁאֵינָם רוֹאִים רַק חֲשׂוֹךְ וְלֹא
 אוֹר, וּבָאִים לְיְדֵי כְּפִירוֹת וְאֶפִּיקוֹרְסוֹת, רַחֲמָנָא לִישְׁזַכֵּן,
 וְהַכֹּל מַחְמַת שֶׁנַּעֲתָקוּ מֵאַחֲדוּת אֱמֵתִית. וְלִכֵּן צְרִיכִים
 לְהֲתַקְרַב לְצַדִּיק אֱמֵתִי הַזּוֹכֶה לְהִיּוֹת דְּבוּק בְּחַיֵּי הַחַיִּים
 בּוֹ יְתַבָּרֵךְ, וְלִבְקֶשׁ וּלְחַפֵּשׁ תָּמִיד אֶצְלוֹ עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת,
 אֵיךְ לְזַכּוֹת לְעֵבֵר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם. כִּי אָדָם
 נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם בְּסִכְנָה גְּדוֹלָה, שְׁלֹא יֵאבֵד אֶת שְׁנֵי
 הָעוֹלָמוֹת כְּאֶחָד, כְּפִי רַבּוּי הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַמְרִירוֹת

שְׁעוֹבְרִים עָלָיו, זֶה בְּבִיתוֹ וְזֶה מֵאֲשֶׁתּוֹ, זֶה מִלְדָּוִי
וְזֶה מֵעֲצָמוֹ, זֶה מִשְׁכֵּנִי וְכַדוּמָה כָּל מִינֵי שְׁנוּיִים שֵׁשׁ
רַק בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי אִם אֵין הָאָדָם מְקַשֵּׁר אֶת הַרְגַע
הַזֶּה שֶׁהוּא נִמְצָא בּוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, אִז שֵׁיף אֶצְלוֹ כָּל
מִינֵי שְׁנוּיִים, וְנִעְתָק לְגַמְרֵי מִשְׁרָשׁוֹ, עַד שְׁנוּפֵל בִּיאֹשׁ
עֵמֶק, וּמְרִים לוֹ הַחַיִּים, וּמְקַלֵּל אֶת יוֹם הַיְלָדוֹ; וְלִכֵּן
רְאֵה אֶהוֹבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְהִיּוֹת מְקַרְב לְצַדִּיק אֲמַתִּי,
אֲשֶׁר יָכוֹל לְהַחֲדִיר בְּךָ עֲצוֹת אֲמַתִּיּוֹת, עֲצוֹת נוֹרְאוֹת
וְנִפְלְאוֹת, עֲצוֹת אֵיף לְהִיּוֹת דְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְתִזְכֶּה
לְהַפְּךָ אֶת כָּל הִירִידוֹת וְהַנְּפִילוֹת אֶל עֲלִיוֹת גְּדוּלוֹת, כִּי
בְּזֶה שְׂאָדָם יוֹדֵעַ אֲשֶׁר אֵין בְּלִעְדָּוִי יִתְבַּרֵךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל
אַחֲדוֹת גְּמוּרָה הִיא, וַיְמָה שְׁרוּאָה וְנִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא עוֹלָם
הַפְּרוּד, זֶה רַק מַחֲמַת עֲוֹנוֹתָיו, אֲבָל בְּאַמַת בְּשִׁרְשׁוֹ,
הוּא הַכֵּל אַחֲדוֹת אַחַת, זֶה בְּעֲצָמוֹ שֶׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם הִבָּא.
וְאֵל הַמְּדַרְגוֹת הָאֵלוֹ גְּדוּלֵי הַצַּדִּיקִים רוֹצִים לְהִבִּיא
אוֹתָנוּ, וַיְכֻלִּים לְחִיּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם כְּדַגְמַת עוֹלָם הִבָּא;
וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרִי וְאֲשֶׁרִי מִי שְׁזוּכָה לְהִיּוֹת מְקַרְב אֶל צַדִּיק
כְּזֶה אֲשֶׁר יָכוֹל לְהַכְנִים בּוֹ יְדִיעוֹת אֵלוֹ, שְׂאֵין לוֹ "רַק
רְגַע" בְּחַיָּיו, וּמְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְשׁוּם דְּבַר
שֶׁבְּעוֹלָם לֹא יָכוֹל לְשַׁבֵּר אוֹתוֹ, שְׂאִז דִּיקָא יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ
אֶל שְׁלֵמוֹתוֹ, וְתִתְבַּרֵּר אֶצְלוֹ הַמְּלָכוּת שֶׁהִיא הָאֲמוּנָה,
עַד שִׁיְהִיָּה מְסַבֵּב וּמְכַסֶּה וּמְלַבֵּשׁ רַק עִם אֲמוּנָה, וְתִמִּיד

יִרְגִישׁ אֶת אֲמִתּוֹת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֵיךְ הָאֹר מְסַבֵּב
 אוֹתוֹ סָבִיב סָבִיב, וְהוּא נִמְצָא בְּתוֹךְ הָאֹר; אֲשֶׁרִי מִי
 שְׂזוּכָה לְהִתְעַנֵּג בְּעֲרֵבוֹת זֵיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְחֵי
 בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדִגְמַת עוֹלָם הַבָּא; אֲשֶׁרִי לוֹ בְּזֶה וְאֲשֶׁרִי
 לוֹ בְּבָא.

תָּם וְנִשְׁלָם שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם
זה שמו נאה לו

תְּקוּן הַכֹּלֵל

*

תְּקוּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד לְכֻלְלִיּוֹת הַחֻטָּאִים
וְהוּא פָּגַם הַבְּרִית, רַחֲמָנָא לְצִלָּן

*

וּמִסְגָּל מְאֹד גַּם לְפִרְנָסָה וּלְהַצְלָחָה
בְּכָל הָעֲנִינִים בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחֵי־חַיִּים
אֲשֶׁר־י מִי שְׂיֵאמְרֵם בְּכָל יוֹם

*

יְסֹדוֹ, תְּקִנּוּ, גִּלּוֹ וְצוּהָ לְפִרְסָמוֹ לְכָל יִשְׂרָאֵל.
רְבִנּוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא אֹרֶךְ הַגְּנוּז וְהַצְּפוּן
בּוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנְנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

רְבִי נַחֲמָן מִבְּרֵסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הַרְבֵּי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאֻמֵּי הַעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלָיו לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִים
שֶׁבְּדוֹרְנוֹ, וְלְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִים שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם, קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּהָה,
וּבְכַרְט לְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוּד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה, רְבִנּוּ נַחֲמָן
בְּן פִּיגָא, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, שְׂגִלָּה תְּקוּן זֶה.

תקון הפללי

לכו נרננה ליהוה נריעה לצור ישענו: נקדמה פניו בתודה בזמירות
נריע לו: כי אל גדול יהוה ומלך גדול על כל אלהים:

קודם שיתחיל תהלים יאמר זה:

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם
יחוד קדשא ברין הוא ושכינתה ברחילו ורחימו על ידי ההוא טמיר
ונעלם בשם כל ישראל:

טז. מכתם לדוד שמרני אל כחסיתי בך: אמרת ליהוה אדני
אתה, טובתי בלעליך: לקדושים אשר בארץ המה, ואדירי
כל חפציכם: ירבו עצבותם אחר מהרו, בלאסיה נספיהם
מדם, ובלאשא את שמותם על שפתי: יהוה מנת חלקי וכוסי,
אתה תומיך גורלי: חבלים נפלו לי בנעימים, אף נחלת שפחה
עלי: אברך את יהוה אשר יעצני, אף לילות יסרוני כליותי:
שויתי יהוה לנגדי תמיד, כי מימיני בלאמוט: לכן שמח לבי
ויגל כבודי, אף בשרי ישכן לבטח: כי לא תעזוב נפשי לשאול,
לא תתן חסידך לראות שחת: תודיעני ארח חיים שבע שמחות
את פניך נעמות בימיך נצח:

לב. לדוד משכיל, אשרי נשוי פשע כסוי חטאה: אשרי אדם,
לא יחשב יהוה לו עון, ואין ברוחו רמיה: כי החרשתי בלו
עצמי, בשאגתי בלהיום: כי יומם ולילה תכבד עלי ידך, נהפך
לשדי בחרבני קיץ סלה: חטאתי אודיעך, ועוני לא כסיתי,
אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה, ואתה נשאת עון חטאתי סלה:
על זאת תפלל כל חסיד אליך לעת מצא, רק לשטף מים רבים

אֵליוּ לֹא יִגִּיעוּ: אַתָּה סֹתֵר לִי *) מִצָּר תִּצְרֵנִי רַגְלִי פִּלֵּט תְּסוּבְּבֵנִי
 סֵלָה: אֲשַׁפִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זֶה תִּלְךָ אִיעֶצֶה עָלֶיךָ עֵינַי: אֵל
 תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפָרָד אֵין הַבֵּין בְּמִתְגַּוְרֶסֶן עֲדִיו לְכֹלֹם בַּל קָרֹב
 אֵלֶיךָ: רַבִּים מְכַאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבוֹטֵחַ בִּיהוָה חֹסֵד יְסוּבְּבֵנוּ:
 שִׁמְחוּ בִיהוָה וְגִילוּ צְדִיקִים וְהִרְנִינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל:

מא. לְמִנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל-דָּל בְּיוֹם רָעָה
 יִמְלִטְהוּ יְהוָה: יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וַיִּחִיֵּהוּ וְאֲשֶׁר בְּאָרֶץ, וְאֵל תִּתְּנֵהוּ
 בְּנֶפֶשׁ אִיבִיו: יְהוָה יִסְעֲדֵנוּ עַל עֶרֶשׁ דְּוִי. כָּל מִשְׁכָּבוֹ הִפְכֹתָ
 בְּחִלּוֹ: אֲנִי-אִמְרֵתִי יְהוָה חֲנֻנִי, רִפְאָה נַפְשִׁי כִּי חֹטְאתִי לָךְ:
 אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ רַע לִי מְתִי יָמוֹת וְאָבָד שְׁמוֹ: וְאִם-כָּא לְרֵאוֹת, שְׁוֹא
 יִדְבֹר, לְבוֹ יִקְבֹץ-אֶזְנוֹן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יִדְבֹר: יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ
 כָּל-שֹׁנְאֵי, עָלַי יִחְשְׁבוּ רָעָה לִי: דְּבַר-בְּלִיעַל יִצוּק בּוֹ, וְאֲשֶׁר
 שָׁכַב לֹא-יִוָּסֵף לְקוֹם: גַּם-אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר-בִּטְחֹתִי בּוֹ, אוֹכֵל
 לַחְמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב: וְאַתָּה יְהוָה חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאֲשַׁלְּמָה
 לָהֶם: בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חִפְצָתָּ בִּי, כִּי לֹא-יִרְיַע אִיבֵי עָלַי: וְאֲנִי,
 בְּתַמִּי, תִּמְכַּתָּ בִּי, וְתִצְיִבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

מב. לְמִנְצַח מִשְׁפִּיל לְבִנֵי קִרְח: כְּאֵיל תִּעְרַג עַל-אֲפִיקֵי-מַיִם,
 כֵּן נַפְשִׁי תִעְרַג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים: צְמָאָה נַפְשִׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל
 חַי, מְתִי אָבוֹא וְאִרְאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים: הִיתָה לִי דְמַעְתִּי לְחֶם
 יוֹמָם וְלַיְלָה בְּאָמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם, אֵיךְ אֱלֹהֶיךָ: אֵלֶּה אֲזַכְּרָה

* אחר אתה סתר לי — צריך להפסיק מעט (עי' בלקו"מ ח"א סי' רי"ג).

וְאֲשַׁכַּח עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעְבֹּר בַּסֶּף, אֲדַדְדִם עַד-בֵּית אֱלֹהִים
 בְּקוֹל-רִנָּה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוֹגֵג: מֵהַתְּשׁוּחָתֵי נַפְשִׁי וְתַהְמִי עָלַי
 הוֹחֵלִי לְאֱלֹהִים כִּי עוֹד אֲוֹדְנֹו יְשׁוּעוֹת פָּנָיו: אֱלֹהִי, עָלַי נַפְשִׁי
 תְּשׁוּחָת עַל-כֵּן אֲזַכְּרֶךָ מֵאֲרֶץ יִרְדֵן, וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מִצְעָר:
 תְּהוֹם-אֶל-תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָד עָלַי
 עָבְרוּ: יוֹמָם יִצְוֶה יְהוָה חֲסֵדוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלֶה לְאֵל
 חַיִּי: אִמְרָה לְאֵל סְלַעִי לְמָה שְׂכַחְתָּנִי, לְמָה-קִדַּר אֱלֹהִי, בְּלַחֲץ
 אוֹיֵב: בְּרִצַּח בְּעֲצָמוֹתַי חֲרַפּוֹנִי צוּרְרִי, בְּאִמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אֵיִה
 אֱלֹהֶיךָ: מֵהַתְּשׁוּחָתֵי נַפְשִׁי וּמֵהַתְּהֵמִי עָלַי הוֹחֵלִי לְאֱלֹהִים
 כִּי-עוֹד אֲוֹדְנֹו, יְשׁוּעַת פָּנָי וְאֱלֹהִי:

נט. לְמַנְצַח אֵל תִּשְׁחַת לְדוֹד מִכְתָּם, בְּשִׁלַּח שְׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ
 אֶת-הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: הִצִּילֵנִי מֵאִיְבֵי אֱלֹהִי, מִמֵּתִקוּמִי תִשְׁגָּבֵנִי:
 הִצִּילֵנִי מִפְּעָלֵי אֹן וּמֵאֲנָשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי
 יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים, לֹא-פָשַׁעִי וְלֹא-חֲטָאתִי יְהוָה: בְּלִי-עוֹן יִרְצוּן
 וַיִּכּוֹנְנוּ, עוֹרָה לְקִרְאתִי וּרְאָה: וְאַתָּה יְהוָה-אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל, הִקְיָצָה לְפָקֵד כָּל-הַגּוֹיִם אֶל-תַּחַן כָּל-בְּגָדֵי אֹן סָלָה:
 יִשׁוּבוּ לְעָרֵב יִהְיוּ כְּכֹלֵב, וַיִּסּוּבּוּ עִיר: הִנֵּה יִבְיַעוֹן בְּפִיהֶם,
 חֲרָבוֹת בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׁחַק-לָמוֹ,
 תִּלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: עֲזוֹ, אֱלֹהֶיךָ אֲשַׁמְרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבֵי: אֱלֹהֵי
 חֲסָדֵי יְקֻדְמָנִי אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשׁוּרְרִי: אֶל-תְּהַרְגֵם פֶּן-יִשְׁכַּחוּ
 עִמִּי, הִנִּיעֵמוּ בְּחִילְךָ וְהוֹרִידְמוּ, מִגִּנְנוּ אֲדָנִי: חֲטָאת-פִּימוֹ דְּבַר-
 שְׁפָתֵימוֹ וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֲלָה וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ: כִּלָּה בְּחֻמָּה,
 כִּלָּה וַאֲיַנְמוּ וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מִשַׁל בְּיַעֲקֹב, לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סָלָה:

וַיִּשְׁבוּ לְעָרֵב יְהוּמוּ כַּכֶּלֶב, וַיִּסּוּבּוּ עִיר: הֵמָּה יִנְיַעוּן לְאָכֵל,
אִם-לֹא יִשְׁפְּעוּ וַיְלִינּוּ: וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאֶרְנֵן לְבַקֵּר חֲסֻדָּךְ,
כִּי-הָיִיתָ מִשְׁגָּב לִי, וּמְנוּס, בְּיוֹם צַר-לִי: עֲזֵי אֵלֶיךָ אֲזַמְּרָה,
כִּי-אֱלֹהִים מִשְׁגָּבֵי אֱלֹהֵי חֲסָדֶי:

עז. לְמַנְצַח עַל-יְדוּתוֹן לְאָסֶף מְזֻמּוֹר: קוּלִי* אֶל-אֱלֹהִים
וְאֶצְעָקָה, קוּלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי: בְּיוֹם צָרָתִי אֲדַנֵּי דָרְשָׁתִי,
יְדֵי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תַפּוּג מֵאֲנָה הַנַּחֵם נִפְשֵׁי: אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים
וְאֶהְמָיָה, אֲשִׁיחָה, וְתַתְּעִטֶנִּי רוּחִי סֵלָה: אַחֲזַתְּ שְׁמֵרוֹת עֵינָי,
נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: חֲשַׁבְתִּי יָמִים מְקֻדָּם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: אֲזַכְּרָה
נִגְיָנָתִי בְּלִילָה, עַם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיַּחֲפֹשׂ רוּחִי: הֲלַעוֹלָמִים יִזְנַח
אֲדַנֵּי וְלֹא-יִסְיֵף לְרַצוֹת עוֹד: הֶאֱפֵס לְנִצַּח חֲסָדוֹ, גָּמַר אָמַר לְדוֹר
וְדוֹר: הַשְׁכַּח חַנּוּת אֵל, אִם-קָפַץ בְּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: וְאָמַר חֲלוּתִי
הִיא, שָׁנוֹת יָמִין עֲלִיּוֹן: אֲזַכְּרֶנּוּ מֵעַלְלֵי יְהוָה, כִּי אֲזַכְּרָה מְקֻדָּם
פְּלִאָךְ: וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּךְ וּבְעֲלִילוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה: אֱלֹהִים בְּקֹדֶשׁ
דִּרְכָּךְ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: אַתָּה הָאֵל עֲשֵׂה פְלֵא הוֹדְעָתְךָ
בְּעַמִּים עֲזָךְ: גָּאֲלָתָ בְּזֵרוּעַ עַמְּךָ, בְּנֵי יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סֵלָה: רְאוּךָ
מִיָּם אֱלֹהִים, רְאוּךָ מִיָּם יַחֲלִיּוּ אֵף יִרְגְּזוּ תְהוֹמוֹת: זָרְמוּ מִיָּם
עֲבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים, אֵף-חֲצֻצְיָךְ יִתְהַלְכוּ: קוֹל רַעְמָךְ בְּגִלְגָּל,
הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבְל, רְגָזָה וְתַרְעַשׂ הָאָרֶץ: בְּיָם דִּרְכָּךְ וּשְׁבִילְךָ
בְּמִים רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיךָ לֹא נוֹדְעוּ: נַחֲתֵת כְּצֹאן עַמְּךָ, בְּיַד מִשָּׁה
וְאֶהְרֵן:

(* באמרך אל אלהים תכווין המילוי כזה אל"ף למ"ד אל"ף למ"ד היי יו"ד מ"ם.

צ. תפלה למשה איש האלהים אדני מעון אתה היית לנו בדרך ודור: בטורם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל, ומעולם עד-עולם אתה אל: תשב אנוש עד-דכא, ותאמר שובו בני-אדם: כי אלקי שנים בעיניך פיוס אתמול פי יעבר, ואשמורה בלילה: זרממם, שנה יהיו, בפקר פתציר יחלף: בפקר יציץ וחלף, לערב ימולל ויבש: פי כלינו באפה, ובחמתך נבהלנו: שפה עונתינו לנגדך עלמנו למאור פניך: פי כל-ימינו פנו בעברתך כלינו שנינו כמו-הגה: ימי שנותנו בהם שבעים שנה, ואם בגבורות שמונים שנה, ורהבם עמל ואון, פי גז חיש ונעפה: מי יודע עז אפה, וכיראתך עברתך: למנות ימינו כן הודע, ונבא לבב חכמה: שובה יהוה עד-מתי והנחם על עבדיך: שבחנו בפקר חסדיך, ונרננה ונשמחה בכל-ימינו, שמחנו כימות עניתנו, שנות ראינו רעה: יראה אל-עבדיך פעלך והדרך על בנייהם: ויהי נעם אדני אלהינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידינו כוננהו:

קה. הודו ליהוה קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו: שירו לו זמרו-לו שיחו בכל נפלאותיו: התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי יהוה: דרשו יהוה ועזו בקשו פניו תמיד: זכרו נפלאותיו אשר עשה, מפתיו ומשפטי-פיו: זרע אברהם עבדו בני יעקב בחיריו: הוא יהוה אלהינו בכל-הארץ משפטיו: זכר לעולם בריתו דבר צנה לאלף דור: אשר פרת את אברהם ושבועתו לישחק: ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם: לאמר לך אפתן את ארץ כנען חבל נחלתכם: בהיותם מתי מספר כמעט וגרים בה: ויתהלכו מגוי אל גוי מממלכה אל-עם אחר:

לא הניח אדם לעשקם ויוכח עליהם מלכים: אל תגעו במשיחי
 ולנביאי אל תרעו: ויקרא רעב על-הארץ כל מטה-לחם שבר:
 שלח לפניהם איש לעבד נמכר יוסף: ענו בכבל רגלו ברזל
 באה נפשו: עד עת בא דברו אמרת יהוה צרפתהו: שלח
 מלך ויתירהו משל עמים ויפתחהו: שמו אדון לביתו ומושל
 בכל-קנינו: לאסור שריו בנפשו וזקניו יחכם: ויבא ישראל
 מצרים ויעקב גר בארץ-חם: ויפר את-עמו מאד ויעצמהו
 מצריו: הפך לבם לשנא עמו להתנפל בעבדיו: שלח משה
 עבדו אהרן אשר בחר בו: שמו-בם דברי אתותיו, ומופתים
 בארץ חם: שלח חשף ויחשיף ולא מרו את דברו: הפך את
 מימיהם לדם וימת את דגתם: שרץ ארצם צפרדעים בחדרי
 מלכיהם: אמר ויבא ערב כנים בכל גבולם: נתן גשמייהם ברד,
 אש להבות בארצם: ויך גפנם ותאנתם, וישבר עץ גבולם: אמר
 ויבא ארבה, וילק ואין מספר: ויאכל כל-עשב בארצם, ויאכל
 פרי אדמתם: ויך כל בכור בארצם, ראשית לכל-אונם: ויוציאם
 בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל: שמח מצרים בצאתם, כי-נפל
 פחדם עליהם: פרש ענן למסך, ואש להאיר לילה: שאל ויבא
 שליו ולחם שמים ישביעם: פתח צור ויזובו מים, הלכו בציות
 נהר: כי זכר את-דבר קדשו, את-אברהם עבדו: ויוציא עמו
 בששון, ברנה את בחיריו: ויתן להם ארצות גוים, ועמל לאמים
 יירשו: בעבור ישמרו חקיו ותורתיו ינצרו, הללויה:

קלז. על נהרות בכל שם ישבנו, גם-בכינו בזכרנו את-ציון,
 על ערבים בתוכה תלינו פנרותינו: כי שם שאלונו שובינו

דְּבָרֵי-שִׁיר, וְתוֹלְדֵינוּ שְׁמֻחָה, שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נָשִׁיר
 אֶת-שִׁיר יְהוָה, עַל אֲדַמַּת נֶכֶר: אִם-אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח
 יְמִינִי: תִּדְבֶּק לְשׁוֹנֵי לְחֻפֵּי, אִם לֹא אֲזַכְּרֶנּוּ, אִם-לֹא אֲעֲלֶה אֶת
 יְרוּשָׁלַיִם עַל רֹאשׁ שְׁמֻחָתִי: זָכֹר יְהוָה לְבִנְיָ אָדוֹם אֶת יוֹם
 יְרוּשָׁלַיִם, הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: בַּת-בְּכֹל הַשְּׂדוּדָה,
 אֲשֶׁרִי שִׁישְׁלֶם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׁגַמְלָתָ לָנוּ: אֲשֶׁרִי, שִׁיאֲחֹז וְנִפְץ
 אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל הַסֵּלַע:

קִנְיָ. הַלְלוּיָהּ, הַלְלוּ-אֵל בְּקֹדֶשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקְיעַ עֲזוֹ: הַלְלוּהוּ
 בְּגִבּוֹרָתוֹ, הַלְלוּהוּ כְּרֹב גְּדֻלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתִקְעַ שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ
 בְּנִבְלָ וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֶף וּמַחֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעִגָּב:
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שִׁמְעַ, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה
 תְּהַלֵּל יְהוָה, הַלְלוּיָהּ:

אחר שסיים תהלים, יאמר שלשה פסוקים אלו:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוֹב יְהוָה שְׁבוֹת עִמּוֹ יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׁמַח
 יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת צְדִיקִים מִיְהוָה מִעַזָּם בְּעַת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְהוָה
 וַיִּפְלְטֵם, וַיִּפְלְטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ:

מוֹהֲרַנְ"ת, זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה, דְּבַר פְּעַם אַחַת מֵעַנִּין
הַתְּלַהֲבוֹת הַלֵּב, שְׁצַרִּיף לְהִיּוֹת תָּמִיד מְלֵהֵב אֶל
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלִכְעַר אַחֲרָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְדַבֵּר אֶז
מֵאַבְרָהָם אֲבִינוּ, שֶׁהָיָה הַגְּדִיב־לֵב הָרֵאשׁוֹן, שְׁמַסֵּר
אֶת לְבוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וּבְעַר אַחֲרָיו יִתְבַּרֵּךְ, עַד שֶׁעַם
לְבוֹ הַחֵם זָכָה לְהַחֵם לְכַבוֹת שֶׁל אֲלָפִים וּרְכָבוֹת
וְכו'. וְעַמַּד שָׁם אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְגַנַּח, וְשָׂאֵל:
הֵיכֵן לוֹקְחִים לֵב פְּזָה? וְהִשִּׁיב לוֹ מוֹהֲרַנְ"ת, זְכוּרָנוּ
לְבִרְכָה, בְּקַפִּידָה: גַּם לָךְ יֵשׁ לֵב פְּזָה, אֲבָל אֵין אַתָּה
מְלַהֵב אוֹתוֹ, וּבְזוֹ הַלְשׁוֹן אָמַר לוֹ: "דוּ הָאֶסֶט אוֹיֵךְ
אֲזוּי אֵיין הָאֶרֶץ נָאֵר דוּ בִּיהָאֶרְצַט דָּאֵס נִישְׁט".

(אמרי מוהרא"ש, חלק א', סימן רכג)

הספר הקדוש הזה נדפס
לעילוי נשמת

רות בת משה ע"ה

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים
שזכות רבנו ז"ל תגן בעדה
ותהיה בעבורה מליצת יושר
תזכה לחזות בגועם ה'
ולקץ הימין תעמוד

ת.נ.צ.ב.ה.